

STRATEGIE
KOMUNITNĚ
VEDENÉHO
ROZVOJE
PRO ÚZEMÍ
MAS SOKOLOVSKO
NA OBDOBÍ
2014 - 2020

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Projekt: Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Sokolovsko
Reg. č. CZ.1.08/3.2.00/14.00235

Poděkování

Přípravný tým dokumentu Místní rozvojová strategie MAS Sokolovsko tímto děkuje za spolupráci všem představitelům a pracovníkům městských i obecních úřadů na území MAS Sokolovsko i angažujícím se podnikatelům a zástupcům neziskového sektoru. Tímto také vyjadřuje díky všem účastníkům komunitního plánování za aktivní a nezištnou podporu při tvorbě tohoto dokumentu.

Obsah

Poděkování	2
Obsah.....	3
Seznam zkratk	6
Seznam mapek.....	8
Seznam tabulek	9
Seznam grafů.....	10
Seznam obrázků	11
Seznam příloh.....	13
1 Úvod.....	14
1.1 Základní informace MAS Sokolovsko	17
1.1.1 Identifikace právnické osoby a její orgány	17
1.1.2 Místní partnerství a jeho orgány	20
1.2 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území	24
1.3 Definování odpovědností za realizaci.....	27
1.4 Komunitní projednávání vzniku SCLLD MAS Sokolovsko	28
1.4.1 Komunitě plánovací workshopy	29
1.4.2 Odborné workshopy	31
1.4.3 Zájmové skupiny.....	32
1.4.4 Ankety pro občany	35
1.4.5 Dotazník pro obce	40
1.4.6 Zapojení žáků mateřských, základních a středních škol	46
1.4.7 Další aktivity komunitního projednávání.....	48
1.4.8 Stanovení týmu tvorby strategie	50
1.4.9 Komunikační plán tvorby SCLLD.....	51
1.5 Popis způsobu vyhodnocování SCLLD.....	52
2 Analytická část	53
2.1 Obyvatelstvo.....	53
2.1.1 Počet obyvatel.....	53
2.1.2 Hustota a vývoj počtu obyvatel.....	56
2.1.3 Národnostní složení	57
2.1.4 Věková struktura	58
2.1.5 Další charakteristiky	62
2.1.6 Vzdělanostní struktura	65
2.1.7 Analýza problémů - Obyvatelstvo	66
2.2 Školství a vzdělávání	67
2.2.1 Mateřské školy.....	68
2.2.2 Základní školy.....	69
2.2.3 Střední školy	70
2.2.4 Vysoké školy.....	72
2.2.5 Další vzdělávání.....	73
2.2.6 Analýza problémů – Školství a vzdělávání.....	75
2.3 Život v obcích.....	76

2.3.1	Historie území	76
2.3.2	Vybavenost obcí a služby	78
2.3.3	Komunální politika	87
2.3.4	Technická infrastruktura	88
2.3.5	Vesnice roku	90
2.3.6	Zájmová a volnočasová činnost	91
2.3.7	Analýza problémů – Život v obcích.....	95
2.4	Bydlení.....	96
2.4.1	Analýza bydlení	96
2.4.2	Analýza problémů – Bydlení	99
2.5	Sociálně vyloučené lokality	100
2.5.1	Analýza problémů – Sociálně vyloučené lokality.....	104
2.6	Zemědělství a lesnictví	105
2.6.1	Tradiční zemědělství	105
2.6.2	Ekologické zemědělství	111
2.6.3	Agroturistika	113
2.6.4	Regionální značky.....	114
2.6.5	Tradice malých pivovarů	117
2.6.6	Analýza potřeb - Zemědělství	119
2.6.7	Lesnictví.....	120
2.6.8	Analýza potřeb - Lesnictví.....	123
2.7	Životní prostředí	124
2.7.1	Popis území	124
2.7.2	Ochrana území	129
2.7.3	Velkoplošné ZCHÚ – CHKO SLAVKOVSKÝ LES	130
2.7.3.1	Územní vymezení CHKO Slavkovský les	130
2.7.3.2	Územní vazby na MAS	132
2.7.3.3	Historie CHKO.....	133
2.7.3.4	Důvody ochrany	133
2.7.3.5	Fauna a flora.....	133
2.7.3.6	Maloplošná zvláště chráněná území v CHKO Slavkovský les	134
2.7.3.7	Národní přírodní rezervace.....	136
2.7.3.8	Přírodní rezervace	137
2.7.3.9	Přírodní památky	138
2.7.3.10	Cestovní ruch na území CHKO.....	139
2.7.3.11	Naučné stezky	140
2.7.3.12	Cyklotrasy	140
2.7.3.13	Rozhledny.....	141
2.7.3.14	Využití potenciálu CHKO Slavkovský les.....	141
2.7.3.15	Návrhy na rozšíření nabídky CR	142
2.7.3.16	Shrnutí problematiky CHKO	143
2.7.4	Voda	144
2.7.5	Ovzduší	148
2.7.6	Odpadové hospodářství.....	151
2.7.7	Rekultivace	153
2.7.8	Invazivní druhy	155
2.7.9	Investice do ochrany životního prostředí	158
2.7.10	Obnovitelné zdroje energie	161
2.7.11	Analýza problémů – Životní prostředí	162
2.8	Ekonomika.....	163

2.8.1	Průmysl	163
2.8.2	Ekonomické subjekty	170
2.8.3	Občan jakožto spotřebitel	172
2.8.4	Nezaměstnaní	173
2.8.5	Pracující	183
2.8.6	Důchodci	186
2.8.7	Analýza potřeb - Ekonomika	188
2.9	Doprava	189
2.9.1	Silniční doprava	189
2.9.2	Železniční doprava	191
2.9.3	Analýza problémů – Doprava	193
2.10	Cestovní ruch	194
2.10.1	Památky na území	195
2.10.2	Tradice, řemesla, muzea, expozice	205
2.10.3	Zaniklé obce	208
2.10.4	Přírodní památky	212
2.10.5	Cykloturistika	216
2.10.6	Zimní sporty	220
2.10.7	Turistika	221
2.10.8	Ubytování	224
2.10.9	Image Sokolovska	225
2.10.10	Analýza problémů – Cestovní ruch	225
2.11	Rozvojový potenciál	226
2.11.1	Územní plánování	226
2.11.2	Rozvojová území	228
2.11.3	Ekonomický potenciál	232
2.11.3.1	Lidský potenciál	234
2.11.3.2	Potenciál vyplývající z kvalit a zlepšení dopravy	235
2.11.4	Potenciál vícezdrojového financování	236
2.12	Analýza rozvojových potřeb území - SWOT analýza	238
	INTEGROVANÁ SWOT MAS SOKOLOVSKO	248
3	Strategická část	259
3.1	Naše mise	259
3.2	Přehled principů realizace SCLLD	260
3.3	Zajištění udržitelnosti rozvoje	263
3.4	Vize	265
3.5	Klíčové oblasti rozvoje území	266
3.6	Priority, strategické cíle a jejich opatření	270
3.6.1	PRIORITA Č. 1 – VZDĚLÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE	273
3.6.2	PRIORITA Č. 2 – OBČANSKÁ SPOLEČNOST	276
3.6.3	PRIORITA Č. 3 – KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV	278
3.6.4	PRIORITA Č. 4 – KVALITA ŽIVOTA	281
3.6.5	PRIORITA Č. 5 – PARTNERSTVÍ	283
3.7	Monitorovací indikátory	284
3.8	Návaznost SCLLD na jiné strategické dokumenty	289
3.8.1	Soulad SCLLD se strategiemi evropského řádu	290
3.8.2	Soulad SCLLD se strategiemi národní, regionální a nižší úrovně	291
3.8.3	Integrovaný přístup	308
3.8.4	Finanční plán a časový harmonogram SCLLD 2014+	309

Seznam zkratek

AOPK – Agentura ochrany a přírody krajiny	MHD	městská hromadná doprava
a.s. – akciová společnost	MI	monitorovací indikátor
CLLD – komunitně vedený místní rozvoj	MSP – malí a střední podnikatelé	
CO ₂ – oxid uhličitý	o. p. s. – obecně prospěšná společnost	
CR	NNO – nestátní nezisková organizace	
CS	NO _x – oxidy dusíku	
CZT – centrální zásobování teplem	NPP – národní přírodní památka	
ČOV – čistička odpadových vod	NPR – národní přírodní rezervace	
ČR – Česká republika	NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
ČSSR – Československá socialistická republika	OP	operační program nebo opatření (dle kontextu)
ČSÚ – Český statistický úřad	OPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014+
EAFRD - Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (z angl. European Agricultural Fund for Rural Development)	OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014+
ENRF	OP ZAM	Operační program zaměstnanost 2014+
Evropský námořní a rybářský fond	ORP	obec s rozšířenou působností
ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj (z angl. European Regional Development Fund)	OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
ESI	OZE	obnovitelné zdroje energie
evropské strukturální a investiční fondy	PD	projektová dokumentace
ETI – Elektrárna Tisová	PP	přírodní památka
EU – Evropská unie	PR	přírodní rezervace
CHKO – chráněná krajinná oblast	PR Březová	Plán rozvoje Města Březová a přidružených obcí na období 2014-2020
IC – informační centrum	PRKV 2014+	Program rozvoje Karlovarského kraje pro období 2014-2020
IROP	R6	rychlostní komunikace č. 6
Integrovaný regionální operační program 2014+	RD	rodinné domy
ISŠTE – Integrovaná střední škola technicko-ekonomická	RIS 3 KVK	Krajská příloha k národní Strategii inteligentní specializace pro Karlovarský kraj
ISU – integrovaná strategie území	ROP	Regionální operační program
KPM ČR	SLDB	sčítání lidu, domů, bytů
Koncepce podpory mládeže na období 2014-2020	SC	strategický cíl
KSAS KVK	SCLLD	strategie místně vedeného komunitního rozvoje
Koncept strategie aktivního stárnutí v Karlovarském kraji 2013-2017		
KVK – Karlovarský kraj		
LEADER - propojování akcí hospodářského rozvoje venkova (z fr. Liaison entre les actions de développement de l'économie rurale)		
MAS – místní akční skupina		

S MSV 2007 Integrovaná rozvojová
strategie svazku obcí Mikroregion
Sokolov-východ

SO₂ – oxid siřičitý

SOU – střední odborné učiliště

SOK Strategický plán lokálního
partnerství Sokolov pro období 2012-2014

SP Sokolov Strategický plán
udržitelného rozvoje Sokolova na roky
2011-2025

SPSZ K Strategický plán sociálního
začleňování Kraslice 2014-2016

SPSZ NS Strategický plán sociálního
začleňování v Novém Sedle na léta 2013-
2015

SPŠ – střední průmyslová škola SPLP

SRLZ 2008 Strategie rozvoje lidských
zdrojů v Karlovarském kraji

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

SRN – Spolková republika Německo

SRR ČR Strategie regionálního
rozvoje ČR 2014-2020

SŠ – střední škola

SUAS – Sokolovská uhelná, právní
nástupce, a.s.

SVL – Sociálně vyloučené lokality

SVP ČR Strategie vzdělávací politiky
ČR do roku 2020

SWOT – analýza silných, slabých stránek,
příležitostí a ohrožení

UR udržitelný rozvoj

VaV výzkum a vývoj

VŠ – vysoká škola

WS – workshop

ZŠ – základní škola

ZUŠ – základní umělecká škola

ŽP – životní prostředí

Seznam mapek

Mapa č. 1: Politická mapa MAS Sokolovsko	17
Mapa č. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu	18
Mapa č. 3: Vývoj počtu obyvatel v obcích Karlovarského kraje v letech 2001-2010	56
Mapa č. 4: Podíl počtu živě narozených dětí v r. 2011	61
Mapa č. 5: Podíl úplných rodin na počtu hospodařících domácností.....	63
Mapa č. 6: Podíl domácností jednotlivců na počtu hospodařících domácností	63
Mapa č. 7: Kontaktní místa CzechPoint.....	82
Mapa č. 8: Vesnice roku 1995-2012	90
Mapa č. 9: Dokončené byty podle správních obvodů ORP (průměr let 2007-2011).....	97
Mapa č. 10: Nárůst počtu SVL v Karlovarském kraji v roce 2006 (červeně) a 2012 (přírůstek vyznačen modře)	101
Mapa č. 11: Obhospodařovaná zemědělská půda v ČR	105
Mapa č. 12: Procento zornění zemědělské půdy v r. 2005.....	106
Mapa č. 13: Podíl orné půdy bez sklizně na obhospodařované orné půdě v r. 2005	107
Mapa č. 14: Sklizeň řepky v letech 2007-2011	110
Mapa č. 15: Podíl lesních pozemků na celkové výměře v roce 2011 (v %)	122
Mapa č. 16: Mapa CHKO Slavkovský les	131
Mapa č. 17: Mapa s vyznačením CHKO Slavkovský les	131
Mapa č. 18: Nejvyšší 24 hod. koncentrace PM ₁₀ v roce 2012	150
Mapa č. 19: Roční průměrné koncentrace PM _{2,5} v roce 2012.....	150
Mapa č. 20: Investice na ochranu životního prostředí v jednotlivých krajích ČR v letech 2006- 2010.....	158
Mapa č. 21: Revitalizace území realizovaná v rámci dotovaných projektů.....	159
Mapa č. 22: Snížení emisí CO ₂	159
Mapa č. 23: Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v r. 2011.....	169
Mapa č. 24: Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty v r. 2011	170
Mapa č. 25: Podíl nezaměstnaných osob (na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let) v krajích ČR a v okresech Karlovarského kraje k 31. 1. 2014	174
Mapa č. 26: Podíl nezaměstnaných osob (na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let) v okresech Karlovarského kraje k 31. 1. 2014	175
Mapa č. 27: Míra nezaměstnanosti v okresech a krajích ČR k 31.12.2012	177
Mapa č. 28: Míra nezaměstnanosti v obcích Karlovarského kraje k 31.12.2011.....	177
Mapa č. 29: Uchazeči o zaměstnání do 25 let podle obcí v Karlovarském kraji k 31.12.2011	180
Mapa č. 30: Průměrná hrubá měsíční mzda fyzických osob v r. 2010	184
Mapa č. 31: Výskyt smírčích křížů a křížových kamenů	202
Mapa č. 32: Navržené trasy z projektu Cyklostezky po zaniklých obcích.....	218
Mapa č. 33: Podpořené projekty na tvorbu a aktualizaci územních plánů.....	226
Mapa č. 34: Sídlní aglomerace Karlovy Vary	227
Mapa č. 35: Centra výzkumu a vývoje.....	233
Mapa č. 36: Čerpání dotovaných prostředků v rámci dopravní infrastruktury	235
Mapa č. 37: Čerpání finančních prostředků	236
Mapa č. 38: Čerpání krajských úřadů v rámci dotovaných projektů.....	237
Mapa č. 39: Čerpání obcí od 500 do 5.000 obyvatel v rámci dotovaných projektů	237

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Výsledky ankety pro občany	35
Tab. č. 2: Metody komunikace	51
Tab. č. 3: Počet obyvatel, rozloha, hustota obyvatel, počet místních částí	53
Tab. č. 4: Vývoj počtu obyvatel v časové ose	54
Tab. č. 5: Vývoj obyvatelstva Karlovarského kraje	56
Tab. č. 6: Národnostní struktura obyvatelstva okresu Sokolov.....	57
Tab. č. 7: Věkové složení obyvatelstva v okresech Karlovarského kraje k 31.12.2013	58
Tab. č. 8: Srovnání průměrné věkové struktury okresu Sokolov s celou ČR k 31.12.2013	58
Tab. č. 9: Obyvatelstvo Syntetické ukazatele věkové struktury obyvatelstva ČR z výsledků sčítání lidu v letech 1950-2001	59
Tab. č. 10: Syntetické ukazatele věkové struktury obyvatelstva ČR 2001,2011	60
Tab. č. 11: Průměrný věk obyvatel obcí MAS k 1.1.2014	60
Tab. č. 12: Počet osob bez náboženského vyznání podle krajů	62
Tab. č. 13: Počty uzavřených a rozvedených manželství v krajích v roce 2012.....	64
Tab. č. 14: Vzdelanostní struktura obyvatelstva (od 15 let).....	65
Tab. č. 15: Školy a školská zařízení podle zřizovatele ve školním roce 2013/2014	67
Tab. č. 16: Počty žáků mateřských a základních škol ve šk. roce 2012/2013.....	69
Tab. č. 17: Střední školy a školská zařízení – 20012/2013 na území MAS.....	70
Tab. č. 18: Vysoké školy okresu Sokolov	72
Tab. č. 19: Další vzdělávání dospělých.....	74
Tab. č. 20: Zdravotnictví v Karlovarském kraji k 31.12.2011	79
Tab. č. 21: Zdravotnictví v Karlovarském kraji k 31.12.2012	79
Tab. č. 22: Zařízení sociálních služeb a domy s pečovatelskou službou k 31.12.2011	79
Tab. č. 23: Zařízení sociálních služeb a domy s pečovatelskou službou k 31.12.2012	80
Tab. č. 24: Vybrané údaje o sociálních službách v Karlovarském kraji	80
Tab. č. 25: Vybrané ukazatelé vybaveností obcí a služeb na území MAS	83
Tab. č. 26: Stav základní technické infrastruktury obcí	88
Tab. č. 27: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z krajských rozpočtů v letech 2005-2010 (v tis. Kč).....	92
Tab. č. 28: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z obecních rozpočtů v letech 2009 a 2010 (v tis. Kč).....	93
Tab. č. 29: Počet evidovaných zemědělských podnikatelů (rok 2013).....	108
Tab. č. 30: Druhy půdy dle okresů Karlovarského kraje k 31.12.2012 (v ha).....	108
Tab. č. 31: Počet ekofarem a výměra celkové plochy v ekologickém zemědělství v roce 2010	111
Tab. č. 32: Potravinové označení „Regionální potravina“ v Karlovarském kraji.....	114
Tab. č. 33: Produkty nesoucí označení „Original product of Sokolovsko“	116
Tab. č. 34: Vývoj lesnictví v Karlovarském kraji	120
Tab. č. 35: Stav a lov zvěře v Karlovarském kraji	122
Tab. č. 36: Chráněných území v okrese Sokolov	129
Tab. č. 37: Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Karlovarském kraji.....	152
Tab. č. 38: Investice na ochranu ŽP podle okresu sídla investora v roce 2010 (v tis. Kč)	158
Tab. č. 39: Ekonomické subjekty v Karlovarském kraji	170
Tab. č. 40: Ekonomické subjekty na území MAS Sokolovsko dle Registru ekonomických subjektů	171
Tab. č. 41: Ekonomické subjekty na území MAS Sokolovsko podle právní formy dle Registru ekonomických subjektů.....	171
Tab. č. 42: Míra nezaměstnanosti ČR a regionů Karlovarského kraje (2012-2013).....	174

Tab. č. 43: Míra nezaměstnanosti v ČR a regionech Karlovarského kraje k 31. 12. 2013	174
Tab. č. 44: Nezaměstnanost k prosinci 2011 v jednotlivých obcích MAS Sokolovsko	175
Tab. č. 45: Nezaměstnanost v Karlovarském kraji k 30.4.2013.....	176
Tab. č. 46: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání k 31/05/2014, ÚP Sokolov	178
Tab. č. 47: Věková struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 5. 2014	179
Tab. č. 48: Délka nezaměstnanosti v Karlovarském kraji k 31. 5. 2014.....	181
Tab. č. 49: Výše měsíční dávky v nezaměstnanosti k 31. 5. 2014	181
Tab. č. 50: Zaměstnanost a měsíční mzda v krajích ČR	183
Tab. č. 51: Příjemci důchodů a průměrné výše důchodů v okresech Karlovarského kraje....	186
Tab. č. 52: Příjemci důchodů a průměrné výše důchodů v Karlovarském kraji	187
Tab. č. 53: Stav silniční sítě v okresech Karlovarského kraje k 1.7.2012.....	189
Tab. č. 54: Silniční sítě v sousedních krajích k 1.7.2012	189
Tab. č. 55: Přehled registrovaných motorových vozidel k 31.12.2011	190
Tab. č. 56: Nehodovost v Karlovarském kraji k 31.12.2011	190
Tab. č. 57: Seznam zaniklých obcí v oblasti Slavkovského lesa v regionu MAS	209
Tab. č. 58: Cyklotrasy na území MAS Sokolovsko	216
Tab. č. 59: Ubytovací zařízení.....	224
Tab. č. 60: SWOT analýza Vzdělávání a zaměstnanost.....	239
Tab. č. 61: SWOT analýza Životní prostředí a udržitelnost.....	242
Tab. č. 62: SWOT analýza Konkurenceschopný venkov.....	244
Tab. č. 63: SWOT analýza Kvalita života.....	246
Tab. č. 64: Integrovaná SWOT analýza – silné a slabé stránky.....	248
Tab. č. 65: Integrovaná SWOT analýza – příležitosti a ohrožení	253
Tab. č. 66: Přehled priorit, strategických cílů a opatření MAS Sokolovsko.....	271
Tab. č. 67: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 1	291
Tab. č. 68: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 2.....	297
Tab. č. 69: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 3.....	298
Tab. č. 70: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 4.....	301
Tab. č. 71: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 5.....	306
Tab. č. 72: Finanční plán SCLLD MAS Sokolovsko.....	309
Tab. č. 73: Časový harmonogram realizace SCLLD.....	310

Seznam grafů

Graf č. 1: Vzdělanostní struktura obyvatelstva (od 15 let).....	66
Graf č. 2: Objem dotací z rozpočtu krajů poskytnutých NNO (v mil. Kč) v r. 2010.....	92
Graf č. 3: Objem dotací z obecních rozpočtů poskytnutých NNO v r. 2010 (v mil. Kč).....	93
Graf č. 4: Kvalita vody v řece Ohři – amoniakální dusík	146
Graf č. 5: Počet žádostí na využití obnovitelných zdrojů energie v programu Zelená úsporám dle krajů, zdroj IS-GIS SFŽP	161
Graf č. 6: Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele (průměr ČR = 100).....	172
Graf č. 7: Tržní strategie firem – budoucí rozvojové plány	179
Graf č. 8: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy na přepočtené počty zaměstnanců	184

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Filozofie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sokolovsko	16
Obr. č. 2: Organizační struktura právnické osoby MAS Sokolovsko o.p.s. a místního partnerství (tzv. organizační složky MAS).....	23
Obr. č. 3: Výstup komunitní práce s dětmi z MŠ	46
Obr. č. 4: Komunitní práce s dětmi MŠ	47
Obr. č. 5: Týmové zpracování SCLLD	50
Obr. č. 6: Vzdělávání dětí v MC Robinson v Sokolově	73
Obr. č. 7: Dětské hřiště v Sokolově v ulici Karla Čapka	85
Obr. č. 8: Dětské hřiště v Horním Slavkově	86
Obr. č. 9: Panelové domy v Novém Sedle	96
Obr. č. 10: Rodinné domky v obci Šindelová	97
Obr. č. 11: Letecký pohled na část obce Jenišov z roku 2008	98
Obr. č. 12: Migrační trendy sociálně vyloučených osob ze Sokolova do okolí v posledních 20 letech	101
Obr. č. 13: SVL ul. Sokolovská a U Divadla v Sokolově	103
Obr. č. 14: Pastvina ve Slavkovském lese u obce Čistá	107
Obr. č. 15: Označení produktu ekologického zemědělství.....	112
Obr. č. 16: Značka „Original product of Sokolovsko“	116
Obr. č. 17: Hotel Císař Ferdinand a pivovar Svatý Florián v Lokti	117
Obr. č. 18: Pivovar v Kynšperku	118
Obr. č. 19: Pivovar v Sokolově	118
Obr. č. 20: Krušné hory na Sokolovsku	121
Obr. č. 21: Krajina Slavkovského lesa na Sokolovsku	121
Obr. č. 22: Pohled na sokolovskou chemičku a za ní probíhající dolovou činnost (r. 2011).	124
Obr. č. 23: Pohled z rozhledny Krudum.....	125
Obr. č. 24: Krušné hory u Přebuzi.....	126
Obr. č. 25: Slavkovský les – Komáří rybníky	126
Obr. č. 26: Řeka Ohře v Kynšperku na Ohří	127
Obr. č. 27: Řeka Ohře u Starého Sedla	127
Obr. č. 28: Vodní plocha Medard – letecký pohled	128
Obr. č. 29: Krajina ve Slavkovském lese	130
Obr. č. 30: Svatošské skály	137
Obr. č. 31: Rašeliniště u Myslivny	138
Obr. č. 32: Moučné pytle.....	138
Obr. č. 33: Ukázka vodní rekultivace – jezero Michal v Sokolově s nejdelším tobogánem v ČR.....	144
Obr. č. 34: Vodní dílo Horka.....	145
Obr. č. 35: Vodní plocha Michal	154
Obr. č. 36: Bolševník velkolepý	155
Obr. č. 37: Netykavka žláznatá	156
Obr. č. 38: Jelen sika	157
Obr. č. 39: Palivový kombinát Vřesová	165
Obr. č. 40: Komín sokolovské chemičky (letecký pohled 9/2009).....	168
Obr. č. 41: Historický záběr na stavbu kamenného viaduktu na trati Loket – Krásný Jez (r. 1899).....	192
Obr. č. 42: Dál už to nejede... (r. 2012).....	192
Obr. č. 43: Hrad Loket a přilehlý kostel sv. Václava	195
Obr. č. 44: Řeka Ohře a přírodní amfiteátr v Lokti.....	195

Obr. č. 45: Hrad Hartenberg – probíhající rekonstrukce	196
Obr. č. 46: Zámek Jindřichovice	197
Obr. č. 47: Tvrz v obci Šabina	197
Obr. č. 48: Důl Jeroným	198
Obr. č. 49: Upoutávka na důl Jeroným u přístupové silnice	198
Obr. č. 50: Rozhledna Krásno	199
Obr. č. 51: Rozhledna Krudum	200
Obr. č. 52: Chlum Sv. Maří: Pohled ze zrekultivovaného náspu (výsypky).....	201
Obr. č. 53: Hřbitov a obnovená kaple v Tisové u Kraslic	201
Obr. č. 54: Smírčí kříže v Lokti	202
Obr. č. 55: Smírčí kříže v Chotíkově	203
Obr. č. 56: Mobilní muzeum v Lokti	206
Obr. č. 57: Hornické muzeum v Krásně.....	207
Obr. č. 58: Relikty po zaniklých obcích.....	210
Obr. č. 59: Národní přírodní rezervace Velké jeřábí jezero	212
Obr. č. 60: Krajina u Velkého jeřábího jezera.....	212
Obr. č. 61: Přírodní památka Kamenný hřib a rašeliniště Haar	213
Obr. č. 62: Přírodní památka Rotavské varhany	213
Obr. č. 63: Pískovna Erika	214
Obr. č. 64: Mapa Ski Centra Bublava	220
Obr. č. 65: Ohře v Lokti	223
Obr. č. 66: Rozvojová plocha v lokalitě Sokolov – Staré Sedlo	228
Obr. č. 67: Rozvojová plocha v lokalitě Silvestr.....	229
Obr. č. 68: Rozvojová plocha v lokalitě Nové Sedlo	230
Obr. č. 69: Schéma principů implementace strategie.....	262
Obr. č. 70: Propojení základních oblastí života.....	263
Obr. č. 71: Grafická podoba vize MAS Sokolovsko.....	265
Obr. č. 72: Schéma strategického plánování	269
Obr. č. 73: SCLLD MAS Sokolovsko v hierarchii základních strategických dokumentů.....	289

Seznam příloh

1. Dotazníkové šetření v obcích
2. Obrázkové výstupy dětí MŠ
3. Zápis 1. workshop – Jindřichovice
4. Foto 1. workshop – Jindřichovice
5. Zápis 2. workshop – Nové Sedlo
6. Zápis 3. workshop – Horní Slavkov
7. Zápis 4. workshop – Hory
8. Foto 4. workshop – Hory
9. Zápis workshop Zaměstnanost a vzdělávání
10. Zápis workshop Životní prostředí
11. Zápis workshop Konkurenceschopný venkov
12. Zápis workshop Kvalita života
13. Zápis setkání starostů
14. Foto setkání starostů
15. Pozvánka na mezinárodní workshop
16. Zápis z mezinárodního workshopu
17. Prezenční listina z mezinárodního workshopu
18. Foto z mezinárodního workshopu
19. Příloha Vzájemné hodnocení
20. Data AOPK
21. Data ČSÚ pro MAS
22. Data ČSÚ
23. Údaje o obecné ochraně přírody ORP Kraslice
24. Údaje o obecné ochraně přírody ORP Sokolov

1 Úvod

Do rukou se Vám dostává „**Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Sokolovsko**“ (SCLLD). Představuje střednědobý ucelený strategický dokument platný pro období 1. 1. 2014 až 31. 12. 2022. Realizace projektů, které budou v souladu s touto strategií, povede ke **zlepšení kvality života a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví** dané oblasti, a to za **respektování principů udržitelného rozvoje a principů implementace strategie** MAS Sokolovsko.

Proč vytvářet strategii území, když se můžeme opřít o nadřazenou strategii kraje či naopak nižší plány rozvoje jednotlivých obcí MAS? Realizace vlastní strategie zaměřené pouze na území naší místní akční skupiny je způsob jak cíleněji a efektivněji dosáhnout vytýčených cílů, a to z několika důvodů: dobrá znalost místních podmínek, efektivnější komunikace mezi partnery, možnost úzce zaměřených animací podle potřeb území, větší transparentnost, jednodušší monitoring apod.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sokolovsko byla připravována s maximálním tlakem na transparentnost přípravy a znalost místní situace. Z tohoto důvodu jsme při vypracování SCLLD uplatnili tzv. **partnerský přístup**, tj. spolupráci tří sektorů – veřejného, podnikatelského a neziskového, tak jako v minulých letech. Vzhledem k velkému počtu obcí, podnikatelů, potažmo i občanů na území MAS Sokolovsko to nebyla práce jednoduchá, byla však nezbytná, neboť rozhodování je nejefektivnější tehdy, když se na něm podílejí ti, jichž se týká. Zástupci výše uvedených tří sektorů se dohodli na jednotné myšlence – filozofii, rozvoje území, kterou se Vám tento dokument pokusí přiblížit.

Zpracování místní rozvojové strategie bylo mj. založeno na:

- kooperaci představitelů obcí, neziskové a podnikatelské sféry při tvorbě analýzy území
- použití moderních komunikačních metod (workshopy, brainstorming, facilitace, atd.) ke stanovení obsahu analýzy území, tvorbě SWOT analýzy, priorit a vize území
- aktivní komunikaci s občany, protože bez nich by strategie pozbyla svůj význam (webové stránky MAS, facebook MAS, dotazníkové šetření, ankety)
- analýze existujících strategií partnerů a mikroregionů MAS Sokolovsko
- strategiích vyšších úrovní
- na zásadách trvale udržitelného rozvoje, které respektují jak potřeby společenské a ekonomické, tak potřeby environmentální

Na tvorbě strategie se spolupodílela organizace ABRI, s.r.o., která dlouhodobě pomáhá s přípravou a realizací dotovaných projektů a záměrů na území MAS Sokolovsko a která byla nápomocná již při tvorbě Integrované strategie rozvoje území MAS Sokolovsko na období 2007 - 2013. Tato organizace metodicky dohlížela na proces zpracování a sestavování strategie tak, aby byly zajištěny provázanosti, struktura a další náležitosti potřebné k vytvoření požadovaného a dobrého strategického dokumentu. Místní aktéři vč. manažerů a pracovníků MAS se podíleli na vytváření obsahu strategie, čímž je zaručeno nejen reálné stanovení cílů, ale také jejich porozumění. Důvodem je potřeba zpracovávat strategie nejen precizně po stránce komunitní, ale také po stránce expertní, čehož je tato společnost pro nás garantem.

V úvahu byly brány samozřejmě také existující územně-plánovací dokumentace obcí, strategické a koncepční plány obcí, svazků obcí, plán péče chráněného území CHKO Slavkovský les, plány a záměry místních podnikatelů a neziskových organizací. Strategie navazuje na Program rozvoje Karlovarského kraje pro období 2014 - 2020 a vyšší strategie na úrovni České republiky a Evropské Unie.

Od prvopočátku fungování Místní akční skupiny Sokolovsko jsme se snažili nespojovat naši existenci pouze se situací a vývojem v zemědělství. Neboť venkov \neq pouze zemědělství. Aby byla venkovská část našeho regionu rovnoměrně a systematicky rozvíjena, musíme stavět na širě definovaných základech.

Samozřejmě nemůžeme a ani nechceme pominout skutečnost, že **venkovská komunita je tvořena více sektory**, především tedy veřejnou správou, dále podnikatelskými subjekty a neziskovými organizacemi. Každý má svoji nezastupitelnou roli. Naším úkolem, a to nejen při tvorbě strategie, je právě zkombinovat a využít potenciál všech zainteresovaných stran k rovnoměrnému vývoji na našem venkově. Právě tím zabráníme vzniku případných disparit a deformací jak v oblasti sociální, ekonomické, politické či životního prostředí.

Pro období 2014 - 2020 předpokládáme prohloubení místního partnerství, a to jak uvnitř MAS se subjekty podnikatelskými, neziskovými a veřejnými, ale i s dalšími českými partnery mimo území naší MAS a s partnery se zahraničí (k čemuž nás blízkost hranic se SRN předurčuje). Z tohoto důvodu jsme do zpracování SCLLD zapojily i místní akční skupiny z Karlovarského kraje, německého Bavorska a Saska.

Obr. č. 1: Filozofie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sokolovsko

Komunitní postup tvorby strategie se ukázal jako správný již v roce 2007, kdy jsme zpracovávali strategii MAS poprvé, neboť přispěl k informovanosti partnerů i občanů MAS Sokolovsko. Současně mohly být vyslyšeny i jejich názory a požadavky. Tím jsme zamezili případným budoucím připomínkám typu: „vy jste rozhodli“. Nadále už nás bude platit „**my jsme rozhodli**“. Naše filozofie tedy spočívá na tom nejstabilnějším a nejspolehlivějším stavebním kameni ze všech, **na synergii plynoucí z aktivního partnerství a úzké kooperace nás všech.**

Strategie MAS Sokolovsko není strnulý koncept. Je to součást dlouhodobého procesu dosažení naší vize - proměny Sokolovska ve skutečný domov obrozením duše a krajiny.

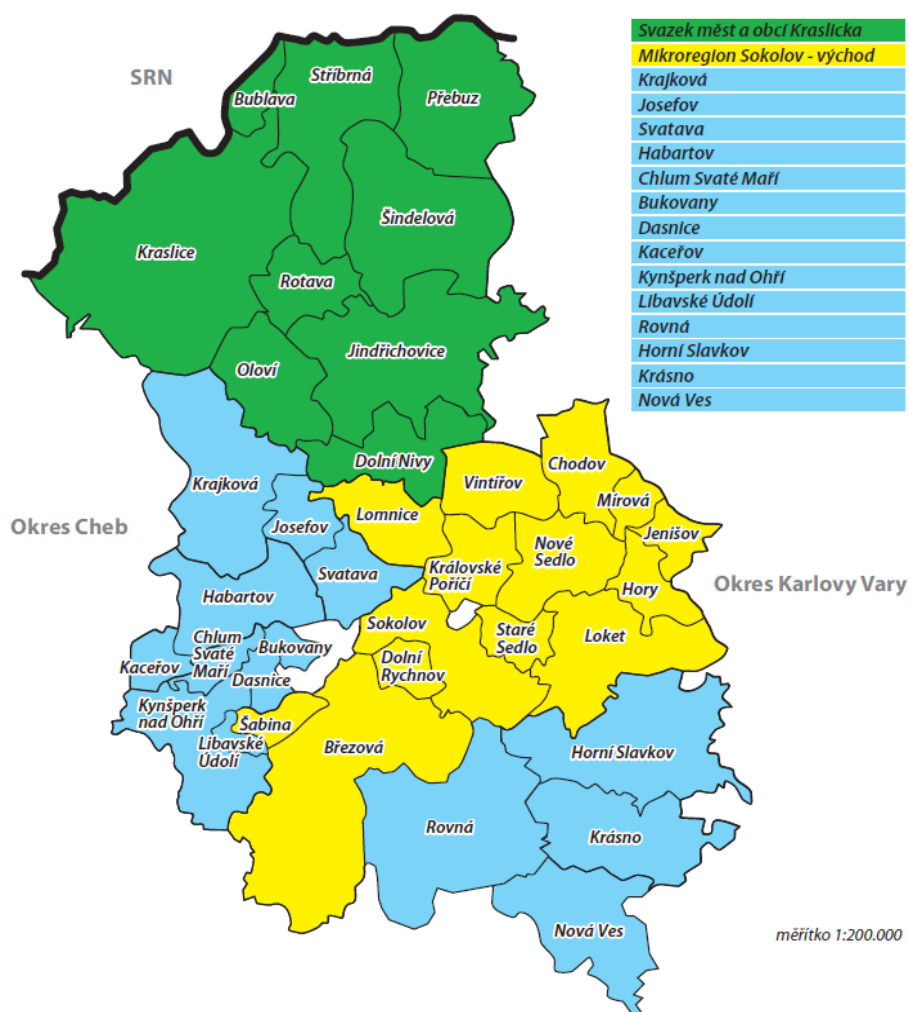
1.1 Základní informace MAS Sokolovsko

1.1.1 Identifikace právnické osoby a její orgány

Název a právní forma MAS:	MAS Sokolovsko o. p. s.
Sídlo MAS:	Náměstí Míru 230, 357 61 Březová
Web MS:	www.mas-sokolovsko.eu
Statutární zástupce MAS:	Ing. Ivana Jágriková, ředitelka MAS
Předseda správní rady MAS:	Miroslav Bouda
Manažeři MAS zapojení do tvorby SCLLD:	Ing. Markéta Hendrichová Mgr. Zuzana Odvody

Území místní akční skupiny Sokolovsko **prakticky kopíruje hranice okresu Sokolov**, nepatří do něj pouze obce Citice, Těšovice, Tatrovice a Vřesová. Na východě pak uskupení přejímá 3 obce z okresu Karlovy Vary, kterými jsou Hory, Jenišov a Mírová.

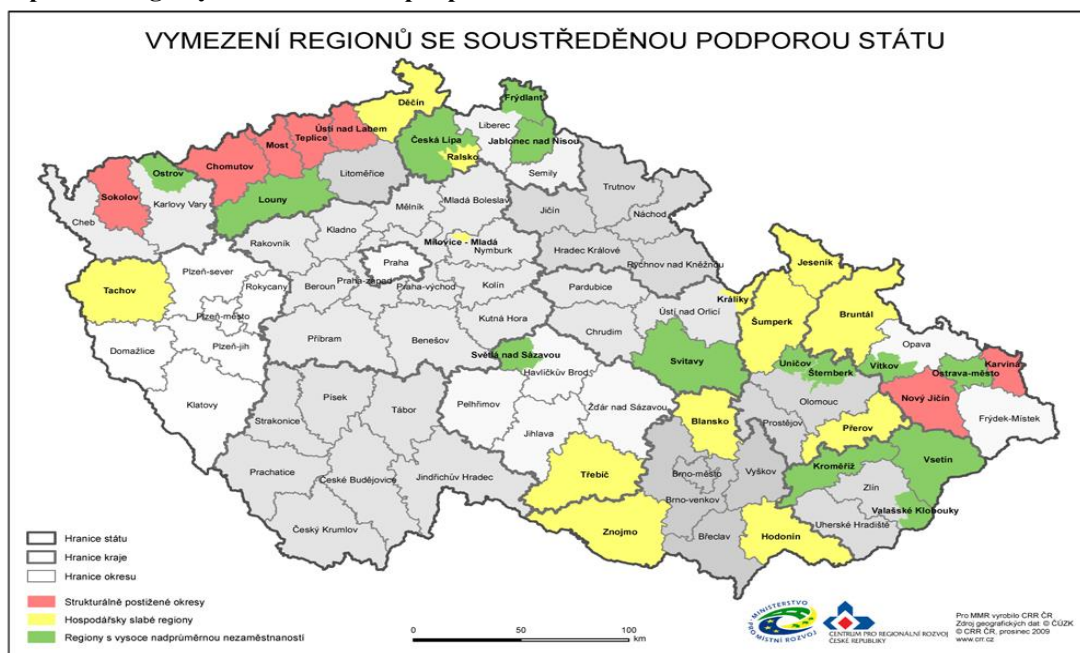
Mapa č. 1: Politická mapa MAS Sokolovsko

Zdroj: vlastní data

Území má nepravidelný tvar, mírně protáhlý severojižním směrem. Na severním okraji se území stýká se Spolkovou republikou Německo, na východě pak s okresem Karlovy Vary a na západě a jihu s okresem Cheb. **Rozloha zájmového území je 770 km²** (Karlovarský kraj 3 314 km²), což je zhruba pětina rozlohy Karlovarského kraje. Naprostá většina území MAS patří mezi **regiony se soustředěnou podporou státu**, neboť okres Sokolov je řazen mezi strukturálně postižené regiony.

Mapa č. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Postizene_regiony.jpg

Identifikace a popis činností a odpovědností jednotlivých orgánů právnické osoby i místního partnerství je součástí Statutu MAS Sokolovsko. Ten je dostupný na webových stránkách MAS. Proto zde pouze stručně nastíníme jednotlivé orgány a jejich složení k datu zpracování této SCLLD.

Orgány právnické osoby MAS Sokolovsko o.p.s.:

- 1) **valná hromada zakladatelů, jimiž jsou** (řazeno dle sektorů):
 - Mikroregion Sokolov – východ
 - Svazek měst a obcí Kraslicka
 - Horní Slavkov (město)
 - Kynšperk nad Ohří (město)
 - Sdružení podnikatelů Poohří (občanské sdružení)
 - AGRO & KOMBINÁT Dolní Žandov s. r. o.

- Horský statek Abertamy s.r.o.
- Jan Danko (OSVČ)
- František Fara (OSVČ)

2) správní rada ve složení (řazeno abecedně):

- Beránek Petr
- Bouda Miroslav, předseda správní rady
- Janurová Dana
- Jaša Jan
- Klímová Anna
- Mgr. Zajíček Bohumír

3) dozorčí rada (řazeno abecedně):

- Bolvari René, předseda dozorčí rady
- Janura Josef
- Mandínek Jiří

4) ředitelka = statutární zástupce o.p.s.

- Ing. Jágriková Ivana

Kromě výše uvedených jsou do činnosti o.p.s. zapojeni i jednotliví pracovníci organizace, tj.:

- vedoucí manažer
- projektoví manažeři
- administrativní pracovníci
- externí zpracovatel účetnictví

1.1.2 Místní partnerství a jeho orgány

Místní partnerství je tvořené veřejným, podnikatelským a neziskovým sektorem. S jednotlivými partnery je uzavřena Rámcová smlouva o partnerství a vzájemné spolupráci. MAS Sokolovsko je otevřená novým partnerům, kteří mají kdykoli možnost požádat o přistoupení do MAS. Žádost o přistoupení a postup je popsán na webových stránkách MAS.

Orgány místního partnerství MAS:

- 1) **NEJVYŠŠÍ ORGÁN - Valná hromada partnerů, je tvořen všemi partnery MAS, jimiž jsou** (řazeno dle sektorů a abecedně): Konkrétní údaje budou doplněny v závěru r. 2014 po podpisu všech partnerských smluv.

- veřejný sektor:

1. X
2. X
3. X – 37. obcí

- neziskový sektor:

38. XXX
39. XX
40. X

- podnikatelský sektor:

- XXX

- dobrovolníci z řad občanů:

XXX

- 2) **ROZHODOVACÍ ORGÁN – Programový výbor, jehož členové jsou voleni z řad partnerů, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv** (řazeno dle zájmových skupin a následně abecedně):

- zájmová skupina Vzdělávání, zaměstnanost a sociální koheze:

1. X (Veř. sektor)
2. X (NNO)

- zájmová skupina Občanská společnost:

3. X (podnikatel)

4. X (NNO)

- zájmová skupina Konkurenceschopný a udržitelný venkov:

5. X (Podnikatel)

6. X (NNO)

- zájmová skupina Kvalita života na venkově:

7. X (Veř. sektor)

8. X (Podnikatel)

3) VÝBĚROVÝ ORGÁN – Výběrová komise, jejíž členové musí být voleni ze subjektů, které na území MAS prokazatelně místně působí, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než **50 %** hlasovacích práv (řazeno dle zájmových skupin a abecedně):

- zájmová skupina Vzdělávání, zaměstnanost a sociální koheze:

1. X (Veř. sektor)

2. X (NNO)

3. X (Podnikatel)

4. X (Podnikatel)

5. X (NNO)

- zájmová skupina Občanská společnost:

6. X (podnikatel)

7. X (NNO)

8. X (Veř. sektor)

9. X (Veř. sektor)

10. X (NNO)

- zájmová skupina Konkurenceschopný a udržitelný venkov:

11. X (Podnikatel)

12. X (NNO)

13. X (Veř. sektor)

14. X (NNO)

15. X (Podnikatel)

- zájmová skupina Kvalita života na venkově:

16. X (Veř. sektor)

17. X (Podnikatel)

18. X (Veř. sektor)

19. X (NNO)

20. X (Podnikatel)

4) KONTROLNÍ ORGÁN – Monitorovací výbor, jehož členové jsou voleni z řad partnerů, přičemž žádná ze zájmových skupin ani veřejný sektor nesmí mít větší zastoupení, než 1 osobu (řazeno dle zájmových skupin a abecedně):

- zájmová skupina Vzdělávání, zaměstnanost a sociální koheze:

1. X (NNO nebo Podnikatel)

- zájmová skupina Občanská společnost:

2. X (NNO)

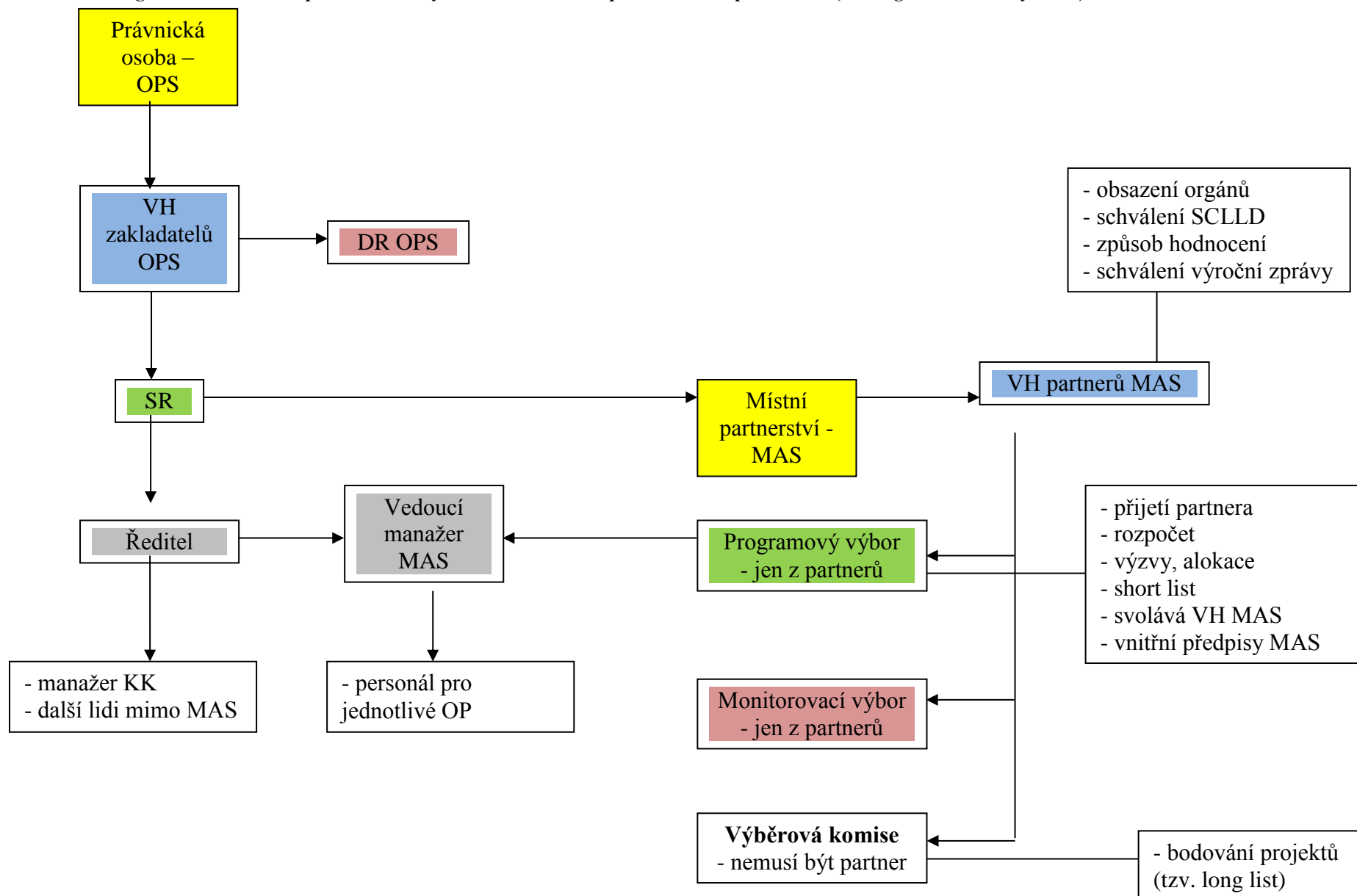
- zájmová skupina Konkurenceschopný a udržitelný venkov:

3. X (Podnikatel)

- zájmová skupina Kvalita života na venkově:

4. X (Veř. sektor)

Obr. č. 2: Organizační struktura právnické osoby MAS Sokolovsko o.p.s. a místního partnerství (tzv. organizační složky MAS)

1.2 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

K založení Místní akční skupiny Sokolovsko došlo na jaře roku 2006. V červenci téhož roku byla podepsána zakládací smlouva obecně prospěšné společnosti „MAS Sokolovsko o. p. s.“.

O partnerství projevil již tehdy zájem nejen obce, ale i subjekty zabývající se volnočasovými aktivitami, občanská sdružení či subjekty z oblasti podnikání. Obecně prospěšná společnost byla založena za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, jejichž cílem je rozvoj regionu Sokolovsko s hlavním zaměřením na venkov. Všechny tyto služby jsou zakotveny v zakládací smlouvě obecně prospěšné společnosti MAS Sokolovsko, která je dostupná na webových stránkách MAS.

Dnes je MAS Sokolovsko jednou z největších MAS v ČR co do počtu obyvatel (cca 91.000 obyvatel). V programovém období Evropské unie 2007 - 2013 byla MAS Sokolovsko aktivně zapojena **do iniciativy Leader**.

V roce 2007 MAS vyhlásila **vlastní program Leader Sokolovsko**. Získala prostředky od místních aktivních subjektů (především od obcí) a ve vlastní výzvě podpořila 8 projektů. Pracovníci MAS i potenciální žadatelé si tak mohli poprvé vyzkoušet a ověřit funkčnost celého systému přidělování dotací metodou Leader.

Takto získané zkušenosti zužitkovalo hned v tomtéž roce 5 příjemců dotace, kteří byli vybráni místní akční skupinou k podpoře v rámci programu **Leader ČR 2007**.

Hlavní dotační prostředky a aktivity spojené s rozvojem regionu metodou Leader však byly spojeny až **Programem rozvoje venkova ČR, IV. osou Leader**. Z tohoto dotačního titulu MAS Sokolovsko podpořila 108 projektů v hodnotě téměř 104 milionů Kč, které přispěly k rozvoji sokolovského regionu. Projekty byly realizovány v letech 2009 – 2014 v rámci 8 výzev v 7 různých oblastech, tzv. fichích. V této oblasti si pracovníci i partneři MAS Sokolovsko vyzkoušeli nejen vyhlášení výzev, ale také příjem a administraci projektů, jejich kontrolu, bodování, řešení případných připomínek, dohled nad realizací, vyúčtování i monitoring projektů. O kvalitě činnosti aparátu MAS svědčí, že žádný žadatel nepodal v průběhu výše zmíněných 8 výzev odvolání proti bodování či postupu MAS na SZIF.

Projekty schválenými v rámci **Strategického plánu Leader MAS Sokolovsko** se podpořila zejména **infrastruktura v obcích**, jejich **občanská vybavenost**, dále se menšími projekty **přispělo k záchraně a obnově místního kulturního dědictví** a v neposlední řadě také

k rozvoji malého podnikání. Rezervy shledáváme na poli podpory vzdělání a neziskového sektoru, což bychom v příštím programovém období chtěli pozměnit.

MAS Sokolovsko o.p.s. se však nevěnovala jen získávání finančních prostředků pro subjekty na svém území. Realizovala i své vlastní projekty. Jejich stručné shrnutí následuje:

1. Pilotní projekt obnovy vzhledu vybraných obcí partnerských

Tento projekt byl realizován v rámci Programu rozvoje venkova, opatření IV.2.1. Jednalo se o projekt partnerský mezi MAS Sokolovsko o.p.s. a MAS Český les o.s. Výstupem projektu byla upravená a obnovená zeleň v obcích Rudolec, Kamenice, Krajčková a Petrovice a dále nákup techniky (travní traktory, plotostříhy aj.). Projekt byl realizován v letech 2009-2010.

2. Propagační kampaň za krásami MAS Sokolovsko

Z programu ROP, oblast podpory 4.3 byla získána dotace na projekt, jehož hlavním výstupem byly letáky a DVD propagující atraktivitu našeho území. Letáky byly vyhotoveny v české, německé, anglické a ruské jazykové mutaci. Materiály byly zdarma distribuovány do všech informačních center na území MAS a dále šířeny např. na výstavách a různých setkáních. Projekt byl realizován v letech 2010-2011.

3. Řemeslo má zlaté dno

Taktéž tento projekt byl realizován v rámci Programu rozvoje venkova, opatření IV.2.1. Partnerem zde kromě MAS Sokolovsko, MAS Krajina srdce a MAS Český les byla i německá místní akční skupina LAG InitiAktivkreis Tirschenreuth. Výstupem projektu bylo vybudování center/dílen řemesel na území partnerských MAS a následná realizace série kurzů řemesel (zdarma pro účastníky). Projekt byl realizován v letech 2011-2012.

4. Cyklostezky po zaniklých obcích Slavkovského lesa a napojení na systémy v sokolovské kotlině

V letech 2011-2013 MAS realizovala i projekt financovaný z oblasti podpory 2.1, programu ROP Severozápad. Hlavním předmětem projektu je zpracování dokumentace pro územní a stavební řízení a dále studie vedení cyklostezek a studie proveditelnosti jakožto příloha pro budoucí žádost o dotaci na vybudování konkrétních cyklotras.

Realizace projektu proběhla komunitním způsobem a aktivovala **místní subjekty**. Nejen partneři, ale také např. vlastníci relevantních pozemků byli zapojeni do tvorby studií a návrhů vedení cyklotras.

5. Obnova reliktů zaniklých obcí Slavkovského lesa

Ve stejném období, tj. v letech 2011 – 2013 MAS realizovala ještě jeden projekt, financovaný taktéž z oblasti podpory 2.1, programu ROP Severozápad. Cílem projektu bylo zpracování jedné společné Vyhledávací studie proveditelnosti reliktů po zaniklých obcích na území Slavkovského lesa, dále zhotovení projektových dokumentací na obnovu vybraných reliktů, bulletinu o obnově reliktů a Studie proveditelnosti pro následné podání žádosti o dotaci dle pravidel ROP. I v tomto případě bylo při zpracování projektových dokumentací postupováno komunitním způsobem. Občané MAS Sokolovsko se mohli k navrhovanému řešení dané oblasti vyjádřit na webových stránkách MAS Sokolovsko, či prostřednictvím dotazníkového šetření, které k projektu proběhlo. Za tímto účelem vznikl i Bulletin o obnově reliktů, který projekt představil odborné i širší veřejnosti. Tímto došlo k **aktivizaci místních subjektů**, zapojení veřejnosti do realizace projektu. Dotazníkové šetření bylo směřováno jak do soukromého, tak do občanského sektoru.

6. Řemesla - od historie po nejmodernější techniky

Projekt je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, a to v období 1/2013 – 8/2014. Cílem projektu je změnit postoj žáků i rodičů k technickým oborům - ztraktivnit technické obory a zvýšit zájem o ně. Obsahem projektu jsou celodenní mimoškolní výuka (speciální program v muzeu řemesel, praktická část, videoprezentace), dále počítačové modelování využitelné v řemeslech, exkurze do výrobních podniků s environmentálním výkladem. Do projektu jsou jakožto hlavní partneři zapojeny Základní školy z Krajkové, Kynšperka nad Ohří a Lokte.

7. Snadněji přes překážky k podnikání

Tento projekt je finančně podpořen v rámci OP LZZ, opatření 2.1 Posílení aktivních politik zaměstnanosti. Projekt je v realizaci od 4/2013 – 12/2014. Cílem projektu je zvýšit zaměstnatelnost nezaměstnaných osob nebo osob ohrožených na trhu práce v Karlovarském kraji a to prostřednictvím poskytnutí komplexu kvalitních vzdělávacích aktivit a podpůrných poradenských služeb pro zájemce o podnikání. Cílovou skupinou jsou fyzické osoby pečující o dítě do 15 let věku a dále fyzické osoby, které jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 5 měsíců. Součástí projektu je široké spektrum vzdělávacích aktivit, které vychází z potřeb cílové skupiny. Mezi základní aktivity patří motivační dny pro zahájení podnikání, rekvalifikační kurz v délce nad 200 výukových hodin (proběhne celkem 3x),

poradenské služby (programy Asistence, Intervence, Právní služby), doprovodná a podpůrná opatření.

MAS Sokolovsko je aktivní i v rámci spolupráce, a to jak v rámci České republiky, tak v zahraničí. Na území Karlovarského kraje funguje 5 místních akčních skupin, přičemž statutární zástupce MAS Sokolovsko je již od počátku fungování Krajské sítě MAS Karlovarského kraje současně místopředsedkyní tohoto sdružení. Současně je ředitelka MAS dlouholetou členkou Pracovní skupiny Leader, která je především poradním orgánem MZe při tvorbě pravidel IV. osy Leader Programu rozvoje venkova ČR. Další manažerka MAS Sokolovsko je členkou Mezinárodní pracovní skupiny zřízené Národní sítí MAS, která se zabývá mezinárodní spoluprací místních akčních skupin napříč Evropou.

1.3 Definování odpovědností za realizaci

Tato kapitola bude zpracována na podzim 2014 po definování konkrétních podmínek spojených s realizací místního partnerství v novém období 2014-2020.

1.4 Komunitní projednávání vzniku SCLLD MAS Sokolovsko

Tato kapitola popisuje způsob **zapojení veřejnosti a využití místního partnerství**, který byl realizován při vzniku Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Sokolovsko (dále jen SCLLD). Jedná se o aplikaci **metody komunitně vedeného místního rozvoje**, kdy jsou zapojováni do procesu plánování a vzniku SCLLD partneři na místní úrovni, včetně občanské společnosti a místních ekonomických subjektů. Následně také budou zapojeni i do vlastní realizace rozvoje území. Dochází tak k zjištění skutečných místních potřeb a potenciálu území, vytváření nových postupů, implementaci zjištěného do praxe a k celkovému posílení místní kapacity pro rozvoj území. Participativní metoda zpracování strategie umožňuje využití více různých pohledů na danou problematiku, dává prostor pro nalezení tradičních i inovativních řešení, která jsou stabilní a přínosná pro rozvoj území. Účastníci komunitního projednávání mají prostor pro vyjádření vlastní iniciativy a uplatnění vlastních názorů, tím je podpořena jejich motivace pro následnou realizaci strategie, jsou tak také vytvářeny podmínky pro další spolupráci a rozvojové snahy na území MAS Sokolovsko.

SCLLD pro území MAS Sokolovsko nebyla zpracovávána tzv. „od stolu“, ale prostřednictvím metody komunitně vedeného místního rozvoje. Při tomto procesu byly uplatněny nejrůznější metody zapojení veřejnosti a místních aktérů, konkrétně se jednalo o workshopy, možnost připomínkování rozpracované verze SCLLD, dotazníkové šetření, ankety, setkávání starostů a příznivců MAS, pracovní setkání s dětmi, žáky a studenty, mapování absorpční kapacity území apod. Do zpracování SCLLD byla **zapojena veřejnost a odborníci na různé oblasti**. Odborníci i zástupci široké veřejnosti využili také možnosti připomínkování SCLLD v různých stupních jejího vzniku a rozpracovanosti, kdy jejich znalost konkrétního území či problematiky přinesla relevantní přínosné informace, jež byly do SCLLD zapracovány. SCLLD byla připravována se znalostí místní situace. Při její tvorbě jsme postupovali na základě uplatnění principu „**zdola – nahoru**“. Zároveň bylo ruku v ruce s komunitním projednáváním realizováno také **expertní zpracování**, kdy při setkáních s veřejností a odborných skupin probíhala expertní facilitace, aby nedocházelo k nereálným návrhům a očekáváním, ale naopak aby ze společných setkání bylo možno vytěžit co nejvíce poznatků a nápadů pro zpracování kvalitní SCLLD vycházející z místní situace. Expertní zpracování bylo uplatněno při přípravě jednotlivých aktivit vedoucích k zapojení místních aktérů a veřejnosti a při vyhodnocování a zpracovávání výstupů a poznatků z těchto aktivit. Dále bylo expertního zpracování využito k vyhledávání a zpracování dostupných statistických a dalších relevantních údajů o území MAS Sokolovsko a při zpracování finální verze

jednotlivých kapitol SCLLD MAS Sokolovsko pro programové období 2014 – 2020. Na expertním zpracování a facilitaci workshopů se podíleli zaměstnanci MAS Sokolovsko o.p.s a rozvojové a vzdělávací agentury Abri, s.r.o., která působí v regionu Sokolovska.

Dále následuje popis jednotlivých aktivit uplatněných při zapojení veřejnosti, odborníků a dalších místních aktérů do tvorby integrované strategie území.

1.4.1 Komunitně plánovací workshopy

Pro možnost zapojení široké veřejnosti do tvorby SCLLD byly uskutečněny čtyři komunitně plánovací workshopy. Tyto workshopy byly realizovány na různých místech Sokolovska a mohli se jich zúčastnit zájemci z řad příznivců MAS i další zájemci o rozvoj regionu z nejrůznějších skupin. Široká veřejnost tak měla možnost zapojit se do tvorby SCLLD. Workshopy probíhaly pod vedením zkušeného facilitátora, který používal k moderování prezentace, různé metody a techniky skupinové práce či rozhodování (metoda Open Space Technology, moderovaná diskuze, otevřená diskuze, hlasování, brainstorming).

Každý z komunitně plánovacích workshopů se zabýval jinou problematikou:

- 1. komunitně plánovací workshop v Jindřichovicích** – za použití metodiky Open Space Technology (metoda otevřeného prostoru) byla pomocí skupinové práce řešena SWOT analýza území. Témata pracovních kroužků, které zpracovávaly SWOT analýzu území, byla tato:
 - geografie
 - historie
 - životní prostředí
 - demografie
 - kultura
 - ekonomická situace
- 2. komunitně plánovací workshop v Novém Sedle** – byl zaměřen na problémy různých cílových skupin včetně návrhů na jejich řešení.
 - Cílové skupiny podle druhu instituce: NNO, obce, vzdělávací instituce, podnikatelé, zemědělci, lesníci a rybáři.

- Cílové skupiny podle horizontálních kritérií: senioři (nad 60 let), ženy, mladí (do 30 let), muži (30 – 60 let), sociálně ohrožení.

Výstupem tohoto workshopu byla analýza potřeb výše uvedených cílových skupin, kterou uvádíme v samostatné příloze.

3. **komunitně plánovací workshop v Horním Slavkově** – byl věnován především mapování absorpční kapacity regionu pro období 2014 až 2020 a přípravě na toto období. Účastníci zde prezentovali své záměry a podíleli se na tvorbě vize.
4. **komunitně plánovací workshop v Horách** – se zabýval tvorbou priorit, strategických cílů a indikátorů. Tvorba priorit území MAS Sokolovsko proběhla za pomoci moderované diskuze. Byly určeny tyto hlavní priority:
 - zaměstnanost
 - kvalita života
 - památky a cestovní ruch

Dále k těmto prioritám se účastníci workshopu pokusili vytvářet strategické cíle.

Jak je vidět z výše uvedeného obsahu komunitně plánovacích workshopů, široká veřejnost měla možnost zapojit se do procesu tvorby SCLLD z nejrůznějších hledisek. Tedy od samotného popisu území promítajícího se do SWOT analýzy, až po spoluúčast na tvorbě priorit a strategických cílů. Expertní tým při další odborné práci využil výstupy z těchto workshopů; jako jeden z podkladů při zpracovávání analytické části SCLLD, dále jako východisko práce na SWOT analýze na následujících odborných workshopech, při expertním zpracování integrované SWOT analýzy a při expertní tvorbě strategické části SCLLD.

Výstupy a dokumentaci z komunitně plánovacích workshopů uvádíme v samostatných přílohách tohoto dokumentu.

1.4.2 Odborné workshopy

V rámci tvorby SCLLD byly dále realizovány čtyři odborné workshopy. Na tato pracovní setkání byli pozváni zástupci aktérů působících na území MAS Sokolovsko dle své odbornosti, tedy zástupci obcí, škol, neziskových organizací, zájmových organizací, zaměstnavatelů, příznivci MAS Sokolovsko, dobrovolníci, odborníci zabývající se konkrétní problematikou (např. cestovním ruchem, životním prostředím, zemědělstvím) a další. Tito oslovení odborníci se mohli zúčastnit workshopů podle svého odborného zaměření a svého zájmu. Odborné workshopy byly tematicky rozděleny takto:

1. **Zaměstnanost a vzdělávání v Hřebenech** – obsahující témata zaměstnavatelé (velké podniky), vzdělávání - školství, začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, sport a volný čas, mateřská centra a střediska volného času.
2. **Životní prostředí a udržitelnost v Habartově** – obsahující témata odpady a ekologické zátěže, ochranu a péči o přírodu a lesy, ochrana ovzduší, půdy a vod, alternativní energetické zdroje a energetické úspory, ekovzdělávání, turistika.
3. **Konkurenceschopný venkov v Chotíkově** - obsahující témata podpora drobných podnikatelů, podpora zemědělců, podpora cestovního ruchu, informační centra.
4. **Kvalita života na venkově v Královském Poříčí** - obsahující např. témata komunální politika, dopravní infrastruktura a obslužnost, historie, památky a kultura, sociální a zdravotní péče, rodina a péče o seniory.

Došlo tak k vytvoření fokusově zaměřených odborných pracovních skupin. Odborné workshopy probíhaly na různých místech regionu Sokolovska. Výstupy z těchto workshopů byly zapracovány do SCLLD. Posloužily jako jeden z podkladů pro zpracovávání analytické části SCLLD a jako jedno z mnoha z hledisek pro tvorbu strategické části SCLLD. Během těchto workshopů odborníci pracovali také na SWOT analýzách k jednotlivým oblastem, na jejichž základě následně pomocí expertního zpracování byla vytvořena integrovaná SWOT analýza území MAS Sokolovsko. Výměna informací a komunikace mezi účastníky odborných workshopů přispěla k lepšímu pochopení dané problematiky, k nalezení a uvědomění si nejrůznějších souvislostí a synergickému efektu ve prospěch kvalitně zpracováváné SCLLD ve všech jejích aspektech.

Výstupy a dokumentaci z odborných workshopů uvádíme v samostatných přílohách.

1.4.3 Zájmové skupiny

Na základě fokusově odborných pracovních skupin, které pracovaly na odborných workshopech, byly jako inovativní prvek vytvořeny zájmové skupiny. Navržené činnosti zájmových skupin vycházejí z témat jednotlivých odborných workshopů. Na základě vyhodnocení práce a výstupů z odborných workshopů však byly pro zajištění efektivního fungování zájmové skupiny relevantně modifikovány následovně:

1) Vzdělávání, zaměstnanost a sociální koheze:

a. Činnosti

- Zaměstnanost, vytváření nových pracovních míst
- Poradenství při volbě povolání, zprostředkování zaměstnání
- Výuka, výchova a příprava na zaměstnání
- Celoživotní vzdělávání
- Rekvalifikační kurzy
- Podpora výzkumu, vývoje a inovací
- Sociální podnikání
- Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny

b. Doporučené typy organizací

- Školy a další školská zařízení včetně nestátních
- Vzdělávací a poradenské instituce
- Zprostředkovatelé zaměstnání
- Úřady práce
- Zaměstnavatelé zaměstnávající více než 10 lidí
- Odborové organizace a profesní komory
- Občané dobrovolníci
- Organizace zastupující menšiny
- Sociální podniky

2) Občanská společnost

a. Činnosti

- Sociální a zdravotní péče
- Činnost NNO jinde neuvedených

- Péče o rodinu, děti, mládež, seniory
- Provozování aktivit pro trávení volného času, jejich rozvoj
- Pořádání kulturních, sportovních a společenských akcí
- Obnova zázemí a duchovního života

b. Doporučené typy organizací

- Státní organizace a organizace činné v sociální oblasti a zdravotnictví
- Organizace zaměřené na kulturu, sport, volný čas, kluby důchodců, zájmové organizace a dále organizace jinde neuvedené
- Občané dobrovolníci
- DDM, mateřská centra, ZUŠ
- Nadace, církve

3) Konkurenceschopný a udržitelný venkov:

a. Činnosti

- Ochrana ŽP - ochrana vod; ochrana ovzduší; ochrana půdy; ochrana přírody a krajiny; ochrana a péče o les
- Nakládání s odpady, ekologické zátěže
- Energetika, obnovitelné a vyčerpatelné zdroje energie
- Eko/agroturistika
- Environmentální vzdělávání a osvěta v oblasti udržitelného rozvoje
- Podnikání v zemědělství, v lesnictví, v cestovním ruchu
- Drobné podnikání
- Podpora cestovního ruchu, turistická a návštěvnická infrastruktura

b. Doporučené typy organizací

- Zemědělci, majitelé lesů
- Drobní podnikatelé, OSVČ do 10 zaměstnanců
- Výrobci energie z OZE
- Environmentálně orientované organizace
- Organizace zastupující zemědělce, drobné podnikatele
- Provozovatelé infrastruktury a produktů v CR
- Informační, komunikační a koordinační služby v CR

- Turistické organizace
- Občané dobrovolníci

4) Kvalita života na venkově:

a. Činnosti

- Komunální politika
- Provozování služeb pro obyvatele a veřejnost
- Budování obecní infrastruktury
- Péče o vybavenost obcí a jejich rozvoj
- Dopravní obslužnost a infrastruktura
- Péče o sociálně vyloučené lokality
- Obnova památek

b. Doporučené typy organizací

- Obce
- Podniky technických služeb

V následujícím období 2014 až 2020 (resp. 2022) chceme s těmito zájmovými skupinami pracovat a věnovat se tématům rozvoje území MAS Sokolovsko. Každý partner MAS může být zapojen do činnosti pouze jedné z výše uvedených zájmových skupin, a to podle jeho převažující činnosti. Je možné, že v průběhu realizace SCLLD dojde ke změnám, doplněním či rozšířením těchto zájmových skupin.

1.4.4 Ankety pro občany

Během komunitní tvorby SCLLD bylo realizováno několik anket pro občany území MAS Sokolovsko. Ankety byly koncipovány odlišným způsobem a kladly si za cíl zjistit názory občanů na různou problematiku.

První anketa byla vyplňována účastníky 4. workshopu komunitního plánování, v ulicích Sokolova a prostřednictvím webových stránek MAS. Z workshopu byla návratnost 22 anketních lístků, 21 anketních lístků bylo vyplněno v ulicích Sokolovo a 16 pomocí webu. Celkem bylo dotázáno tedy 59 respondentů.

Anketa obsahovala 3 jednoduché níže uvedené otázky s možností výběru odpovědí, ale také s možností jejich doplnění o vlastní názor. Zde uvádíme výstupy z ankety:

Tab. č. 1: Výsledky ankety pro občany

1. Které 2 problémy jsou pro MAS Sokolovsko podle vás stěžejní?		Počet odpovědí
A	Nezaměstnanost	42
B	Nízká vzdělanostní úroveň	19
C	Nevyužitý potenciál pro CR	6
D	Znečišťování životního prostředí	6
E	Stav památek	6
F	Stav obecních budov a komunikací	24
G	Nedostatečná propagace regionu	11
Vlastní odpověď	Apatie ke všemu, co se lidí osobně netýká.	1
Vlastní odpověď	Útlum tradičních průmyslových odvětví (těžba a zpracování uhlí, keramický průmysl), s tím je spojená hrozba nezaměstnanosti a vyplývá z toho nutnost orientovat se na jiné oblasti uplatnění na trhu práce.	1
2. Jaké 2 hlavní role by podle vás mohly sehrávat obce na poli vzdělávání?		Počet odpovědí
A	Podílet se na tvorbě obsahu vzdělávacích aktivit	16
B	Podílet se na lektorování	5
C	Poskytnout zdarma prostory ke vzdělávání	39
D	Podílet se na iniciování vzdělávacích akcí	27
E	Podílet se na náboru účastníků vzdělávacích akcí	17
Vlastní odpověď	Tlak na legislativní změny (tvorba ŠVP dle potřeb trhu práce); navýšit financování školství; žádnou roli	4
3. Jaké 2 hlavní role by podle vás mohly sehrávat obce v oblasti podpory zaměstnanosti?		Počet odpovědí
A	Spolupráce s firmami/NNO	51
B	Spolupráce s dobrovolníky	5

C	Tvorba projektů na tvorbu pracovních míst	45
Vlastní odpověď	Příprava území; žádnou roli; motivace investorů; jednodušší legislativa pro živnostníky; přidělovat zakázky sociálním podnikům; větší podpora státu	4
Vlastní odpověď	Hledat uplatnění pro nezaměstnané postižené změnami v ekonomice (útlum průmyslových odvětví)	1
Vlastní odpověď	Zkusit podobný projekt http://www.mvk.cz/dalsivzdelavani/	1

Výsledky ankety (názory občanů) korespondují se statistickými údaji o Sokolovsku. Jako **stěžejní problémy regionu Sokolovska** jsou vnímány:

- Nezaměstnanost
- Stav obecních budov a komunikací
- Nízká vzdělanostní úroveň

Hlavní role obcí na poli vzdělávání vidíme v oblasti:

- Poskytování prostorů ke vzdělávání (zdarma)
- Iniciování vzdělávacích akcí
- Spoluúčast na náboru účastníků vzdělávacích akcí

Hlavní role obcí v oblasti podpory zaměstnanosti vidíme v oblasti:

- Spolupráce s firmami/NNO
- Tvorba projektů na vytváření pracovních míst

Druhá anketa se zabývala především **spokojeností a dostupností služeb** v obcích pro občany. Anketa (vyplňována písemně) byla realizována prostřednictvím formuláře, který uvádíme v samostatné příloze. Ankety se zúčastnilo celkem 80 respondentů, z toho 32 mužů (což představuje 40 % respondentů) a 48 žen (60 % respondentů). Respondenti ankety pocházejí z obcí Březová, Bukovany, Dolní Rychnov, Habartov, Hory, Chlum Svaté Máří, Chodov, Jindřichovice, Královské Poříčí, Kraslice, Krásno, Kynšperk nad Ohří, Sokolov, Staré Sedlo, Svatava, Šabina, Vintřív. Nejvíce respondentů (41) je ze Sokolova. Vzhledem k nízkému počtu respondentů z ostatních obcí není obvykle relevantní usuzovat na stav zjišťovaných skutečností v jednotlivých obcích.

Z hlediska věkové struktury se ankety zúčastnilo 7 osob ve věku od 19 do 30 let (8,75 %), 48 osob ve věku 31 až 50 let (60 %), 23 osob ve věku 51 až 65 let (28,75 %) a 1 osoba nad 65 let. Žádný z respondentů nebyl mladší 18 let.

Dále uvádíme vyhodnocení této ankety pro jednotlivé oblasti. Výsledky ankety byly zohledněny v příslušných kapitolách SCLLD.

- **Školství:**

96 % respondentů (tj. 77 osob) odpovědělo kladně, že je v jejich obci nebo blízkém okolí zajištěna MŠ.

94 % respondentů (tj. 75 osob) odpovědělo kladně, že je v jejich obci nebo blízkém okolí zajištěna ZŠ.

Kvalitu ZŠ v malých obcích jako dostatečnou kladně ohodnotilo 41 % respondentů. 34 % respondentů se naopak domnívá, že kvalita ZŠ v malých obcích není dostatečná. Na tuto otázku neodpovědělo 25 % respondentů z důvodu nedostatku informací k dané problematice.

74 % respondentů se domnívá, že by v Karlovarském kraji měla působit vysoká škola. Z hlediska oboru naprosto převažuje přání na technické zaměření této vysoké školy, což uvedlo téměř 50 % respondentů, kteří chtějí v Karlovarském kraji vysokou školu (příčemž z technických oborů bylo nejčastěji uváděno strojní nebo elektro zaměření). Dále byly uváděny obory cestovního ruchu, lázeňství, ekonomie a veřejné správy.

- **Sociálně vyloučené lokality:**

80 % respondentů se domnívá, že se v jejich obci nacházejí sociálně vyloučené lokality. Jedná se především o obce Sokolov a Chodov. U ostatních obcí nelze vzhledem k malému počtu respondentů vyhodnocovat tuto otázku pro jednotlivé obce.

- **Bezpečnost v obci:**

76 % respondentů uvedlo, že se ve své obci cítí bezpečně. Všichni respondenti, kteří odpověděli, že se necítí bezpečně, zároveň v předchozí otázce kladně odpověděli na existenci SVL ve své obci. Otázka pocitu bezpečí nezávisí u respondentů na věku ani na pohlaví.

- **Rekvalifikační kurzy a vzdělávací aktivity:**

85 % respondentů se domnívá, že má smysl organizovat rekvalifikační kurzy a vzdělávací aktivity pro děti i dospělé.

- **Volný čas:**

85 % respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda je v jejich obci dostatek příležitostí pro trávení volného času. Ti, kteří spokojeni nejsou, obecně postrádají hlavně zázemí pro mládež. Konkrétně v Chodově chybí možnosti koupání (bazén a veřejné koupaliště) dostupné přímo ve městě. Ve Svatavě (ovšem pouze na základě 2 respondentů ze Svatavy) chybí kulturní akce a sportoviště přístupné veřejnosti.

- **Odpady:**

96 % respondentů je spokojeno se systémem sběru komunálního odpadu, 86 % respondentů je spokojeno se systémem sběru tříděného odpadu a 80 % respondentů je spokojeno se systémem sběru nebezpečného odpadu.

Nespokojení respondenti vytýkají především absenci sběru bioodpadu, dále systém sběru nebezpečného odpadu, plechovek a nápojových kartonů. Jednotlivci jsou nespokojeni s počtem odpadkových košů, frekvencí svozu odpadu, provozní dobou technických služeb a systémem nastavení poplatku za odpad (např. platba za domácnost nikoliv podle počtu osob v domácnosti) nebo jeho výší.

- **Veřejná doprava:**

64 % respondentů je spokojeno se stavem veřejné dopravy. 7,5 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo s poukázáním na skutečnost, že jezdí autem. Žádný z respondentů (Všichni respondenti) z Habartova není (nejsou) spokojen s veřejnou dopravou. V Šabině chybí zastávka vlaku. Ze všech dotazovaných oblastí byla největší nespokojenost právě se stavem veřejné dopravy.

- **Zdravotní péče:**

74 % respondentů je spokojeno s dostupností zdravotní péče.

- **Služby:**

80 % respondentů je spokojeno se službami nabízenými v obci. Z nespokojených jich nejvíce postrádá (nejvíce chybí) poštu a lékárnou.

- **Pracovníci a zástupci OÚ a MÚ:**

69 % respondentů je spokojeno s prací pracovníků a zástupců OÚ a MÚ. 15 % je nespokojeno a 16 % odmítlo jednoznačně odpovědět, často z důvodu spokojenosti s pracovníky a nespokojenosti se zástupci, příp. z důvodu osobní vazby na pracovníky či zástupce OÚ/MÚ.

- **Způsob poskytování informací:**

Respondenti za nejlepší zdroj informací považují internetové stránky obce (které ale někteří respondenti požadují vylepšit) a různé tiskoviny (časopis, zpravodaj, noviny, letáky). Dále pak obecní rozhlas, e-mail a sms, obecní vývěsku a facebook.

Třetí anketa je koncipována jako vytvoření seznamu památek k záchraně. Tato anketa umístěná na webu MAS je nápadem, který vznikl na 3. komunitně plánovacím workshopu. Jejím účelem je zmapovat památky, které by chtěli obyvatelé na území MAS zachránit, i když nejsou v národním seznamu kulturních památek. Jde nám o detaily, které z pohledu většího celku mají zanedbatelný význam, ale z pohledu obyvatele regionu mají svou hodnotu a smysl např. právě v souvislosti s pocitem regionální identity. Dále uvádíme seznam památek k záchraně, který vzešel z této ankety:

- Obnova 30 vybraných reliktnů na území MAS, na které jsou vyhotoveny PD. Navazuje na úspěšný projekt vyhledání, pasportizace a zpracování PD pro tyto relikty.
- Březová – kaplička v Kostelní Bříze.
- Březová – kaplička u kaštanu JV od bývalé Paseky (u cesty do Paseky)
- Březová – kaplička JZ od Studánky na kopci
- Horní Slavkov – kaplička v ohradní zdi hřbitova u děkanství
- Krajková – kaplička JV od Libnova
- Kraslice – kaplička SZ od Mlýnské na kraji lesa
- Kraslice – kaplička v S části Čiré
- Kraslice – kaplička SV od Mlýnské na pastvině
- Kraslice – kaplička JV od Mlýnské na pastvině
- Kraslice – kaple v Dolní Hluboké (interiér)
- Krásno – kaplička v Hájích
- Krásno – kaplička Olivetské hory u kostela v Krásně
- Kynšperk nad Ohří – hrobka v zámeckém parku v Kamenném Dvoře
- Kynšperk nad Ohří – kaplička ve Štědré (používána jako garáž)
- Loket – dřevěná kaple sv. Kříže u vrchu Robič
- Šindelová – kaple u zámku Favorit
- Relikty bývalého města Liberbach – Čistá
- Obec Rovná jako unikát reálného socialismu
- Pozůstatky osídlení kolem Přebuzi a na Rolavě

1.4.5 Dotazník pro obce

V průběhu zpracovávání SCLLD navštívili pracovníci MAS Sokolovsko všechny obce na svém území. V rámci této návštěvy proběhlo setkání se starosty obcí, během něhož starostové příp. jím pověřeni pracovníci, vyplnili dotazník, jehož formulář uvádíme v samostatné příloze. Dotazník posloužil ke zjištění především **vybavenosti obcí**. Dále byl dotazník vodítkem pro **strukturovaný rozhovor** mezi pracovníkem MAS Sokolovsko a starostou obce k doplnění dalších specifik obce, porovnání statistických údajů o obci se skutečným stavem apod. Pro zjišťování stavu především technické infrastruktury z oblasti životního prostředí bylo provedeno dotazování příslušných odborů obcí s rozšířenou působností Sokolov a Kraslice (obce příslušné pod obec s rozšířenou působností Karlovy Vary byly dotazovány samostatně), které bylo doplněno o informace od starostů jednotlivých obcí.

Dále uvádíme výsledky dotazníku pro obce, které byly rovněž zpracovány do příslušných kapitol analytické části SCLLD. Dotazník vyplnili zástupci všech 37 obcí, jejichž území spadá do územní působnosti MAS Sokolovsko.

Prvním dotazem bylo zjišťováno, zda má obec zpracované nějaké strategické plány rozvoje, příp. zjišťoval jejich aktuálnost.

Z odpovědí vyplynulo, že 27 obcí má takovýto dokument zpracováno, přičemž jeho aktuálnost uvedlo 21 obcí. 18 obcí má strategické plány platné a aktuální pro následující období, 3 obce uvedly aktualizaci starší než 8 let.

Druhá otázka zjišťovala skutečnost, zda má obec schválený aktuální územní plán.

Z odpovědí na tuto otázku vyplynulo, že aktuálně schválený územní plán (nebo je těsně před jeho schválením) má 32 obcí, zbylých 5 nikoli.

Třetí dotaz byl směřován na doplnění informací o vybavenosti obcí týkající se služeb jako jsou lékárna, potraviny, drogerie, kadeřnictví a opravny.

Lékárnu uvedlo ve své obci 9 respondentů v celkovém počtu 20 lékáren, 28 odpovědělo záporně. Potraviny má dle odpovědí 33 obcí, 9 respondentů nevedlo přesný počet, zbylých 24 uvedlo dohromady 66 takových provozoven. Samostatnou drogerii dle odpovědí má 16 obcí. Další dotazovanou službou bylo kadeřnictví. To se dle odpovědí vyskytuje ve 23 obcích. 13 obcí kadeřnictví nemá, 1 respondent na tuto otázku neodpověděl. Poslední službou, o kterou se dotazník v této otázce zajímal, byly opravny, příp. jejich typ. Z odpovědí vyplývá, že v 18 obcích disponují nějakou opravnou, 8 respondentů nevedlo počet, další čítají 31

provozoven. Jedná se především o služby typu autoopravny, pneuservisy, dále ojediněle opravná obuvi, opravná kotlů, a další. 18 obcí dle odpovědí žádné další opravy nemá, 1 respondent na tuto otázku neodpověděl.

Čtvrtý dotaz směřoval na oblast zdravotní péče, resp. její dostupnost, případně kvalitu.

21 dotazovaných uvedlo, že je v jejich obci dostupná zdravotní péče, přičemž 4 ji ohodnotili jako velmi dobrou, 9 jako spíše dobrou, 2 jako spíše špatnou a 6 její kvalitu neohodnotilo. Nutno podotknout, že někteří starostové uváděli jako dostupnou zdravotní péči i takovou péči, kdy dojíždí do obce pouze 1 lékař 1-2 krát týdně s tím, že pro obyvatele je taková forma dostačující. Zbýlých 16 respondentů odpovědělo na dotaz záporně. Postrádají především základní péči praktického lékaře, ať už pro dospělé nebo pro děti, dále pak zubaře, příp. další specialisty jako je oční lékař či ortoped pak postrádají v některých větších obcích.

Pátou otázkou byla zjišťována dostupnost sociální péče a její kvalita.

Dle odpovědí je ve 20 obcích sociální péče dostupná, ať už místní organizací či terénní službou. Její kvalitu ohodnotili dotazovaní 6 krát jako velmi dobrou, 9 krát jako spíše dobrou, 1 krát jako spíše špatnou a ve 4 případech kvalitu nehodnotili. V 17 obcích pak sociální péče dostupná není, resp. není ani potřebná. Pouze v jedné obci by uvítali typu domu s pečovatelskou službou pro seniory a startovací byty.

Z dalších rozhovorů se starosty vyplynulo, že oblast sociální péče je v obcích Sokolovska dostatečně podchycena, příp. není zatím tolik žádaná. Přestože však nechybí konkrétní klasické formy jako např. dům pro seniory, stacionáře, apod., uvítali by rozšířené terénní služby a jiné inovativní formy sociální péče, ideálně alespoň částečně v domácím prostředí.

Šestý dotaz zjišťoval hodnocení kvality dopravní obslužnosti v obcích.

Dopravní obslužnost ve své obci hodnotilo 8 respondentů jako velmi dobrou, 22 jako spíše dobrou, 5 jako spíše špatnou a 2 jako velmi špatnou.

Sedmá otázka zjišťovala, zda je v obcích dostatečná kapacita v mateřských školách, pokud ne, zda je docházka dětí vyřešena s jinou obcí.

Z odpovědí vyplývá, že 23 respondentů uvedlo dostatečnou kapacitu MŠ ve své obci, zbylých 14 nemá vlastní MŠ. Tyto obce však mají zajištěnu docházku dětí do okolních spádových oblastí. Průzkumem nebyl zjištěn problém s nedostatkem míst v MŠ.

Osmý dotaz zjišťoval, zda je v obcích dostatečná kapacita na základních školách, pokud ne, zda je docházka dětí vyřešena jinde.

20 respondentů uvedlo dostatečnou kapacitu ve vlastních školách, dalších 17 nedisponuje vlastní základní školou v obci, nicméně má zajištěnu docházku dětí v okolní spádové oblasti. Z dalších rozhovorů se starosty pak vyplývá, že řeší spíše opačný problém, a to málo dětí v některých ročnících či školách. Zároveň je zřejmé, že někteří rodiče vozí své děti mimo spádovou oblast do škol ve větších městech (Sokolov, Kraslice).

Devátý dotaz úzce souvisel se dvěma předešlými, měl za úkol zjistit hodnocení kvality didaktického vybavení ve školních zařízeních obce.

12 respondentů ohodnotilo kvalitu didaktického vybavení jako velmi dobrou, 10 jako spíše dobrou a 1 jako spíše špatnou. Zbylí respondenti se ke kvalitě vybavení nevyjádřili z důvodu absence školních zařízení ve své obci.

Desátým dotazem bylo zjišťováno hodnocení technického stavu budov ve vlastnictví obce.

Jako velmi dobrý stav budov ve vlastnictví obce ohodnotilo 7 respondentů, 12 pak jako spíše dobrý, 11 jako spíše špatný, 4 jako velmi špatný. 1 respondent uvedl, že stav budov ve vlastnictví obce je velmi různý. 2 dotázaní na tuto otázku neodpověděli.

Z hodnocení ve dvou výše uvedených případech a dalších rozhovorů se starosty je zřejmé, že školní zařízení jsou většinou kvalitně didakticky vybavena. Problémem je spíše stav školních budov, jídelen a přílehlých zařízení. Tristní je v některých malých obcích stav budovy obecního úřadu.

V **jedenácté otázce** bylo zjišťováno, zda se v obci vyskytuje nějaké mateřské centrum, dům dětí, stálý kroužek pro malé děti, příp. maminky s dětmi.

Z odpovědí na tento dotaz vyplynulo, že mateřské centrum či dům dětí nebo kroužek pro děti provozuje 29 obcí. 8 pak odpovědělo záporně.

Dvanáctý dotaz směřoval do oblasti trávení volného času, a to na hodnocení jeho kvality i vybrané ukazatele.

Možnosti trávení volné času hodnotili 4 dotázaní jako velmi dobré, 18 jako spíše dobré, 7 jako spíše špatné, 1 neumí posoudit. 7 dotázaných volnočasové možnosti neohodnotilo.

DDM, MC, SVČ potvrdilo ve své obci 9 dotázaných, 26 odpovědělo záporně, 2 neodpověděli.

Knihovnu má 32 obcí (většinou při svém obecním úřadě), 5 obcí knihovnu nemá.

Divadlo či kino potvrdilo 8 obcí, 29 takový objekt vyloučilo.

Sportovní oddíly jmenovalo 31 obcí. Největší zastoupení mají sporty jako kopaná, volejbal, tenis, většinou formou sportovních klubů či tělovýchovných jednot. Dalšími pak jsou např. karate, šipky, jezdeckví, kanoistika, lyže, stolní tenis, kuželky a další. 6 obcí pak neeviduje žádný sportovní oddíl či klub.

Činnost zájmových spolků potvrdilo 27 obcí. Z nejčastěji zmiňovaných můžeme jmenovat např. hasiče, myslivce, rybáře, chovatelé, zahrádkáři, včelaři, kluby důchodů, klub turistů nebo např. modeláři. 9 obcí pak zájmové spolky nemá, 1 respondent na tuto otázku neodpověděl.

Výskyt sportoviště potvrdilo 35 obcí, záporně reagovali 2 dotázaní.

Hřiště pro děti má 30 obcí, chybí v 7.

Další místa pro trávení volné času potvrdilo 18 dotázaných, 10 odpovědělo záporně, 9 neodpovědělo vůbec.

Třináctým dotazem bylo zjišťováno, jaké stěžejní či specifické akce jsou v obcích pořádány.

Všichni dotázaní potvrdili pořádání společenských akcí ve své obci. Kácení májky, Den dětí, Vánoční strom, Masopust, Mikuláš a podobné klasické akce pořádané dle kalendáře pořádají téměř ve všech obcích. Specifickou akci je ale např. Prakyáda, Přetahování lanem, Triatlony, Běžecký memoriál, Rybářské závody Rockové sady, Pivní slavnosti, Setkání dechových hudeb, Karetní hra Lora, Novoroční pochod na Špičák, PORTA, psí závody, Hartenbergské strašení, Loketské kulturní léto, Sokolovská čurda a mnoho dalších. Fenoménem v obcích sokolovského regionu je pak také pravidelné setkávání rodáků.

Celkově z rozhovorů se starosty vyplynulo, že obce Sokolovska se mnoho neliší v pořádání klasických „kalendářních“ akcí, některé však navíc nabízejí velmi ojedinělé společensko-kulturně-sportovní akce.

Ve **čtrnácté otázce** byl zjišťován výskyt černých skládek na katastrálním území obcí.

21 dotázaných výskyt černých skládek potvrdilo, 16 vyloučilo.

Výskyt skládek uvedlo sice jen 21 obcí, z rozhovorů se starosty však vyplynulo, že mnohé skládky si řeší operativně hned při jejich zárodku. Někteří tuto problematiku vyřešili doplněním kontejnerů.

Patnáctá otázka sondařovala stav vyřešení plynofikace v obcích.

Plynofikaci mají zcela vyřešenu ve 24 obcích, ve 3 chybí úplně, v 1 ze tří čtvrtin. V 9 obcích plynofikace chybí v některých částech.

Celkově je v regionu plynofikace poměrně dostatečně rozšířena. Dle sdělení starostů o ni navíc v některých lokalitách nemají občané zájem a stále upřednostňují vytápění tuhými palivy.

Šestnáctou otázkou bylo zjišťováno, zda došlo v posledních 5 letech k nárůstu drobné kriminality, vandalství.

13 dotázaných nárůst drobné kriminality potvrdilo, 24 pak stupňující se tendence v této oblasti nevidí.

Jak vyplývá z reakcí na tuto otázku, nepocítují většinou starostové narůstající tendence drobné kriminality. I tam, kde uvedli její stoupající tendenci, uvedli většinou ojedinělé konkrétní případy vandalismu či krádeží.

Sedmnáctá otázka se ptá na dostatečnost informovanosti občanů.

31 dotázaných považuje své občany za dostatečně informované, a to především prostřednictvím vývěsek, webu, obecního rozhlasu příp. místního zpravodaje. Dva přiznali informovanost nedostatečnou a 4 na tuto otázku neodpověděli.

Celkově starostové věří, že jsou občané obcí dobře informováni.

Poslední otázka dotazníku byla věnována meziobecní spolupráci a zjišťovala, zda by starostové přivítali společné řešení následujících oblastí: účetnictví, technické služby, psí útulek, právní servis, propagace regionu, řešení špatné image regionu, vzdělávací aktivity a řešení dopravní obslužnosti.

Účetnictví by společně chtěli řešit 4 dotázaní, 25 nikoli, 8 neodpovědělo.

Oblast technických služeb by řešilo společně 20 dotázaných, 9 nemá zájem, 8 neodpovědělo.

Problematiku psího útulku by společně řešilo 25 dotázaných, 4 nikoli, 8 neodpovědělo.

Právní servis by společně řešilo 13 respondentů, 16 ne, 8 nepovědělo.

Společnou propagaci by přivítalo 24 dotázaných, 4 nemají zájem, 9 neodpovědělo.

Řešení špatné image regionu jako společné téma by bralo 26 dotázaných, 2 ne, 9 neodpovědělo.

Vzdělávací aktivity by společně praktikovalo 14 dotázaných, 14 nikoli, 9 neodpovědělo.

Společné řešení dopravní obslužnosti by vítalo 18 dotázaných, 9 ne, 10 neodpovědělo.

Celkem 8 respondentů se nevyjádřilo k žádnému tématu možnému k řešení v rámci meziobecní spolupráce. Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že respondenti mají zájem o otázky týkající se propagace regionu a řešení špatné image, dále pak by uvítali společný psí útulek. Velmi malý (4 dotázaní) je zájem o společně vedené účetnictví, také právní servis nebo vzdělávací aktivity by společně řešilo méně než polovina dotázaných.

1.4.6 Zapojení žáků mateřských, základních a středních škol

Protože jsme nechtěli opominout důležitou skupinu obyvatelstva, jako jsou děti a mládež, rozhodli jsme se uskutečnit pracovní setkání na 3 úrovních: s dětmi mateřské školy, s žáky základní školy a se studenty střední školy.

První setkání proběhlo s dětmi v MŠ Vrchlického v Sokolově. S předškoláky byly vytvořeny 2 pracovní skupinky. První z nich četla 7 dětí a spolu s pracovnící MAS Sokolovsko vytvářela plakát tak, že si každé dítě zvolilo svou barevnou značku, kterou pak malovalo k otázce, na niž kladně odpovědělo. Děti reagovaly na následující otázky:

- Bydlíš v bytě nebo v rodinném domě?
- Jak se dostáváš do školy? Pěšky, hromadnou dopravou nebo autem?
- Máš blízko domova hřiště?
- Víš, kde je v okolí a byls někdy: v knihovně, v divadle, v kině, na zimním stadionu, na venkovním koupališti, na krytém bazéně?
- Máte u domu barevné popelnice a používáte je s rodiči?

Obr. č. 3: Výstup komunitní práce s dětmi z MŠ

Zdroj: vlastní šetření

Z barevných značek lze vyčíst, že 6 ze 7 dotazovaných dětí žije v bytě, jedno v domku. 4 děti chodí do školy pěšky, 2 vždy autem a 1 střídavě pěšky či autem (podle počasí). 5 dětí ví o „svém“ hřišti blízko domova. 4 děti již byly v knihovně, 6 dětí navštívilo divadlo (mimo návštěvy realizované v rámci MŠ), 3 děti byly v kině, 4 na zimním stadionu (2 aktivně

bruslit), 4 děti chodívají na místní koupaliště, 5 dětí využívají krytého bazénu v místě bydliště a 5 dětí zná a používá popelnice na tříděný odpad (všechny děti mimochodem věděly, kam se který odpad hází). Díky zvoleným značkám lze vysledovat odpovědi konkrétního dítěte. Zajímavá v tomto ohledu je např. skutečnost, že dítě, které uvedlo, že se do školky dostává výhradně vozidlem, ze všech nabízených aktivit označilo pouze návštěvu zimního stadionu a hřiště, jinak v rámci rodiny „neoznačkovalo“ žádnou další nabízenou možnost trávení volného času.

Druhá skupinka také 7 dětí měla za úkol namalovat své oblíbené místo, kde rádo tráví čas. Na obrázcích můžeme najít dvakrát koupání, jednou chatu, 3 krát hřiště a dvě děti namalovaly svůj dům.

Obr. č. 4: Komunitní práce s dětmi MŠ

Zdroj: vlastní šetření

Obrázky vytvořené dětmi přikládáme v samostatné příloze.

Druhé a třetí setkání s žáky a studenty proběhne na začátku září 2014 (posunuto z důvodu letních prázdnin). Poté bude tato část dopracována.

1.4.7 Další aktivity komunitního projednávání

Bylo uskutečněno mnoho dalších aktivit v rámci komunitního projednávání SCLLD. Proběhlo **setkání starostů a příznivců MAS** v Rudolci na Březové. Zápis z tohoto setkání uvádíme v příloze.

V rámci komunitní tvorby SCLLD probíhalo intenzivně **mapování absorpční kapacity** území MAS Sokolovsko, na němž se podíleli především starostové obcí, partneři či příznivci MAS a ostatní místní aktéři. Probíhala osobní setkání a četné telefonické a e-mailové konzultace, výsledkem je podrobně zpracovaný seznam absorpční kapacity území MAS Sokolovsko.

Starostové, příznivci MAS, ostatní místní aktéři a odborníci na nejrůznější problematiku měli také možnost **připomínkovat SCLLD** v nejrůznějších fázích jejího vzniku. K této možnosti byli vyzváni na workshopech a pracovních setkáních. Během procesu připomínkování probíhala osobní setkání a četné telefonické a e-mailové konzultace. Připomínky byly využity k vyhledání a doplnění některých statistických údajů, k doplnění analytické části na základě odborné zkušenosti odborníků v dané oblasti nebo osobní zkušenosti obyvatel regionu a také jako podklad pro následné expertní zpracování strategické části SCLLD.

Příprava SCLLD probíhala nejen v samotném regionu Sokolovska, ale i v rámci **přeshraniční spolupráce**. Proběhlo společné setkání zástupců MAS Český les, MAS Sokolovsko a LAG InitiAKTIVkreis Tirschenreuth k plánování SCLLD, kde byla řešená SWOT analýza společná pro území výše uvedených MAS a byla vytipována témata, která by se mohla stát základem pro budoucí partnerské projekty.

V srpnu 2014 bylo realizováno obdobné setkání organizované MAS Sokolovsko s přizváním všech ostatních **místních akčních skupin Karlovarského kraje a z příhraničí Bavorska a Saska** zaměřené na tvorbu strategií a případné projekty spolupráce mezi českými a německými MAS v dalším období. Tohoto workshopu se zúčastnili zástupci MAS Sokolovsko, MAS Český les, MAS 21, MAS Vladař, MAS Krušné hory, Náš region, krajské síť MAS, Euregio Egrensis, Krajského úřadu Karlovarského kraje, LAG Landkreis Hof, Leader-Region Vogtland, LAG Saale – Orla, Naturpark Fichtelgebirge, Naturpark Erzgebirge, LAG Wohlfühlregion Fichtelgebirge. Zápis z tohoto workshopu vč. pozvánky a prezenční listiny uvádíme v příloze.

Z mezinárodního workshopu vyplynulo, že v období 2007 až 2013 byly účastníky realizovány projekty přeshraniční spolupráce především z Programu rozvoje venkova, Cíle 3 a z Central

Europe. Některé MAS nerealizovali projekty mezinárodní spolupráce, důvodem byla hlavně jazyková bariéra a nenalezení vhodného partnera. Účastníci workshopu hledali možná témata spolupráce pro další období. Nejčastěji bylo zmiňováno téma udržování a budování cyklistických, turistických, běžkařských a naučných stezek. Dále vzdělávání dětí i dospělých, včetně univerzity třetího věku a spolupráce knihoven. Dalším častým tématem byla oblast ochrany životního prostředí a ekologie, kde bylo konkrétně hovořeno o oblasti biodiverzity (včetně problematiky invazních druhů) a genofondu ovocných stromů. Jako možné další oblasti spolupráce byly zmíněny zaniklé obce, zdravý životní styl, jazykové vzdělávání, využití společné historie a kulturního dědictví, propagace regionu s využitím památek a regionálních potravin.

Pracovníci MAS Sokolovsko, MAS Český les a ostatní MAS Karlovarského kraje se v průběhu tvorby SCLLD opakovaně sešli za účelem vzájemné výměny zkušeností s tvorbou tohoto dokumentu, s pochopením a vhodným nastavením jeho jednotlivých kapitol, což bezesporu přispělo k jeho lepší kvalitě.

Cenným zdrojem pro výměnu zkušeností a inspirace je vzájemná evaluace s naší partnerskou MAS 21, o.p.s. V letech 2011 a 2012 proběhlo vzájemné střednědobé vzájemné hodnocení obou těchto MAS. Na základě výsledků šetření v místech pracovišť byly vypracovány závěrečné zprávy, ve kterých si navzájem obě MAS vyhodnotily své poznatky a doporučily možnosti pro zlepšení. Závěry z těchto doporučení byly postupně zapracovány do další činnosti MAS Sokolovsko. Tento způsob výměny zkušeností MAS bude pokračovat i v období 2014 – 2020, kdy proběhne jedno toto vzájemné hodnocení činnosti, které se uskuteční v rámci střednědobého hodnocení realizace ISU. Tato spolupráce je deklarována společným prohlášením obou partnerů, které je uvedeno v přílohách tohoto dokumentu. Výstupem z tohoto procesu bude evaluační zpráva, která bude součástí střednědobého hodnocení realizace ISU MAS 21.

1.4.8 Stanovení týmu tvorby strategie

S tvorbou SCLLD MAS Sokolovsko pro období 2014+ se začalo již v září roku 2012. Strategie rozvoje je dokument, který bude sloužit potřebám obyvatelů 37 obcí a měst po dobu nadcházejících 7 až 9 let. Protože základem úspěchu jakéhokoli projektu je mít správně definované role a odpovědnosti jednotlivých aktérů, i my jsme v rámci tvorby strategie stanovili na počátku **Přípravný tým**.

Zadavatel strategie (MAS Sokolovsko o.p.s.) jmenoval **gestorem přípravy** tvorby strategie hlavního manažera MAS, tj. ředitelku MAS Ing. Ivanu Jágriková. Její pravomocí je především rozhodovat o běžných záležitostech chodu organizace a udržovat vztahy jak uvnitř samotné MAS, tak i navenek.

Gestor přípravy jmenoval **koordinátora přípravy tvorby strategie**, kterým je facilitátor komunitně-plánovacích workshopů MAS z externí zpracovatelské firmy ABRI, s.r.o. Konkrétně pro tuto pozici byla jmenována Ing. Kristína Trollerová.

Koordinátor sestavil Přípravný tým, který se skládá z manažerů samotné MAS a z odborníků zpracovatelské firmy.

Obr. č. 5: Týmové zpracování SCLLD

Zdroj: vlastní data

Výše uvedení společně vytvořili **Plán přípravných prací** (v neformální podobě), který obsahoval jednotlivé aktivity včetně harmonogramu. Jednalo se zejména o naplánování jednotlivých plánovacích workshopů se zastupiteli zakladatelů a partnerů MAS a občany MAS. Dále byl vypracován Komunikační plán, který je představen v následující podkapitole.

1.4.9 Komunikační plán tvorby SCLLD

Základním principem pro tvorbu i realizaci strategie je pro nás princip „**zdola – nahoru**“ tj. že do tohoto procesu je zapojen široký okruh místních aktérů a reprezentantů různých zájmových skupin, což posiluje opodstatněnost předkládaných projektů. Protože zpracování střednědobé strategie je složitý úkol, který čerpá informace především od místních obyvatel, bylo potřeba mít představu o způsobech komunikace a spolupráce s jednotlivými komunitami a občany. Tak byl přípravným týmem vypracován pro potřeby tvorby strategie tzv. **Komunikační plán MAS**, který se v průběhu tvorby strategie i doplňoval. V rámci tohoto plánu byly stanoveny následující metody komunikace.

Tab. č. 2: Metody komunikace

METODY KOMUNIKACE	
Workshopy (WS) – pro zúčastněné možnost moderované diskuse, podporováno Power pointovými prezentacemi.	Přímá osobní komunikace - na WS, na osobních konzultacích zejména k plánovaným záměrům.
Anketa (anonymní dotazníkové šetření) jako způsob získávání strukturovaných informací o problémech MAS – pro náhodné respondenty, k dispozici i na webu MAS, provedena i v rámci workshopů.	Telefonický kontakt – je k dispozici na webu MAS pro případné konzultace či podávání informací o MAS.
Web MAS – informuje o průběhu tvorby strategie (pozvánky a zápisy z WS, Seznam památek k záchraně, anketa). Facebook MAS – nově byl založen facebook MAS Sokolovsko, kde komunita může navzájem sdílet zkušenosti a informace.	Emailový kontakt - je k dispozici na webu MAS pro případné konzultace či podávání informací o MAS, posloužil i jako prostředek získávání vyplněných formulářů o plánovaných záměrech jednotlivých subjektů MAS.
Osobní konzultace – zejména při sběru záměrů MAS.	Web MAS – prostřednictvím něj funguje Seznam památek k záchraně, kde je možné

Zpravodaj Leader a časopis Sokolovsko – pravidelně informují o novinkách a dění okolo MAS včetně postupu přípravy strategie.	uvést památku (mimo seznam kulturních památek), kterou chcete na území MAS zachránit, elektronicky jsou k dispozici vydání časopisu Sokolovsko i zpravodaje Leader.
Veřejné připomínkování SCLLD zveřejněním na webovém portálu.	

Komunikace s obyvateli MAS funguje průběžně neustále (nejen v období přípravy strategie) přes bohaté aktualizované informace na webu www.mas-sokolovsko.eu.

V procesu strategického plánování pro období 2014-2020 se MAS snažila o **inovační prvky**, kterými jsou např.:

- Anketa na webu
- Seznam památek k záchraně na webu
- Založení facebooku MAS
- Zveřejnění dokumentu k připomínkování širokovou veřejností
- Uspořádání mezinárodních workshopů

Všechny tyto inovační aktivity mají zároveň **integrující charakter** v rámci území, protože mapují danou oblast na celém území resp. přístup k nim je z celého území MAS neomezen, kdokoli se může zapojit a vyjádřit tak svůj názor.

1.5 Popis způsobu vyhodnocování SCLLD

Tato kapitola bude zpracována na podzim 2014 po definování konkrétních podmínek spojených s realizací místního partnerství v novém období 2014-2020.

2 Analytická část

Analytická část se věnuje konkrétnímu vymezení území, jeho základnímu popisu, základní charakteristice a vymezení problémů a potřeb (SWOT analýza).

2.1 Obyvatelstvo

2.1.1 Počet obyvatel

V místní akční skupině Sokolovsko je zastoupeno celkem **37 měst a obcí**, z nichž některé jsou mimo to sdruženy ve svazcích měst a obcí (mikroregiony). Počet obyvatel žijících na území MAS Sokolovsko činil **90 563 osob** (k 1. 1. 2014), což spolu s výše uvedenou rozlohou představuje hustotu obyvatelstva o málo větší než 117,5 obyvatel na km².

Tab. č. 3: Počet obyvatel, rozloha, hustota obyvatel, počet místních částí

Poř. č.	Obec	Počet obyvatel k 1.1.2013	Počet obyvatel k 1.1.2014	Rozloha v km ²	Hustota obyvatel k 1.1.2013	Počet místních částí
1.	Březová	2728	2704	59,59	45,8	7
2.	Dolní Rychnov	1 426	1 437	5,09	280,2	1
3.	Hory	224	232	7,88	28,4	1
4.	Chodov	14 110	14 045	14,26	989,5	2
5.	Jenišov	840	901	5,18	162,2	2
6.	Mírová	319	328	3,90	81,8	1
7.	Královské Poříčí	852	836	12,20	69,8	2
8.	Loket	3 130	3117	26,73	117,1	4
9.	Lomnice	1 252	1282	13,85	90,4	2
10.	Nové Sedlo	2 627	2597	16,98	154,7	3
11.	Sokolov	23 981	23879	22,92	1 046,3	3
12.	Staré Sedlo	811	815	6,50	124,8	1
13.	Šabina	309	310	5,07	60,9	1
14.	Vintířov	1 165	1162	14,36	81,1	1
15.	Bublava	375	374	6,15	61,0	1
16.	Dolní Nivy	316	311	18,79	16,8	4
17.	Jindřichovice	481	462	44,40	10,8	2
18.	Kraslice	6 932	6952	81,33	85,2	15
19.	Oloví	1 851	1801	19,05	97,2	4
20.	Přebuz	72	72	29,79	2,4	1
21.	Rotava	3 263	3216	12,03	271,2	2

22.	Stříbrná	446	448	33,55	13,3	1
23.	Šindelová	285	292	38,33	7,4	3
24.	Bukovany	1 612	1576	3,10	520,0	1
25.	Dasnice	318	312	4,04	78,7	1
26.	Chlum Sv. Maří	292	289	4,70	62,1	1
27.	Josefov	358	355	8,33	43,0	4
28.	Krajková	900	909	35,25	25,5	7
29.	Svatava	1 691	1678	11,59	145,9	1
30.	Habartov	5 032	4942	21,39	235,3	5
31.	Kaceřov	441	439	25,36	17,4	2
32.	Horní Slavkov	5649	5608	36,86	153,3	1
33.	Krásno	736	730	25,36	29,0	1
34.	Kynšperk nad Ohří	4 939	4913	23,31	211,9	8
35.	Libavské Údolí	595	590	2,29	259,8	1
36.	Rovná	449	421	44,13	10,2	2
37.	Nová Ves	220	228	26,95	8,2	2
	Celkem	91 027	90563	770,59	118,13	101

Pozn.: Barevné značení pořadových čísel obcí: *Mikroregion Sokolov – východ*, *Svazek měst a obcí Kraslicka*, samostatné členské obce a města. Zdroj: ČSÚ

Tab. č. 4: Vývoj počtu obyvatel v časové ose

Poř. č.	Obec	Počet obyvatel k 1.1.2014	Počet obyvatel k 31.12.2001	Počet obyvatel k 31.12.1991	Počet obyvatel k 31.12.1981	Přírůstek/úbytek (2014-2001) absolutní	Přírůstek/úbytek (2001-1991) absolutní	Přírůstek/úbytek (1991-1981) absolutní
1.	Březová	2704	2 665	2723	3067	39	-58	-344
2.	Dolní Rychnov	1 437	1 245	1168	1485	192	77	-317
3.	Hory	232	183	189	197	49	-6	-8
4.	Chodov	14 045	14 560	14983	14803	-515	-423	180
5.	Jenišov	901	322	292	294	579	30	-2
6.	Mírová	328	225	207	239	103	18	-32
7.	Královské Poříčí	836	711	635	940	125	76	-305
8.	Loket	3117	3 183	3109	1780	-66	74	1329
9.	Lomnice	1282	1 103	958	1056	179	145	-98
10.	Nové Sedlo	2597	2 634	2525	2809	-37	109	-284
11.	Sokolov	23879	24 968	25697	24763	-1089	-729	934
12.	Staré Sedlo	815	741	622	688	74	119	-66

13.	Šabina	310	279	257	249	31	22	8
14.	Vintířov	1162	1 096	941	1111	66	155	-170
15.	Bublava	374	330	269	355	44	61	-86
16.	Dolní Nivy	311	287	239	374	24	48	-135
17.	Jindřichovice	462	403	316	380	59	87	-64
18.	Kraslice	6952	7 222	7607	7456	-270	-385	151
19.	Oloví	1801	1 900	1794	2131	-99	106	-337
20.	Přebuz	72	73	65	97	-1	8	-32
21.	Rotava	3216	3 444	3433	3690	-228	11	-257
22.	Stříbrná	448	434	394	508	14	40	-114
23.	Šindelová	292	260	225	246	32	35	-21
24.	Bukovany	1576	1 818	1823	2074	-242	-5	-251
25.	Dasnice	312	352	319	337	-40	33	-18
26.	Chlum Sv. Maří	289	293	299	313	-3	-6	-14
27.	Josefov	355	304	281	298	51	23	-17
28.	Krajková	909	838	788	1165	71	50	-377
29.	Svatava	1678	1 572	1430	1972	106	142	-542
30.	Habartov	4942	5 372	5448	6154	-430	-76	-706
31.	Kaceřov	439	427	384	412	12	43	-28
32.	Horní Slavkov	5608	5 955	6061	6696	-347	-106	-635
33.	Krásno	730	640	569	552	90	71	17
34.	Kynšperk n. Ohří	4913	5 128	5197	5072	-215	-69	125
35.	Libavské Údolí	590	572	632	821	18	-60	-189
36.	Rovná	421	593	492	542	-172	101	-50
37.	Nová Ves	228	256	247	278	-28	9	-31
	CELKEM	90563	92 388	92 618	95 404	-1 824	-230	-2 786

Pozn.: Barevné značení pořadových čísel obcí: Mikroregion Sokolov – východ, Svazek měst a obcí Kraslicka, samostatné členské obce a města. Zdroj: ČSÚ

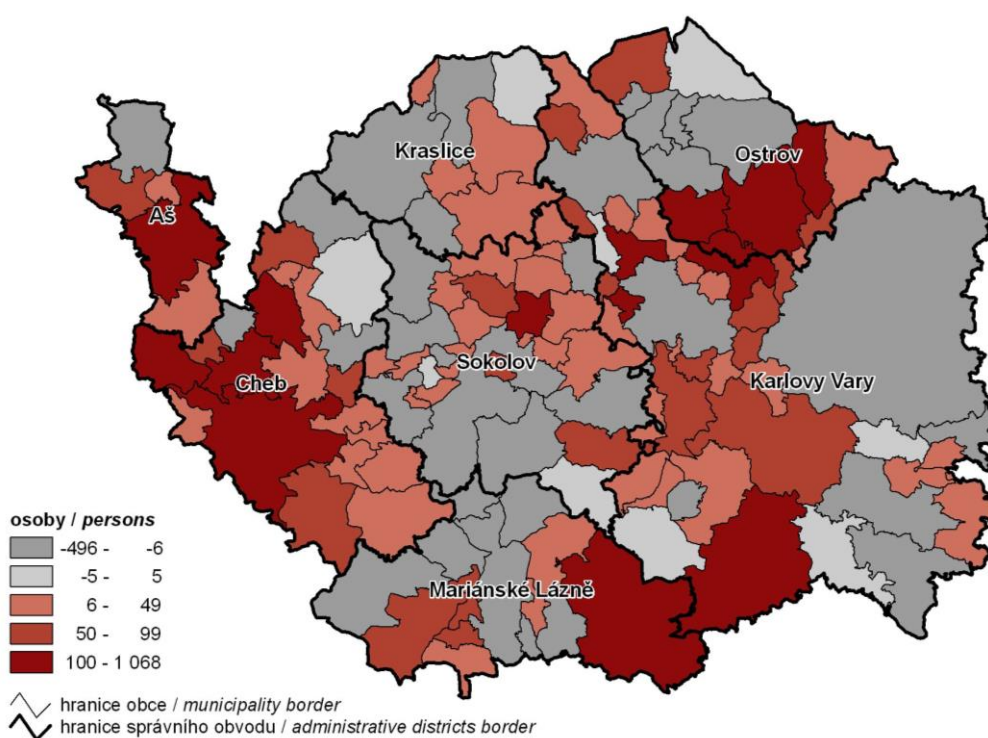
Jak vyplývá z výše uvedených tabulek, došlo z hlediska přírůstku, resp. úbytku počtu obyvatel k jeho poklesu. Celkem došlo při porovnání počtu obyvatel v letech **2001 a 2014 k poklesu ve výši 1 824**. Výjimku tvoří pouze obec Jenišov, která v posledních letech zaznamenala nárůst obyvatel, a to z důvodu nové výstavby rodinných domů, tzv. satelitního městečka.

2.1.2 Hustota a vývoj počtu obyvatel

MAS Sokolovsko má v r. 2014 necelých 91 tisíc obyvatel. Převážná část území MAS se vyznačuje **nižší mírou osídlení** tj. hustotou do 120 obyv./km², jak ukazuje níže uvedená mapa. Existují zde ovšem také téměř liduprázdné oblasti s hustotou osídlení menší než 40 obyv./km², jsou to horské oblasti Slavkovského lesa a Krušných hor.

Naše území se zařadilo mezi mnoho dalších v České republice s dlouhodobým klesajícím trendem v dané charakteristice. Graficky je tento vývoj znázorněn v následující mapě.

Mapa č. 3: Vývoj počtu obyvatel v obcích Karlovarského kraje v letech 2001-2010

[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/8A0024A8C7/\\$File/w-41130212q2h3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/8A0024A8C7/$File/w-41130212q2h3.pdf), staženo dne 10/12/2012

Tab. č. 5: Vývoj obyvatelstva Karlovarského kraje

Obyvatelstvo Karlovarského kraje k 30.4.2013	Kraj celkem	v tom okresy		
		Cheb	Karlovy Vary	Sokolov
Živě narození	679	230	255	194
Zemřelí	860	255	364	241
Přistěhovalí	846	409	563	293
Vystěhovalí	1 041	487	633	340
Počet obyvatel	301 350	92 454	117 689	91 207

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1303-12>

2.1.3 Národnostní složení

Dále uvádíme oblast **národnostního složení MAS**, která potvrzuje vzájemnou propojenost zájmového území s původním německým obyvatelstvem a s bývalým Československem. Pro zajímavost uvádíme i vývoj mezi posledními dvěma sčítáními lidu (tj. r. 2001 a 2011).

Tab. č. 6: Národnostní struktura obyvatelstva okresu Sokolov

NÁRODNOSTNÍ STRUKTURA % OBYVATELSTVA	OKRES SOKOLOV (2001)	OKRES SOKOLOV (2011)	KARLOVARSKÝ KRAJ (2011)	ČR (2011)
česká	85,2 %	64,6 %	64,4 %	64,3 %
moravská	0,2 %	0,1 %	0,1 %	5 %
slezská	0 %	0 %	0 %	0,1 %
slovenská	5,3 %	2,8 %	2,4 %	1,4 %
romská	0,5 %	0,1 %	0,1 %	0 %
polská	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,4 %
německá	4,6 %	2,3 %	1,5 %	0,2 %
ukrajinská	0,3 %	0,3 %	0,5 %	0,5 %
vietnamská	0,2 %	0,5 %	0,1 %	0,3 %
jiná/neuvedeno	3,54 %	29,1 %	30,8 %	27,8 %

Pozn. Údaje ze sčítání lidu z roku 2011- okres Sokolov, definitivní výsledky

(<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30629&th=&v=&vo=null&vsouzemi=null&void=>)

Dle výše uvedené statistiky lze konstatovat, že výraznými národnostními menšinami na území MAS jsou dle předpokladu slovenská a německá menšina (v obou případech klesající tendence). **Pouze jediná minorita doznala nárůstu, a to menšina vietnamských spoluobčanů.** Zvýšená koncentrace osob slovenské a německé národnosti vyplývá z nedávné společné historie s těmito sousedními národy. Co se týče kvantifikace velikosti **romské menšiny na úrovni 0,1 %**, je potřeba zmínit, že tento výsledek je dán metodikou sčítání lidu, kde je uvažována národnost, ke které se respondenti sami aktivně přihlásí, nikoliv národnost, o které si okolí myslí, že se k ní respondent má hlásit nebo jaká je danému respondentovi okolím přisouzena. Je obecně známo, že Sokolovsko patří mezi popřední regiony České republiky, které musí řešit otázky romské problematiky daleko intenzivněji. V roce 1991 se přihlásilo k romské národnosti 32 903 občanů, o deset let později, v r. 2001, dokonce cca o 20 000 občanů méně (- 64,4 %), a to i přes nábor romských asistentů sčítacích komisařů. Při sčítání lidu v r. 2001 uvedlo romskou národnost 11 716 osob, ačkoli počet uživatelů romského jazyka byl odhadnut na 72 000 osob, roce 2011 dokonce jen 5 135 občanů. V sčítáních lidu jde o aktivní přihlášení se k národnosti. Velká část Romů v České republice se však považuje za Čechy, popřípadě Slováky nebo Maďary. (Zdroj: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30715&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1uIhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCR eZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzkKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvc).

2.1.4 Věková struktura

Strukturální charakteristiky obyvatelstva MAS jsou dodnes významně ovlivněny **poválečnou imigrací a následně socialistickou industrializací** sokolovské pánevní oblasti. Ve srovnání s průměrem České republiky má obyvatelstvo MAS Sokolovsko, resp. okresu Sokolov mírně **mladší věkovou strukturu** s vysokým počtem živě narozených dětí na 1 000 obyvatel. Počet osob mladších 15 let je na území Sokolovska zhruba o 1 % vyšší, než je celorepublikový průměr. Naopak počet obyvatel starších 69 let je zde lehce podprůměrný, a to o necelé jedno procento oproti celorepublikovému průměru. Celkově však je věkové složení obyvatelstva okresu Sokolov srovnatelné s věkovou strukturou v České republice a je zde také patrný demografický trend stárnutí obyvatelstva.

Tab. č. 7: Věkové složení obyvatelstva v okresech Karlovarského kraje k 31.12.2013

Věk	okres Cheb	okres Karlovy Vary	okres Sokolov
0-4	4 896	5 619	4 743
5-14	9 237	10 912	9 073
15-29	16 223	19 988	17 069
30-49	27 609	34 930	27 137
50-69	24 855	32 525	23 872
70+	9 391	13 323	8 907

Zdroj: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/vekova_struktura_obyvatel_okresu_karlovarskeho_kraje_k_31_12_2013, staženo 30.6.2014

Tab. č. 8: Srovnání průměrné věkové struktury okresu Sokolov s celou ČR k 31.12.2013

Věk	okres Sokolov	ČR
0-4	5,22 %	5,58 %
5-14	9,99 %	9,18 %
15-29	18,8 %	18,15 %
30-49	29,89 %	30,42 %
50-69	26,29 %	26,02 %
70+	9,81 %	10,65 %

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/4032-13> staženo 30.6.2014

Sociální prostředí s vyšším zastoupením sociálně problémových skupin se projevuje mimo jiné **vysokou kojeneckou úmrtností**. Průměrná kojenecká úmrtnost v České republice byla v r. 2011 2,7 promile, v Karlovarském kraji byla ze všech krajů nejvyšší (6 promile) a konkrétně v okrese Sokolov dokonce 6,5 promile. Horší situace panovala v daném ukazateli pouze v okrese Cheb (7,1 promile) a v okrese Chomutov (7,9 promile).

Ani MAS Sokolovsko se ovšem nevyhýbá obecný problém **stárnutí populace** v celé Evropě. Na území MAS Sokolovsko počet obyvatel mladších 15 let ve srovnání let 2001 a 2011 klesl

o 3 % a naopak počet obyvatel starších 65 let sloupl o 4 %. Dle demografických predikcí do roku 2020 klesne podíl dětí na 12,4 % populace ČR, počet osob 65letých a starších dosáhne 21%. Počet 65letých a starších osob tedy přesáhne počet dětí do 15 let. Tyto skutečnosti mohou přinést velký sociální i hospodářský problém mnoha státům Evropy včetně České republiky, a to prudkým vzrůstem ročních nákladů na penzijní pojištění a další sociální dávky. Již nyní je **nedostatek míst v ústavech sociální péče pro starší občany** či nedostatečné celkové řešení péče o starší občany, a to je také problém Sokolovska. Provozování těchto služeb je velmi finančně nákladné, tzn., že bez podpory státu nebo jiné veřejné podpory nejsou tyto služby pro seniory schopny fungovat jen na základě příspěvků z důchodové penze.

Urychlení populačního stárnutí je nejlépe patrné z porovnání odvozených syntetických ukazatelů. Průměrný věk obyvatel se mezi sčítáními lidu 1991 a 2001 zvýšil o 2,5 roku; takové zvýšení v 10letém intervalu mezi sčítáními lidu nebylo ještě nikdy zaznamenáno. **Při dalším sčítání lidu 2001 a 2011 narostl průměrný věk o další 2,1 %.**

Proti minulosti se výrazně zvýšil i věkový medián, tj. věk, kterého se k datu sčítání dožila polovina obyvatel. **Nejmarkantnější však byl vzestup indexu stáří**, konstruovaného jako poměr počtu obyvatel ve věku 60 a více let (což je dosud obvyklé v ČR) nebo počtu obyvatel ve věku 65 a více let (obvyklé v zahraničí a při mezinárodních srovnáních) k počtu obyvatel ve věku 0 - 14 let, násobený stem. Akcelerace růstu indexu stáří podle obou metodik byla v posledních 20 letech naprosto mimořádná.

Tab. č. 9: Obyvatelstvo Syntetické ukazatele věkové struktury obyvatelstva ČR z výsledků sčítání lidu v letech 1950-2001

Ukazatel	Pohlaví	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Průměrný věk	muži	32,4	33,2	33,7	33,6	34,6	37,1
	ženy	34,4	35,8	36,8	37,0	38,0	40,3
	celkem	33,5	34,5	35,3	35,4	36,3	38,8
Věkový medián	muži	29,6	30,6	31,1	31,5	32,7	35,0
	ženy	33,5	33,8	35,8	34,5	37,1	38,6
	celkem	32,6	33,2	33,4	33,0	34,4	36,6
Index stáří (60+)	muži	44,1	47,1	69,6	56,0	66,0	89,8
	ženy	59,6	70,2	103,7	88,1	104,6	139,1
	celkem	51,7	58,4	71,6	71,7	84,8	113,8
Index stáří (65+)	muži	29,0	29,1	43,5	43,0	44,2	64,0
	ženy	39,9	46,4	71,6	71,5	104,6	107,6
	celkem	34,4	37,5	57,2	56,9	60,2	85,4

Zdroj: ČSÚ

Tab. č. 10: Syntetické ukazatele věkové struktury obyvatelstva ČR 2001,2011

		Česká republika		MAS Sokolovsko	
		2001	2011 (k 31.12)	2002	2011 (k 31.12)
Průměrný věk	muži	37,4	39,6	35,8	38,7
	ženy	40,5	42,5	38,3	41,2
	celkem	39,0	41,1	37,0	40,0
Věkový medián		37,9	40,1	nezjištěno	nezjištěno
Index stáří (65+)		87,2	110,4	59,2	92,9

Zdroj: [https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002ECDCC/\\$File/400712a1.pdf](https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002ECDCC/$File/400712a1.pdf),
[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/990050C3E8/\\$File/40341229.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/990050C3E8/$File/40341229.pdf), staženo dne 7/12/2012

Pro zajímavost přinášíme i přehled o průměrném věku obyvatel v jednotlivých obcích MAS Sokolovsko.

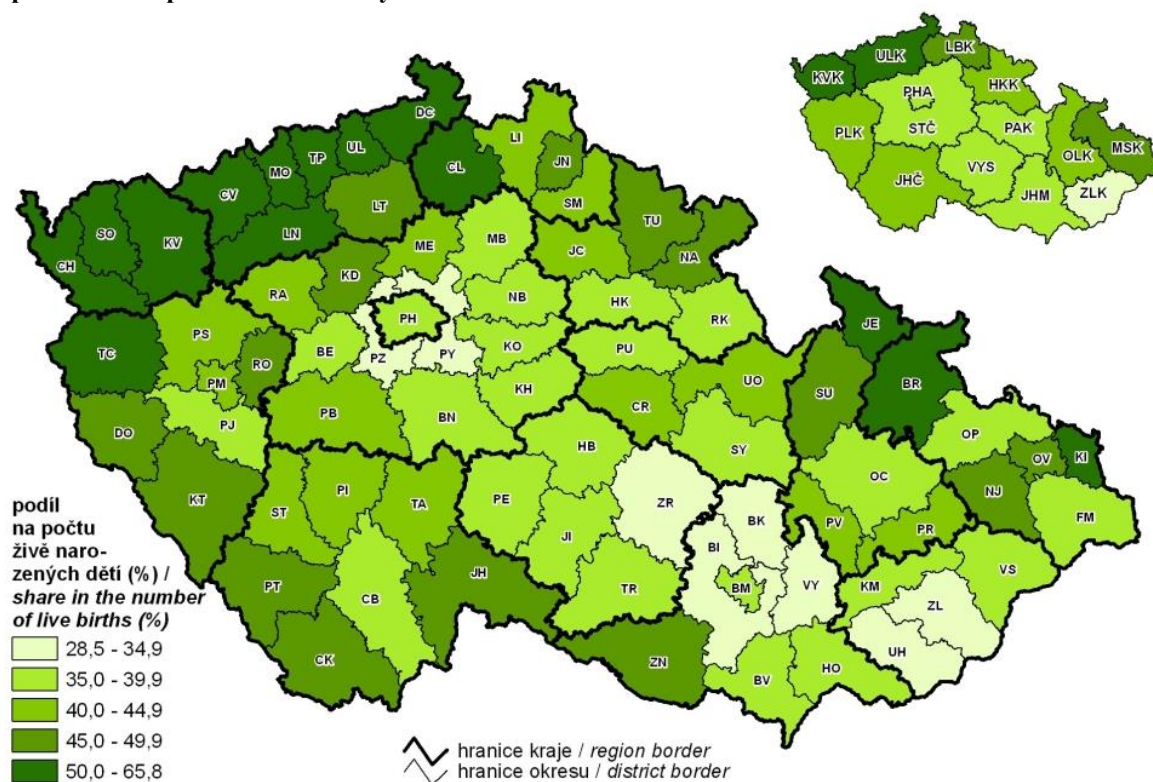
Tab. č. 11: Průměrný věk obyvatel obcí MAS k 1.1.2014

Obec	Průměrný věk k 1.1.2014			Obec	Průměrný věk k 1.1.2014		
	celkem	muži	ženy		celkem	muži	ženy
Březová	42,6	40,6	44,5	Přebuz	50,8	50,8	50,7
Dolní Rychnov	37,5	36,7	38,3	Rotava	39,7	38,2	41,2
Hory	39,8	38,1	41,7	Stříbrná	43,7	43,0	44,4
Chodov	40,4	39,2	41,6	Šindelová	46,3	45,4	47,2
Jenišov	36,5	35,9	37,1	Bukovany	40,6	39,6	41,6
Mírová	39,3	38,4	40,2	Dasnice	39,7	39,4	40,0
Královské Poříčí	39,0	37,6	40,4	Chlum Sv. Maří	42,7	42,1	43,2
Loket	38,4	37,4	39,4	Josefov	40,9	37,8	44,4
Lomnice	38,2	36,7	39,8	Krajková	40,7	39,7	41,8
Nové Sedlo	39,6	39,1	40,1	Svatava	39,7	38,5	40,8
Sokolov	41,3	39,8	42,7	Habartov	41,3	40,4	42,2
Staré Sedlo	41,5	40,6	42,4	Kaceřov	40,6	39,9	41,4
Šabina	42,0	40,8	43,2	Horní Slavkov	40,5	39,0	42,1
Vintířov	36,2	36,4	36,0	Krásno	39,2	37,1	41,3
Bublava	44,4	43,9	45,0	Kynšperk n. Ohří	42,4	41,2	43,5
Dolní Nivy	38,4	36,4	40,7	Libavské Údolí	41,0	40,5	41,5
Jindřichovice	44,8	44,7	44,9	Rovná	37,3	36,6	38,2
Kraslice	41,9	40,6	43,2	Nová Ves	37,6	38,5	36,7
Oloví	39,0	37,3	40,7				

Zdroj: ČSÚ

Podívejme se na obyvatelstvo i z hlediska zdravotního. V České republice je průměr 33,4 potratů na 100 narozených dětí, v Karlovarském kraji je tento ukazatel podstatně vyšší 42,7 potratů, v okrese Sokolov je to 41,6 potratů na 100 narozených dětí (11. nejhorší výsledek v rámci okresů ČR). Neméně děsivá čísla poskytuje i ukazatel počtu živě narozených dětí s vrozenou vadou. Průměr České republiky činí 432,9 dětí na 10 000 živě narozených. V okrese Sokolov je to 598,3 dětí. Stejně tak je vysoce nadprůměrná i úmrtnost mužů a žen. (Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=ZDR5042PU_OK&vo=null).

Mapa č. 4: Podíl počtu živě narozených dětí v r. 2011

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFE9/\\$File/101112m07.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFE9/$File/101112m07.jpg)

2.1.5 Další charakteristiky

Karlovarský kraj je podle dat SLBD 2011 v rámci České republiky po Ústeckém kraji 2. v počtu osob bez **náboženského vyznání** nebo bez uvedeného vyznání (87,5 %).

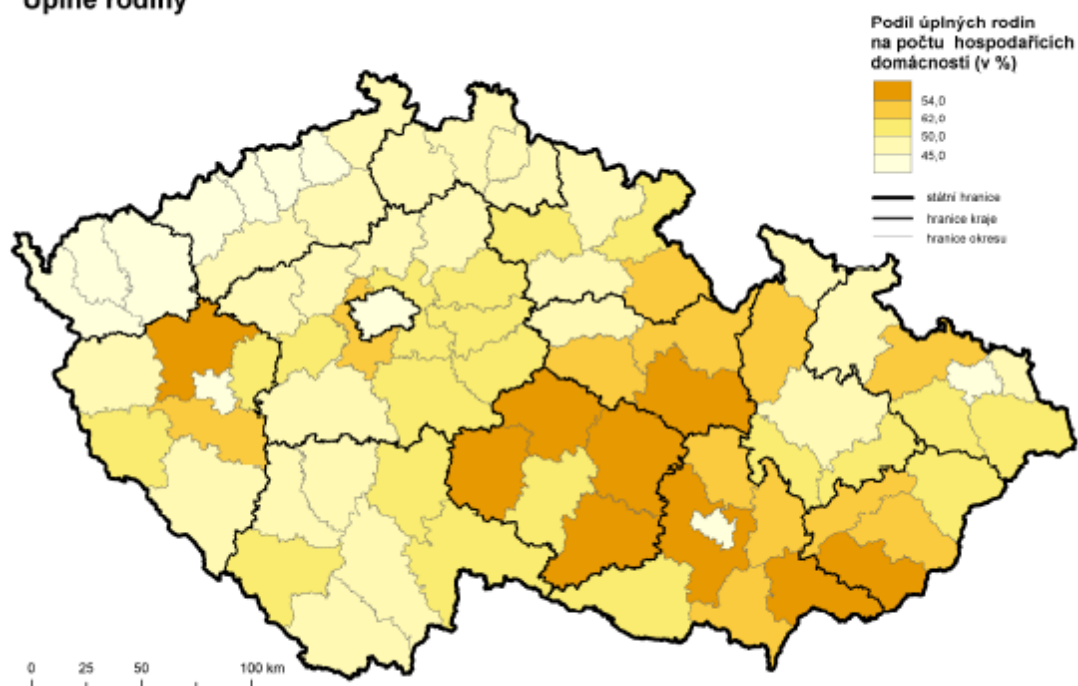
Tab. č. 12: Počet osob bez náboženského vyznání podle krajů

kraj	počet obyvatel	počet osob bez náboženského vyznání	podíl osob bez vyznání nebo bez uvedení vyznání	kraj	počet obyvatel	počet osob bez vyznání	podíl osob bez nebo bez uvedení vyznání
Česká republika	10 562 214	3 612 804					
Hlavní město Praha	1 272 690	458 058	81,60%	Královéhradecký kraj	555683	209 172	83,50%
Středočeský kraj	1 274 633	506 544	85,80%	Pardubický kraj	518228	180 450	80,30%
Jihočeský kraj	637 460	196 325	79,30%	Kraj Vysočina	512727	132 172	70,80%
Plzeňský kraj	574 694	216 985	85,00%	Jihomoravský kraj	1169788	333 624	71,50%
Karlovarský kraj	310 245	120 496	87,50%	Olomoucký kraj	639946	204 867	76,20%
Ústecký kraj	830 371	364 049	89,90%	Zlínský kraj	590459	132 921	63,20%
Liberecký kraj	439 262	185 931	87,20%	Moravsko-slezský kraj	1236028	371 210	74,20%

Zdroj: www.czso.cz/sldb2011/.../i/...kraj/.../sldb_podrobna_vira.xls, staženo 9.7.2014

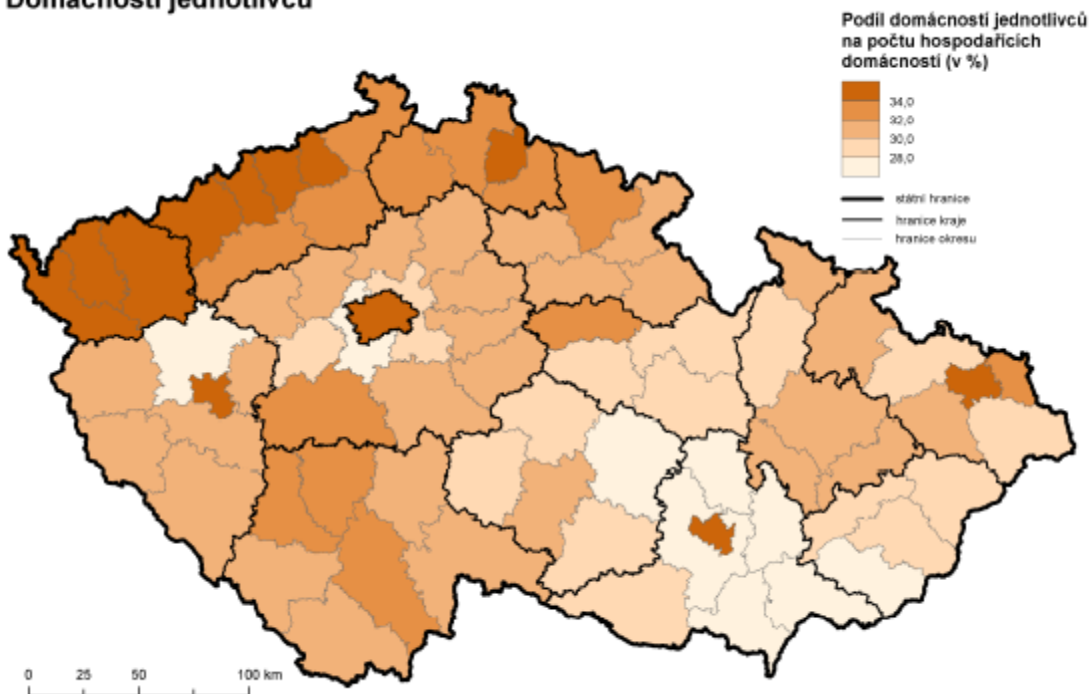
V Karlovarském kraji je velmi nízké procento počtu úplných domácností **úplných rodin**, konkrétně 42,74 %. **Průměrný počet členů domácnosti také klesá, v r. 1970 to byly ještě 3 osoby, nyní pouze 2,2. Toto číslo se příliš neliší od ostatních krajů České republiky.** Souvisí to také s celkovým nárůstem počtu domácností jednotlivců, jejichž počet se za posledních 20 let navýšil o téměř 50 %. V Karlovarském kraji tvoří takové domácnosti více než třetinu (35,18 %). Oba ukazatele zobrazují následující mapy.

Mapa č. 5: Podíl úplných rodin na počtu hospodařících domácností
Úplné rodiny

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307, staženo 9.7.2014

Mapa č. 6: Podíl domácností jednotlivců na počtu hospodařících domácností
Domácnosti jednotlivců

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307, staženo 9.7.2014

Disharmonické sociální vazby jsou provázeny vysokým počtem rozvodů, stejně jako vysokým počtem potratů. V Karlovarském kraji žije **největší procento svobodných osob** (39,4 %) a **největší procento rozvedených osob** (10,8 %) v celé České republice. Je zde také typický model soužití ve faktickém manželství, v oficiálně uzavřených sňatcích je Karlovarský kraj na posledním místě v České republice, jak dokládá tabulka níže.

Tab. č. 13: Počty uzavřených a rozvedených manželství v krajích v roce 2012

kraj	sňatky celkem	rozvody celkem
ČR	45137	28113
Hl. m. Praha	5873	3220
Středočeský	5540	3615
Jihočeský	2845	1807
Plzeňský	2454	1630
Karlovarský	1238	891
Ústecký	3447	2319
Liberecký	1954	1296
Královéhradecký	2347	1459
Pardubický	2228	1258
Vysočina	2167	1105
Jihomoravský	4894	2945
Olomoucký	2605	1733
Zlínský	2404	1415
Moravskoslezský	5141	3420

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002ECDC/\\$File/400712a8.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002ECDC/$File/400712a8.pdf), staženo 9.7.2014

2.1.6 Vzdělanostní struktura

Z hlediska vzdělanostní struktury obyvatelstva je na území okresu Sokolov, ostatně jako v celém Karlovarském kraji, v porovnání se stavem v celé České republice vysoce nadprůměrný počet osob bez vzdělání (kolem 0,8 %) a **osob se základním vzděláním vč. neukončeného** (mezi 22 - 26 %). V počtu osob jen se základním vzděláním včetně neukončeného přesáhl okres Sokolov o téměř 3% krajský průměr. Celorepublikový průměr pak dokonce o 7,76 %. Všechny další stupně vzdělání bohužel vykazují nižší průměr jak v porovnání krajském, tak v celorepublikovém měřítku.

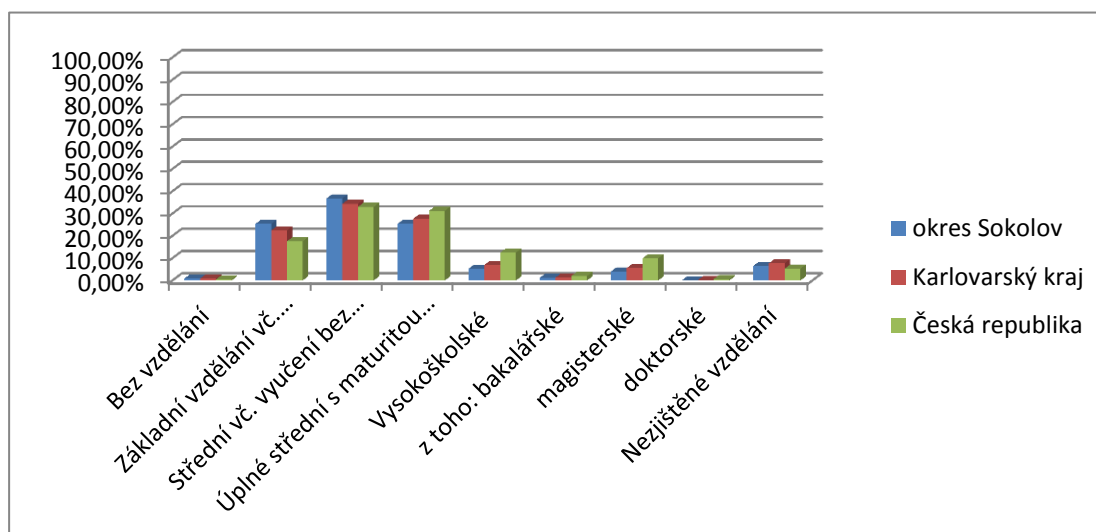
Zcela tristní je rozdíl v počtu vysokoškolsky vzdělaných osob na území Sokolovska, kdy rozdíl od průměru v ČR činí 7,21 % a je také o 1,73 % nižší než v Karlovarském kraji. **Nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním a nejvyšší podíl obyvatel, kteří dosáhli maximálně základního vzdělání**, považují analýzy za jednu ze základních příčin vysoké míry nezaměstnanosti a s tím souvisejících průvodních sociálních a hospodářských jevů.

Tab. č. 14: Vzdělanostní struktura obyvatelstva (od 15 let)

Dosažený stupeň vzdělání obyvatelstva	Okres Sokolov	Karlovarský kraj	ČR
Bez vzdělání	0,84%	0,85%	0,47%
Základní vzdělání vč. neukončeného	25,32%	22,42%	17,56%
Střední vč. vyučení bez maturity	36,74%	34,31%	32,99%
Úplné střední s maturitou vyšší odborné vč. nástavbového	25,37%	27,73%	31,22%
Vysokoškolské	5,25%	6,98%	12,46%
<i>z toho: bakalářské</i>	<i>1,15%</i>	<i>1,29%</i>	<i>2,0%</i>
<i>magisterské</i>	<i>4,00%</i>	<i>5,53%</i>	<i>9,9%</i>
<i>doktorské</i>	<i>0,10%</i>	<i>0,16%</i>	<i>0,6%</i>
Nezjištěné vzdělání	6,48%	7,71%	5,3%

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/06041-12-xk>

Graf č. 1: Vzdělanostní struktura obyvatelstva (od 15 let)

2.1.7 Analýza problémů - Obyvatelstvo

Na území MAS Sokolovsko dochází k poklesu počtu obyvatel. V porovnání s celorepublikovým průměrem má Sokolovsko mladší věkovou strukturu, ale i zde se projevuje obecný trend stárnutí populace. Z hlediska vzdělanostní struktury je na Sokolovskou velký podíl osob s nízkým vzděláním a naopak malý počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Do budoucna je potřeba zvyšovat kvalitu života na Sokolovsku a hledat nové možnosti na trhu práce, aby nedocházelo k odlivu obyvatel, především vysokoškoláků, z regionu.

2.2 Školství a vzdělávání

Struktura vzdělávací soustavy v podobě škol, předškolních a školských zařízení, které působí v regionech Karlovarského kraje, je uvedena v následující tabulce, přičemž jednotlivé typy jsou pak rozděleny podle zřizovatele. Z tabulky je patrné, že okres Sokolov má v Karlovarském kraji nejmenší počet škol a školských zařízení. Otázkou však zůstává kapacitní vytíženost škol, kvalita jejich vybavení a stav budov a zařízení. Tato témata jsou palčivá především v malých obcích, které se potýkají s nedostatkem jak dětí (ať už z důvodu celkově nízkého počtu dětí v obci či z důvodu zápisu dětí do školských zařízení ve větších obcích), tak nedostatkem financí pro dovybavení, rekonstrukci školských zařízení či na ohodnocení zaměstnanců včetně zajištění dalšího vzdělávání a tím také kvality výuky jak z hlediska zázemí, tak z hlediska lidského.

Dalším problémem, který úzce souvisí se vzděláním obyvatel, je kvalifikace samotných učitelů. Podle krajského odboru školství učí v Karlovarském kraji 20 % učitelů bez potřebné kvalifikace, což je téměř 700 učitelů. Podle některých odhadů je toto číslo dokonce vyšší.

(Zdroj: http://vary.idnes.cz/nekvalifikovani-ucitele-v-karlovarskem-kraji-fo4-/vary-zpravy.aspx?c=A140412_2055761_vary-zpravy_ba).

Tab. č. 15: Školy a školská zařízení podle zřizovatele ve školním roce 2013/2014

Školy/školská zařízení	Počet škol a školských zařízení				Zřizovatel		
	celkem	CH	KV	SO	kraj	obec	soukr.
Mateřské školy - samostatné	88	28	27	33	-	84	4
- součást ZŠ	37	12	18	7	2	34	1
Základní školy - úplné	103	33	41	29	3	94	5 + 1*
Základní školy (praktické a speciální)	7	1	3	3	1	6	-
Střední školy	38	9	20	9	27	2	8 + 1*
z toho Gymnázia	10	4	3	3	8	-	2
Jazyk. škola s právem st. jaz. zkoušky	1	-	1	-	1	-	-
Vyšší odborné školy	4	1	3	-	4	-	-
Základní umělecké školy	20	6	8	6	4	16	-
z toho Základní umělecká škola součást ZŠ	2	-	1	1		2	-
Domovy mládeže	12	4	5	2	11	-	1
Dětské domovy	5	4	1	1	5	-	-
Domy dětí a mládeže	15	5	4	5	1	14	-
Domy dětí a mládeže - součást ZŠ	1	-	1	1	-	1	-
Pedagogicko-psychologické poradny	1	0	1	-	1	-	-
Školní hospodářství	3	1	2	-	3	-	
Samostatná školní jídelna	2	1	-	1	-	1	1
Celkem	337	105	135	97	63	252	22

Pozn.: * Státní správa ve školství. Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>, staženo 9.7.2014

2.2.1 Mateřské školy

Jak lze vyčíst z následující tabulky, ve školním roce 2013/2014 bylo na území okresu Sokolov otevřeno celkem 117 tříd mateřských škol, které navštěvovalo více než 2 800 dětí. Oproti předešlému školnímu roku došlo k navýšení počtu tříd (při stávajícím počtu předškolních zařízení) i žáků. Ve většině mateřských škol jsou tak kapacity zcela naplněny, na 1 třídu vychází v průměru 25 dětí, což je poměrně mnoho pro zajištění kvalitní péče, o možnosti individuálního přístupu lze při těchto počtech pouze teoretizovat.

Z výsledků ankety pro občany MAS Sokolovsko vyplynulo, že ve většině obcí nebo v jejich blízkém okolí je zajištěn a mateřská škola. Dokonce 96 % respondentů se vyjádřilo kladně k této otázce. Informace budou doplněny o výsledky dotazníkového šetření provedeného ve všech obcích MAS.

2.2.2 Základní školy

V okrese Sokolov bylo ve školním roce 2013/2014 celkem 32 samostatných základních škol, což je o 3 méně, než ve školním roce 2010/2011. Pro srovnání ve školním roce 2003/2004 bylo v Karlovarském kraji 27 819 žáků základních škol (9 639 žáků v okrese Sokolov). V roce 2012/2013 bylo žáků v Karlovarském kraji pouze 23 065 (9 542 žáků v okrese Sokolov).

Tab. č. 16: Počty žáků mateřských a základních škol ve šk. roce 2012/2013

Předškolní vzdělávání					Základní vzdělávání				
	Školy	Třídy	Žáci	Učitelé		Školy	Třídy	Žáci	Učitelé
Okres Sokolov	40	117	289 1	219	Okres Sokolov	32	380	7380	518
Karlovarský kraj	122	387	954 2	732	Karlovar. kraj	108	1 189	23 065	1 642

<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/1303-13>, staženo 7.7.2014

Dosažitelnost základních škol na území MAS Sokolovsko je také dobrá, v anketě pro občany odpovědělo 94 % respondentů kladně na otázku, zda je v jejich obci nebo blízkém okolí zajištěna základní škola. Často diskutovaným tématem je kvalita základních škol. V rámci ankety pro občany jsme zjišťovali názory obyvatel MAS Sokolovsko na kvalitu základních škol v malých obcích. Kvalitu základních škol v malých obcích jako dostatečnou ohodnotilo 41 % respondentů. 34 % respondentů se naopak domnívá, že kvalita základních škol v malých obcích není dostatečná. Na tuto otázku neodpovědělo 25 % respondentů z důvodu nedostatku informací k této problematice.

Na základě dotazníkového šetření provedeného ve všech obcích MAS Sokolovsko bylo zjištěno, že v naprosté většině je didaktické vybavení základních škol na velmi vysoké úrovni. Naopak problematickým se jeví technický stav budov.

2.2.3 Střední školy

Na území místní akční skupiny Sokolovsko se nachází následující 9 zařízení pro střední vzdělávání, z toho 3 gymnázia, z nichž 1 je soukromé a 1 odborné učiliště. Střední školství na území MAS Sokolovsko má sílu v nabízených oborech, bohužel však často nejsou naplněny kapacity otevřených tříd, o čemž svědčí 4. i 5. kola přijímacích zkoušek do některých technických oborů a stále volná místa ke studiu, jak můžeme najít na webu Karlovarského kraje v přehledu volných míst na středních školách pro rok 2014/2015. (Zdroj: http://www.kvkskoly.cz/rodicazak/SiteAssets/Stranky/default/skol_volnamista_2014_Celkovy_prehled.pdf).

Diskutabilní je i umístění absolventů na trhu práce, resp. soulad mezi požadavky zaměstnavatelů a kompetencemi absolventů. Zde je jedinou cestou efektivní komunikace a spolupráce mezi všemi zúčastněnými, tedy jak školami, zřizovateli, tak rodiči, studenty, zaměstnavateli.

Tab. č. 17: Střední školy a školská zařízení – 2012/2013 na území MAS

Zřizovatel: Karlovarský kraj	Obory
Odborné učiliště Horní Slavkov	Zámečnické práce a údržba, Strojírenské práce- obráběcí práce, Stravovací a ubytovací služby, Kuchařské práce
Gymnázium a obchodní akademie Chodov	Obchodní akademie, Ekonomické lyceum, Gymnázium (osmileté)
Střední škola živnostenská Sokolov (místa poskytovaného vzdělávání v Sokolově, Kraslicích a Kynšperku nad Ohří)	4 -leté maturitní: Ekonomika a podnikání, Informační služby, Kosmetické služby 3-leté učební: Zpracování dřeva, Prodavač, Pekař, Truhlář, Kadeřník, Aranžér, Číšník-servírka, Kuchař-číšník, Kuchař, Cukrář Nádstavbové studium: Podnikání, Vlasová kosmetika 2-leté výuční: Práce ve stravování
Střední průmyslová škola Loket	Informační technologie, Stavebnictví, Technická zařízení budov
Gymnázium Sokolov a Krajské vzdělávací centrum	Gymnázium (čtyřleté a osmileté)
Integrovaná střední škola technická a ekonomická Sokolov	Ekonomika a podnikání, Veřejnosprávní činnost, Podnikání, Stavebnictví, Instalatér, Montér suchých staveb, Mechanik instalatérských a elektrotechnických zařízení budov, Tesař, Zedník, Dopravní prostředky, Mechanik strojů a zařízení, Provozní technika, Strojírenství, Obráběč kovů, Strojní mechanik, Mechanik opravář motorových vozidel, Elektrikář, Elektrotechnika, Informační technologie
Pedagogicko-psychologická poradna Karlovy Vary (pracoviště Sokolov)	poradna
Zřizovatel: soukromá škola	
Soukromá obchodní akademie Sokolov , s.r.o.	Obchodní akademie (denní, dálkové), Podnikání (denní, dálkové)
Gymnázium, základní škola a mateřská škola Mánesova s.r.o.	Gymnázium (čtyřleté)
Zřizovatel: obec	
Střední škola, základní škola a mateřská škola Kraslice	Nástrojař , Strojní mechanik, Mechanik seřizovač a mechanik instalatérských a elektrotechnických zařízení

Zdroj: [www. stránky výše uvedených škol](http://www.stranky.vyše.vedených.skol)

Kraslice: <http://www.zskraslice.cz/view.php?cislocianku=2011100001>, staženo dne 28/11/12

Chodov: <http://www.goachodov.cz/index.php/informaceoskole>,

Živnostenská Sokolov: <http://www.zivnostenska-sokolov.cz/obory.html>

Loket: <http://www.spsloket.cz/obory.html>

Gym Sokolov: <http://www.gymso.cz/>

ISŠTE Sokolov: <http://www.isste.cz/www/script/main.php?ac=page&id=3>

Poradna KV: <http://www.pppkv.cz/>

OA Sokolov: <http://www.e-soas.cz/>

Sour.gymnázium a ZŠ Sokolov: http://www.skolamanesova.cz/?section_id=6299

Další info i: http://www.kr-karlovarsky.cz/Vzdelavani/prehled_skol/stredni_skoly/

2.2.4 Vysoké školy

Okres Sokolov nemá v dosahu žádné přirozené univerzitní spádové centrum. Stav v terciární vzdělávací infrastruktuře ukazuje následující tabulka. Nabídka vysokoškolského vzdělání v denní dojezdové vzdálenosti ze Sokolovska například do Karlových Varů nebo do Chebu také není příliš pestrá. Zájemci o specializované nebo prestižnější vysokoškolské vzdělání jsou nuceni z regionu odejít do univerzitních center jinde v České republice, například do Prahy, Plzně nebo Ústí nad Labem. Otázkou potom je návrat absolventů těchto vysokých škol zpět do regionu a především zda v regionu naleznou odpovídající pracovní uplatnění.

Tab. č. 18: Vysoké školy okresu Sokolov

Název VŠ/Fakulta	Sídlo a právní forma VŠ	Typ studijního programu	Počet studijních programů/počet zaměření ve st. programu
Západočeská univerzita v Plzni/Fakulta strojní (konzultační středisko)	Sokolov; veřejná vysoká škola	Bakalářský strojní inženýrství (kombinovaná forma studia, bude otevřeno od akademického roku 2014/2015 v případě dostatečného počtu zájemců)	1
VŠ manažerské informatiky a ekonomiky a.s., Sokolov	Sokolov, akciová společnost, soukromá VŠ	Bakalářský, kombinovaná forma studia	2

Zdroj:

AJAK: <http://www.ajak-sokolov.cz/aktualni.html>

VŠMIE: <http://sokolov.vsmie.cz/obsah-studia>

https://fst.zcu.cz/Soubory/pro-studenty/Letk-_konzultan-stediska-FST.pdf

Dle výsledků ankety pro občany se 74 % respondentů domnívá, že by v Karlovarském kraji měla působit vysoká škola. Z hlediska oboru naprosto převažuje přání na technické zaměření této vysoké školy, což uvedlo téměř 50 % respondentů, kteří chtějí v Karlovarském kraji vysokou školu, přičemž z technických oborů bylo nejčastěji uváděno strojní nebo elektro zaměření. Dále byly uváděny obory cestovního ruchu, lázeňství, ekonomie a veřejné správy. Informace budou doplněny o výsledky dotazníkového šetření provedeného ve všech obcích MAS. S existencí (nebo spíš) neexistencí vysokých škol v regionu souvisí oblast výzkumu a vývoje, kdy je v Karlovarském kraji spolu s Krajem Vysočina vynakládáno nejméně prostředků na výzkum a vývoj z krajů ČR. (Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj: Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020.)

2.2.5 Další vzdělávání

- **Další vzdělávání dětí a mládeže**

Další vzdělávání dětí a mládeže je na území MAS Sokolovsko zajištěno např. v šesti domech dětí a mládeže, dvou registrovaných mateřských centrech, šesti základních uměleckých školách (viz tabulka Vybrané ukazatele vybavenosti obcí a služeb MAS Sokolovsko). Zde mohou děti využít velmi široké nabídky vzdělávacích aktivit z oblasti výtvarné, hudební, tělovýchovné, jazykové, dramatické, apod.

Další vzdělávací aktivity pro děti a mládež připravují také knihovny. Sokolovská knihovna, ale i řada dalších, kromě zapůjčení knih, časopisů nebo vzdělávacích tematických kufříků pořádá pravidelné soutěžní akce pro děti a mládež, divadelní představení či tematické rukodělné setkávání nebo různé kulturně-výchovné besedy.

V mateřském centru Robinson Sokolov či Slunečnice Březová se mohou scházet maminky s nejmenšími dětmi i předškoláky. Na vybranou zde mají také z mnoha typů aktivit ať již pohybových, jazykových či tvořivých.

Obr. č. 6: Vzdělávání dětí v MC Robinson v Sokolově

Zdroj: foto vlastní

Některé doplňkové vzdělávací aktivity nabízí nad rámec svých vzdělávacích programů také některé základní a mateřské školy. Jsou jimi např. různé dílničky, jazykové kroužky či tematická setkávání. Na Sokolovsku je také několik škol a lektorů nabízejících jazykové kurzy pro děti a mládež.

• **Další vzdělávání dospělých**

Na území MAS Sokolovsko nabízí další vzdělávání několik vzdělávacích institucí. Jak ukazuje níže uvedená tabulka, je zde možnost profesních rekvalifikací, vzdělávacích kurzů, dalšího profesního vzdělávání v rámci organizace, apod. Také senioři mají možnost navštěvovat Univerzitu třetího věku.

Tab. č. 19: Další vzdělávání dospělých

Název vzdělávací instituce na území MAS Sokolovsko	Vzdělávací aktivita
Integrovaná střední škola technicko-ekonomická Sokolov	<ul style="list-style-type: none"> - svářečská škola – svářečské kurzy - autorizované profesní kvalifikace: elektrické instalace, elektrické rozvody, elektrická zařízení, malíř, montér suchých staveb, opravář strojů a zařízení, montér ocelových konstrukcí, zámečnický, montér strojů a zařízení, dělník ve strojírenské výrobě - rekvalifikační přípravné kurzy pro obory Strojní mechanik, Elektrikář a Zedník - technické a odborné kurzy pro firmy - kurzy z oblasti právně-ekonomického minima - další vzdělávání pedagogických pracovníků - Univerzita třetího věku
Krajské vzdělávací centrum a Gymnázium Sokolov	<ul style="list-style-type: none"> - Další vzdělávání pedagogických pracovníků - Poradenství, konference - Metodický kabinet - DVPP pro SOŠ
Střední škola živnostenská Sokolov	<ul style="list-style-type: none"> - Rekvalifikační kurzy - Další kurzy dle aktuální nabídky (např. Finanční gramotnost, Upravování fotografií, Základy anglického jazyka, atd.)
Sokolovská uhelná, a.s.	<ul style="list-style-type: none"> - Další vzdělávání pracovníků (Manažerský kurz, Kurzy pro dělnické profese, apod.)
Unicorn, vzdělávací centrum Sokolov, v.o.s.	<ul style="list-style-type: none"> - Rekvalifikační kurzy - Jazykové kurzy - Víkendové kurzy a semináře - Zákaznické kurzy
Jazykové centrum německého jazyka Sokolov	<ul style="list-style-type: none"> - Jazykové kurzy - Výuka lyžování a snowboardingu
Facejam	<ul style="list-style-type: none"> - Jazykové kurzy

Zdroj:

<http://www.isste.cz/www/script/main.php?ac=page&id=15>, staženo 22.8.2014

<http://www.gymso.cz/krajske-vzdelavaci-centrum.php>, staženo 22.8.2014

http://www.zivnostenska-sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=category&id=67&Itemid=347, staženo 22.8.2014

<http://www.suas.cz/article/show/id/95>, staženo 22.8.2014

<http://www.unicornsokolov.cz/>, staženo 22.8.2014

<http://jcnj.webnode.cz/kontakt/>, staženo 22.8.2014

<http://www.facejam.cz/>, staženo 22.8.2014

Další možností pro doplňkové neformální vzdělávání dospělých jsou akce pořádané např. Knihovnou města Sokolov. Ta nabízí pravidelná setkávání při veřejném čtení z vybraných knižních titulů, besedy a přednášky na různá témata, v rámci Dámského klubu pak témata zaměřená na ženy.

Jednou z alternativních možností dalšího vzdělávání je např. Institut RM v Sokolově, který pořádá pravidelné kurzy zaměřené na harmonizaci těla a duše.

Jinými zdroji dalšího neformálního vzdělávání dospělých v oblasti pohybových aktivit mohou pak být na Sokolovsku také zastoupené školy společenského tance, orientálních tanců, výcvik lyžování, potápění, tenisová škola, karate, apod.

2.2.6 Analýza problémů – Školství a vzdělávání

Na území MAS Sokolovsko dochází k poklesu počtu obyvatel. V porovnání s celorepublikovým průměrem má Sokolovsko mladší věkovou strukturu, ale i zde se projevuje obecný trend stárnutí populace. Z hlediska vzdělanostní struktury je na Sokolovskou velký podíl osob s nízkým vzděláním a naopak malý počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Do budoucna je potřeba zvyšovat kvalitu života na Sokolovsku a hledat nové možnosti na trhu práce, aby nedocházelo k odlivu obyvatel, především vysokoškoláků, z regionu.

2.3 Život v obcích

Pro pochopení života v obcích na území MAS Sokolovsko, je zapotřebí alespoň stručně nastínit historii daného území.

2.3.1 Historie území

Původ nejstarších obyvatel na dnešním území MAS Sokolovsko neznáme, ale lze předpokládat, že i na Sokolovsko zasahovalo **keltské osídlení**. Prvními písemně doloženými obyvateli území jsou však až **Slované**. Konkrétně Sokolovsko bylo **osídleno kmenem Sedličanů**. Usadili se především v zemědělsky úrodném okolí řeky Ohře. Na levém břehu Ohře tak vznikly např. osady Liboc (u Kynšperka), Dasnice, Citice, Svatava. Na opačném, pravém břehu Ohře jsou doloženy např. Tisová či Březová. Území tehdejších Sedličanů bylo na počátku 12. století rozděleno. Západní část (Chebsko) byla připojena k německé říši a východní část (Sedlecko, dnešní Loketsko) byla spojena s českou zemí a s vládou tehdejších Přemyslovců. V této době také začal proces osazování českého pohraničí obyvatelstvem sousedního Německa. V průběhu 12. a 13. století tak vznikly desítky nových osad a stávající slovanské vesnice byly postupně poněmčeny. Održené Chebsko bylo k českému státu opět připojeno až ve 14. století za vlády Jana Lucemburského.

V polovině 15. století získali velkou část dnešního Sokolovska **Šlikové** a ti jej měli v državě až do porážky českých stavů na Bílé hoře v roce 1620. Tehdy přešla značná část sokolovského panství (od Slavkovského lesa až po Kraslice) pod správu rodu **Nosticů**. Zajímavou informací zůstává, že téměř celému kraji byly blízké myšlenky německé reformace a až do počátku 17. století byli obyvatelé **luteránského vyznání**. Na území Sokolovska tehdy výrazně působila nejen přísná rekatolizace, ale např. i útrapy spojené s třicetiletou válkou, vpád Sasů v roce 1631 či nájezdy Švédů.

Neodmyslitelnou součástí Sokolovska v 18. a 19. století byla židovská menšina, kterou zde dodnes připomínají židovské hřbitůvky. Pro Sokolovsko je dále **typická architektura hrázděných domů a statků**, které začaly být od konce 18. století nahrazovány zděným přízemím a hrázděné zůstaly pouze štíty domů. Hlubinnými doly a později i povrchovým dobýváním uhlí došlo k exploataci celé centrální části Sokolovska a taktéž k zániku řady vesnic s touto pozoruhodnou lidovou architekturou. Na upomínku architektury podkrušnohorského typu v současnosti existuje např. Vesnická památková rezervace Královské Poříčí.

První polovina 20. století zde byla těžce **poznamenána 1. a 2. světovou válkou**. Stovky mužů z celého kraje musely narukovat na bojiště a mnozí se do rodných vesnic již nikdy nevrátili. Těžkou válečnou situaci potvrzuje např. existence tábora pro srbské, italské a ruské válečné zajatce, který stál v letech 1915 - 1918 v Jindřichovicích nebo přítomnost koncentračního tábora pro ženy v obci Svatava. Na poválečný vývoj celého regionu (především ekonomický a demografický vývoj) měl výrazný vliv nucený odsun velmi početné německé menšiny. Celkem bylo ze Sokolovska vypraveno 35 transportů a bylo **odsunuto 39 219 Němců**. Současně se však začali navracet váleční uprchlíci či vypuzení obyvatelé a přicházeli i noví osídlenci.

Novodobé, resp. poválečné dějiny okresu Sokolov jsou spojeny s dobou minulého politického režimu. Dalším neodmyslitelným vlivem bylo vytvoření vojenského výcvikového prostoru na území Slavkovského lesa, v oblasti Sokolovské pánve pak rozvoj povrchové těžby hnědého uhlí a v Krušných horách už výše zmiňovaný odsun německého obyvatelstva a zřízení hraničního pásma.

V 50. a 60. letech se započalo se systematickou rekultivací oblastí bývalých hlubinných dolů, kde těžba hnědého uhlí skončila již ve 30. a 40. letech 20. století. K rekultivacím docházelo např. v oblasti Kynšperku nad Ohří či Chodova. Převažoval **lesnický** (59 %) a **zemědělský** (38 %) **způsob rekultivací** a u některých zbytkových jam byl zvolen **hydrický způsob rekultivace**, který je čím dál rozšířenější. Rekultivační práce trvají dodnes.

Velké politické, společenské a ekonomické **změny na konci 90. let** spojené s přechodem na demokratické státní zřízení vedly např. k transformacím struktury hospodářství, rozvoji sektoru služeb a cestovního ruchu. Na území Sokolovské pánve docházelo k postupnému útlumu těžby, což v kombinaci s rekultivačními pracemi pozitivně ovlivnilo kvalitu životního prostředí. S poklesem těžby však souviselo i značné **snížení pracovních příležitostí**. Na situaci v regionu se výrazně neprojevalo ani otevření hranic se sousedními státy či **vstup České republiky do Evropské unie** v květnu 2004.

2.3.2 Vybavenost obcí a služby

K dané problematice bylo na území MAS Sokolovsko provedeno místní šetření. Z odpovědí vyplynulo, že zhruba v jedné třetině členských obcí není dostupná **zdravotní a sociální péče**. Nemají zde ordinace praktičtí lékaři, stomatologové apod., v provozu není žádný dům řešící sociální péči občanům. Ve zbývajících 2/3 měst a obcí je tato problematika řešena, ačkoliv se často jedná pouze o ordinace obvodních lékařů fungující jednou či dvakrát týdně. Jak bylo místním šetřením zjištěno, v některých obcích mají dokonce pro lékaře prostory včetně vybavené ordinace, bohužel však nemohou najít lékaře, který by v nich ordinoval. Nejbližší nemocnice pro vážnější zranění a odbornou péči jsou ve městech Sokolov a Karlovy Vary. Bohužel počet lůžek v posledním desetiletí klesl o téměř 250 ks. Pozitivním faktem je naopak mírný nárůst počtu lékařů.

Zdravotní péče v Karlovarském kraji, stejně tak jako v okrese Sokolov, není dostačující. Jak vyplývá z tabulek uvedených níže, přestože v České republice stoupl počet lékařů ambulanti péče v roce 2012 oproti roku 2011, v Karlovarském kraji stejně jako v okrese Sokolov je skutečnost opačná. S nedostatečným počtem lékařů se potýká většina obcí MAS Sokolovsko. Přesto 74 % respondentů ankety pro občany žijící na území MAS Sokolovsko uvedlo, že je spokojeno s dostupností zdravotní péče. Dostupnost zdravotní péče se liší podle velikosti obce. Ve velkých obcích je tato otázka obvykle vyřešena dostatečně. Špatnou dostupnost zdravotní péče pocítují především obyvatelé malých obcí, kde je také špatné dopravní spojení do větších měst, kde jsou ordinace specializovaných lékařů a někdy i praktických pro obyvatele malých obcí, kde se ordinace praktického lékaře nenachází přímo v obci.

MAS Sokolovsko má přibližně 91 000 obyvatel, na něž připadá 45 ordinací praktických lékařů pro dospělé a 26 ordinací lékařů pro děti a dorost. **Celkem tedy na jednu ordinaci vychází 1 282 osob.** Otázka specializovaných lékařů – sledovali jsme konkrétně stomatology a gynekology – je ještě děsivější. **Na 1 gynekologickou ordinaci připadá 3 500 žen** (vč. dětí ženského pohlaví) a **na 1 stomatologickou ordinaci připadá 2 395 pacientů.** Řada obyvatel MAS tak dojíždí za lékaři mimo region, především do krajského města Karlových Varů.

Všimněme si analýzy **počtu lékáren**. Ve sledovaném území je jich 22, což se na první pohled může zdát dost. Ale např. na území celého bývalého Mikroregionu Pod Chlumem (což je 8 obcí) je pouze jedna. A v celém Svazku měst a obcí Kraslicka jsou 4 (všechny v Kraslicích). Dle již zmiňované ankety vyplynula poměrně velká spokojenost (80 % respondentů) se službami v obcích. Nespokojenost je často s tím, že v malých obcích chybí lékárna.

Tab. č. 20: Zdravotnictví v Karlovarském kraji k 31.12.2011

ČR, kraje, okresy	Ambulantní péče		Nemocnice				Odborné léčebné ústavy	
	lékaři (přepočtený počet)		lékaři (přepočtený počet)		lůžka		lékaři (přep. počet)	lůžka
	celkem	na 1000 obyvatel	celkem	na 1000 obyvatel	celkem	na 1000 obyvatel		
Česká republika	33 137,6	3,157	10 427,7	0,993	60 336	5,748	1 245,20	21 672
Karlovarský kraj	869,17	2,864	225,8	0,744	1 514	4,988	17,38	433
Cheb	237,85	2,554	47,66	0,512	415	4,456	5,63	230
Karlovy Vary	377,94	3,185	109,37	0,922	754	6,355	6,00	90
Sokolov	253,38	2,762	68,85	0,750	345	3,761	5,75	113

Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=ZDR5012PU_OK&vo=null

Tab. č. 21: Zdravotnictví v Karlovarském kraji k 31.12.2012

ČR, kraje, okresy	Ambulantní péče		Nemocnice				Odborné léčebné ústavy	
	lékaři (přepočtený počet)		lékaři (přepočtený počet)		lůžka		lékaři (přep. počet)	lůžka
	celkem	na 1000 obyvatel	celkem	na 1000 obyvatel	celkem	na 1000 obyvatel		
Česká republika	33 395,5	3,178	10 764,8	1,024	58 832	5,598	1 213,66	21 470
Karlovarský kraj	856,12	2,830	274,62	0,908	1 487	4,916	14,51	433
Cheb	246,82	2,660	45,80	0,494	402	4,332	5,74	230
Karlovy Vary	388,94	3,291	134,77	1,140	720	6,092	3,90	90
Sokolov	220,36	2,408	94,05	1,028	365	3,989	4,87	113

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/1303-13>, staženo 7.7.2014

Poměrně dobré výsledky jsou v oblasti **sociální péče**. Z 37 členských obcí 12 odpovědělo kladně, tj. na území obce funguje např. domov důchodců, penzion či dům s pečovatelskou službou. Dokonce v Chodově je v provozu stacionář pro mentálně a tělesně postižené.

Tab. č. 22: Zařízení sociálních služeb a domy s pečovatelskou službou k 31.12.2011

Okresy	Zařízení sociálních služeb celkem	Místa v zařízeních sociálních služeb celkem	z toho					
			Domovy pro seniory		Domovy pro osoby se zdrav. postižením		Azylové domy	
			zařízení	místa	zařízení	místa	zařízení	místa
Cheb	31	1 010	7	504	4	228	2	40
Karlovy Vary	24	661	4	138	3	322	2	50
Sokolov	26	585	4	185	2	44	1	57

Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=SZB5012PU_OK&vo=null

Tab. č. 23: Zařízení sociálních služeb a domy s pečovatelskou službou k 31.12.2012

Okresy	Zařízení sociálních služeb celkem	Místa v zařízeních sociálních služeb celkem	z toho					
			Domovy pro seniory		Domovy pro osoby se zdrav. postižením		Azylové domy	
			zařízení	místa	zařízení	místa	zařízení	místa
Cheb	31	989	7	499	4	229	2	55
Karlovy Vary	28	720	4	140	3	322	3	73
Sokolov	27	620	3	177	2	43	1	57

Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=SZB5012PU_OK&vo=null

Podívejme se na situaci poskytovaných sociálních služeb podrobněji. Jedná se bezpochyby o velmi významné údaje. **Počet zařízení poskytujících sociální služby se v posledních 3 letech téměř nezměnil**, alarmující je pokles zařízení a tím i míst pro seniory v okrese Sokolov, kdy v roce 2011 byly 4 Domovy pro seniory, v roce 2012 už pouze 3. Se zvyšujícím se počtem stárnoucích osob a osob potřebných sociální péče jsou čísla v tabulkách velmi nízká. Zároveň jak je uvedeno v kapitole Bydlení, narůstá počet sociálně vyloučených lokalit, resp. také počet osob sociálně vyloučených či osob ohrožených sociálním vyloučením, pro něž také zařízení typu azylových domů, příp. domovy pro seniory, mohou být řešením. Stejně tak, jak bylo zmíněno v kapitole Důchodci, narůstá počet invalidních důchodců, kteří se v některých případech také neobejdou alespoň bez částečné pomoci. Nabízí se zde otázka řešení problematiky sociální péče ne jen srovnáním míst v zařízeních dle aktuální potřeby, ale celkově řešenou koncepcí zahrnující také terénní služby, zapojení NNO, příp. prostor pro sociální podnikání či podnikání v sociálních službách.

Tab. č. 24: Vybrané údaje o sociálních službách v Karlovarském kraji

Sociální služby	2009	2010	2011
Sociální služby poskytované ve vybraných zařízeních (stav k 31. 12.)			
Domovy pro seniory	13	14	14
místa	838	810	808
Denní stacionáře	3	3	3
místa	94	94	70
Týdenní stacionáře	1	1	1
místa	i.d.	i.d.	i.d.
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	8	9	9
místa	537	589	594
Domy s pečovatelskou službou	37	37	.
bytové jednotky	1 497	1 497	.
Sociální služby v ostatních zařízeních	44	48	51
místa	632	640	756
Neuspokojení žadatelé o poskytnutí sociální služby v zařízeních:			

domovy pro seniory	521	387	314
azylové domy	120	137	134
domy na půl cesty	-	-	12
noclehárny	-	-	-
terapeutické komunity	-	-	-
chráněné bydlení	-	16	17
domovy pro osoby se zdravot. postižením	64	25	21
domovy se zvláštním režimem	234	146	172
týdenní stacionáře	-	-	-
Počet sociálně potřebných osob, jimž byla poskytnuta sociální služba:			
pečovatelská služba	3 611	3 426	3 381
osobní asistence	126	108	140
tísňová péče	18	14	12
odlehčovací služby	74	128	162
centra denních služeb	144	150	149
denní stacionáře	93	96	70
Výdaje na sociální službu (v tis. Kč):			
pečovatelská služba	56 413	62 806	67 261
osobní asistence	5 937	9 229	11 946
tísňová péče	797	694	848
odlehčovací služby	1 290	1 142	1 939
centra denních služeb	206	156	405
denní stacionáře	6 042	6 447	7 015
Držitelé průkazů zdravotně postižených k 31. 12.	8 622	8 992	9 269
v tom osoby:			
těžce postižené	1 742	1 908	1 970
zvláště těžce postižené	4 622	4 753	4 866
zvláště těžce postižené s nutností průvodce	2 258	2 331	2 433
z toho osoby do 18 let:	558	590	685
těžce postižené	40	35	53
zvláště těžce postižené	127	124	121
zvláště těžce postižené s nutností průvodce	391	431	511

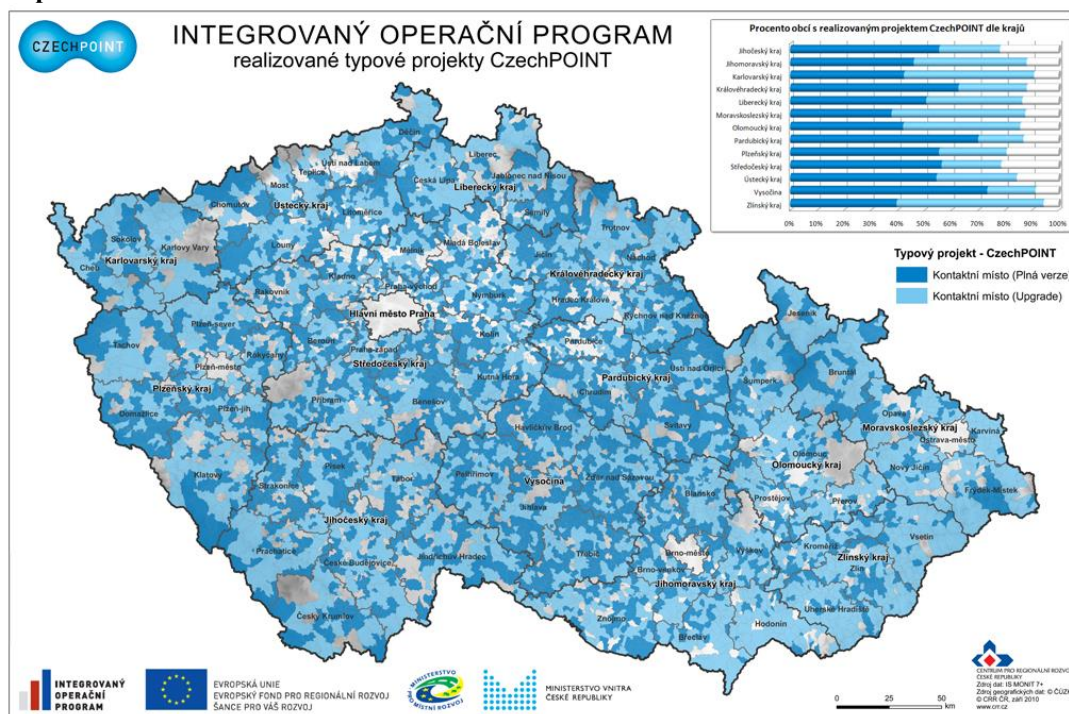
Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-22

Pro zajímavost, v České republice existuje 471 domovů pro seniory, z toho pouze 14 jich je v Karlovarském kraji. V těchto 471 domovech je k dispozici 37 616 lůžek, z nichž využito je 36 523 lůžek (97,1 %). Ve zmíněných 14 domovech v Karlovarském kraji je připraveno 808 lůžek, z nichž je 794 lůžek obsazeno (98,3 %). Z těchto údajů je jasně patrné, že kapacita je v podstatě naplněna a očekávaná poptávka rostoucího počtu seniorů po domovech nebude stávající trh schopen saturovat.

Veřejně přístupný internet dnes již není prioritní otázkou. Přístup k internetu je řešen individuálně občany dle jejich potřeb. Některé obce sice veřejně přístupný internet svým občanům zajišťují, ale jedná se spíše o výjimky. Obvykle je tato problematika řešena v rámci městských a obecních knihoven.

Kontaktní místa CzechPoint jsou již vybudována v naprosté většině měst na území MAS Sokolovsko dle zákonem stanovených norem. Obvykle je najdeme na poštách nebo na obecním/městském úřadě. Řada obcí využila možnosti pořídit si kontaktní místo v rámci Integrovaného operačního programu, jak dokládá přiložená mapka.

Mapa č. 7: Kontaktní místa CzechPoint

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/CzechPOINT_2010.jpg

Následující tabulka přináší přehled o základní nabídce a možnostech vybavenosti členských obcí MAS.

Tab. č. 25: Vybrané ukazatelé vybaveností obcí a služeb na území MAS

Poř. č.	Obec	Knihovna	Kino, Divadlo	Muzeum, Galerie	Kulturní dům, zařízení	MěDDM	MŠ	ZŠ	SŠ	ZUŠ	VOŠ/VŠ	Domy poskytující sociální služby*	Koupaliště, bazény	Hřiště	Tělocvičny, stadiony, zařízení pro tělovýchovu	Ordinace prakt. lékaře pro dospělé	Ordinace prakt. lékaře pro děti	Zubař/ Gynekolog	Lékárna
1.	Březová	1			1		2	1				1		6	3	1	1	1/1	1
2.	Dolní Rychnov	1					1					2		1	3				
3.	Hory													1					
4.	Chodov	1	1	3	3	1	1	4	1	1		2	1	12	6	5	3	4/2	4
5.	Jenišov	1			1										1				1
6.	Mírová	1			1									1					
7.	Královské Poříčí	1		1			1	1				1		3	2	1			
8.	Loket	1	1	2			2	2	1	1		1		1	2	1	1	3/1	1
9.	Lomnice	1			1		1	1						4	3	1			
10.	Nové Sedlo	1					1	1				1		7	2	1	1	1/1	
11.	Sokolov	1	2	3	1	1	8	6	5	1	2	10	3	9	25	13	5	18/8	6
12.	Staré Sedlo				1		1							2	2				
13.	Šabina	1					1							3	1				
14.	Vintířov	1			2		1	1						4	1	1		1/0	
15.	Bublava													2	4				
16.	Dolní Nivy													1					
17.	Jindřichovice	1					1							1	1	1			
18.	Kraslice	1	1	2	1	1	5	3	1	1			1	2	7	5	4	3/1	4
19.	Oloví	1		1			1	1						1	2	1	1	1/0	
20.	Přebuz	1												1					
21.	Rotava	1			1		1	1						4	2	2	1	1/0	
22.	Stříbrná	1													3				
23.	Šindelová	1			2									1	1				

24.	Bukovany	1			1		1	1				1		1	1	1			
25.	Dasnice	1			1									2	1				
26.	Chlum Sv. Maří													2					
27.	Josefov	1												1					
28.	Krajková	1			1		1	1						1	2	1	1		
29.	Svatava	1					1	1				1		2	1	1			
30.	Habartov	1	1		1	1	2	2		1		2	2	2	9	2	1	1/0	1
31.	Kaceřov	1			1									2	2				
32.	Horní Slavkov	1		1	1	1	2	3	1	1		2	1	7	7	2	1	2/1	1
33.	Krásno	1		1	1		1							2					
34.	Kynšperk n. Ohří	1	1	1	1		3	1		1		5		7	6	2	2	2/0	1
35.	Libavské Údolí	1			1		1	1						2	1	1			
36.	Rovná	1			1		1	1							1		1		
37.	Nová Ves	1													1				
	CELKEM	35	8	18	33	6	40	32	12	6		32	7	79	87	42	26	35/14	22

Zdroj: Veřejná databáze, Vybrané statistické údaje za obec, data k 31.12.2012

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=560294&cislotab=MOS+ZV01&vo=tabulka&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

Zdroj: Místní šetření

Pozn.: *Domy poskytující sociální služby: domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, azylové domy, chráněné bydlení, denní stacionáře, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociální poradny, domy s pečovatelskou službou

Je důležité podotknout, že **všechny výše uvedené statistiky zohledňují pouze počet jednotlivých zařízení, nikoli jejich stav.**

Z dotazníkového šetření v obcích, zvláště pak z rozhovorů se starosty vyplynulo, že mnozí mají k dispozici prostory, ať už budovy či venkovní prostranství, potřebují však jejich rekonstrukci a úpravy.

Otázka **školství** již byla řešena v předchozích kapitolách, proto jen stručně zmiňme, že na celém území MAS není žádná vyšší odborná škola, a pouze 2 pracoviště vysokých škol (obě ve městě Sokolov). Střední školství je zastoupené pouze v Sokolově, Horním Slavkově, Lokti a Chodově.

Ke školství pak z pohledu vybavenosti obcí uveďme fakta vyplývající z místního šetření, kdy byla potvrzena dostatečná kapacita jak v MŠ, tak ZŠ. Pro děti z malých obcí, které nedisponují vlastními zařízeními tohoto typu, je docházka zajištěna v okolních obcích. Naopak je problémem nenaplněnost některých tříd mateřských a základních škol v malých obcích, případně nedostatek pedagogických pracovníků.

V uplynulém programovém období 2007 - 2013 se řada měst a obcí zaměřila na vybudování a obnovu **dětských hřišť a sportovních zařízení**. Na území MAS se nachází 79 hřišť a 87 tělocvičen či různých zařízení pro sportovní vyžití (pouze v Josefově a v Šindelově není žádné sportovní zázemí – viz kapitola 1.4.5 Dotazník pro obce).

Obr. č. 7: Dětské hřiště v Sokolově v ulici Karla Čapka

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 8: Dětské hřiště v Horním Slavkově

Zdroj: foto vlastní

Otázkou příležitostí k trávení volného času se zabývala také anketa pro občany na území MAS Sokolovsko. 85 % respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda je v jejich obci dostatek příležitostí pro trávení volného času. Ti, kteří spokojeni nejsou, obecně postrádají hlavně zázemí pro mládež. Dále konkrétně v Chodově chybí občanům možnosti koupání, např. bazén a veřejné koupaliště ve městě.

Z hlediska spokojenosti občanů s nabízenými službami v obcích je dle výsledků ankety pro občany poměrně velká spokojenost (80 % respondentů). V případě nespokojenosti se jedná především v malých obcích o chybějící poštu a lékárnu.

2.3.3 Komunální politika

V rámci ankety pro občany na území MAS Sokolovsko byla zjišťována také otázka spokojenosti občanů s prací pracovníků a zástupců obecních a městských úřadů. 69 % respondentů je s touto otázkou spokojeno, 15 % respondentů je nespokojeno a 16 % odmítlo jednoznačně odpovědět, často z důvodu spokojenosti s pracovníky a nespokojenosti se zástupci, případně z důvodu osobní vazby na pracovníky či zástupce obecních a městských úřadů. Dále byla zjišťována otázka zdrojů informací o dění v obci. Respondenti ankety považují za nejlepší zdroj informací internetové stránky obce, které ale někteří respondenti požadují vylepšit a častěji aktualizovat. Dalšími respondenty preferovanými zdroji informací jsou různé tiskoviny (například časopisy, zpravodaje, noviny a letáky), obecní rozhlas, e-mail a sms, obecní vývěska a facebook.

Z dotazníkového šetření v obcích pak vyplynulo, že starostové většinou považují informovanost občanů za dostatečnou.

Na workshopu ke komunitnímu projednávání zpracovávání této strategie často z úst starostů zaznělo, že starostové a celkově i samospráva obcí mají u občanů malou autoritu. Dále je dle starostů patrný nárůst lhostejnosti obyvatel k dění v obci. Také je patrný nárůst drobné kriminality a vandalismu. V dotazníkovém šetření v obcích tuto skutečnost potvrdilo ale pouze 13 starostů.

Na území MAS Sokolovsko jsou v současné době aktivní Mikroregion Sokolov – východ, Svazek měst a obcí Kraslicka a Mikroregion Pod Chlumem – v likvidaci.

2.3.4 Technická infrastruktura

Z provedeného místního šetření vyplynulo, že z 37 členských obcí má kanalizaci 34, plynofikaci 12 a vodovod 36. Pro porovnání, v roce 2006 mělo kanalizaci kompletní nebo aspoň částečnou 23 obcí a vodovod 31 obcí. Byla vybudována řada čistíren, zlepšena výkonnost nebo účinnost stávajících a řada obcí se připojila k programu výstavby kanalizací a ČOV. V oblasti se rozšiřuje skupinová kanalizace, např. kanalizační skupiny menšího rozsahu jsou připojeny na ČOV Sokolov a ČOV Chodov. Každopádně došlo k výraznému zlepšení stavu této technické infrastruktury.

Tab. č. 26: Stav základní technické infrastruktury obcí

	Kanalizace	Plynofikace	Vodovod
Počet obcí	34	12	36

Zdroj: Malý lexikon obcí 2011, http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1302-11-r_2011, staženo dne 10/12/2012

Ze šetření na místě a dotazování obcí a příslušných odborů obcí s rozšířenou působností vyplynulo, že problémy s kanalizací a čističkou odpadních vod mají spíše menší obce či okrajové části obcí. Naopak města a větší obce mají danou situaci obvykle již vyřešenou. Podrobně se také problematice věnujeme v kapitole o životním prostředí.

Na území MAS Sokolovsko jsou provozovány následující **zdroje elektrické energie**, které pracují přes Rozvodnu Vítkov do celostátního energetického systému:

- **ČEZ - Elektrárna Tisová** o celkovém elektrickém výkonu 272 MWe, vybavena 2 fluidními kotli s odsířením spalující hnědé energetické uhlí, využívá i spalování biomasy (v r. 2012 z biomasy vyrobila 10 204 MWh). Zdrojem technologické vody pro elektrárnu je řeka Ohře a též přilehlé odkaliště bývalého lomu Silvestr.
- **Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s.** se závodní teplárnou ve Vřesové spalující hnědé uhlí a paroplynovým zařízením s celkovým instalovaným výkonem 2 x 200 MWe.

Společnost Sokolovská uhelná je největším nezávislým výrobcem elektrické energie v České republice. Ročně vyprodukuje kolem 3,4 GWh elektrické energie, z toho větší část v moderní a ekologicky čisté paroplynové elektrárně společnosti ve Vřesové. Z celkového objemu vyrobené energie přibližně 80 % směřuje k externím odběratelům, zbytek pak zajišťuje spotřebu vlastních provozů společnosti.

Sokolovská uhelná má jedinečnou pozici díky dvěma blokům moderní paroplynové elektrárny ve Vřesové. Ty dokáží během jediné minuty zvýšit svůj výkon o 7 - 10 MW výkonu, tedy umí

ze základního bodu najet na plný výkon během dvanácti minut. Klasická elektrárna přitom najíždí poloviční rychlostí. (Zdroj: <http://www.suas.cz/page/show/slug/elektricka-energie>).

Řešené území je v současné době **zásobováno teplem**:

- ze soustav centralizovaného zásobování (CZT)
- decentralizovaným způsobem z blokových, závodových a domovních kotelen
- lokálním způsobem

Společnost Sokolovská uhelná je největším dodavatelem tepla v Karlovarském kraji. Ročně ho vyprodukuje ve své teplárně a elektrárně ve Vřesové kolem 2 mil. terajoulů. Část zásobování teplem je prováděna horkovody, příp. parovodem. Největší část dodávaného tepla, přibližně dvě třetiny prodávaného množství, pak směřuje do Karlových Varů.

Svým charakterem a výkonem do soustavy CZT patří tepelná zařízení v lokalitách ETI-Sokolovsko, Chodov, Rotava a Horní Slavkov. Převažujícím palivem zdrojů CZT je hnědé uhlí. V posledním období se projevuje nepříznivý trend odpojování jednotlivých odběratelů od CZT s náhradou nejčastěji plynem. Toto se nepříznivě projevuje nejen na zvyšování množství plynných exhalací (zvláště NO_x) v sídlech, ale i na další snižování konkurenceschopnosti takto omezovaného provozu CZT. Jak u zdrojů tepla decentralizovaného tak i lokálního zásobování převažuje využití tuhých paliv. Ve většině krajů České republiky je nejvýznamnějším zdrojem emisí NO_x doprava, zatímco v Karlovarském kraji (podobně jako v Ústeckém, Moravskoslezském a Pardubickém) mají zásadní vliv velké stacionární zdroje znečišťování. (Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj: *Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020.*)

2.3.6 Zájmová a volnočasová činnost

Dotazníkové šetření v obcích prokázalo bohatou sportovní a zájmovou činnost v obcích na území MAS Sokolovsko. Celkem 31 obcí potvrdilo činnost sportovních oddílů a 27 obcí pak činnost zájmových spolků (viz kapitola 1.4.5 Dotazník pro obce).

Ze sportovních oddílů stručně zmiňme např. Chodov, kde funguje více než 30 různých sportovních oddílů a zájmových sdružení a spolků (např. Kickbox Chodov, SK potápěčů Nautilus Chodov, Žíla Chodov – šípky, Bowling klub Chodov, Český svaz včelařů a další). I v dalších městech a obcích se objevily zajímavé zájmové skupiny, jako loutkaři v Habartově, Military Car Club ve Starém Sedle, občanské sdružení META v Novém Sedle, Spolek přátel města Kraslic, Hornický spolek v Horním Slavkově (Nadace Georgia Agricolly), v obci Přebuz funguje Svaz pro občanské záležitosti, Střelecký a modelářský klub v Lomnici a mnoho dalších (viz kapitola 1.4.5 Dotazník pro obce).

Velmi důležitou roli hrají volnočasové organizace zaměřené na vyžití dětí a mládeže, ať již se jedná o klasické domovy dětí a mládeže, či sportovní a vzdělávací organizace. V dotazníkovém šetření obcí potvrdilo činnost mateřského centra, stálého kroužku či střediska volné času celkem 29 obcí. Opomenout nelze ani organizace zabývající se prací se seniory, zdravotně postiženými, nemocnými, opuštěnými, týranými a jinak potřebnými lidmi. Nabídka volnočasových organizovaných volnočasových aktivit i možnosti individuálního využití volného času jsou důležité také z hlediska fungování rodiny. Je přínosné, když členové rodiny mohou spolu smysluplně trávit volný čas. Dotazníkové šetření v obcích potvrdilo bohaté možnosti pro trávení volného času.

Je nutno poznamenat, že naprosto všechny trápí stejná obtíž, a tou je **financování**. Blíže jsme se podívali na dotace z rozpočtu kraje, které plynuly do nestátních neziskových organizací v Karlovarském kraji. Pro zajímavost ve sledovaném roce 2010 investoval kraj nejméně prostředků ze všech českých krajů do nestátních neziskových organizací. Pro představu, Liberecký kraj, který je svou velikostí srovnatelný s krajem Karlovarským, byly tyto investice téměř dvojnásobné.

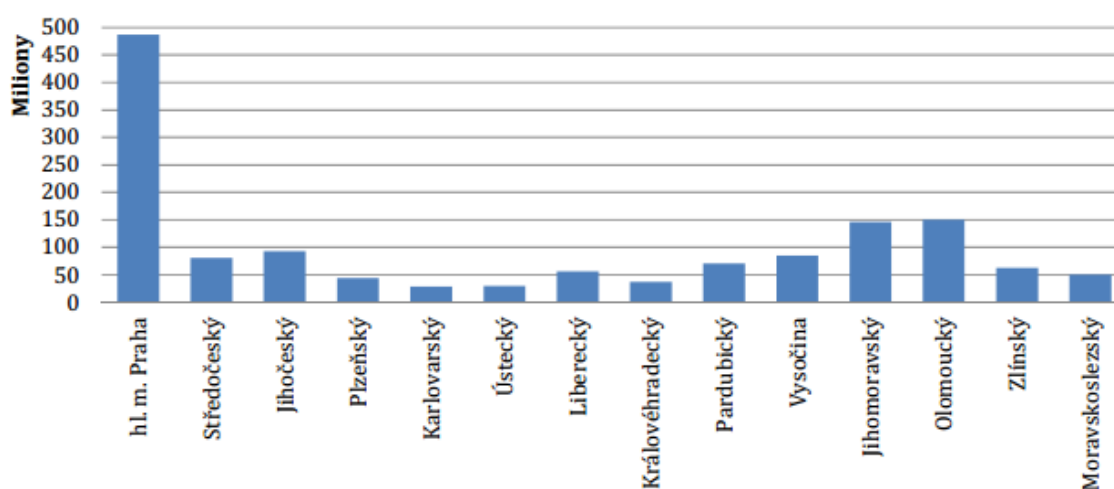
Tab. č. 27: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z krajských rozpočtů v letech 2005-2010 (v tis. Kč)

Krajské rozpočty (včetně hl. m. Prahy)	Součet dotací						index 2010/2009
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Hl. m. Praha	430 353	525 363	408 607	476 512	562 005	487 166	0,9
Středočeský kraj	87 670	91 879	87 938	61 574	72 143	80 634	1,1
Jihočeský kraj	113 263	156 571	62 076	118 732	117 266	93206	0,8
Plzeňský kraj	44 609	50 647	15 157	33 260	28 899	43 629	1,5
Karlovarský kraj	15 076	28 449	6 277	16 190	75 294	28 197	0,4
Ústecký kraj	80 465	87 043	23 668	57 325	102 112	29 314	0,3
Liberecký kraj	42 946	59 245	32 495	67 164	69 640	56 122	0,8
Královéhradecký kraj	67 617	77 996	43 909	47 364	42 136	36 797	0,9
Pardubický kraj	65 731	61 653	54 792	106 183	88 657	69 971	0,8
kraj Vysočina	20 118	103 791	48 636	68 912	81 963	84 914	1,0
Jihomoravský kraj	106 401	233 034	158 645	191 362	135 265	145 763	1,1
Olomoucký kraj	108 264	180 908	85 824	97 784	85 999	150 455	1,7
Zlínský kraj	87 946	112 592	61 291	63 951	59 214	62 585	1,1
Moravskoslezský kraj	142 599	161 575		76 615	57 266	49 775	0,9
Celkem	1 413 058	1 930 745	1 093 861	1 482 927	1 577 857	1 418 528	0,9

Zdroj: Rozbor financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2010, http://www.neziskovky.cz/sdata/financovani_NNO_2010_356.pdf, staženo dne 17/12/12

Graficky je situace znázorněna následovně.

Graf č. 2: Objem dotací z rozpočtu krajů poskytnutých NNO (v mil. Kč) v r. 2010

Zdroj: Rozbor financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2010, http://www.neziskovky.cz/sdata/financovani_NNO_2010_356.pdf, staženo dne 17/12/12

Samozřejmě nelze očekávat, že veškerá finanční pomoc směřovaná do oblastí nestátních neziskových organizací bude pocházet z krajských rozpočtů. Naprosto nezbytná je i **pomoc obcí**. Jak je z tabulky patrné, pouze v Karlovarském a Libereckém kraji v r. 2010 nepřesáhla výše prostředků z obecních rozpočtů směřovaných do NNO výši 100 mil. Kč.

Tab. č. 28: Vývoj objemu dotací poskytnutých NNO z obecních rozpočtů v letech 2009 a 2010 (v tis. Kč)

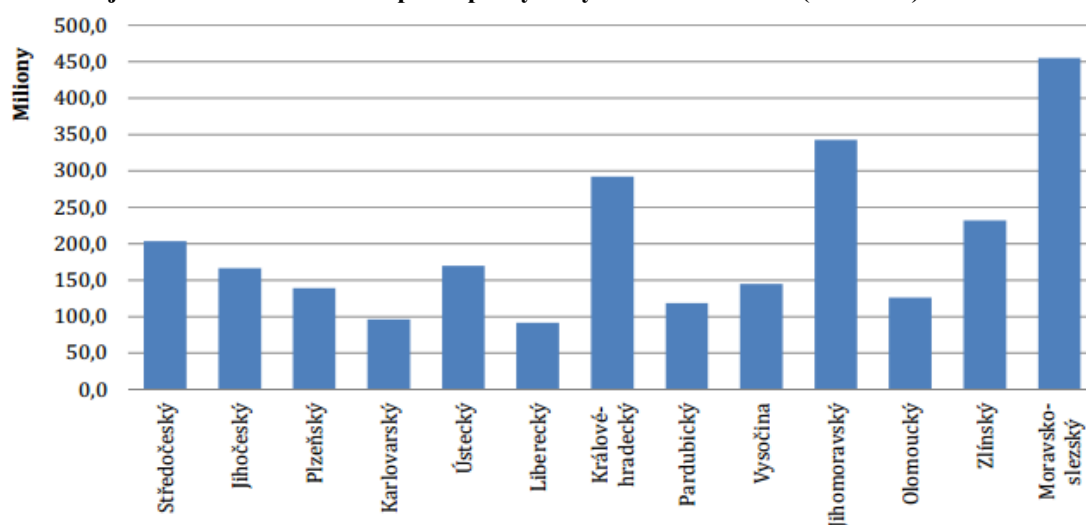
Obecní rozpočty mimo hl. m. Prahy (dle NUTS III)	Součet dotací		
	2009	2010	index 2010/2009
Středočeský kraj	182 833	203 739	1,1
Jihočeský kraj	185 817	166 600	0,9
Plzeňský kraj	174 253	139 175	0,8
Karlovarský kraj	111 166	96 496	0,9
Ústecký kraj	201 419	169 620	0,8
Liberecký kraj	88 435	91 397	1,0
Královehradecký kraj	294 972	292 389	1,0
Pardubický kraj	113 790	118 697	1,0
kraj Vysočina	138 403	144 789	1,0
Jihomoravský kraj	338 429	342 526	1,0
Olomoucký kraj	150 210	126 178	0,8
Zlínský kraj	237 849	232 082	1,0
Moravskoslezský kraj	454 841	454 982	1,0
Celkem	2 672 417	2 578 671	1,0

Zdroj: Rozbor financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2010,

http://www.neziskovky.cz/sdata/financovani_NNO_2010_356.pdf, staženo dne 17/12/12

Graficky je situace zobrazena následovně.

Graf č. 3: Objem dotací z obecních rozpočtů poskytnutých NNO v r. 2010 (v mil. Kč)

Zdroj všech tabulek a grafů NNO: **Zdroj:** Rozbor financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2010, http://www.neziskovky.cz/sdata/financovani_NNO_2010_356.pdf, staženo dne 17/12/12

V rámci této problematiky volnočasového vyžití byl sledován stav prostor, ve kterých jsou kulturní a sportovní akce pořádány. Přestože v předchozím programovém období řada obcí do těchto prostor investovala nemalé prostředky, nadále na našem území zůstává řada objektů, které si vyžadují investice do drobných oprav, dovybavení apod. V podstatě lze říci, že ani jedna členská obec nemá zázemí pro sportovní a kulturní činnost v takovém stavu, aby mohla říci dost, máme hotovo. Tuto skutečnost potvrzuje také dotazníkové šetření v obcích (viz kapitola Dotazník pro obce).

Přes výše uvedené problémy s financováním a s prostorami, na území všech členských obcí probíhá řada tradičních akcí a to jak historických, tak např. církevních. **Z historických akcí** jmenujme např. tradiční stavění a kácení máje, pálení čarodějnic, jarmarky, setkávání občanů, oslavy založení obce, každých 5 let se konají oslavy povýšení Chodova na město, v Lokti se pravidelně konají Slavnosti purkrabího Půty, v Horním Slavkově je to např. Příjezd sv. Martina a mnoho dalších akcí (viz kapitola Dotazník pro obce).

K tradičním církevním akcím zařadíme např. masopust, vánoční trhy, Mikulášská jízda v Josefově, Mariánská pouť v srpnu na Chlumu sv. Maří nebo Svatomichalská pouť v Oloví, posvícení na sv. Annu v obci Šabina či Václavské posvícení v Chodově, Svatováclavské slavnosti v Kraslicích nebo štědrovečerní setkání u vánočního stromu v Habartově. Kromě historických a církevních akcí probíhá na území MAS řada jiných **kulturních, sportovních a turistických akcí a aktivit**. Na následujících řádcích jmenujeme některé z nich.

- Den Ohře v Královském Poříčí
- Sokolovská čurda - přehlídka amatérských divadelních souborů z celé ČR, v Sokolově působí amatérský divadelní soubor Divadlo bez zákulisí, o.s.
- Hartenbergské strašení v Josefově (potažmo obec Hřebeny)
- Koncerty festivalu Mitte Evropa
- Loučení s létem, Vánoční a Velikonoční turnaj ve stolním tenise v Jenišově
- Ležnické bio dožínky v Horním Slavkově
- Výročí padlých četníků v Habartově
- Sportovní akce: Cena Lyšáka – sjezdové lyžování, Stříbrná stopa – běžecké lyžování pořádané obcí Stříbrná
- Turistické akce: Novoroční setkání pod Špičákem, Lyžařský přejezd Krušných hor, První jarní výšlap, Sokolovská padesátka, Habartovské toulky, Kraslický vandr, Rotavský permoník, Rotavský kufr, Studentský pochod ISŠTE a další
- Vánoční turnaj ve stolním tenise a letní turnaj v nohejbale v obci Přebuz

- Výlet do pohádky, výstava zahrádkářských výpěstků, mistrovské soutěže ve vzpírání v obci Rotava
- Březovský lístek, Porta, mezinárodní sportovní akce v řeckořímském zápase, v motokrosu, biketriálu a mnoho dalších v Březové

2.3.7 Analýza problémů – Život v obcích

Z hlediska dostupnosti zdravotní a sociální péče v obcích se jako problematická jeví především dostupnost lékáren a v okrajových oblastech regionu s přihlédnutím k dopravní obslužnosti někdy i základní lékařské péče. Společenský a kulturní život a zájmová činnost v regionu je rozvinutá, ovšem v mnoha obcích jsou kulturní domy a obdobná zařízení ve špatném technickém stavu. Ve většině obcí jsou vybudována dětská hřiště a nějaká forma sportovišť pro veřejnost. Rozvoji obcí často brání nízká autorita starostů a samosprávy, malý zájem občanů o veřejné dění, vandalismus a nízká míra spolupráce mezi obcemi.

Na území MAS Sokolovsko se nachází množství historických, industriálních a dalších památek a zajímavostí, které lze do budoucna využít pro další rozvoj cestovního ruchu.

2.4 Bydlení

2.4.1 Analýza bydlení

O úrovni a kvalitě života svědčí i ukazatel stáří rodinných domů a bytů. V Karlovarském kraji žijí lidé v **rodinných domech o průměrném stáří 55 let** (což představuje po Ústeckém kraji druhé nejstarší domy v ČR), a **bytech o průměrném stáří 45 let**. Dále je zde 2. nejvyšší podíl panelových domů v ČR (11,1 % domů).

(Zdroj: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/mezikrajske_srovnani_sldb).

Pro ilustraci uvádíme na následujících obrázcích různé typy bydlení na území MAS Sokolovsko.

Obr. č. 9: Panelové domy v Novém Sedle

Zdroj: foto vlastní

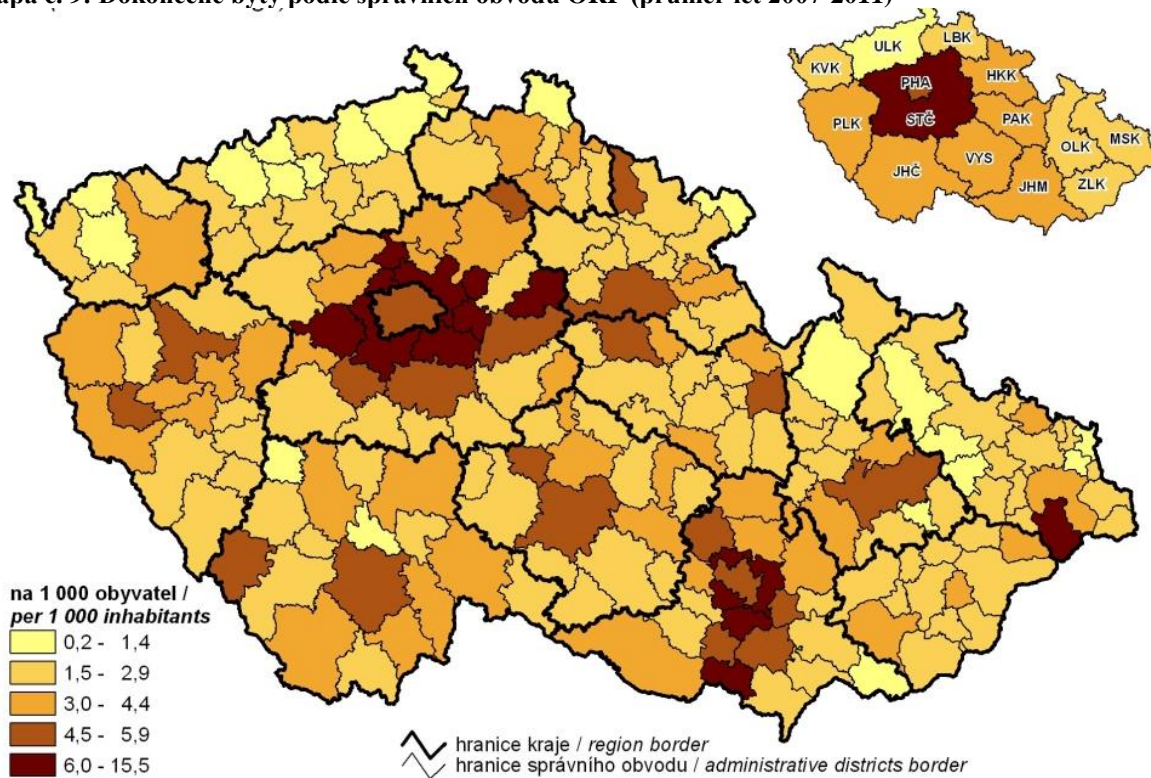
Obr. č. 10: Rodinné domky v obci Šindelová

Zdroj: foto vlastní

Následující mapa ukazuje počty dokončených bytů. Z mapy je vidět, že na Sokolovsku je nízký podíl dokončených bytů v přepočtu dle obyvatel, a to i v porovnání se sousedními okresy Karlovy Vary a Cheb. Stejnou míru dokončených bytů nacházíme například v pánevních oblastech severních Čech.

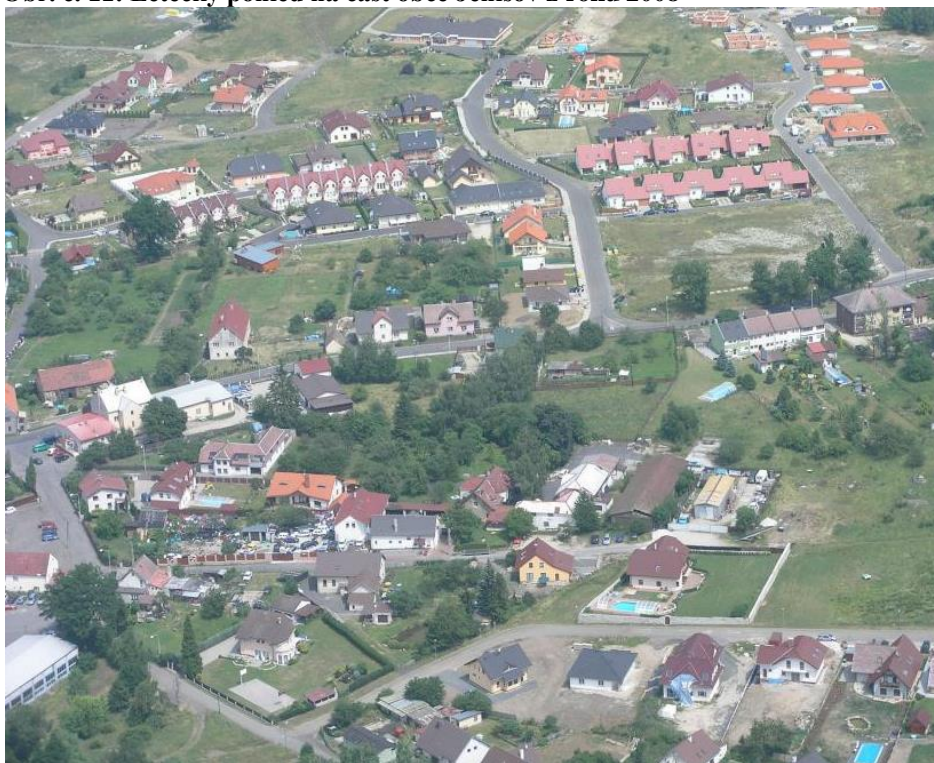
Mapa č. 9: Dokončené byty podle správních obvodů ORP (průměr let 2007-2011)

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFF9/\\$File/101112m20.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFF9/$File/101112m20.jpg)

Dle statistických dat z ČSÚ bylo na území MAS Sokolovsko v letech 2001 až 2012 dokončeno celkem 1 783 bytů (údaj zahrnuje i nástavby, přístavby, domy pro seniory apod.). Nejvíce bytů bylo v tomto období dokončeno v Sokolově, Chodově a Jenišově. Sokolov a Chodov jsou z hlediska počtu obyvatel dvě největší města MAS Sokolovsko. Jenišov patří mezi malé obce, ale je zde v posledních letech velký nárůst počtu obyvatel. Jenišov se nachází v blízkosti Karlových Varů a rychlostní komunikace R6, na katastru obce Jenišov se nacházejí prodejny obchodních řetězců Makro a Globus. Jedná se zde o výstavbu rodinných domů v typickém satelitu u velkého města.

Obr. č. 11: Letecký pohled na část obce Jenišov z roku 2008

Zdroj: <http://www.jenisov.cz/fotogalerie>

Na území MAS Sokolovsko bylo dle údajů ČSÚ v letech 2001 až 2012 dokončeno celkem 1 014 bytů v rodinných domech. Na prvním místě v tomto ukazateli je již zmiňovaný Jenišov se 189 dokončenými byty v rodinných domech. Na dalších místech jsou velká města MAS Sokolovsko Sokolov a Chodov (se 74, resp. 70 dokončenými byty v rodinných domech). Dále je zajímavé, že na čtvrtém místě je obec Dolní Rychnov patřící mezi malé obce do 2 tis. obyvatel. Podle počtu dokončených bytů v bytových domech je na prvním místě Chodov se 136 dokončenými byty a na druhém místě Sokolov s 51 dokončenými byty. Dle statistických údajů byly byty v bytových domech v daném období dokončeny pouze v 9 obcích z celkového počtu 37 obcí MAS Sokolovsko. Konkrétně se jedná o již zmiňované obce

Chodov a Sokolov, dále Horní Slavkov, Vintřív, Habartov, Březová, Kynšperk nad Ohří, Lomnice a Kraslice. V případě obcí Vintřív a Lomnice se jedná o malé obce do 2 tis. obyvatel. Naopak s přihlédnutím k počtu obyvatel je nízká bytová výstavba v Kraslicích, které jsou z hlediska počtu obyvatel na třetím místě z obcí MAS Sokolovsko, ale v ukazateli počtu dokončených bytů celkem jsou až na desátém místě. Roli zde jistě hraje poloha Kraslic na hranicích s Německem a špatná dopravní dostupnost obce z vnitrozemí. V obci Rovná nebyl ve sledovaném období dle statistiky dokončen ani jeden byt a v obci Nová Ves pouze jeden byt v rodinném domě. Velmi malá intenzita bytové výstavby je také v obcích Dasnice, Přebuz, Libavské Údolí a Šindelová. V případě všech těchto obcí se jedná o malé obce do 1 tis. obyvatel.

Podle ukazatelů ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 je v okrese Sokolov 75 % rodinných domů z celkového počtu domů, podobně je tomu i v sousedních okresech Karlovy Vary a Cheb. Připojení na kanalizační síť má na Sokolovsku 66 % obydlených domů, vodovod má 82 % obydlených domů, zavedený plyn má 59 % obydlených domů a ústřední topení 75 % obydlených domů. (Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-13-r_2013-26)

Z hlediska majetkoprávních vztahů se na Sokolovsku vyskytují různé formy bydlení. Především ve větších sídlech jsou to městské byty, přičemž část v minulosti městských bytů byla prodána soukromým vlastníkům nebo zde fungují formy družstevního vlastnictví, případně společenství vlastníků bytových jednotek. Dále je zde možnost pronájmu bytu od soukromých pronajímatelů. Rodinné domy jsou převážně v soukromém vlastnictví.

2.4.2 Analýza problémů – Bydlení

Na Sokolovsku je velký podíl panelových domů, s čímž souvisí na jednu stranu dobrá bytová infrastruktura, na druhou stranu mají panelové domy přibližně stejnou životnost a do budoucna si vyžádají investice do nutných oprav. Na Sokolovsku je také nízká míra bytové výstavby.

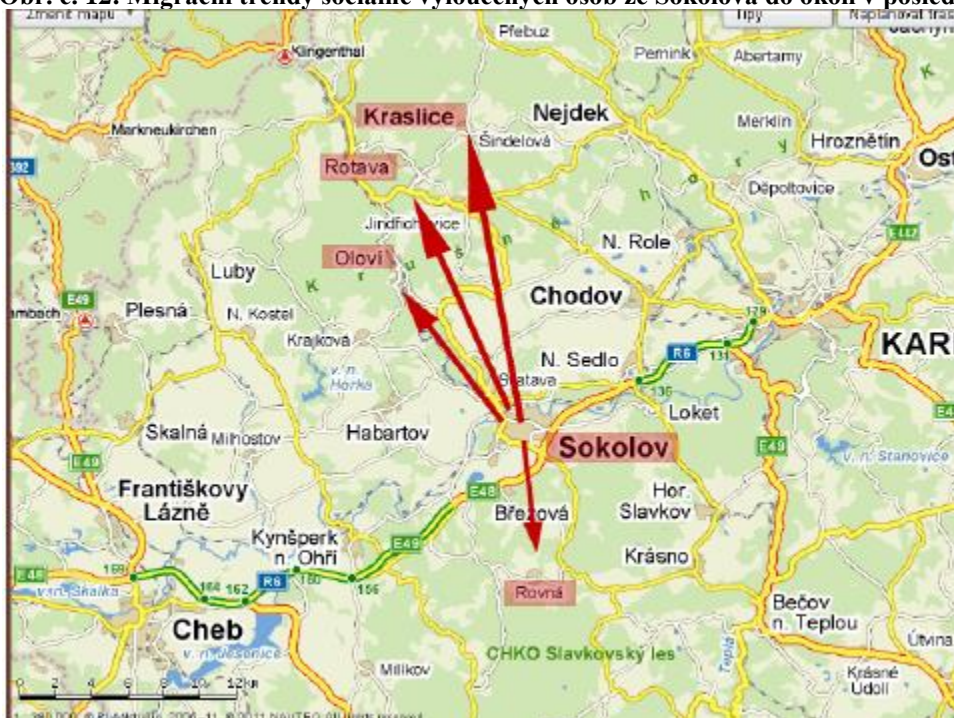
2.5 Sociálně vyloučené lokality

Na Sokolovsku existují specifické tzv. sociálně vyloučené lokality, kterým je věnována pozornost např. Agenturou pro sociální začleňování zřízené při Úřadu vlády České republiky. Agentura zpracovává mj. situační analýzy těchto území a připravuje strategické plány sociálního začleňování. Na Sokolovsku se jedná o následující lokality:

- Sokolov – skupina šestnácti tříposchodových činžovních domů po 2 až 3 vchodech v běžné zástavbě, dlouhodobě existující SVL, několik čtyřpatrových činžovních domů;
- Kraslice - dva vchody třípatrového panelového domu, lokalita vzniklá nově řízeným sestěhováním;
- Nové Sedlo – nelze ohraničit konkrétní oblast SVL, za SVL lze považovat celou obec (zdroj: Situační analýza obce Nové Sedlo);
- Chodov - lokalita se skládá ze dvou skupin domů, lokalita vzniklá nově řízeným sestěhováním;
- Rotava – jedná se o dlouhodobě existující SVL v rámci skupiny starších domů;
- Oloví – 2 třípatrové domy na periferii města, dlouhodobá SVL s řízeným sestěhováním;
- Dasnice;
- Dolní Rychnov;
- Rovná;
- Vintířov;
- Horní Slavkov – ubytovna a čtyřpatrový činžovní dům o třech vchodech;
- Nová Ves - dva třípatrové bytové domy v centru obce;
- Další tři obce Bukovany, Habartov a Kynšperk nad Ohří jsou identifikovány jako obce ohrožené sociálním vyloučením.

Migrace, zvláště pak řízené sestěhovávání, je jedním z důvodů vzniku SVL. Migrační tendence sociálně vyloučených osob či osob ohrožených sociálním vyloučením v posledních 15 letech jsou znázorněny na následující mapě.

Obr. č. 12: Migrační trendy sociálně vyloučených osob ze Sokolova do okolí v posledních 20 letech

Zdroj: Demografické informační centrum, o.s.: Situační analýza Sokolov, Praha, 2011

Jak vyplývá z analýzy sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji, **vzrostl počet SVL z 13 (rok 2006) na 31 (rok 2012)** a zároveň počet obyvatel zde žijících, tj. 4 000 osob v roce 2006 oproti cca 7 000 lidí v roce 2012. Tuto skutečnost znázorňuje následující mapa. Na Sokolovsku se potýká se sociálně vyloučenými lokalitami 16 obcí z 37.

Mapa č. 10: Nárůst počtu SVL v Karlovarském kraji v roce 2006 (červeně) a 2012 (přírůstek vyznačen modře)

Zdroj: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Documents/ANALYZA_FINAL_FINAL.pdf

K nárůstu těchto čísel došlo z několika důvodů. Jmenujme např. velmi **nestabilní bytovou situaci** v celém kraji, v Sokolově pak zcela chybějící dlouhodobý koncept sociálního bydlení. Obecný trend rozprodávání obecních bytů do rukou soukromých vlastníků a jejich následné zneužívání situace osob sociálně slabých. S tím souvisí trend **řízeného sestěhovávání** a tím se navyšující počet osob žijících v SVL a kumulace souvisejících nežádoucích jevů. Dalším problémem je **vysoká nezaměstnanost na Sokolovsku** (vysoce přesahující celorepublikový průměr – viz kapitola Nezaměstnanost), kdy navíc osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením nesplňují kvalifikační předpoklady pro nalezení zaměstnání.

Typická pro tyto oblasti je lokalizace v menších obcích se špatně dostupnou infrastrukturou, ve větších obcích jsou to pak ubytovny nebo lokality v běžné zástavbě. Nejedná se zdaleka pouze o romskou problematiku, ale také osoby dlouhodobě nezaměstnané, mající dluhy, lidé bez přístřeší či lidé závislí na návykových látkách, alkoholu, gambleři, apod.

Neexistenci dlouhodobé koncepce sociálního bydlení se město Sokolov snaží řešit svým aktivním zapojením mezi obce se schváleným Strategickým plánem sociálního začleňování. Další obce úzce spolupracující s Agenturou pro sociální začleňování jsou Kraslice a Nové Sedlo. Obce při řešení problematiky SVL užívají nástroje jako splátkové kalendáře při vymáhání pohledávek za nájem a služby, podporují inkluzivní vzdělávání na školách, snaží se vytvářet sociální bydlení apod. Některé obce zavedly také represivní opatření v podobě vystěhovávání neplatičů či přijetí obecních vyhlášek omezujících volné užívání veřejného prostoru. Bohužel tato opatření jsou dílčí a nedostačující. Některé obce se od problematiky SVL zcela distancují, nepřipouští si ji. Většina obcí nerealizuje žádné politiky zaměřené na zaměstnávání obyvatel SVL či začleňování sociálně vyloučených. Jak také vyplývá z šetření Agentury pro sociální začleňování, jsou obce sokolovského regionu nejméně aktivní v tomto směru, přestože je zde nejvíce obcí se SVL v rámci Karlovarského kraje. Pokud nebudou realizovány žádné nástroje na zmírnění sociálního vyloučení, odhaduje se další navyšování počtu obyvatel v těchto lokalitách a s tím související příjmová nejistota, strach, zvýšené napětí mezi obyvateli obcí a obyvateli SVL. (Zdroj: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Documents/AN_ALYZA_FINAL_FINAL.pdf).

Obr. č. 13: SVL ul. Sokolovská a U Divadla v Sokolově

Zdroj: vlastní šetření

Dle výsledků anket pro občany na území MAS Sokolovsko se 80 % respondentů domnívá, že se v jejich obci nacházejí SVL. Z výsledků ankety se jedná především o obce Sokolova Chodov. U ostatních obcí nelze vzhledem k malému počtu respondentů vyhodnocovat tuto otázku pro jednotlivé obce.

Jelikož problematika SVL souvisí také s nárůstem sociálně patologických jevů a kriminality, nabízí se otázka bezpečnosti občanů. V rámci ankety pro občany byl zjišťován pocit bezpečí obyvatel MAS Sokolovsko. 76 % respondentů uvedlo, že se ve své obci cítí bezpečně. Všichni respondenti, kteří odpověděli, že se necítí bezpečně, zároveň kladně odpověděli na existenci SVL ve své obci. Odpověď na otázku pocitu bezpečí u respondentů naopak nezávisí na věku ani na pohlaví.

2.5.1 Analýza problémů – Sociálně vyloučené lokality

V posledních letech došlo na Sokolovsku k nárůstu počtu sociálně vyloučených lokalit a s tím souvisejících doprovodných problémů (nezaměstnanost, vandalismus, kriminalita, nejrůznější typy závislostí). Na území MAS Sokolovsko se s problematikou SVL potýká 16 z 37 obcí. Do budoucna je zapotřebí řešit problematiku SVL, sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením. Především zamezit nárůstu počtu dalších SVL, prohlubování této problematiky, zaměřit se na integraci osob sociálně vyloučených do společnosti a nastavit do budoucna vhodné preventivní nástroje.

2.6 Zemědělství a lesnictví

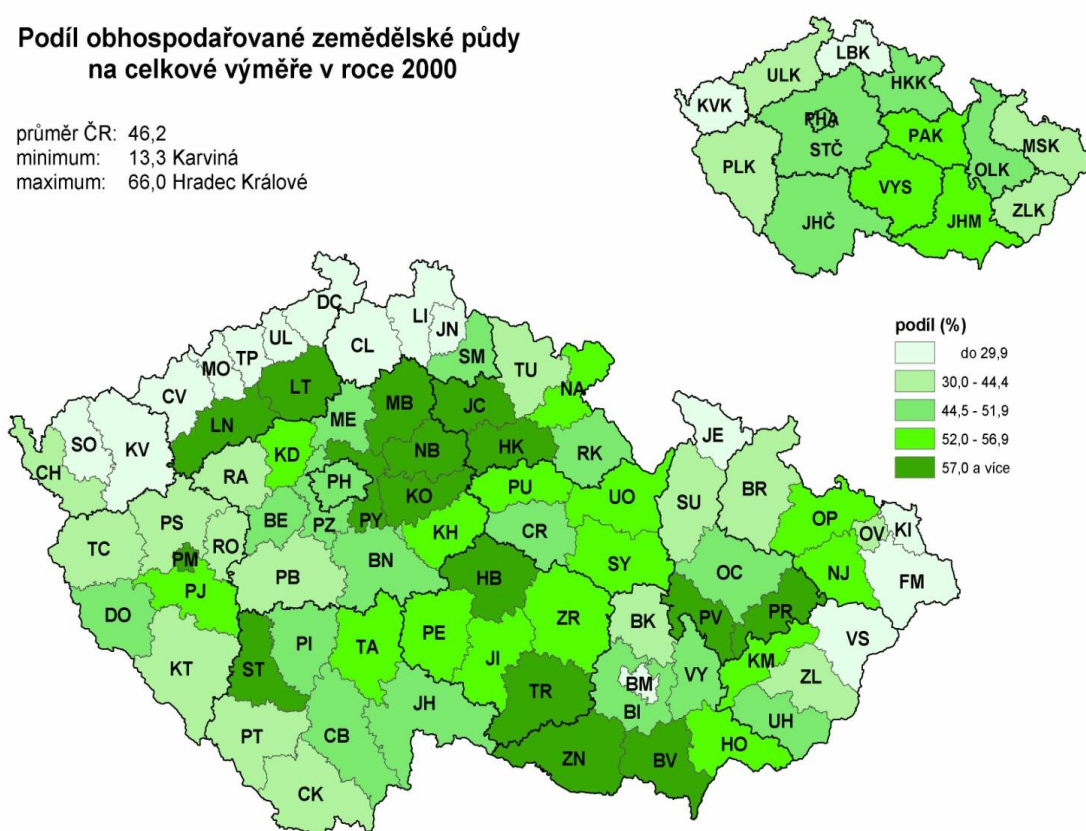
2.6.1 Tradiční zemědělství

Karlovarský kraj je kraj s nejmenším počtem hektarů obhospodařované zemědělské půdy (100 941 ha v r. 2010) – mimo území města Prahy. Stejně tak má Karlovarský kraj **nejmenší počet zemědělských subjektů v České republice**, konkrétně v r. 2010 se jednalo o 429 subjektů (přičemž 2. nejmenší počet má rozlohou obdobně velký Liberecký kraj – 1 037 subjektů). Z toho 152 subjektů se zabývá chovem skotu, 80 subjektů chovem ovcí a koz, 46 subjektů chovem koní a pouze 53 subjektů se zabývá pěstováním zemědělských plodin.

Mapa č. 11: Obhospodařovaná zemědělská půda v ČR

Podíl obhospodařované zemědělské půdy
na celkové výměře v roce 2000

průměr ČR: 46,2
minimum: 13,3 Karviná
maximum: 66,0 Hradec Králové

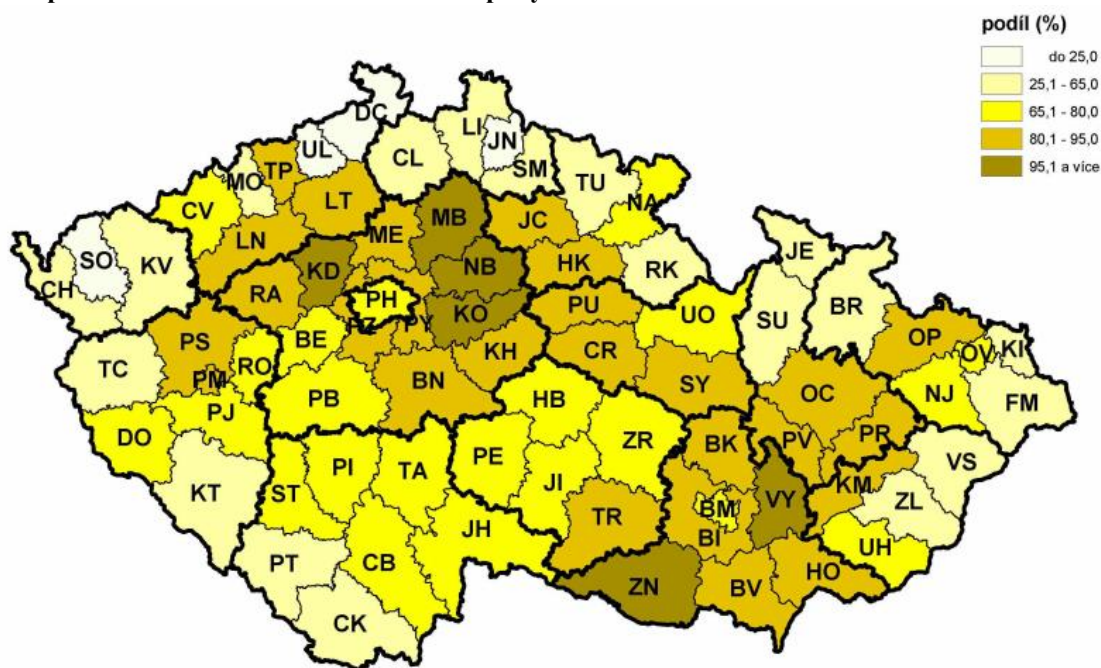

Zdroj: ČSÚ,

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/procento_zorneni_zemedelske_pudy_v_roce_2005/\\$File/kzem1.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/procento_zorneni_zemedelske_pudy_v_roce_2005/$File/kzem1.pdf)

Pro zajímavost, v r. 2012 bylo v Karlovarském kraji vyprodukováno 89 406 tun obilovin, 316 tun luskovin, 4 023 tun brambor, 18 152 tun řepky, 30 229 tun pícniny, 53 189 tun kukuřice. Ve všech případech to jsou **nejmenší množství zemědělských plodin v celé České republice** (vyjma města Prahy).

Mapa č. 12: Procento zornění zemědělské půdy v r. 2005

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1303-12>

Taktéž v **chovu hospodářských zvířat** byl v r. 2012 Karlovarský kraj nejslabší v celé republice. Pro zajímavost, v dubnu 2013 bylo v celém Karlovarském kraji chováno 1.691 prasat. Druhý nejmenší počet prasat bychom ve stejné době našli v Libereckém kraji, kde jich bylo 20 689 kusů a nejvíce 301 893 kusů ve Středočeském kraji.

Na území MAS Sokolovsko je v oblasti zemědělského využití půdy nutné poukázat na fakt, že velká část území (Sokolovská pánev) byla a doposud je zasažena těžbou hnědého uhlí nebo zde probíhají rekultivace po těžbě, proto zde není možné provozovat intenzivní zemědělskou výrobu. Další části území pak leží ve vyšších nadmořských výškách (Krušné hory) s méně kvalitními půdami a nepříznivými klimatickými podmínkami, což opět znemožňuje intenzivnější zemědělskou činnost. A opominout nelze ani fakt, že přibližně čtvrtina území MAS se nachází na území CHKO Slavkovský les, kde jsou podmínky pro zemědělství výrazně legislativně regulovány.

Následující fotografie představuje ukázkou zemědělské činnosti na území CHKO Slavkovský les, kde jsou některé louky využívány jako pastviny pro hospodářská zvířata, především skot.

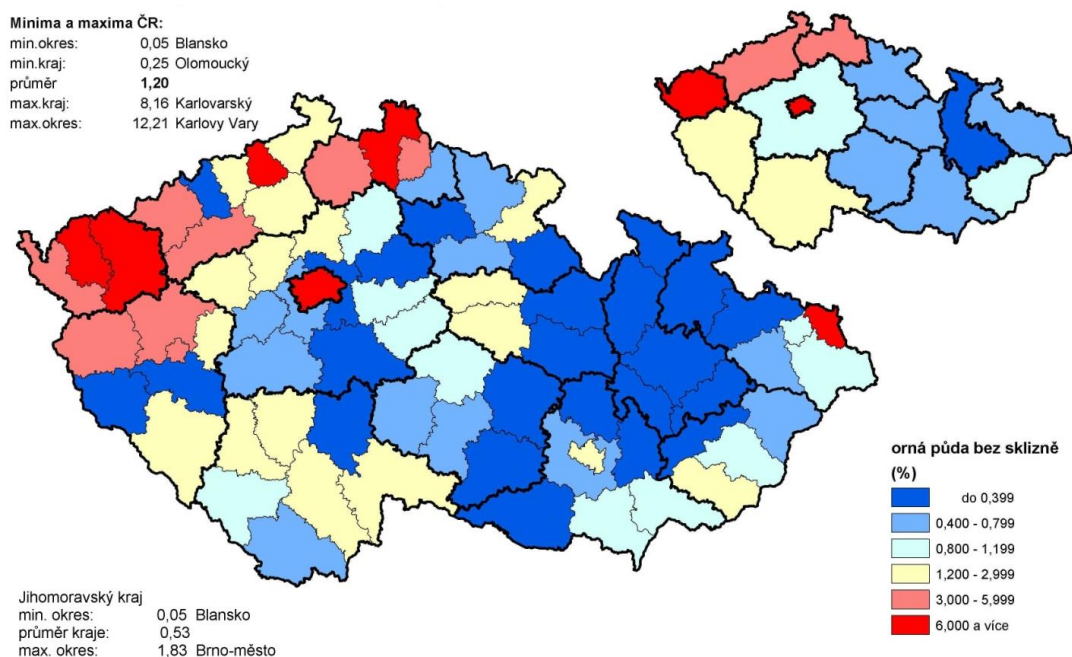
Obr. č. 14: Pastvina ve Slavkovském lese u obce Čistá

Zdroj: foto vlastní

K těmto faktorům podílejících se na nízké zemědělské činnosti lze přiřadit ještě další především socioekonomické důvody. Těmi jsou vysoká zaměstnanost obyvatel v průmyslu a mělké vazby obyvatel na území, které jsou historicky dány hlavně událostmi druhé světové války, poválečným odsunem německého obyvatelstva a příchodem nových obyvatel do opuštěného pohraničí. Z výše uvedených důvodů je okres Sokolovsko **jedním ze 4 okresů s nejmenším podílem zornění zemědělské půdy z celé České republiky**, jak dokládá následující mapa. Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/2129-11-n_2011-10

Mapa č. 13: Podíl orné půdy bez sklizně na obhospodařované orné půdě v r. 2005

Zdroj: ČSÚ, <http://csugeo.i-server.cz/csu/2007edicniplan.nsf/krajkapitola/13-6235-07--800>, staženo dne 30/1/2013

V počtu evidovaných zemědělských subjektů je Karlovarský kraj na posledním místě v celorepublikovém srovnání, zaostává i v porovnání s Libereckým krajem, jak ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 29: Počet evidovaných zemědělských podnikatelů (rok 2013)

Kraj	Fyzické osoby	Právnícké osoby
Hl. město Praha	911	587
Jihomoravský	4 680	881
Jihočeský	4 201	793
Pardubický	2 116	346
Královehradecký	2 619	399
Vysočina	3 728	528
Karlovarský	628	158
Liberecký	1 450	227
Olomoucký	2 112	369
Plzeňský	2 818	478
Středočeský	5 091	863
Moravskoslezský	2 707	365
Ústecký	2 187	376
Zlínský	2 086	351
Celkem	37 334	6 71

Zdroj: <http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/EZP/statistiky/rok-2013.html>, staženo 4.7.2014

Podíváme-li se na zemědělské subjekty přímo v jednotlivých obcích MAS Sokolovsko, zjistíme dle údajů z Evidence zemědělského podnikatele 112 zemědělských podnikatelů na území MAS Sokolovsko. Nejvíce zemědělských podnikatelů sídlí v obcích Kraslice (22), Kynšperk nad Ohří (21) a Horní Slavkov (20). Zdroj: <http://eagri.cz/public/app/SZR/EZP#filter--Ico=&Firma=&Jmeno=&Prijmeni=&Obec=&Ulice=&Psc=>, staženo 4.7.2014

Zastoupení jednotlivých druhů půd v Karlovarském kraji podle okresů ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 30: Druhy půdy dle okresů Karlovarského kraje k 31.12.2012 (v ha)

Kraj, okresy	Zemědělská půda	z toho			Nezemědělská půda	v tom			
		orná půda	zahrady, ovocné sady	trvalé travní porosty		lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní
Karlovarský kraj	124 027	53 998	3 609	66 420	207 399	143 886	7 080	3 151	53 282
Cheb	50 251	26 133	1 050	23 069	54 342	40 673	3 229	1 060	9 380
Karlovy Vary	53 167	23 654	1 711	27 802	98 842	64 842	2 653	1 336	29 451
Sokolov	20 609	4 212	848	15 549	54 774	38 371	1 198	755	14 450

Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje 2012

Porovnáme-li údaje z roku 2012 s rokem 2006, nedošlo téměř k žádné změně v množství zemědělské půdy (v r. 2006 činila 124 590 ha) v Karlovarském kraji. Na území MAS Sokolovsko naopak došlo k mírnému nárůstu o cca 30 ha. Podíváme-li se na situaci podrobněji, došlo na území MAS k úbytku orné půdy (téměř o 500 ha) a to ve prospěch trvalých travních porostů.

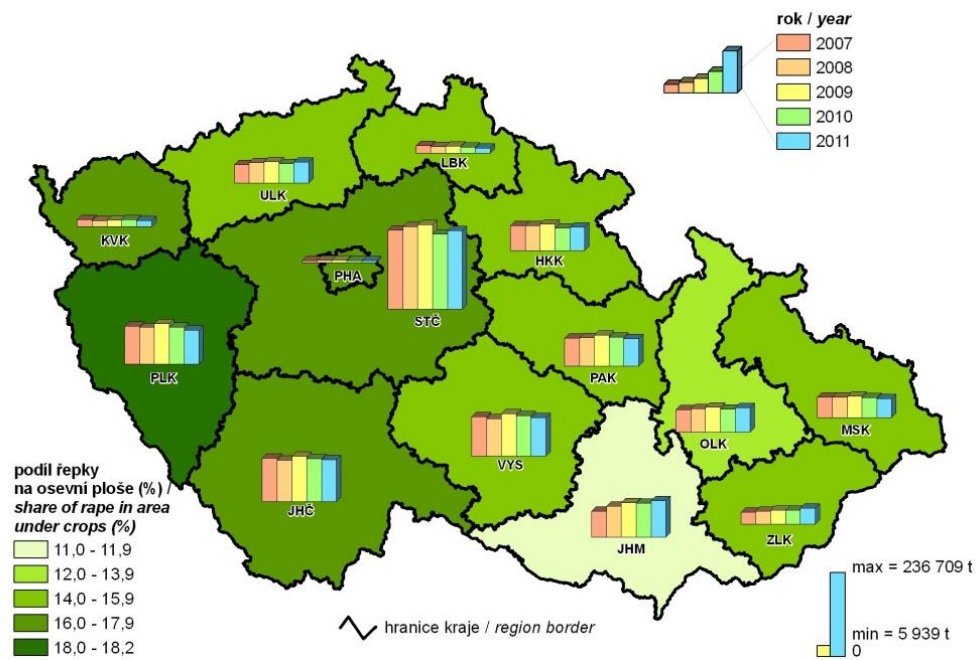
Při porovnání jednotlivých okresů Karlovarského kraje nalezneme nejmenší podíl zemědělské půdy na celkové výměře v okrese Sokolov (pouze 27 %). Na druhém místě je z 35 % zemědělské půdy na celkové výměře okres Karlovy Vary. Nejvíce je zemědělská půda v Karlovarském kraji zastoupena v okrese Cheb (48 % na celkové výměře). V okrese Sokolov je ze zemědělské půdy nejvíce plochy ve formě trvalých travních porostů (75 % z celkové výměry zemědělské půdy), orná půda je v rámci zemědělské půdy zastoupena pouze 20 %, na rozdíl od obou sousedních okresů, kde je to kolem 50 %. Z nezemědělské půdy je ve všech třech okresech největší podíl lesních pozemků (kolem 70 % z nezemědělské půdy).

Podíváme-li se na porovnání území MAS Sokolovsko s územím sousedních MAS, zjistíme, že území MAS Sokolovsko má nejmenší podíl orné půdy na celkové výměře (6 %, údaje vychází ze statistických dat z roku 2013). Podobně je na tom území MAS Krušné hory s 8 %, kde je také podobně jako na Sokolovsku velký podíl horských oblastí a lesů. Naopak území Náš region a MAS 21 mají vyšší podíl orné půdy na celkové výměře (24 %, resp. 25 %). Podobně vychází také porovnání území sousedních MAS dle podílu zemědělské půdy na celkové výměře. Pro území MAS Sokolovsko a MAS Krušné hory je to nejméně (28 %, resp. 29 %). Naopak pro území Náš region a MAS 21 vychází 51 %, resp. 46 % podíl zemědělské půdy na celkové výměře.

Zajímavým faktem zůstává, že Sokolovsko z historického hlediska, bylo velmi významnou oblastí pro pěstování chmele. Ovšem ze stávajících statistik vyplývá, že v celém Karlovarském kraji není ani hektar chmelnic (či vinic).

Jednou z nejvíce sledovaných zemědělských komodit je **bezesporu produkce řepky**. Její podíl na osevni ploše byl sice v Karlovarském kraji poměrně vysoký, avšak celkový objem produkce je v rámci České republiky dlouhodobě mizivý a nadále klesá.

Mapa č. 14: Sklizeň řepky v letech 2007-2011

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDF80/\\$File/101112m13.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDF80/$File/101112m13.jpg)

2.6.2 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství je způsob hospodaření, který bere ohled na přirozené koloběhy v přírodě. Prioritou ekologického zemědělství není množství, ale kvalita produkce. Ekologické zemědělství je založeno na principech ochrany životního prostředí, šetření zdrojů, ochraně biodiverzity, etickém přístupu ke zvířatům, ochraně zdraví a udržení zaměstnanosti v zemědělství. Je součástí zemědělské politiky Evropské unie a jedním z jejích nástrojů trvale udržitelného rozvoje. V České republice je oblast ekologického zemědělství legislativně vymezena především zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství.

V České republice jsou hlavními oblastmi ekologického zemědělství tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti. Ačkoliv je v Karlovarském kraji malý počet zemědělských subjektů a malý podíl zemědělsky obhospodařované půdy, z hlediska využití ekologického zemědělství je naopak Karlovarský kraj v celorepublikovém srovnání na předním místě. Jak ukazuje následující tabulka, je zde druhá největší výměra ekologického zemědělství z krajů České republiky. Stejně jako v případě Jihočeského kraje se jedná především o pohraniční hornaté oblasti, kde je méně úrodná půda a horší klimatické podmínky. V oblastech, kde jsou pro zemědělskou činnost příznivější podmínky, není ekologické zemědělství tolik využíváno.

Tab. č. 31: Počet ekofarem a výměra celkové plochy v ekologickém zemědělství v roce 2010

Kraj	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v ekolog. zemědělství (ha)	Výměra celkové plochy v ekolog. zemědělství (%)
Jihočeský	458	64 830,1	14,5
Karlovarský	199	60 893,1	13,6
Moravskoslezský	343	52 859,0	11,8
Ústecký	213	43 349,9	9,7
Plzeňský	362	43 279,9	9,7
Zlínský	345	35 637,3	8,0
Olomoucký	223	35 606,0	8,0
Liberecký	218	31 722,3	7,1
Vysočina	310	20 062,2	4,5
Královehradecký	181	19 821,6	4,4
Jihomoravský	296	15 371,6	3,4
Středočeský	228	13 648,5	3,0
Pardubický	126	10 698,1	2,4
Hl. město Praha	13	41,3	0,0
Celkem	3 515	447 820,9	100,0

Zdroj: http://www.bioinstitut.cz/documents/Rocenska2010_EZvCR-final.pdf, staženo 4.7.2014

Ministerstvo zemědělství přiděluje subjektům podnikajícím v ekologickém zemědělství registraci podle zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství. Podíváme-

li se na zemědělské subjekty, které mají pro danou činnost evidován platný certifikát a mohou tak konkrétní produkty označovat „eko“ nebo „bio“, zjistíme, že v Karlovarském kraji má platný certifikát 32 subjektů. Pro srovnání v Libereckém kraji je takových subjektů 45. Z Karlovarského kraje je nejméně zemědělských subjektů, které mohou používat toto označení v okrese Sokolov, pouze 3. V okrese Karlovy Vary jich je 15 a v okrese Cheb 14.

Zdroj: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/Default.aspx?stamp=1404496067515>, staženo 4.7.2014

Obr. č. 15: Označení produktu ekologického zemědělství

Zdroj: http://www.biokont.cz/images/z242nr834nk889-710_web1.pdf, staženo 7.7.2014

2.6.3 Agroturistika

Oblast zemědělství se v posledních letech orientuje nejen na svou původní funkci, tedy produkci potravin pro obyvatelstvo, ale zaměřuje se také na oblast tzv. agroturistiky. **Agroturistika představuje způsob trávení volného času v typických venkovských podmínkách.** Může být spojena s dobrovolnou prací v zemědělství, poznáním života zemědělců na venkově, venkovských prací a zvyků, umožňuje kontakt se zvířaty a zemědělskými plodinami a posiluje vztah k půdě.

Na území MAS Sokolovsko lze nalézt několik subjektů, které se věnují agroturistice. Ekologická farma Arnika v Horním Slavkově se specializuje na chov masného skotu a ovcí a rozvíjí chov čistokrevných huculských koní. Součástí ekofarmy je také ekologicky šetrné pěstování zemědělských plodin. Ekofarma nabízí víkendové a prázdninové pobyty. Rodinná ekofarma Františka Bartoně v Horním Slavkově je zaměřena zejména na chov masného skotu, koz a agroturistiku. Jezdecká stáj Nové Domy – Boučí výuku jízdy na koni, ubytování, ustájení a přepravu koní. Farma Hory se nachází mezi Loktem a Karlovými Vary, nabízí ubytování v penzionu s restaurací a možnost využít služeb moderního jezdeckého areálu. Součástí farmy jsou také obory s jeleny, daňky a muflony.

Zdroje: <http://web.quick.cz/malaekologickazeme/indexram148.htm> <http://www.kvagro.cz/cz/seznam/ekologicka-farma-arnika-264>

<http://www.kvagro.cz/cz/seznam/ekofarma-frantiska-bartone-265>

<http://www.kvagro.cz/cz/seznam/jezdecka-staj-bouci-268> <http://www.bouci-jizdarna.cz/index.html>

<http://farma-hory.cz/>

2.6.4 Regionální značky

Zajímavou se stává v poslední době oblast **ekofarem a biopotravin**. Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy a počet ekofarem i výrobců biopotravin se v České republice zvyšuje. Meziročně se výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství zvýšila o 7,7 % a v roce 2011 zaujímala na celkové ploše zemědělského půdního fondu 11,4 %. Počet ekofarem se meziročně zvýšil o 11 % a v roce 2011 dosáhl hodnoty 3 920. (Zdroj: <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1606>).

S biopotravinami a ekofarmami jdou ruku v ruce obvykle i potraviny nesoucí označení regionální potravina.

Jednou z nejznámějších značek potravin je bezesporu „**Klasa**“, která je od roku 2003 udělována Ministerstvem zemědělství nejkvalitnějším potravinářským a zemědělským výrobkům. Pro spotřebitele tak představuje záruku kvality. Označení značkou „Klasa“ v Karlovarském kraji nese 28 výrobků firem: Karlovarské Minerální vody, a.s.; Hollandia Karlovy Vary, a.s.; AFTIFEX INSTANT s.r.o. (Toužim) a Tritia spol. s r. o. (Cheb), avšak **žádný výrobek z MAS Sokolovsko**. (Zdroj: <http://www.eklasa.cz/spotrebitel/kategorie-vyrobkuv/>, staženo 24.6.2014).

Ministerstvo zemědělství uděluje značku „**Regionální potravina**“ nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům, které soutěží v krajských soutěžích. Cílem je podpořit producenty lokálních potravin a motivovat zákazníky k jejich vyhledávání a nákupu. Následující tabulka představuje seznam potravin, které nesou označení „Regionální potravina“ v Karlovarském kraji. Barevně podbarveny jsou označené potraviny z území MAS Sokolovsko.

Tab. č. 32: Potraviny nesoucí označení „Regionální potravina“ v Karlovarském kraji

	Název potraviny	Výrobce	Obec
2013	1. Myslivecká klobása	Karlovarské uzeniny s.r.o.	Karlovy Var
	2. Ořechový salám	Roman Jelen	Fr. Lázně
	3. Farmářský kozí sýr	Horský statek Abertamy s.r.o.	Abertamy
	4. Děpoltovické máslo	Jiří Kubernát	Děpoltovice
	5. Žitný chléb	Antonín Baborovský	Dolní Rychnov
	6. Karlovarské trubičky	Miroslav Marek	Karlovy Vary
	7. Kynšperský zajíc 12 °, světlý ležák	Kynšperský pivovar s.r.o.	Kynšperk n. Ohří
	8. Kolečce medů z Karlovar. kraje - smíšený	Včelařství M+M Dimovi	Horní Tašovice
2012	1. Hovězí maso ve vlastní šťávě	Farma Rudolec	Březová
	2. Otovická klobása	Prima Karlovy Vary s.r.o.	Karlovy Vary
	3. Nakládaný kozí sýr	Farma Luhov – Vlasta Hnátková	Luhov
	4. Jogurt Borůvka	STATEK BOR ZEUS, spol. s r.o.	Bor
	5. Bečovský chléb	Pekařství a cukrářství Stanislav Pytlík	Bečov n. Teplou

2011	6.	Karlovarské kapky	Karlovarská pekárna TREND s.r.o.	Karlovy Vary
	7.	Pivo Permon, světlé 11°, nepasterované	Systém NET Line s.r.o. Sokolov	Sokolov
	8.	Med z Doupovských lesů	Včelařství Josef Ševčík	Dubina
	1.	Doupovská uzená kýta - klasik	Josef Pelant - Termosklady Žalmanov	Bochov
	2.	Nežichovský zrající sýr	Pavla Kalčicová	Nežichov
	3.	Bioselský jogurt bílý	HOLLANDIA Karlovy Vary a.s.	Krásné Údolí
	4.	Pivovarský chléb Chyšě	Karlovarská pekárna TREND s.r.o.	Karlovy Vary
2010	5.	Pralinka Variáda	Miroslav Marek	Nová Role
	6.	Golf, bylinná hořká	ARNIKA - Josef Šmerda a synové, s.r.o.	Drmoul
	7.	Český med krémový - pastovaný	Jiří Sirotek	Cheb
	1.	Chléb Doktor vícezrný	Karlovarská pekárna TREND s.r.o.	Karlovy Vary
	2.	MADAM - bylinný likér	ARNIKA - Josef Šmerda a synové, s.r.o.	Drmoul
	3.	Kozí sýr Barbora	Horský statek Abertamy s.r.o.	Abertamy
	4.	Doupovská klobása	Josef Pelant - Termosklady Žalmanov	Bochov

Zdroj: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/regionalni-potraviny/karlovarsky-kraj/?pos=0> staženo 24.6.2014

Další regionální značkou, která má dosah na území MAS Sokolovsko, je značka „**Krušnohoří regionální produkt**“. Jedná se o systém značek „Domácí výrobky“. Touto regionální značkou jsou označovány zpravidla řemeslné výrobky, potraviny, zemědělské produkty a přírodní produkty. Spotřebitel má jistotu, že produkt splňuje kritérium původu v daném regionu, je kvalitní, nepoškozuje životní prostředí a je jedinečný, což plyne z jeho vztahu k danému regionu. V katalogu certifikovaných produktů „Krušnohoří regionální produkt“ není v současné době žádný produkt z území MAS Sokolovsko. (Zdroje: <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/pro-vyrobce/default/4/zakladni-informace>, <http://www.regionalni-znacky.cz/krusnohori/cs/certifikovane-produkty/?r=22> staženo 24.6.2014).

Na Sokolovsku v roce 2014 vznikla regionální značka „**Original product of Sokolovsko**“. Značka byla vytvořena v rámci projektu SHIFT-X, který je realizován v programu CENTRAL EUROPE a spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Tato značka označuje především řemeslné výrobky, zemědělské a potravinářské produkty, umělecká díla pocházející z regionu Sokolovska. Správcem značky je Mikroregion Sokolov – východ. Cílem fungování této značky je podpora místních producentů (živnostníků, zemědělců, malých a středních firem), jejichž výrobky jsou vyrobené z místních surovin nebo se jedná o řemeslné výrobky, při jejichž výrobě je v převážné míře využita ruční práce a jsou spojené s místní kulturou a tradicemi. Dalším cílem značky je přispět k udržitelnému cestovnímu ruchu a to zkvalitněním rekreačního zážitku turistů tím, že značka garantuje původ výrobku v regionu, šetrnost k životnímu prostředí, kvalitu a přímou návaznost na dané území. V roce 2014 byly certifikovány první výrobky, které mohou nést označení „Original product of Sokolovsko“, jejichž seznam ukazuje následující tabulka. (Zdroj: <http://sokolov-vychod.cz/aktuality.php>).

Tab. č. 33: Produkty nesoucí označení „Original product of Sokolovsko“

Název produktu	Výrobce	Obec
Ručně vyrobené parafínové vonné svíce a svíce z palmového vosku	Pavčina Klemerová – PK VONNÉ SVÍCE	Královské Poříčí
Selská truhla chebského stylu	Správa pamětihodností, s.r.o.	Královské Poříčí
Med	Rudolf Šnábl	Staré Sedlo
Rytířská zbroj - platněřství	Jiří Zubko	Sokolov
Hovězí šunka z Rudolce	AGRO MASTER s.r.o.	Březová

Obr. č. 16: Značka „Original product of Sokolovsko“

2.6.5 Tradice malých pivovarů

V posledních letech došlo na Sokolovsku k **obnově tradice malých pivovarů**. Produkty dvou ze tří malých pivovarů na Sokolovsku jsou nositeli výše zmiňovaného označení „Regionální potravina“ v Karlovarském kraji. Sokolovský pivovar Permon vaří pivo již šest let. K výrobě je používána tradiční česká technologie s otevřeným kvašením, produkovaná piva jsou nefiltrovaná a nepasterovaná s přirozeným obsahem kvasnic. Další malý pivovar se nachází v Lokti. Právo vařit pivo udělil městu Loket už již Jan Lucemburský a pivo se zde vařilo do roku 1953, v roce 2006 zde byla obnovena výroba piva. Rodinný pivovar Svatý Florián je součástí hotelu Císař Ferdinand. Pivovar používá žatecký chmel a při výrobě zachovává tradiční postupy. Poslední z malých pivovarů na Sokolovsku se nachází v Kynšperku nad Ohří, kterému bylo potvrzeno právo vařit pivo císařem Rudolfem II. Roku 1951 byl pivovar uzavřen. V roce 2011 začala rekonstrukce pivovaru. A v současné době produkuje pivovar piva značky Kynšperský Zajíc.

Obr. č. 17: Hotel Císař Ferdinand a pivovar Svatý Florián v Lokti

Zdroj: <http://www.hotel-loket.cz/cz/pivovar>

Obr. č. 18: Pivovar v Kynšperku

Zdroj: <http://www.pivovar-kynsperk.cz/index.php/cz/kynsperske-pivo>

Obr. č. 19: Pivovar v Sokolově

Zdroje: <http://www.minipivo.cz/www/cz/pivovar-permon-sokolov/>

V Kraslicích je v současnosti zahájena realizace projektu na znovuobnovení výroby piva v Kraslicích. Počítá se s revitalizací a dostavbou areálu bývalého hotelu v centru Kraslice. Po dokončení vznikne menší průmyslový pivovar, přičemž zahájení výroby piva je plánováno na rok 2015. (Zdroj: <http://pivovarkraslice.cz/new/index.php/cz/>).

2.6.6 Analýza potřeb - Zemědělství

Pro území MAS Sokolovsko je typický malý podíl zemědělské půdy. Rozvoji intenzivnější zemědělské činnosti brání několik faktorů: zasažení části území těžební činností, vysoká nadmořská výška, neúrodné půdy a vysoký podíl zalesnění v Krušných horách a regulované podmínky pro zemědělství v CHKO Slavkovský les. Naopak je zde větší podíl zemědělců provozujících ekologické zemědělství, oproti oblastem, kde jsou vhodnější podmínky pro zemědělství. Postupně zde dochází také k rozvoji agroturistiky a regionálních značek. Z tradičních zemědělských a potravinářských produktů je nejvýznamnější obnovená tradice malých pivovarů.

Pro další rozvoj v oblasti zemědělství je žádoucí podpora stávajících zemědělců, ekologického zemědělství a případných dalších nových subjektů, které mají zájem o provozování zemědělské činnosti. Do budoucna by pro další rozvoj území byla vhodná podpora agroturistiky a regionálních nejen potravinářských značek, což souvisí i s podporou podnikání a služeb v oblasti cestovního ruchu.

2.6.7 Lesnictví

Více než polovinu území okresu Sokolov zaujímá lesní pokryv, který je nejhustší v horských oblastech Krušných hor. Druhová skladba lesa je tvořena převážně smrkem, méně pak listnatými stromy. V některých oblastech Slavkovského lesa jsou lesy smíšené, jinde převážně jehličnaté, především v Krušných horách. V minulosti a v menší míře i v současnosti je lesní pokryv narušován exhalacemi z průmyslových provozů nejen na Sokolovsku, ale i z ostatních pánevních oblastí (Mostecko, Chomutovsko), dále pak těžební činností i stále vzrůstající automobilovou dopravou.

Tab. č. 34: Vývoj lesnictví v Karlovarském kraji

Lesnictví v Karlovarském kraji	2009	2010	2011	2012	2011 v ČR celkem
Lesní pozemky k 31. 12.	143 571	143 652	143 843	143 886	2 659 837
Zalesňování (ha)	1 173	1 030	926	1 035	21 755
jehličnaté celkem	852	723	589	691	
z toho:					
smrk	717	590	477	584	
jedle	74	59	51	45	
borovice všech druhů	39	54	41	43	
listnaté celkem	321	307	337	344	
z toho:					
dub	23	24	29	29	
buk	240	235	255	261	
javor	19	16	17	20	
Těžba dřeva (m ³ b. k.)	705 655	755 688	800 852	810 926	15 381 218
z toho zpracovaná nahodilá	261 472	354 961	388 412	182 078	3 819 842
z toho živelní	154 374	300 713	356 495	151 181	2 169 887

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-12, Statistická ročenka Karlovarského kraje 2012 a 2013

Obr. č. 20: Krušné hory na Sokolovsku

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 21: Krajina Slavkovského lesa na Sokolovsku

Zdroj: foto vlastní

Dle Českého zeměměřického a katastrálního úřadu patřil okres Sokolov v roce 2011 **mezi 12 okresů s nevyšším podílem lesní půdy na celkové výměře v ČR**, což dokresluje následující mapa.

černá	3 138	3 420	3 387	59 295	3 391	64 848
zajíci	2 651	2 866	2 701	268 898	2 424	268 118
kachna divoká	2 529	2 687	2 348	120 144	1 912	121 515
bažanti	1 352	1 494	1 362	210 700	1 269	208 885
Odstřel						
jelení	2 367	2 673	2 660	20 958	2 863	23 092
daňčí	540	521	495	13 131	450	14 591
mufloní	977	838	837	8 146	808	9 112
srnčí	3 701	3 326	3 272	113 913	3 491	108 591
černá	4 318	4 883	4 490	109 383	6 145	185 176
zajíci	45	50	91	47 447	103	55 794
kachna divoká	1 795	2 480	1 478	277 390	1 747	268 751
bažanti	3 153	2 626	922	522 297	1 094	517 556

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-12, Statistická ročenka 2012, Statistická ročenka 2013

2.6.8 Analýza potřeb - Lesnictví

Pro Sokolovsko je typický velký podíl lesní půdy na celkové výměře. Je zde vyšší výskyt vysoké a černé zvěře, především na území, kde dosud neprobíhá organizovaná myslivecká činnost, což jsou hlavně oblasti rekultivované po těžbě hnědého uhlí.

Do budoucna je stěžejní uchovat zastoupení a zlepšit kvalitu lesů, které jsou hodnotné z hlediska životního prostředí a také představují do budoucna potenciál pro rozvoj turistiky a cestovního ruchu. Vzhledem k tomu, že část rekultivací po těžbě hnědého uhlí představují lesní plochy, je třeba takto vzniklým lesním plochám do budoucna věnovat náležitou pozornost.

2.7 Životní prostředí

2.7.1 Popis území

Z hlediska fyzicko-geografického lze území popsat jako **kopcovité**, s nejvyššími partiemi na severu a jihu, snižujícími se postupně ke středu, tvořeného údolím řeky Ohře. Kopce severní části území patří orograficky pod **Krušné hory** a tvoří jeho západní cíp, který pak dále na západě, směrem do Německa přechází v pohoří Smrčiny. Nejvyšším bodem území je vrch Špičák, jehož vrchol leží ve výšce 991 m n. m. nedaleko Stříbrné. Směrem na jih se od Sokolovské pánve zvedají do více než 800 metrové výšky **vrchy Slavkovského lesa**. Nejvyšší vrchol Lesný (983 m) však již na území MAS Sokolovsko neleží. **Sokolovská pánev**, kopírující tok řeky Ohře je od Chebské pánve oddělena Chlumským prahem a směrem na východ pokračuje Chodovskou pánví do území okresu Karlovy Vary. Sokolovská pánev patří geomorfologicky spolu s pánví Mosteckou do oblasti Podkrušnohorských pánví. Ty jsou významné svým třetihorním původem a především v této době vzniklými mocnými vrstvami hnědého uhlí.

Ukázku průmyslové oblasti MAS Sokolovsko ilustruje dále uvedená fotografie.

Obr. č. 22: Pohled na sokolovskou chemičku a za ní probíhající dolovou činnost (r. 2011)

Zdroj: <http://koda.kominari.cz/?action=fotka&id=9256>

Následující fotografie ukazuje rozmanitost krajiny MAS Sokolovsko, jedná se o pohled z rozhledny Krudum ve Slavkovském lese. V popředí jsou vidět vykopávky zbytků kostela sv. Mikuláše, dále palivový kombinát Vřesová, města Nové Sedlo a Chodov, v pozadí jsou Krušné hory.

Obr. č. 23: Pohled z rozhledny Krudum

Zdroj: foto vlastní

Podnebí na území MAS Sokolovsko je mírně teplé s průměrnou roční teplotou mezi 6 - 7°C a ročním úhrnem srážek mezi 500-700 mm. Horské oblasti mají pak roční průměrnou teplotu nižší a naopak vyšší roční úhrny srážek (až 900 mm/rok).

Území MAS Sokolovska patřilo k nejvíce postiženým oblastem v ČR. Rozhodujícími faktory destrukce prostředí bylo znečištění ovzduší, devastace a denaturalizace krajiny. Podle úrovně znehodnocení prostředí lze řešené území rozdělit na tyto zcela odlišné části:

- **Sokolovská pánev** – byla v minulosti charakterizovaná jako území s mimořádnou koncentrací zdrojů znečištění ovzduší a vod (těžba, průmysl, sídla, doprava) a mimořádným rozsahem devastovaných ploch. Velmi nepříznivé geoklimatické podmínky (inverze). Od 90. let 20. století dochází k postupnému zlepšování kvality životního prostředí v této oblasti vlivem používání environmentálně šetrnějších technologií (např. ČEZ elektrárna Tisová, SUAS palivový kombinát Vřesová).
- **Krušné hory** - zdroje znečištění omezeny na sídla. Zásadním problémem bylo poškození lesních ekosystémů vlivem dálkového transferu škodlivin, ovšem jak bylo

řečeno v předchozím odstavci, díky investicím do environmentálně šetrných technologií je výrazné znečištění již minulostí.

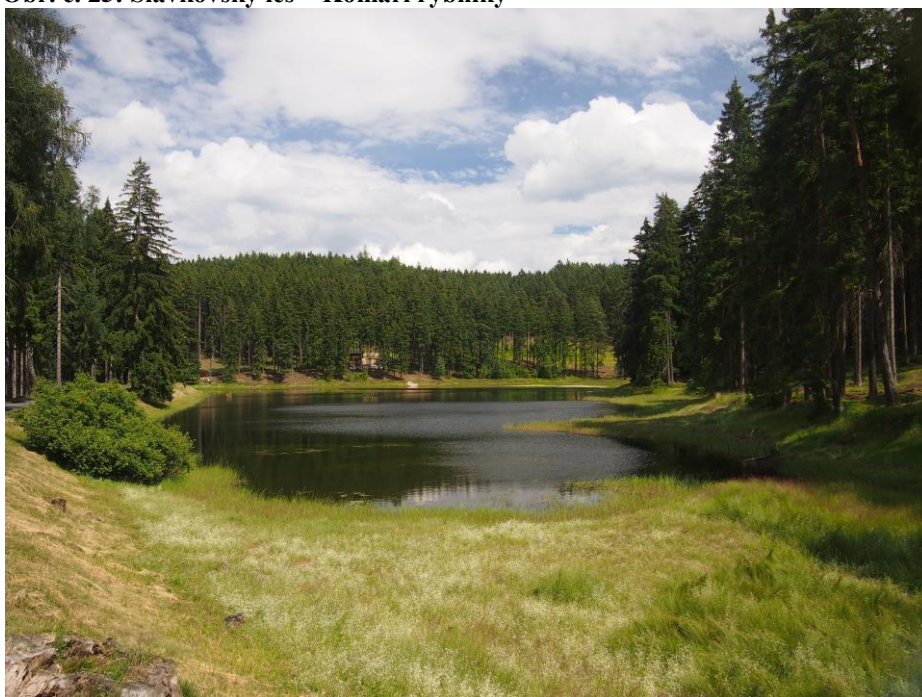
- **Slavkovský les** - zdroje znečištění jen lokálního charakteru. Místy je výrazné plošné poškození prostředí zemědělskou činností. Nachází se zde chráněná krajinná oblast Slavkovský les.

Obr. č. 24: Krušné hory u Přebuzi

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 25: Slavkovský les – Komáří rybníky

Zdroj: foto vlastní

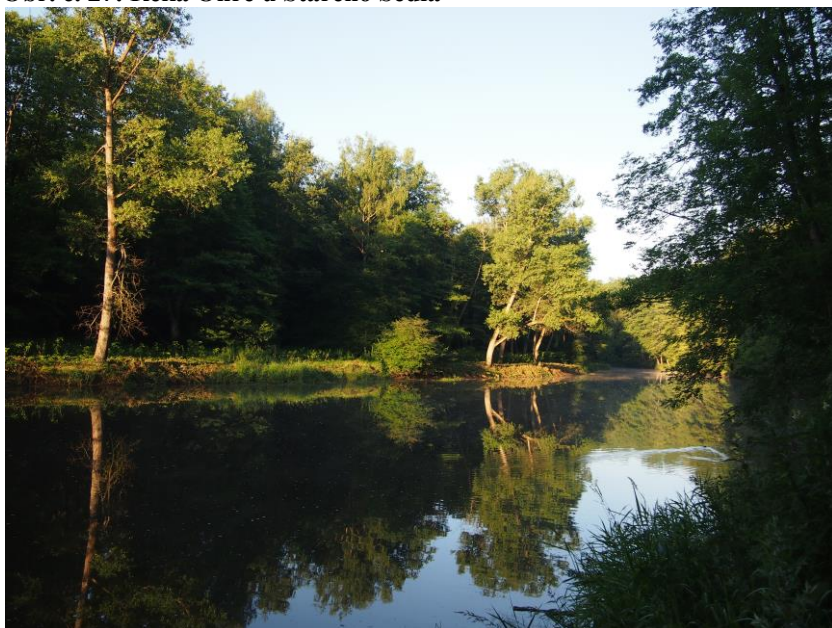
Největším vodním tokem území je **řeka Ohře**, která pramení v německé části Smrčín a postupně protéká všemi okresy Karlovarského kraje. Do ní se vlévají další menší toky, protékající územím místní akční skupiny. Ze severu je to řeka Svatava, pramenící na Saské straně Krušných hor. Do Svatavy se po celé délce toku vlévají menší toky jako například Rotava, Stříbrný potok a další převážně levostranné přítoky. Ve vyšších horských partiích v okolí Přebuzi a Rotavy jsou pak významná rašeliniště a rašelinná jezera. Z pravostranných přítoků Ohře je na území MAS největší Lobežský potok. I ve výše položených částech Slavkovského lesa můžeme najít četná **rašeliniště**.

Obr. č. 26: Řeka Ohře v Kynšperku na Ohří

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 27: Řeka Ohře u Starého Sedla

Zdroj: foto vlastní

Mezi významné vodní plochy na území MAS patří nádrž Horka, která zásobuje region pitnou vodou. Dále díky ukončení těžby a následným rekultivacím dolů se zde nachází jezero Michal a ještě rozlehlejší jezero Medard, které se napouští od roku 2010 z řeky Ohře. Samotné napouštění bylo stanoveno na min. 4 roky v závislosti na stavu vody v řece. Po napuštění se hladina jezera ustálí zhruba na kótě 400 m n.m. a jeho maximální hloubka bude 50 m. Jezero bude mít rozlohu téměř 500 ha a jeho využití bude velmi rozmanité, když pravděpodobně nejvýznamnější a pro ekonomiku regionu nejpřínosnější bude využití pro cestovní ruch a aktivity s ním spojené. V budoucnu se počítá i s napouštěním jezera Jiří - Družba.

Obr. č. 28: Vodní plocha Medard – letecký pohled

Zdroj: Biologické centrum Akademi věd ČR, <http://www.hbu.cas.cz/mev/show.php?show=6&lang=cs>

2.7.2 Ochrana území

Pestrý charakter území MAS Sokolovsko je dále určován například ochrannými pásmy zdrojů pitné a minerální vody či poměrně velkým podílem chráněných území. Leží zde část velkoplošného chráněného území **Chráněná krajinná oblast Slavkovský les**, dále pak maloplošná chráněná území ležících především v Krušných horách a ve Slavkovském lese. Slavkovský les je jediné velkoplošně chráněné území v rámci MAS Sokolovsko. CHKO Slavkovský les se detailně zabývá samostatná kapitola. Na území MAS Sokolovsko se dále nacházejí další zajímavé maloplošné chráněné oblasti, jejichž podrobný popis uvádíme v kapitole o cestovním ruchu. Počty chráněných území v okrese Sokolov ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 36: Chráněných území v okrese Sokolov

	Počet	Rozloha (ha)
Národní parky	1	20 881
Maloplošná chráněná území (celkem)	15	1 138
z toho národní přírodní památky	-	-
z toho národní přírodní rezervace	3	845
z toho přírodní památky	9	148
z toho přírodní rezervace	3	145
Evropsky významné lokality	15	5 590
Ptačí oblasti	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje 2013, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.7.3 Velkoplošné ZCHÚ – CHKO SLAVKOVSKÝ LES

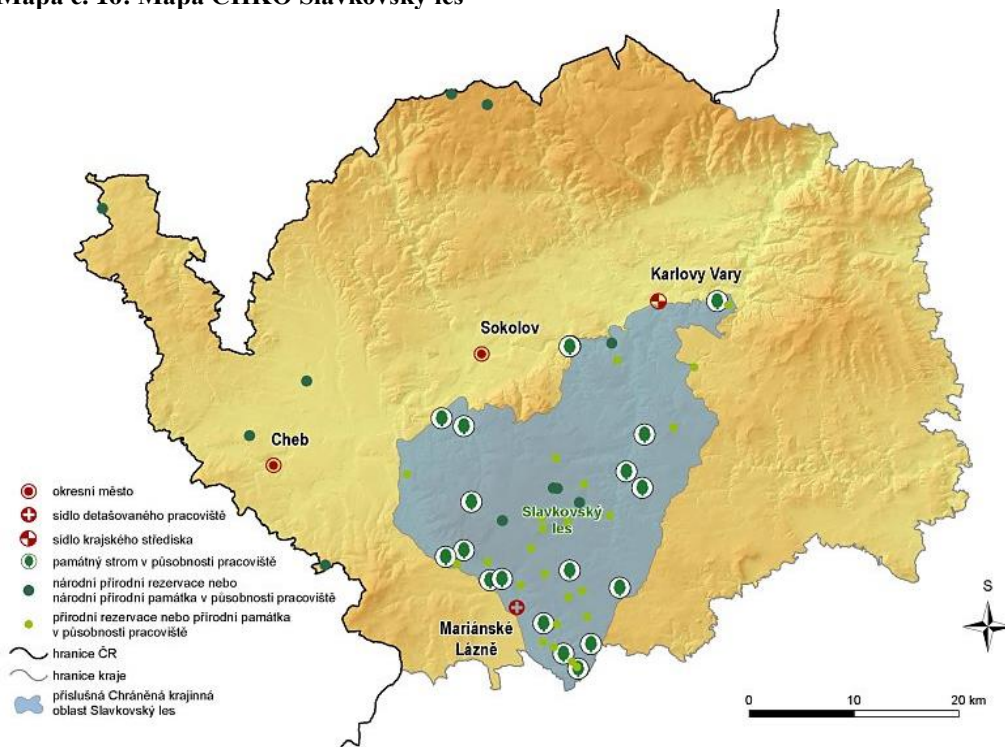
2.7.3.1 Územní vymezení CHKO Slavkovský les

Chráněná krajinná oblast Slavkovský les je v současné době jediným velkoplošným chráněným územím na území Karlovarského kraje. Vyhlášena byla 3. května 1974 Výnosem Ministerstva kultury ČSR ze dne 3. 5. 1974 o zřízení CHKO Slavkovský les. Rozprostírá se v Karlovarském a z části v Plzeňském kraji na území okresů Cheb, Karlovy Vary, Sokolov a Tachov. Leží přibližně v trojúhelníku mezi Karlovými Vary, Mariánskými Lázněmi a Chebem. Jejím posláním je ochrana krajiny jako vyváženého prostředí, zajišťující zejména přírodní ozdravné vlivy a podmínky pro komplexní lázeňskou péči, neporušenost přírodních léčivých zdrojů a ochranu typických znaků krajiny. Její rozloha je 60 628,3189 ha, přičemž většina leží na území Karlovarského kraje, pouze 2,98 % rozlohy přesahuje do Plzeňského kraje. Vymezení hranic CHKO je slovní a vede po pevných hranicích rozeznatelných v terénu. Podrobná charakteristika celého území i jednotlivých zón je uvedena v Plánu péče (Schlossar a kol. 1998).

Obr. č. 29: Krajina ve Slavkovském lese

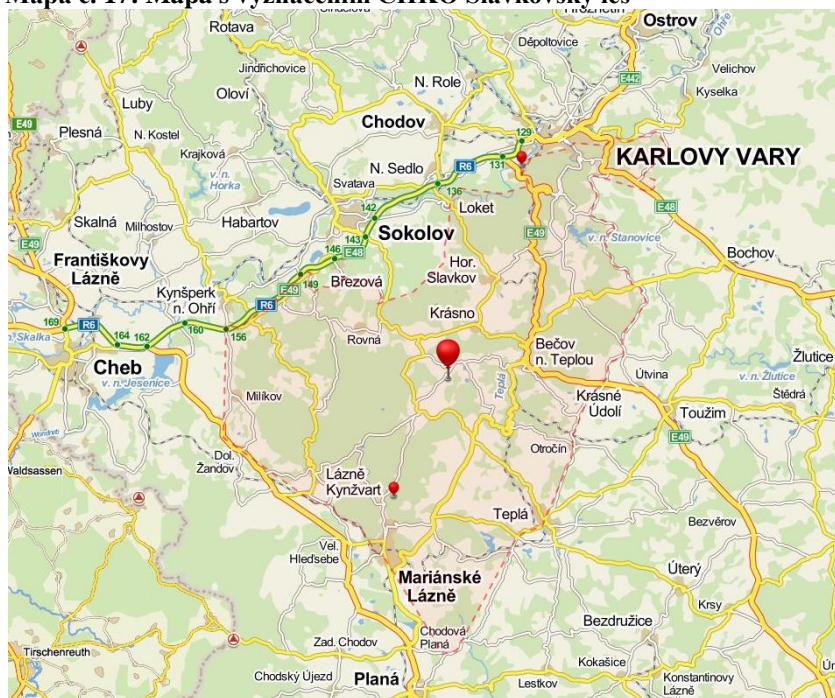

Mapa č. 16: Mapa CHKO Slavkovský les

Zdroj: <http://slavkovskyles.ochranaprirody.cz/>, staženo 30.1.2013

Mapa č. 17: Mapa s vyznačením CHKO Slavkovský les

Zdroj: www.mapy.cz, staženo 4.7.2014

2.7.3.2 Územní vazby na MAS

CHKO Slavkovský les je utvářena geomorfologickými částmi celků Podkrušnohorské soustavy. Jsou to Slavkovský les, Doupovské hory, Tepelská vrchovina, Tachovská brázda a Chebská pánev. Je složena z následujících krajinných celků:

1. Tepelsko.
2. Svahové až údolní partie na Mariánskolázeňsku a Kynžvartsku.
3. Západní svahy Slavkovského lesa do Chebské pánve.
4. Svahy Slavkovského lesa do Sokolovské pánve a zaniklé osady.
5. Centrální lesnatá vrchovina Slavkovského lesa a lesní komplex vrcholové části.
6. Oblast bezprostředně ovlivněná středověkou těžbou cínu.
7. Údolí středního a dolního toku řeky Teplé a lesní komplex Bečovska.
8. Severní svahy Slavkovského lesa a údolní kaňon řeky Ohře.
9. Východní část oblasti.
10. Údolí Kosího a Jilmového potoka.

a zasahuje na území 6 MAS. Jedná se o:

MAS Náš region o.s, MAS 21, o.p.s, MAS Sokolovsko o.p.s., MAS Vladař o.p.s, MAS Český západ –Místní partnerství o.s., MAS Krušné hory, o.p.s.

Na území **MAS Náš region o. s.** zasahuje velkoplošné chráněné území CHKO Slavkovský les na území členských obcí Kolová, Stanovice, Bochov, Teplička, Bečov nad Teplou, Chodov, Krásné Údolí, Útvina, Otročín, Mnichov, Ovesné Kladruby, Prameny.

Na území **MAS 21, o. p. s.** zasahuje velkoplošné chráněné území CHKO Slavkovský les na území členských obcí Milíkov, Stará Voda, Tuřany, Dolní Žandov, Valy, Vlkovice, Zádub – Závěšín a měst Lázně Kynžvart a Mariánské Lázně.

Na území **MAS Sokolovsko o. p. s.** zasahuje CHKO Slavkovský les na území obcí Březová, Horní Slavkov, Hory, Krásno, Kynšperk nad Ohří, Loket, Nová Ves, Rovná, Staré Sedlo.

Na území **MAS Český západ – Místní partnerství o.s.** zasahuje velkoplošné chráněné území CHKO Slavkovský les na území členských obcí Holubín, Pístov, a částečně Dolní Kramolín, Michalovy Hory, Boněnov.

Na území **MAS Vladař o.p.s** zasahuje CHKO Slavkovský les jen velice okrajově v části obce Andělská Hora.

Na území **MAS Krušné hory, o.p.s.** zasahuje CHKO Slavkovský les jen částí obce Šemnice.

2.7.3.3 Historie CHKO

Slavkovský les je starou kulturní krajinou osídlenou již v raném středověku. Staleté působení člověka na krajinu se odrazilo ve vegetačním krytu takřka celé CHKO a stalo se tak základním aspektem určujícím východiska v úkolech ochrany genofondu flóry CHKO. Aktuální problémy ochrany genofondu vyvstaly s intenzifikací využívání krajiny. Tento přístup rozdělil původně extenzivně obhospodařovanou zemědělskou krajinu ve dva protikladné krajinné prvky: intenzivně obdělávané plochy a ladem nechané plochy.

2.7.3.4 Důvody ochrany

Důvodem ke zřízení chráněné krajinné oblasti byl, na rozdíl od většiny podobných horských a vrchovinných oblastí, zájem na ochraně přírodního zázemí nejvýznamnějších lázní – Karlových Varů, M. Lázní a Fr. Lázní. Předmětem ochrany je území, ve kterém jsou koncentrovány četné přírodní léčivé zdroje – prameny minerálních vod, výrony plynného oxidu uhličitého a léčivé peloidy, zde zastoupené ložisky rašeliny. Proto jsou lázeňské lesy, parky a celá krajina se svou urbanizací součástí komplexu, o který je nutno pečovat z hlediska ochrany zázemí lázní.

2.7.3.5 Fauna a flora

Nejcennějšími soubory přírodních stanovišť na území CHKO jsou:

- horská a blatková vrchoviště a na ně navazující podmáčené a rašelinné smrčiny v oblasti Kladské,
- skalní, lesní, mokřadní a luční biotopy vázané na hadcové podloží,
- zachovalé porosty bukového stupně v okolí Mariánských Lázní, Lázní Kynžvartu, Karlových Varů a v kaňonu Ohře,
- mezofilní luční enklávy kolem Těšova, Bečova, Javorné a Michalových Hor,
- skalní stanoviště v kaňonech Ohře a Teplé,
- přechodová rašeliniště a slatiniště v pramenných pánvích a nivách drobných vodních toků navazující na minerální vývěry.

Nejvýznamnějšími rostlinnými druhy v území jsou rožec kuřičkolistý, vrba borůvkovitá, sleziník hadcový, sleziník nepravý, vřesovec pleťový, hořeček drsný Sturmův, svízel sudetský.

Mezi nejvýznamnější živočichy, kteří se v území vyskytují, patří - chřástal polní, sysel obecný, hnědásek chrastavcový, žluťásek borůvkový, čáp černý.

Nejvýznamnější přírodovědecké fenomény jsou na území CHKO Slavkovský les chráněny v maloplošných zvláště chráněných územích. Jedná se o 2 národní přírodní rezervace, 3 národní přírodní památky, 11 přírodních rezervací a 17 přírodních památek. Kromě těchto území je navrženo celkem 21 evropsky významných území k ochraně přírodních stanovišť (rašelinné lesy, acidofilní smrčiny, horská vrchoviště, přechodová rašeliniště a třasoviště, bučiny, oligotrofní vody, suťové lesy, bezkolencové a smilkové louky, vřesoviště a skalní stanoviště), živočichů (hnědásek chrastavcový, sysel obecný, netopýr černý, netopýr velký) a rostlin (sleziník hadcový, svízel sudetský, rožec kuřičkolistý).

2.7.3.6 Maloplošná zvláště chráněná území v CHKO Slavkovský les

Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ) jsou zřizována ke zvýšené územní ochraně přírodovědecky nebo esteticky zvláště cenných nebo jedinečných území. Při vyhlášení se stanovují podmínky jejich ochrany a zpracovává se jejich plán péče, který se v pravidelných intervalech obnovuje. Dle zákona č. 114/1992 Sb. se používají 4 kategorie MZCHÚ: Národní přírodní rezervace (NPR), Národní přírodní památka (NPP), Přírodní rezervace (PR), Přírodní památka (PP). Chráněné území je do kategorie zařazováno dle jeho významu, způsobu obhospodařování, rozlohy a přísnosti ochranných podmínek. Většina území CHKO Slavkovský les leží v Karlovarském kraji a proto i převážná většina maloplošných zvláště chráněných území patří pod Karlovarský kraj, výjimky jsou označeny. Přehled maloplošných zvláště chráněných území (ke dni 30.7.2014):

- **národní přírodní rezervace**

Poskytuje ochranu jedinečným přírodním ekosystémům nebo jejich souborům, vázaným na přirozený reliéf a typickou geologickou stavbu, v mezinárodním nebo národním měřítku ojedinělým svou strukturou, zachovalostí a přítomností význačných přírodních fenoménů.

NPR – Kladské rašeliny

NPR – Pluhův bor

- **národní přírodní památky**

Zpravidla území menší rozlohy s cílem zachování určitých specifických přírodních objektů vysoké (národní až nadnárodní) hodnoty. Národní přírodní památky vyhláší Ministerstvo životního prostředí obecně závazným předpisem (vyhláškou).

NPP Křížky

NPP Svatošské skály

NPP Upolínová louka pod Křížky

- **přírodní rezervace**

Určena k ochraně ekosystémů význačných pro určitý region či geografickou oblast. Má stanoveny obdobné základní ochranné podmínky jako národní přírodní rezervace a vyhláší ji obecně závazným předpisem příslušný krajský úřad.

PR Holina

PR Lazurový vrch (Plzeňský kraj)

PR Mokřady pod Vlčkem

PR Planý vrch

PR Podhorní vrch

PR Prameniště Teplé

PR Rašeliniště u myslivny

PR Smrad'och

PR Údolí Teplé

PR Vlček

PR Žižkův vrch

- **přírodní památky**

Obdobou národní přírodní památky, avšak pouze s regionálním významem. Podobně jako u přírodních rezervací zřizuje její ochranu příslušný krajský úřad.

PP Čedičové varhany u Hlinek

PP Čertkus

PP Čiperka (Plzeňský kraj)

PP Dominova skalka

PP Homolka

PP Hořečková louka na Pile

PP Koňský pramen

PP Kynžvartský kámen

PP Milhostovské mofety

PP Moučné pytle

PP Poštovská louka

PP Podhorní slatě

PP Sirňák

PP Šemnická skála

PP Těšovské pastviny

PP Velikonoční rybník

2.7.3.7 Národní přírodní rezervace

V této části se podrobně popisujeme pouze národní přírodní rezervaci, která se nachází na území MAS Sokolovsko a současně na území CHKO Slavkovský les.

- **NPP SVATOŠSKÉ SKÁLY**

Žulové skalní město v Hornoslavkovské vrchovině o celkové výměře 1,95 ha v k.ú. Hory u Jenišova v nadmořské výšce 380 – 430 m n.m. Ojedinelé útvary s charakteristickou blokovou odlučností. Vegetační pokryv skalního města je dlouhodobě ovlivňován periodickým odlesňováním, převážně z estetických důvodů. Přitažlivost skal je umocněna pověstmi o Hansi Heilingovi (Janu Svatošovi, podle kterých je útvar zkamenělým průvodem svatebčanů). Národní přírodní památka byla vyhlášena v r. 1933.

Obr. č. 30: Svatošské skály

2.7.3.8 Přírodní rezervace

V této části uvádíme podrobný popis pouze přírodní rezervace, která se nachází na území MAS Sokolovsko a současně na území CHKO Slavkovský les.

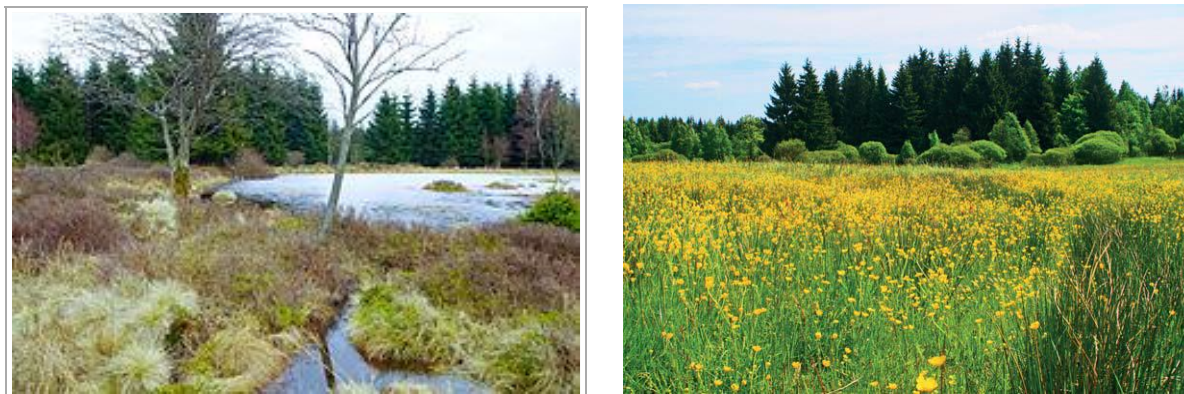
- **PR RAŠELINIŠTĚ U MYSLIVNY**

V samém středu Slavkovského lesa, nedaleko zaniklého města Čistá, existuje území s typickou podobou zdejších podmáčených biotopů. Celá plocha je prameništěm jednoho ze dvou pramenů Lobežského potoka. Ve sníženinách a tam, kde se drží větší množství vody, se vyvíjí rašelinné louky. Je to typické místo pro výskyt dvou vzácných motýlů - hnědáška chrastavcového a žluťáška borůvkového. Někde se toto území také nazývá jako Krásno, nebo lokalita Čistá. Na polovlhkých loukách roste hojně čertkus luční, druh pro toto území velmi významný. Na čertkus je potravně vázáno vývojové stádium housenky ohroženého motýla hnědáška chrastavcového. Stanoviště, která nejsou odvodňována a jsou obhospodařovaná

pastvou nebo sečením, nestíhají zarůst vysokou vegetací či náletovými dřevinami a právě na nich se čertkusu daří.

Přírodní rezervace má rozlohu 28,72 ha, leží v nadmořské výšce 758 – 784 m n.m. a byla vyhlášena v r. 2007.

Obr. č. 31: Rašeliniště u Myslivny

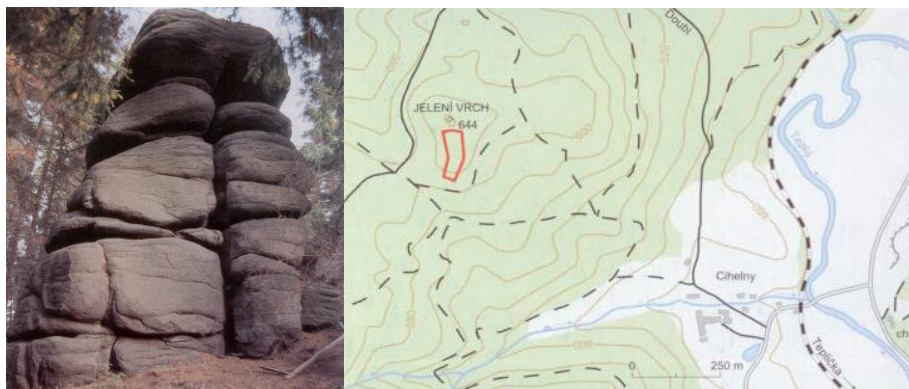
2.7.3.9 Přírodní památky

Zde uvádíme pouze přírodní památku, která se ve Slavkovském lese nachází na území MAS Sokolovsko a současně na území CHKO Slavkovský les.

- **PP MOUČNÉ PYTLE**

Skalní hradba – žulový výchoz s blokovou odlučností na jižním svahu Jeleního vrchu v Hornoslavkovské vrchovině v nadmořské výšce 612 – 638 m n.m. v k.ú. Údolí u Lokte. Přírodní památka o výměře 0,61 ha byla vyhlášena v r. 1997.

Obr. č. 32: Moučné pytle

2.7.3.10 Cestovní ruch na území CHKO

Chráněná krajinná oblast Slavkovský les má svojí zvláštní a typickou charakteristiku vytvořenou především přítomností lázní, dále přítomností center soustředěné rekreace a rovněž i přítomností blízkosti hranic s Německem - v tomto aspektu se zpětnou vazbou na lázeňská místa. I když snahou Správy CHKO Slavkovský les je podporovat především specifiku sportovního pohybu, nelze se zcela ubránit vzrůstajícímu tlaku na zpřístupnění krajiny motorovým vozidlům. V poslední době se značně rozvíjí organizovaná takzvaná "středoevropská autoturistika" (hromadné autobusové zájezdy), která se díky atraktivnosti lázní a krajiny stala středem pozornosti a cílem skoro všech evropských tras tohoto druhu rekreace. Lze ji považovat za typicky hromadnou (objem návštěvníků během hlavní návštěvnické sezóny je značný). Převážná část těchto návštěvníků je po více dnů ubytována v lázeňských centrech a z těchto výchozích bodů pak většinou organizovaně navštěvují CHKO.

Moderní přístup lázeňské léčby si nelze představit bez pobytu v krajině a to zejména bez aktivního pohybu v této krajině.

V nynější době již existuje systém tzv. pohybových léčebných tras v Mariánských Lázních a v Karlových Varech. Tuto formu pohybu ordinují lázeňští lékaři jako doplňující léčebnou kúru. Do budoucna lze počítat s rozšířením těchto tras a s případným napojením na stávající síť značených turistických cest a v neposlední řadě i na systém turisticky řízených center - např. naučné stezky apod. Dojde tak k rozšíření léčebných možností a z hlediska ochrany přírody pak k řízenému usměrňování nadměrného volného pohybu po krajině.

Důležitá je návaznost značených turistických tras na naučné stezky, vyhlídková místa, či jiné význačné krajinné a společenské body v krajině.

Vzhledem k náročnosti terénu v centrální části CHKO, k existenci tzv. jelenářské oblasti, projektu záchrany tetřívka obecného, ochrany zimovišť vzácných druhů fauny (např. tetřeva hlušce), je pohyb v centrální části CHKO povolen pouze po značených turistických cestách.

Masové turistické akce jsou řízeny podle dohody uzavřené mezi MŽP a sekci turistiky, kde jsou stanoveny přesné podmínky. Tyto masové akce jsou odkloněny z 1. zóny CHKO a jsou směřovány do okrajových částí oblasti a to zásadně po značených turistických cestách. Pouze ve 3. a 4. zóně je možná výjimka propojení těchto tras vlastním krátkodobým značením a to jen ve výjimečných případech (např. při pořádání masových turistických akcí).

2.7.3.11 Naučné stezky

V této části uvádíme pouze naučné stezky v CHKO Slavkovský les, které se nacházejí na území MAS Sokolovsko.

- **Naučná stezka Svatošské skály**

délka: 13,0 km

počet panelů: 15 ks

typ: Pěší

obtížnost: Lehká

Krásnou procházku v údolí řeky Ohře nabízí naučná stezka Svatošské skály. Hluboko zaříznutý kaňon peřejnaté řeky nás zavede k bizarnímu skalnímu útvaru, zcela ojedinělému v širokém okolí. Lidová představivost napomohla vzniku pověsti o Janu Svatoši (Hansi Heilingu) a zkamenělému svatebnímu průvodu, která je vyprávěná v mnoha verzích. Naučná stezka vede z Doubí u Karlových Varů po lesní cestě přístupné pro cyklisty i pro pěší při břehu řeky Ohře až ke Svatošským skalám.

- **Zaniklé obce na Březovsku**

počet panelů: 18 ks

typ: Pěší

obtížnost: Lehká

NS Zaniklé obce na Březovsku mapuje historii dnes již neexistujících vesnic. Jde o neobyčejná místa ve Slavkovském lese, kde jsou dodnes patrné stopy někdejšího života, který zde vymizel v důsledku existence vojenského výcvikového prostoru v letech 1946 – 1953.

Informační panely stojí například v místech bývalých vesnic Horní a Dolní Žitná, Smrkovec, Rovná, Vítkov, Kostelní Bříza nebo Čistá.

2.7.3.12 Cyklotrasy

Územím CHKO probíhají tyto značené cyklistické trasy:

361 Klášter Teplá – Mariánské Lázně – Stará Voda – Dyleň, rozc. – Mýtina – Loreta- Slapany
2135 Mohelno – Jedlová – Stará Voda – Lázně Kynžvart – Prameny – Krásno
2136 Lázně Kynžvart – Lazy – Kynšperk n. Ohří
2023 Mohelno – Brtná – Dolní Žadnov – Úbočí – Horní Lazy 2140 Mariánské Lázně – Králův kámen – Potok Rota

2142 Mariánské Lázně – Králův kámen – Kladská
2253 Mariánské Lázně – Lázně Kynžvart
2254 Králův kámen – Bašus – Lazy
2138 Mariánské Lázně – Michalovy Hory – Plzeňský kraj
2139 Mariánské Lázně – Nimrod – Prameny
6 – (cyklostezka Ohře) Cheb – Kynšperk nad Ohří – Sokolov – Karlovy Vary – Ústecký kraj
2017 K. Vary – H. Slavkov – Třidomí – Hrušková – Sokolov
2248 Mokřina – rozc. u Trojice – Libava
362 Klášter Teplá – Bečov – Krásno – Horní Slavkov – Loket
2288 Karlovy Vary – Bochov
2232 Bečov – Toužim – Nečtiny
2026 Chodov u Bečova – Hlinky – Březová u Karlových Varů

2.7.3.13 Rozhledny

Z celkového počtu 23 rozhleden v Karlovarském kraji se na území CHKO nachází pouze tři. Jsou to: Hamelika a Kamzík v Mariánských Lázních, Krásenský vrch u Krásno a rozhledna Krudum. Rozhlednám na území MAS Sokolovsko se věnujeme v samostatné kapitole.

2.7.3.14 Využití potenciálu CHKO Slavkovský les

CHKO Slavkovský les je hodnotná zejména svou vysokou hustotou zachovalých přírodních původních stanovišť s výskytem množství chráněných rostlinných a živočišných druhů. Jedná se o část kulturní krajiny, kde člověk po generace dokázal existovat, naplňovat své potřeby a při tom zachovat nedotčený charakter přírodních stanovišť. Přírodní ráz a relativně nedotčená příroda je však to, co do této části území láká a přitahuje množství návštěvníků. Hlavní potenciál CHKO Slavkovský les tedy leží v její atraktivnosti pro návštěvníky i obyvatele žijící v území, jako cíl různých forem turismu. Vzhledem k tomu, že se jedná o velice hodnotné území je potřeba jeho potenciál využívat velice šetrně a s ohledem na míru ochrany v území tak, aby nedocházelo k jejímu poškozování. Proto se čím dál častěji mluví o různých formách šetrné turistiky, jako formy, kterou by chtěly MAS působící v území podporovat.

Základní zásady šetrného turismu:

- Turismus, který se pohybuje pouze v mezích možností využití místních zdrojů (minimalizace vlivu, spotřeby energie, použití efektivního řízení odpadového hospodaření a recyklačních technologií).
- Zachovává celou šířku rekreačních, vzdělávacích a kulturních možností v rámci a napříč generacemi.
- Je založen na aktivitách, které reflektují a respektují charakter regionu.
- Umožňuje turistovi seznámit se s navštíveným regionem a podporuje turistův zájem o komunitu a životní prostředí.
- Nelimituje ostatní odvětví při uplatňování principů udržitelnosti.
- Je integrovaný do místního, regionálního či národního rozvojového plánu.

2.7.3.15 Návrhy na rozšíření nabídky CR

CHKO Slavkovský les je významnou turistickou destinací založenou na atraktivitě svých přírodních památek, přírodních rezervací a zajímavostí. Všechny MAS, které svou územní působností spadají do CHKO Slavkovský les, by rády ve svých strategiích podporovaly zejména všechny formy šetrné turistiky a šetrného rozvoje cestovního ruchu v CHKO. Pojem šetrná turistika je:

- „měkká“ forma turistiky, která je šetrná k životnímu prostředí,
- „ekologická“ forma turistiky, která se chová ekologicky vůči životnímu prostředí,
- forma turistiky, která neovlivňuje, resp. nemá negativní dopady do životního prostředí,
- forma turistiky, která se negativní vlivy na životní prostředí snaží v maximální míře eliminovat.

Zatímco konvenční masová turistika klade důraz na zajištěné pohodlí ve velkých, technicky vybavených centrech (pláže, lyžařská střediska aj.) s obsluhou zajišťující unifikované služby, v poslední době se stále více prosazuje moderní trend, který požaduje individualitu a spontánnost, poznání a informace, místní odlišnosti, tradiční kulturu i přírodu. Zákazníci dávají přednost ubytování v rodinách, malých hotelech a penzionech.

Formy turistiky, které chtějí MAS na území CHKO SL podporovat:

1. Pěší turistika
2. Cykloturistika

3. Agroekoturistika (Ekoagroturistika)

4. Vodácká turistika

5. Lyžařská turistika

6. Ostatní možné formy šetrné turistiky: hippoturistika, kulturní, kulturně-archeologická, kulturně-architektonická turistika, historická, historicko-vojenská turistika, folklórní nebo národopisná turistika, železniční turistika, turistika za technickými památkami, regionální nebo oblastní (krajová) turistika

2.7.3.16 Shrnutí problematiky CHKO

Hlavní funkcí CHKO Slavkovský les je ochrana vymezeného území a regulace činností na jejím území s ohledem na vliv na životní prostředí a přírodní zdroje, a proto je možné jako hlavní a dlouhodobé cíle ochrany území CHKO stanovit tyto:

- Ochrana území jako příkladu vývoje kulturní krajiny a dokladu trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů v minulosti.
- Ochrana druhové a biotopové rozmanitosti se zvláštním důrazem na hadcové území evropského významu, rašeliniště a mokřady.
- Ochrana reprezentativních částí přírody a péče o ně.
- Ochrana geologických a geomorfologických jevů v infiltračním území západočeského "lázeňského trojúhelníku".
- Ochrana území přes nadměrnou urbanizaci a narušováním krajinného rázu.
- Obnova narušených částí přírody a krajiny.
- Umožnění rekreačního a turistického využití krajiny, které není v rozporu s výše uvedenými cíli.

2.7.4 Voda

V oblasti vodního hospodářství pokračuje trend snižování vypouštěného znečištění vlivem výstavby ČOV a malým rozsahem zemědělské výroby (především rostlinné) v regionu. Na území MAS proběhla řada hydrických rekultivací po ukončené těžbě. Příkladem může být dnešní velmi oblíbené koupaliště Michal, napouštěná vodní plocha Medard a řada dalších.

Obr. č. 33: Ukázka vodní rekultivace – jezero Michal v Sokolově s nejdelším tobogánem v ČR

Zdroj: Atlas Česka, <http://www.sport.atlasceska.cz/prirodni-koupaliste-michal-u-sokolova/>

Celkově se dá říct, že kvalita vody na území MAS Sokolovska každým rokem roste. Dochází k tomu vlivem ukončení činnosti některých znečišťovatelů a dodržováním zákonných limitů na vypouštění nebezpečných a odpadních látek do vodních toků. Většina území je zásobována z veřejných skupinových vodovodů, které spravují vodárenské podniky.

Hlavním povrchovým zdrojem vody pro oblast Sokolovska je vodní dílo Horka na Libockém potoce.

Obr. č. 34: Vodní dílo Horka

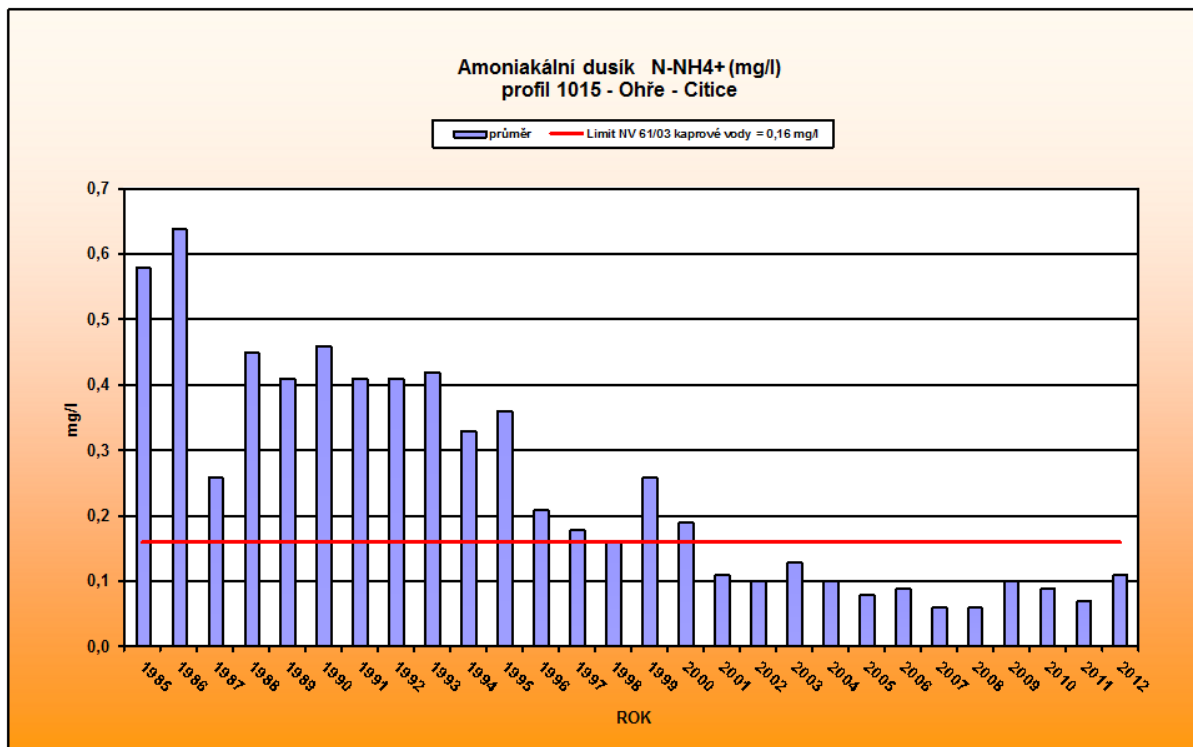

Zdroj: Povodí řeky Ohře, <http://www.poh.cz/vd/horka.htm>

Úpravna vody Krásný Jez, odebírá surovou vodu z řeky Teplé a zásobuje město a okolní obce Horního Slavkova. Dále je zde úpravna vody Rotava a Stříbrná, které zásobují Kraslicko. Na území se vyskytují i další prameniště, např. v Nadlesí, Krásně nebo Dolním Rychnově. Vzhledem k cenám vody dochází každoročně k poklesu odběrů a je předpoklad, že i při zvýšení počtu odběratelů bude možné spotřebu vody zabezpečit ze stávajících zdrojů. Klíčovým problémem však zůstává technická zastaralost rozvodů, které vyžadují postupnou rekonstrukci.

Z analýz a měření pravidelně prováděných Povodím řeky Ohře vyplývá, že se také dlouhodobě zlepšuje kvality vody v našem největším toku, v řece Ohři. Např. hodnoty fosforu dosahují již od r. 2000 max. 1/3 limitů stanovených pro danou oblast, stejně tak podlimitní jsou hodnoty kadmia (od r. 1996), rtuti, dusičnanového dusíku ad.

Graf č. 4: Kvalita vody v řece Ohři – amoniakální dusík

Zdroj: Povodí řeky ohře, http://www.poh.cz/popis/vyvoj_jakosti_vody/Tok-profil-www.htm

Z dotazování obcí a odborů životního prostředí obcí z rozšířenou působností Sokolov a Kraslice vyplývá, že většina obcí na napojena na vodovodní síť. Vodovod chybí v obci Bublava, na vodovod není napojena také lokalita Hrušková, která přísluší pod Sokolov. Dále v ostatních obcích se jedná pouze o ojedinělé domy v odlehlých částech obcí.

Na centrální čistírny odpadních vod (ČOV) je dle dotazování obcí a odborů životního prostředí obcí s rozšířenou působností Sokolov a Kraslice napojena přibližně třetina až polovina obyvatel. Centrální ČOV chybí v obcích Přebuz a Šindelová. V obou případech se jedná o obce tvořené rodinnými domy rozmístěnými po velké ploše obce. V Nové Vsi je nevyhovující stav centrální ČOV, je zde malá účinnost čištění, ČOV neplní stanovené parametry, je zde výjimka, jedná se pouze o mechanické čištění. Kanalizace chybí v obci Mírová, kde je v dalších letech v plánu její výstavba a napojení do Chodova. Obecně kanalizace chybí v okrajových částech obcí, např. v Chodově v lokalitě Vintířovská, kde je rostoucí výstavba rodinných domů. V Sokolově chybí v lokalitě Hrušková, v Kynšperku v lokalitě Zlatá a Dolní Pochlovice. Povolené, ale zatím nerealizované ČOV jsou v Arnoltově (patří pod Březovou), Černém Mlýnu (také patří pod Březovou) a v Nadlesí (patří pod Locket).

Dotazováním obcí a odborů životního prostředí obcí s rozšířenou působností Sokolov a Kraslice jsme zjistili, že obce na Kraslicku mají zpracovány digitální povodňové plány. Z obcí u řeky Ohře je kompletní protipovodňová ochrana zajištěna v Královském Poříčí. Dále je v

Sokolově dokončena protipovodňová ochrana Lobezkého potoka a je dokončen protipovodňový val řeky Ohře v ulici J. K. Tyla v Sokolově. Dokončena je protipovodňová ochrana na Suchém potoce v Kynšperku nad Ohří, dle dnešních výpočtů ale tato protipovodňová ochrana není dimenzována na projektovanou hladinu Q50. Další protipovodňová opatření nejsou na Sokolovsku zatím povolena. V obcích příslušných pod obec s rozšířenou působností Sokolov jsou riziková tato území z hlediska povodní: v Sokolově zahrádkářský areál Bohemia, v Kynšperku nad Ohří ulice Na Hrázi, v Lokti lokalita soutoku řeky Ohře s Loučským potokem a v Novém Sedle lokalita Chranišov na Loučském potoce. Dále v obci Mírová je potřeba aktualizovat protipovodňový plán.

2.7.5 Ovzduší

Na území MAS Sokolovsko byl od r. 1992 realizován rozsáhlý program zaměřený na splnění požadavků legislativy k ochraně vod a ovzduší před znečišťujícími látkami a na environmentálně šetrné nakládání s odpady. Prioritními opatřeními ke zlepšení kvality ovzduší ve městě Sokolově byl přechod Elektrárny Tisová na fluidní spalování. Dále obecná změna palivové základny (náhrada tuhých paliv zemním plynem). Dalšími opatřeními bylo zavedení efektivních a environmentálně šetrných technologií a produktů v rámci ekologických programů tehdejších podniků Sokolovské uhelné, právní nástupce, a.s. a Momentive Specialty Chemicals a.s. Opatření byla úspěšná.

V případě palivového kombinátu Vřesová zpracovatelské části Sokolovské uhelné došlo k zavedení technologie spalování odpadních zapáchajících plynů, odsíření spalin, jejichž dalším zpracováním vzniká komerčně využitelná kyselina sírová. Dále odsíření metodou mokré vápencové vypírky. Procesem najíždění generátorů pomocí tlakového vzduchu byla výrazně zkrácena doba najíždění a tudíž i množství exhalací surového plynu. Byly rekonstruovány elektroodlučovače tuhých látek, došlo k výraznému snížení emisí popílku a emisí oxidů dusíku NO_x . (Zdroj: http://www.suas.cz/uploads/110170487247b2c8037de4b_07162_brozura_eko_su_mail.pdf).

Vybudování systému centrálního zásobování teplem z Elektrárny Tisová a z palivového kombinátu Vřesová umožňuje dodávat teplo do domácností v mnoha okolních obcích a městech. Čímž došlo ke značnému snížení znečištění ovzduší v sídlech, kdy není nutno používat lokální zdroje, tak kde jsou dodávky tepla vyřešeny pomocí centrálního zásobování.

Při znečištění ovzduší jsou sledovány především následující škodliviny: skleníkové plyny (především oxid uhličitý CO_2), oxid siřičitý - SO_2 , oxidy dusíku - NO_x , vybrané kovy - arzen, kadmium, chrom, nikl, olovo, a zinek, dále oxid uhelnatý - CO ad. Od r. 1996 jsou prováděna měření výše uvedených škodlivin přímo ve městě Sokolov. Od roku 1998 nebyly imisní limity překročeny při hodnocení ročního průměru a jednotlivých měsíčních průměrů. 24 hodinové denní koncentrace jsou překračovány výjimečně v zimních měsících (prosinec, leden, únor). Denní indexy kvality ovzduší odpovídají celoročně třídě 1 a 2, což je "čisté ovzduší" (ovzduší zdraví příznivé) a "vyhovující ovzduší" (ovzduší zdravé). Na základě ročního indexu kvality ovzduší je možno hodnotit ovzduší na Sokolovsku jako uspokojivé. (Zdroj: Město Sokolov, <http://www.sokolov.cz/scripts/detail.php?pgid=146>).

V r. 2006 pro Karlovarský kraj vypracovala agentura CENIA, česká informační agentura životního prostředí, Analýzu stavu životního prostředí. Z této analýzy vyplývají následující nejvýznamnější zdroje znečištění ovzduší na území MAS:

- Nejdůležitějšími **liniovými zdroji znečišťování** ovzduší je silnice R6 mezi Ostrovem a Chebem.
- Mezi nejvýznamnější bodové zdroje znečišťování ovzduší patří Sokolovská uhelná, právní nástupce a. s.; zpracovatelská část Vřesová, ČEZ, a. s.; Elektrárna Tisová, Momentive Specialty Chemicals, a. s.; Lias Vintířov, lehký stavební materiál k. s. a O-I Manufacturing Czech Republic, a. s.

(Zdroj: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFNFVFN5/\\$FILE/karlovarsky_06_final_eb%5B1%5D.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFNFVFN5/$FILE/karlovarsky_06_final_eb%5B1%5D.pdf)).

V produkci skleníkových plynů v regionu dominovala zpracovatelská část Sokolovské uhelné, následována firmou ČEZ a. s. a její elektrárnou Tisová. Přesto je nutno poznamenat, že elektrárna Tisová požíváním 2 fluidních kotlů a 100 MW bloku s odsiřovací jednotkou jsou nejen spolehlivým zdrojem tepla, ale zároveň vyřešily problém emisí znečišťujících látek, které unikají do ovzduší. Přičemž roční výroba elektřiny se pohybuje okolo 1,6 TWh, dodávka tepla odběratelům okolo 1500 TJ. (Zdroj: <http://www.cez.cz/cs/vyroba-elekriny/uhelne-elekrarny/cr/tisova.html>).

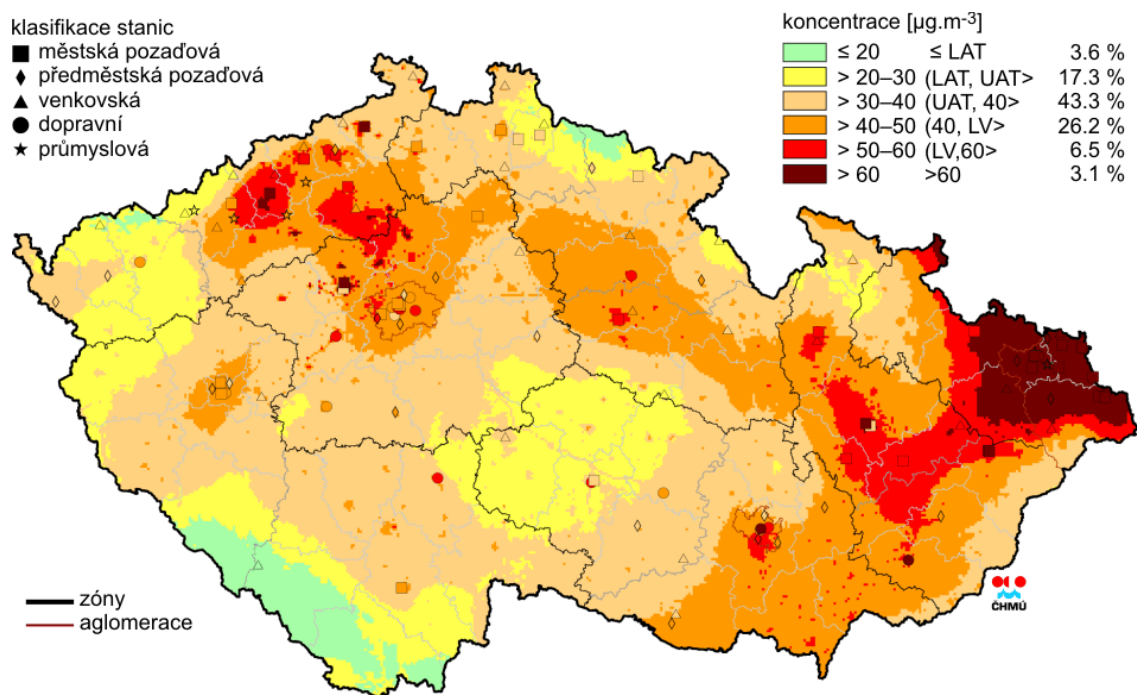
Jak již bylo řečeno v kapitole o technické infrastruktuře, na rozdíl od většiny krajů České republiky, kde je nejvýznamnějším zdrojem emisí NO_x doprava, v Karlovarském kraji (podobně jako v Ústeckém, Moravskoslezském a Pardubickém) mají zásadní vliv velké stacionární zdroje znečišťování. V posledních letech hrají stále významnější roli lokální topeniště, které znečišťují suspendovanými částicemi PM a emisemi benzo(a)pyrenu. (Zdroj: *Ministerstvo pro místní rozvoj: Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020*).

V rámci dotazníkového šetření v obcích bylo potvrzeno, že mnozí obyvatelé, přestože je v obci vyřešena plynofikace, nadále upřednostňují vytápění tuhými palivy (viz kapitola Dotazník pro obce).

V roce 2012 Karlovarský kraj zpracoval velmi podrobnou **analýzu stavu ovzduší**, ze které vyplynulo, že okres Sokolov patří mezi nejméně problematické regiony v České republice. Podrobné výsledky jsou k dispozici v aktualizovaném Programu snižování emisí a programu ke zlepšení kvality ovzduší Karlovarského kraje, který je dostupný na portálu Karlovarského kraje. (Zdroj: http://www.kr-karlovarsky.cz/zivotni/Documents/Aktualizace_PSE_a_PZKO_2012_small.pdf).

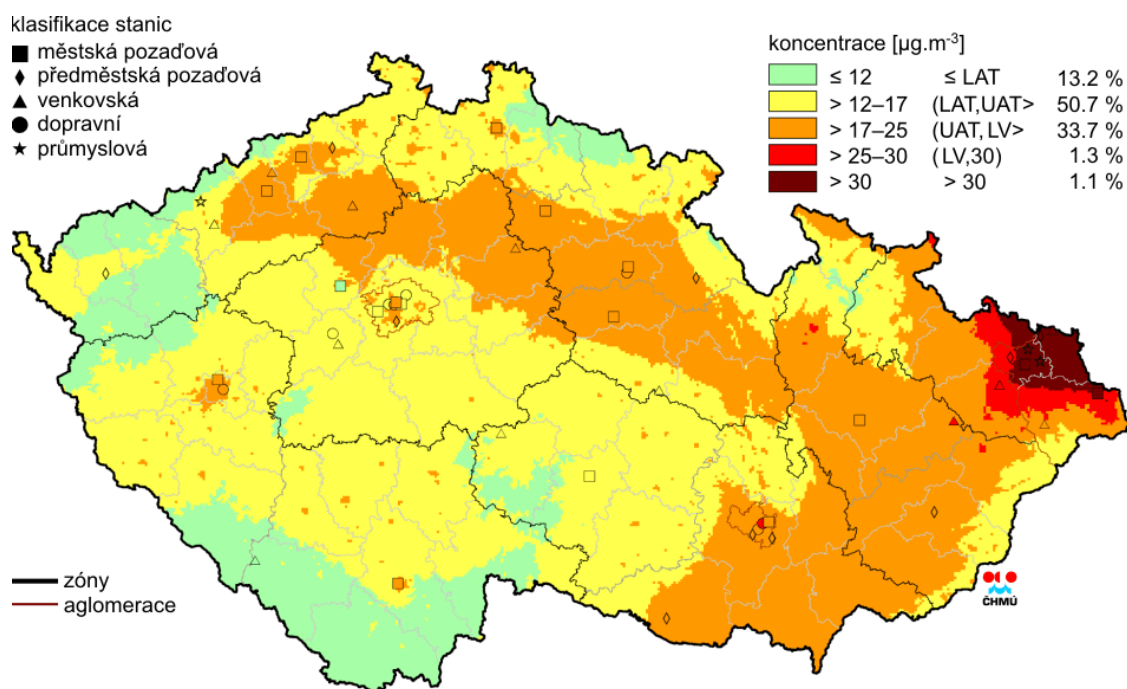
Následující mapy ukazují stav znečištění ovzduší v České republice pro vybrané ukazatele znečištění suspendovanými částicemi. Z map je vidět dobrý stav ovzduší na území MAS Sokolovsko v porovnání s ostatními regiony České republiky.

Mapa č. 18: Nejvyšší 24 hod. koncentrace PM₁₀ v roce 2012

<http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/png/o242-07.png>

Mapa č. 19: Roční průměrné koncentrace PM_{2,5} v roce 2012

<http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/png/o242-14.png>

2.7.6 Odpadové hospodářství

V České republice je nakládání s odpady upraveno zákonem č.185/2001 Sb. o odpadech, který klade důraz na předcházení vzniku odpadů, stanoví hierarchii nakládání s nimi a prosazuje základní principy ochrany životního prostředí a zdraví obyvatel při nakládání s odpady. Zajistit využití či zneškodnění odpadů je povinností jeho původce.

V současné době nemá skládkování ekonomicky rovnocennou alternativu. Ve výhledu je však nutno počítat s přechodem na sice finančně nákladnější, ale z hlediska přístupu k ochraně životního prostoru nezbytné – spalování a tepelné využití odpadů, důslednou separaci a recyklaci odpadů, tak jak je to požadováno ve vyspělých státech EU. Pozitivní informací je fakt, že množství odpadů meziročně dlouhodobě klesá.

Množství vyprodukovaných odpadů klesá, ale zvyšuje se podíl **komunálního odpadu** na celkové produkci odpadů. Zároveň se zvyšuje výtěžnost separace. Pro podporu dalšího zlepšování úrovně třídění využitelných složek odpadů uzavřel Karlovarský kraj smlouvu se společností EKO-KOM o realizaci projektu ke zvýšení intenzity třídění v obcích. Finanční podpora směřovala k dovybavení sběrných dvorů, ke zlepšení informovanosti obyvatel formou široké mediální osvěty i k dalším způsobům environmentální výchovy. V Karlovarském kraji produkce komunálního odpadu stagnuje. V r. 2011 vycházelo na 1 občana žijícího na území MAS 311 kg komunálního odpadu (stejně jako v r. 2009).

Síť sběrných míst a zařízení ke zpracování **autovraků** je v Karlovarském kraji vybudována v dostatečné kapacitě. Prakticky rovnoměrně rozmístěno je 12 zařízení ke zpracování autovraků. Karlovarský kraj podporuje dovybavení sběrných dvorů, velká pozornost je také věnována ekologické výchově a vzdělávání.

Další aktivitou kraje je realizace projektu **integrovaného systému nakládání s odpady** (tj. odklonu od skládkování komunálního odpadu), který navrhuje využívat výhody uplatnění paliva vznikajícího z odpadů jako náhrady vsázky hnědého uhlí v technologii zplyňování v paroplynovém cyklu výroby elektrické energie. Základem systémového řešení jsou zpracovatelská centra na principu mechanicko - biologické úpravy odpadů. (Zdroj: http://www.kr-karlovarsky.cz/zivotni/Documents/POH_vyhodnoceni_2011.pdf, str. 6, 12, 17).

Komunální odpad je na území MAS Sokolovsko skládkován na skládkách v Březové a ve Vintířově. Dle provedeného místního šetření mají ve všech obcích MAS Sokolovsko obyvatelé možnost třídít plasty, papír a sklo. Především ve větších obcích jsou k dispozici také kontejnery pro sběr textilu, elektroodpadu a nápojových kartonů.

Podle výsledků ankety pro občany na území MAS Sokolovsko je 96 % respondentů spokojeno se systémem sběru komunálního odpadu, 86 % respondentů je spokojeno se systémem sběr tříděného odpadu a 80 % respondentů je spokojeno se systémem sběru nebezpečného odpadu. Nespokojení respondenti vytýkají především absenci sběru bioodpadu, dále systém sběru nebezpečného odpadu, plechovek a nápojových kartonů. Jednotlivci jsou nespokojeni s počtem odpadkových košů, frekvencí svozu odpadu, provozní dobou technických služeb a systémem nastavení poplatku za odpad a jeho výši.

Tab. č. 37: Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Karlovarském kraji

Nakládání s odpady (v tunách)	2009	2010	2011	2012
Nakládání s odpady celkem	260 742	277 835	1 157 288	373 444
z toho:				
recyklace (R4, R5)	1 409	9 906	35 779	117 282
spalování (R1, D10)	20 854	i.d.	13 343	5 023
skládkování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (D1-D5)	92 134	65 467	853 026	30 784
	v tom nebezpečné			
Nakládání s odpady celkem	20 402	17 107	11 881	3 361
z toho:				
recyklace (R4, R5)	-	-	0	-
spalování (R1, D10)	18 329	i.d.	i.d.	i.d.
skládkování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (D1-D5)	290	i.d.	i.d.	i.d.
	ostatní			
Nakládání s odpady celkem	240 340	260 728	1 145 407	370 082
z toho:				
recyklace (R4, R5)	1 409	9 906	35 779	117 282
spalování (R1, D10)	2 525	i.d.	i.d.	i.d.
skládkování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (D1-D5)	91 844	i.d.	i.d.	i.d.

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-03, *Statistická ročenka Karlovarského kraje 2012, Statistická ročenka Karlovarského kraje 2013*

Naopak dosud nevyřešeným problémem je existence mnoha **černých skládek a tzv. staré zátěže**, tj. skládky, na něž byl ukládán odpad nejrůznějšího charakteru, aniž by byla lokalita dostatečně zabezpečena. S ohledem na blízkost hranic s Německem je řada skládek tvořena odpadem dovezeným ze zahraničí. V řešeném území je evidováno několik set skládkových lokalit, přitom je téměř jisté, že nejsou podchyceny všechny. V dotazníkovém šetření potvrdilo výskyt černých fasádek na svém katastrálním území celkem 21 obcí.

2.7.7 Rekultivace

Těžba hnědého uhlí je jedním z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících životní prostředí na Sokolovsku. Těžbu hnědého uhlí a následné rekultivace území po těžbě provádí společnost Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s.

Během procesu zpracování uhlí vznikají ekologické zátěže především ve formě odkališť. Tato odkaliště souvisejí s technologickým procesem zpracování uhlí. Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. má zákonnou povinnost všechny ekologické zátěže při ukončení své činnosti zlikvidovat. V současné době jsou odkaliště v okolí palivového kombinátu Vřesová pro okolí města Chodova zátěží hlavně z hlediska zápachu především v letních měsících.

Na Sokolovsku jsou prováděny **rekultivace lesní, zemědělské, vodní a ostatní**. Lesnická rekultivace je prováděna především na svazích. Zemědělská rekultivace je prováděna buď za použití ornice sejmuté při záborech půdy, nebo bez ornice na jílech, kterými jsou tvořeny výsyvky. Součástí rekultivací je také vytváření vhodných biotopů pro chráněné druhy rostlin a živočichů. Dochází také k transferům ohrožených druhů na jiná místa, která jsou méně ohrožená.

Jedním z negativních důsledků povrchové těžby hnědého uhlí je zánik původních ekosystémů. Ekosystémy vznikající na rekultivovaných plochách nemohou být replikou původních ekosystémů. Cílem je zajištění diverzity krajiny, zachování populací co největšího množství organismů, které se v krajině vyskytovaly při respektování vývoje ekosystémů na výsyvkách. Výsyvky sami o sobě mohou hostit řadu vzácných druhů organismů, pro některé z nich jsou dokonce v rámci České republiky unikátní lokalitou.

Na výsyvkách jsou dále budovány vodní nádrže jako navrácení vodního ekosystému do krajiny, slouží také k zachycování přívalových dešťů. Některé rekultivace jsou prováděny jako vodní, například vodní plocha Michal, která slouží k rekreaci a vodním sportům. Je zde sportovní areál s písečnou pláží, sociálním zázemím, restaurací a parkovištěm. Objem nádrže Michal je 800 tis. m³, maximální hloubka 5,6 m a průměrná hloubka je 2,85 m. V současné době je vodou z řeky Ohře napouštěna velká rekultivovaná vodní plocha Medard u Habartova. Dvě menší vodní plochy vznikly u Habartova napuštěním vytěženého lomu Boden. U Chodova se nachází Smolnická výsypka, kde se nachází vodní plocha Bílá voda, která také slouží k rekreaci. Na další části Smolnické výsyvky probíhá především lesnická rekultivace a zatravnění. Poslední velká zbytková jáma zbude po ukončení těžby uhlí v lomech Družba a Jiří v roce 2036. Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. plánuje tuto plochu rekultivovat

také jako vodní. Vznikne tak jezero o ploše 1 322 ha s objemem vody 515 mil m³, s maximální hloubkou 93 m a průměrnou hloubkou 40 m. (Zdroj: http://www.suas.cz/uploads/110170487247b2c8037de4b_07162_brozura_eko_su_mail.pdf).

Obr. č. 35: Vodní plocha Michal

Zdroj: foto vlastní

V rámci rekultivací bylo ve východní části lokality Silvestr u obce Dolní Rychnov vybudováno golfové hřiště. (Zdroj: http://www.suas.cz/uploads/110170487247b2c8037de4b_07162_brozura_eko_su_mail.pdf).

2.7.8 Invazivní druhy

Invazní druh je na daném území nepůvodní, nekontrolovaně se šíří a agresivně vytlačuje původní druhy. Může dojít k rozvrácení původního ekosystému, ekologickým škodám a snižování biodiverzity.

Obr. č. 36: Bolševník velkolepý

Zdroj: foto vlastní

V celorepublikovém porovnání je Karlovarský kraj nejvíce zasaženým krajem z hlediska výskytu **invazních rostlin**. Nejznámějším invazním druhem je **bolševník velkolepý**, který je nejen invazní rostlinou schopnou ničit původní ekosystémy, ale je nebezpečný i pro člověka, protože fototoxické látky, které obsahuje, dráždí kůži a způsobují vyrážky a puchýře. U nás pravděpodobně první bolševníky nechal vysadit kníže Metternich, první záznam o jejich pěstování na zámku Kynžvart pochází z roku 1862. První zplanělé rostliny se začaly o okolí objevovat o několik let později a postupně došlo k jejímu rozšíření. Koncem 20. století již byla známa všechna rizika spojená s výskytem této rostliny a postupně se začalo přistupovat k její likvidaci.

Obr. č. 37: Netýkavka žláznatá

Zdroj: <http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=98>

Karlovarský kraj v současnosti realizuje projekt „Omezení výskytu invazních rostlin v kraji“ z Operačního programu Životní prostředí. Jedná se o likvidaci bolševníku velkolepého, všech tří druhů křídlatek a netýkavky žláznaté. Křídlatky a netýkavka zamořují břehy vodních toků, způsobují neprůchodnost krajiny, erodují půdu a zhoršují tak následky povodní. (Zdroje: <http://apdm.cz/2014/05/o-projektu-5/>, http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/140507-Likvidace-bolsevniku.aspx#.U5feNPI_vyE, http://vary.idnes.cz/projekt-likvidace-bolsevniku-v-karlovarskem-kraji-pokracuje-pt2-/vary-zpravy.aspx?c=A140509_145424_vary-zpravy_slv).

Z **nepůvodních druhů živočichů** jsou na území MAS Sokolovska nejvíce zastoupeny nepůvodní druhy vysoké zvěře. Na našem území nemají přirozené nepřátele, působí citelné škody v lesním hospodářství a jedinou možností regulace jejich množství je lov. Konkrétně na území MAS je situace složitější. Nacházejí se zde lesní plochy na místech, kde probíhá rekultivace po těžbě hnědého uhlí, kde zároveň neprobíhá myslivecká činnost, a tudíž nepůvodní druhy vysoké zvěře zde nemají nepřátele ani v podobě člověka. Konkrétně se jedná především o jelena sika a muflona. **Jelen sika** pocházející z východu Asie byl na přelomu 19. a 20. st. vysazen v západních Čechách. Nejprve byl uměle chován v oborách na Plzeňsku. Od 40. let minulého století se díky válečným událostem a poškození oplocení obor dostal do volné přírody, kde se postupně šíří a jeho počty ve volné přírodě se stále zvyšují. Jelen sika je substituentem jiných u nás původních druhů, hlavně jelena lesního. Nežádoucí je křížení

jelena lesního a jelena siky. (Zdroj: <http://myslivecke.webnode.cz/ekologie-v-chovech-zvere/nepuvodni-druhy-zvere-v-cr/>).

Obr. č. 38: Jelen sika

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jelen_sika

2.7.9 Investice do ochrany životního prostředí

O snaze přispět ke zlepšení stavu životního prostředí svědčí následující tabulka České statistického úřadu. Dokládá objem prostředků investovaných do ochrany životního prostředí v jednotlivých okresech Karlovarského kraje v roce 2010, údaje jsou v tisících Kč. V porovnání s investicemi Karlovarského kraje z roku 2003 **došlo k poklesu investic o 160,7 mil. Kč**, z toho pokles pro oblast okresu Sokolov činil 74,9 mil. Kč. Největší pokles zaznamenaly investice do oblasti ochrany ovzduší a klimatu. Přesto naprostá většina z nich plynula právě do okresu Sokolov.

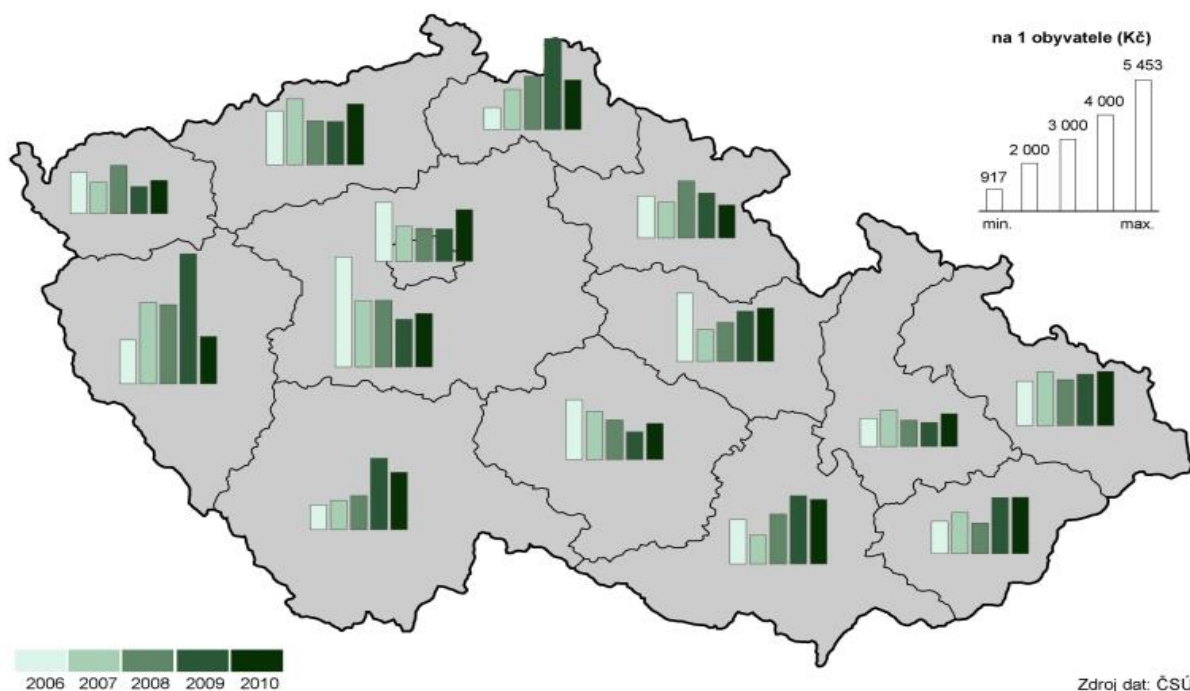
Tab. č. 38: Investice na ochranu ŽP podle okresu sídla investora v roce 2010 (v tis. Kč)

KRAJ, OKRESY	CELKEM	OCHRANA OVZDUŠÍ A KLIMATU	NAKLÁDÁNÍ S ODPADNÍMI VODAMI	NAKLÁDÁNÍ S ODPADY	OSTATNÍ INVESTICE
Karlovarský kraj	374 201	168 309	138 732	39 178	27 982
Cheb	61 735	i.d.	42 181	14 446	i.d.
Karlovy Vary	125 948	i.d.	82 605	10 790	i.d.
Sokolov	186 518	146 219	13 946	13 942	12 411

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka KVK, ŽP, http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/411011-11-r_2011-xk, staženo dne 12/11/2012

Pro porovnání výše investic Karlovarského kraje vůči ostatním krajům České republiky, předkládáme následující mapu investic do oblasti životního prostředí.

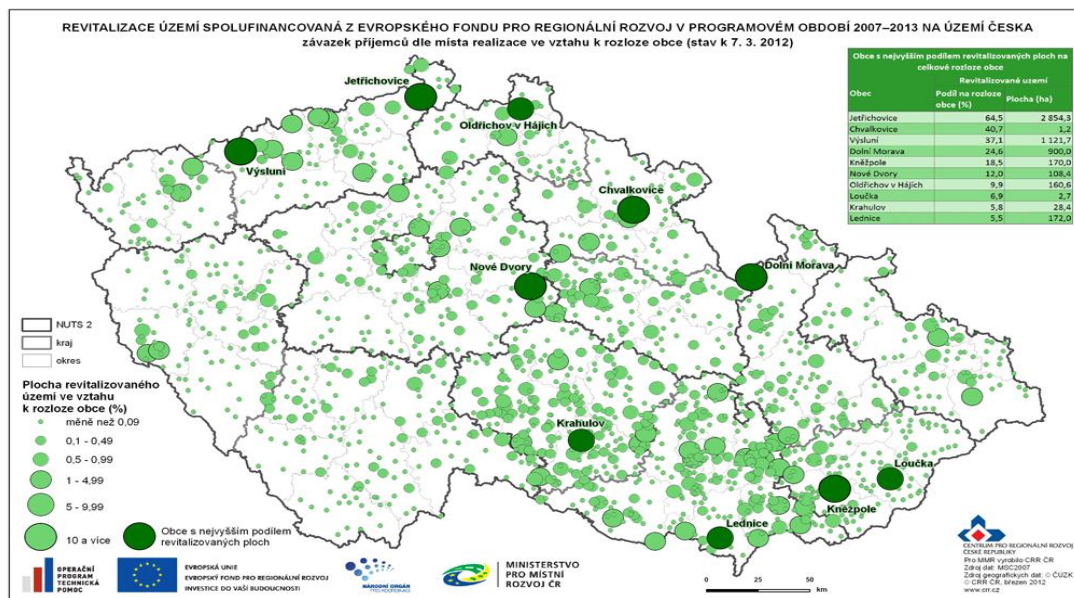
Mapa č. 20: Investice na ochranu životního prostředí v jednotlivých krajích ČR v letech 2006-2010

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/531364-12-r_2012-09, kartogram č. 13

Investice na ochranu životního prostředí jsou z velké části realizovány díky projektům spolufinancovaným z dotačních titulů Evropské unie. Dle následující mapové analýzy můžeme konstatovat, že na území MAS Sokolovsko nebyl realizován žádný rozsáhlý projekt, který by byl spolufinancován z prostředků EU v oblasti revitalizace území.

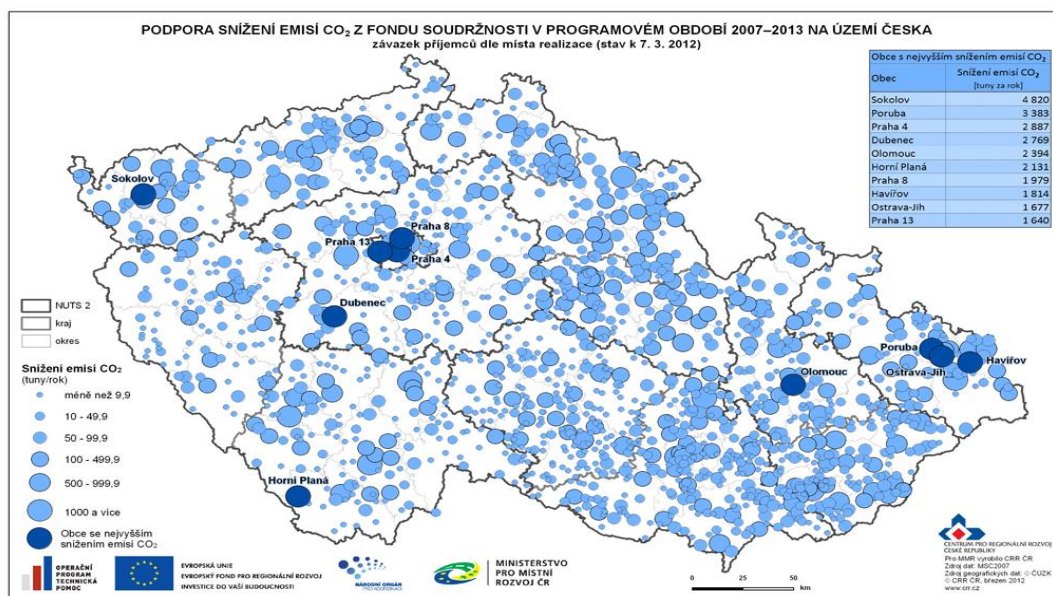
Mapa č. 21: Revitalizace území realizovaná v rámci dotovaných projektů

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/ZP_2012_revital.jpg

ČSÚ se v posledních letech věnoval i sledování míry snižování emisí CO₂. Na území MAS Sokolovsko se nachází 1 z 10 obcí/měst České republiky, v nichž došlo v období 2007-2013 k největší podpoře snížení emisí CO₂ spolufinancovaných z Fondu soudržnosti EU.

Mapa č. 22: Snižování emisí CO₂

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/ZP_2012_emise.jpg

Závěrem lze konstatovat, že další vývoj krajiny směřuje k **obnově horské lesní krajiny** v Krušných horách, vytvoření nové pánevní krajiny v Podkrušnohorské pánvi a obnovení poškozeného území Slavkovského lesa.

Na Sokolovsku bude nadále probíhat především **těžba hnědého uhlí**, výše roční těžby se mírně sníží na cca 10 milionů tun, s předpokládaným vyuhlením kolem roku 2035. V sokolovském hnědouhelném revíru bude celkově až do vyuhlení zasaženo přibližně 9.000 ha plochy, z toho bude cca 500 ha teprve povrchovou těžbou zasaženo. Naproti tomu plně je dokončena rekultivace např. vnějších výsypek Matyáš a Antonín. Z celkové zasažené plochy bude provedeno přibližně 16 % zemědělských, 20 % hydričních a přes 60 % lesnických rekultivací. **Kvalita půdy** souvisí s odstraňováním starých ekologických zátěží, na Sokolovsku se jedná kromě území zasaženého těžbou hnědého uhlí. Dále je potřeba věnovat pozornost efektivní ochraně půdy před erozí, retenční schopnosti krajiny vhodným hospodařením se zemědělskou a lesní půdou a podporou regenerace brownfieldů.

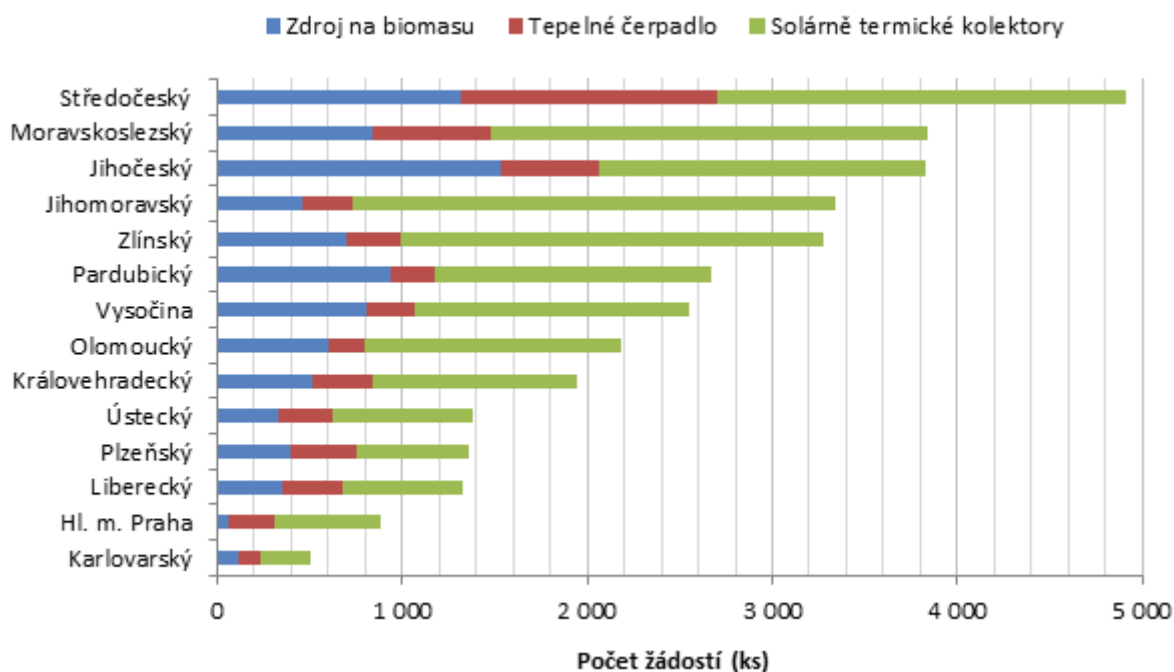
Jak je vidět z předchozích kapitol, stav životního prostředí na Sokolovsku se zlepšuje a dosahuje nyní, především v oblasti kvality ovzduší, velmi dobrého stavu. Přesto dle provedeného šetření (Zdroj: Projekt ReSource, <http://www.sokolov-vychod.cz/resource.php>) je **image Sokolovska** v České republice **špatná**. Sokolovsko je vnímáno jako region zasažený těžbou s poškozeným životním prostředím.

2.7.10 Obnovitelné zdroje energie

S ochranou životního prostředí souvisí využívání obnovitelných zdrojů energie. Cílová hodnota pro EU vyplývající ze strategie Evropa 2020 činí 20 % podílu energie z obnovitelných zdrojů v roce 2020. Pro Českou republiku díky geografickým podmínkám došlo ke snížení na minimálně 13 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě v roce 2020. (Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj: Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020).

Podíváme-li se na využívání možností investic do obnovitelných zdrojů energie v jednotlivých krajích České republiky, zjistíme, že Karlovarský kraj v tomto ukazateli zaostává. Následující graf ukazuje pro jednotlivé kraje počet žádostí na využití obnovitelných zdrojů energie v dotačním programu „Zelená úsporám“ vyhlášeného Ministerstvem životního prostředí, který trval od dubna 2009 do konce roku 2012. (Zdroj: <http://oze.tzb-info.cz/9978-obnovitelne-zdroje-v-ceskych-domacnostech-k-vytapeni-a-priprave-teple-vody-ii>).

Graf č. 5: Počet žádostí na využití obnovitelných zdrojů energie v programu Zelená úsporám dle krajů, zdroj IS-GIS SFŽP

Zdroj: <http://oze.tzb-info.cz/9978-obnovitelne-zdroje-v-ceskych-domacnostech-k-vytapeni-a-priprave-teple-vody-ii>

2.7.11 Analýza problémů – Životní prostředí

Životní prostředí Sokolovska je různorodé, nacházejí se zde různé typy krajiny - Krušné hory, CHKO Slavkovský les, údolí řeky Ohře, oblast těžby hnědého uhlí a rekultivace po její těžbě. Dochází ke zlepšování kvality vody v řece Ohři. Většina obcí (kromě okrajových částí) má vyřešenu kanalizaci a problematiku ČOV. Systém protipovodňové ochrany je vyřešen na Kraslicku, naopak v obcích pod ORP Sokolov prakticky chybí. Na území vznikají díky hydričným rekultivacím nové vodní plochy, které zlepšují životní prostředí a lze je využívat i pro rekreační účely. Díky investicím do environmentálně šetrnějších technologií došlo k výraznému zlepšení kvality ovzduší, která je v současné době na velmi dobré úrovni.

Z hlediska ochrany ovzduší se do budoucna jeví jako hrozba možný nárůst znečištění z lokálních topenišť a z dopravy. Problémem je existence černých skládek na území. Do budoucna je třeba věnovat pozornost problematice invazních druhů (rostlin i živočichů). Velkým úkolem do budoucna je zlepšení výchovy obyvatel v oblasti životního prostředí, především jako prevence nežádoucích jevů v této oblasti. Důležitou je snaha o změnu image Sokolovska, které je stále vnímáno jako neatraktivní a průmyslovou činností postižený region.

2.8 Ekonomika

2.8.1 Průmysl

Oblast Sokolovska byla ve středověku nejúrodnějším místem na území dnešní České republiky pro pěstování chmelu. „**Chmelová doba**“ byla od 17. století postupně vytlačována těžbou uhlí (k úplnému zániku chmelařství na Sokolovsku došlo v druhé polovině 19. století). Začaly zde vznikat hutě a první hamry. Od konce 18. století se na Sokolovsku začíná rozvíjet průmyslové podnikání, zejména těžba hnědého uhlí a výroba chemikálií v minerálních závodech, spjatá mj. s rodinami kapitalistických podnikatelů Starcků (Dolní Rychnov, Staré Sedlo, Stříbrná aj.) a Seebohmů (Královské Poříčí). Těžbu a zpracování hnědého uhlí prováděly domácí i zahraniční báňské akciové společnosti, které se zde střetávaly v ostrém konkurenčním boji a dodávaly zdejší uhlí a brikety na tuzemské i evropské trhy.

Rudná ložiska na území MAS Sokolovsko začala být ve větší míře využívána zhruba od 13. století, hlavně v horských oblastech Slavkovského lesa a Krušných hor, kde se rýžováním získával především **cín**. Kromě cínu se zde v menší míře nacházely i železné rudy, olovo, stříbro či zlato. Kromě rudných dolů se v regionu nachází i mnohé hutě a dílny na úpravu a zpracování vytěžených rud. Rudné hornictví pokračuje od těchto středověkých dob až do 20. století, přičemž největšího rozmachu dosahovalo patrně v 17. až 18. století. Na území MAS Sokolovsko byl dlouhá léta těžen také **uran**. Ložisko v Horním Slavkově bylo druhým největším vytěženým na území ČR.

V posledních desetiletích je Sokolovsko známo především těžbou **uhlí**. První nález je uváděn z roku 1590. S těžbou a využíváním hnědého uhlí se začíná až mnohem později. Zdejší hnědé uhlí sloužilo nejdříve k výrobě chemických produktů (vitriol, barviva) a až později bylo využíváno pro spalování. Díky tomu vzniklo nejdříve v oblasti mnoho chemických provozů (Sokolov, Staré Sedlo ad.) a později, s rapidním nárůstem objemů těžby i první elektrárny a briketárny. Rozvoji těžby přispělo ve druhé polovině 19. století nemalou měrou zavedení železnice (tzv. **Buštěhradské dráhy**), díky níž se rozšířily možnosti transportu vytěženého uhlí nejen do vnitrozemí, ale i za hranice státu. Těžba uhlí probíhala většinou hlubinným způsobem, po druhé světové válce začal převažovat povrchový způsob dobývání (větší výtěžnost). Vzniklo několik povrchových velkolomů, které radikálně změnilo krajinu v okolí Sokolova. Po změně režimu v roce 1989 se změnila i energetická a hospodářská politika státu a nastalo částečné utlumení těžby a spolu s tím probíhají ve větší míře i rekultivační práce, které znovuoživují poničenou krajinu. Díky rekultivacím ožívají nově vniklé výsypky,

zarovnáva se povrch, vznikají nové vodní plochy a také území sloužící trávení volného času zdejších obyvatel. Jako několik případů lze uvést vodní nádrž Michal, výsypku mezi Dolním Rychnovem a Březovou přeměněnou na golfové hřiště nebo právě se napouštějící jezero Medard, mezi Svatavou, Habartovem a Bukovany.

Historicky byl tedy hospodářský rozvoj regionu zaměřen na **využívání místních přírodních surovin** (hnědé uhlí, kaolin, cín, uran, olovo, mangan a jiné rudy) a přírodních léčivých zdrojů. Sokolovská pánev je dodnes silně urbanizované území s rozsáhlou výrobní základnou. Tato část kraje je také nejvýrazněji zasažena těžební činností a stále na ni doléhá tíha aktivní dolové činnosti. Od průmyslových aktivit byla částečně ušetřena oblast Slavkovského lesa a Krušnohoří.

Hornickou minulost v regionu připomíná mnoho věcí, ať již to jsou odvaly hlušiny, vyústění štol či hornické památníky či muzeální expozice umístěné například v Sokolovském muzeu, hornickém muzeu v Horním Slavkově, či hornickém skanzenu v Krásně.

Hospodářství před rokem 1989 lze charakterizovat jako centrálně plánované s velkým množstvím státních podniků, které zakládaly své závody nejen na místech, kde měl ten který průmysl dlouholetou tradici, ale i na tzv. „zelených loukách“, typickým příkladem může být vytvoření Palivového kombinátu ve Vřesové. Sokolovsko bylo hned po Plzni druhou nejprůmyslovější oblastí bývalého západočeského kraje. Byl zde soustředěn průmysl chemický, strojírenství a hlavně těžební průmysl, který v dobách největší produkce dokázal zajistit ¼ celostátní těžby uhlí, mimo to se v Horním Slavkově těžila také uranová ruda. Největší a nejvýznamnější podniky v Sokolově byly Chemické závody Sokolov, Sokolovské strojírný a především Hnědouhelné doly a briketárny Sokolov.

Tyto podniky zaměstnávaly několik tisíc lidí nejen z města Sokolov, ale i z širokého okolí. Sokolovsko mělo tradici a význam pro hospodářství země i v dalších odvětvích - sklářský průmysl a výroba porcelánu. Sklářny se nacházely v Dolním Rychnově, Novém Sedle a Oloví, porcelánky pak v Horním Slavkově, Lokti, Loučkách a Chodově. Strojírenský průmysl byl situován i mimo okresní město – v Kraslicích fungoval závod Autobrzdý, který vyráběl automobilové díly. V Rotavě pak měly dlouholetou tradici strojírný a hutě Škoda. V Chodově závod Chodos na výrobu lisovacích strojů, v Horním Slavkově pak podnik Stasis, vyrábějící stavební a silniční stroje. Textilní průmysl reprezentovala výroba krajek a dalšího textilního materiálu v závodech národního podniku Krajka v Kraslicích, dále pak v Libavském Údolí a Chodově. Ve Svatavě byl situován závod na výrobu česané příze. Výrobu dechových a bicích

hudebních nástrojů reprezentoval podnik Amati Kraslice. Dalším zástupcem byl průmysl nábytkářský se závodem Jitona v Kynšperku nad Ohří.

V současné době je větší část zájmového území charakterizována i nadále **komplikovanou strukturou ekonomické základny**, s převahou hornictví, energetiky, hutnictví, těžkého strojírenství a chemického průmyslu. Svým postavením v těžbě hnědého uhlí a ve výrobě energie nadále toto území plní úlohu důležité části palivoenergetické základny České republiky.

Hospodářství Sokolovska doznalo v posledních letech výrazných změn. Význam těžkého průmyslu po roce 1989 poklesl a část zaměstnaných přešla do lehkého průmyslu a především do sféry služeb. Výrazně také vzrostl význam soukromého podnikání. Další důležitou skutečností je výrazné zvýšení míry nezaměstnanosti, která se pohybuje nad republikovým průměrem (viz subkapitola Nezaměstnanost).

Na Sokolovsku dodnes funguje **jedna z nejstarších tepelných elektráren republiky – elektrárna Tisová**, která po svém uvedení do provozu zajišťovala zhruba desetinu výroby elektřiny v tehdejší ČSSR. Elektrickou energii vyrábí též firma Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. v paroplynové elektrárně na Vřesové.

Obr. č. 39: Palivový kombinát Vřesová

Foto zdroj: <http://www.suas.cz/article/show/id/527>

Strojírenský a elektro průmysl zaznamenal v devadesátých letech velký odliv pracovníků i zakázek. Útlum postihl Sokolovské strojírny, Svatavské strojírny (k 6/2013 zaměstnávající cca 230 zaměstnanců – zdroj: <http://www.svssro.cz/>), Kraslický závod Autobrzdý (dnes firma Kornet s. r. o.), restrukturalizací prošla výroba v Rotavě (dříve Škoda, dnes Rotas strojírny s.r.o.). Byla omezena i produkce v podniku Chodos v Chodově a v podniku Stasis – ZBA servis v Horním Slavkově. Přes počáteční krizové období se některým firmám podařilo najít odběratele a získat významné zakázky a zlepšit svou ekonomickou situaci a tím i

postavení na trhu, někdy se tak stalo cestou úzké specializace, například Chodos Chodov s.r.o. se specializuje na výrobu vulkanizačních lisů pro výrobu pneumatik.

V oblasti strojírenství vznikly ale i nové firmy tzv. na zelené louce. Například v Chodově je to firma Lincoln CZ, která je členem švédské skupiny SKF. V současné době zaměstnává 300 zaměstnanců, během dalších tří let plánuje díky stavbě nové výrobní haly přijmout dalších až 150 zaměstnanců. (zdroje: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/393694-lincoln-cz-startuje-v-chodove-stavbu-ctvrte-haly-za-250-mil-kc/>, <http://www.denik.cz/ekonomika/lincoln-cz-nabidne-dalsi-pracovni-mista-20130712-9sez.html>).

Dalším významným zaměstnavatelem na Sokolovsku je společnost Wieland Electric s.r.o., která v Sokolově vyrábí elektrosoučástky a patří do celosvětového koncernu s hlavním sídlem v Německu. Výrobou elektrosoučástek se zabývá také společnost VISHAY ELECTRONIC spol. s r. o., která má provozovnu v Dolním Rychnově a spadá pod německý koncern. Z dalších elektrotechnických firem se zahraničním vlastníkem lze zmínit EPT connector s.r.o. ve Svatavě a OIET spol. s.r.o. v Krajkové. EPT connector s.r.o. realizuje transfer technologií ze SRN z mateřského koncernu. Vyrábí konektory pro průmyslovou a telekomunikační techniku a také pro automobilový průmysl. Kornet s.r.o. v Kraslicích zpracovává různé kovové materiály obráběním a tvářením. V současné době vyrábí především pro automobilový průmysl (díly do nákladních vozů a zemědělských strojů) a dodává díly výrobcům tlakových systémů (např. ventily).

Společnost Montstav CZ s.r.o. v Dolním Rychnově zajišťuje recyklaci všech druhů pneumatik a dalšího pryžového odpadu environmentálně šetrným způsobem.

Přes krizové období let devadesátých se přenesl i **průmysl sklářský**. Zanikla sice výroba skla v Dolním Rychnově, do dalších podniků však vstoupil strategický zahraniční partner, který pomohl udržet výrobu. Konkrétně se jedná například o I-O Manufacturing Czech Republic, a. s., která provozuje sklárnu na výrobu obalového skla v Novém Sedle. Tradice této sklárny sahá až do roku 1878.

Dalším odvětvím, které postihla změna hospodářství po roce 1989 je **průmysl textilní**. Některé provozy po roce 1989 zanikly (např. česárny příze ve Svatavě), do některých vstoupil zahraniční kapitál. Především v Kraslicích vznikly nové firmy, hlavně s německým kapitálem, které zde vyrábějí například textil pro automobilový průmysl. CAR TRIM k.s. se zabývá šitím čalouněním autosedaček a opěrek z látky, kůže a koženky pro automobily, letadla a železniční vagóny.

Díky levné konkurenci zahraničních firem se zhoršují ekonomické výsledky firem, které mají v regionu dlouholetou tradici. Jedná se především o firmu, zabývající se **výrobou hudebních nástrojů** Amati – Denak, s.r.o. v Kraslicích, ale také o **porcelánky** v Lokti, Loučkách či Horním Slavkově. Porcelánka Haas & Czjzek ukončila činnost v roce 2011, 110 zaměstnanců přišlo o práci, v současné době je v insolvenčním řízení, odkoupila ji firma z Prahy Sideline, která má v plánu obnovit provoz, muzeum a restauraci. V insolvenčním řízení skončila také společnost Epiag Lofida – Porcelán CZ, provozující porcelánku v Chodově, kterou koupila v rámci insolvenčního řízení od předchozího majitele Karlovarského porcelánu, a.s. Porcelánka v Lokti patřící do skupiny Karlovarský porcelán, a.s. byla z ekonomických důvodů uzavřena v roce 2006. Kompletní výroba hrnků byla tehdy převedena do Nové Role, zaměstnancům porcelánky v Lokti bylo nabídnuto dojíždět za prací do Nové Role, tuto nabídku ovšem využila jen část zaměstnanců. Největší výrobce porcelánu v Karlovarském kraji společnost Karlovarský porcelán, a.s. prošla insolvenčním řízením, nyní společnost pod názvem změněným na Thun 1794 a.s. provozuje v kraji největší porcelánku v Nové Roli, kam za prací dojíždějí i obyvatelé z území MAS Sokolovsko, především z Chodova a okolí.

(zdroje: http://ekonomika.idnes.cz/zkrachovalou-porcelanku-haas-czjzek-koupila-spolecnost-sideline-p95-/ekonomika.aspx?c=A130118_1878307_vary-zpravy_slv, http://vary.idnes.cz/soud-vyhlasil-upadek-porcelanky-epiag-lofida-fna-/vary-zpravy.aspx?c=A131112_151650_vary-zpravy_slv, <http://www.thun.cz/sekce/2-nova-role.html>)

Stavební průmysl na území MAS Sokolovsko má jen minimální význam. Pro porovnání, v celém Karlovarském kraji v r. 2011 fungovalo pouze 15 stavebních firem s 50 a více zaměstnanci (v celé ČR to bylo 660 organizací). Od roku 1964 funguje ve Vintířově výroba stavebního materiálu ve firmě Lias Vintířov, lehký stavební materiál, k. s.

Největším odvětvím z hlediska hospodářství Sokolovska je **těžba hnědého uhlí**, která zde bude pokračovat ještě v horizontu 30 – 40 let. **Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s.**, která se těžbou, ale i zpracováním hnědého uhlí zabývá, je nadále **největším zaměstnavatelem Karlovarského kraje (a také největším zaměstnavatelem na území MAS Sokolovsko)** a zaměstnává kolem 4 000 lidí. Vzhledem k plánovanému postupnému útlumu těžby hnědého uhlí na Sokolovsku firma Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. pokračuje v postupném snižování počtu zaměstnanců především plánovanými odchody do důchodu a nepřijímáním nových zaměstnanců. (Zdroj:

http://sokolovsky.denik.cz/zpravy_region/sokolovska-uhelna-letos-propustila-asi-dve-stovky-lidi-20121231.html, http://vary.idnes.cz/sokolovska-uhelna-redukuje-stavy-zamestnancu-fqm-/vary-zpravy.aspx?c=A140708_2080230_vary-zpravy_pkz)

Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. je nejmenší hnědouhelnou těžební společností v České republice, zároveň je jedním z největších nezávislých výrobců elektrické energie v České republice a produkovaným teplem zásobuje Karlovy Vary a okolí. Společnost se podílí také na sanaci a rekultivaci území zasaženého těžbou hnědého uhlí, příkladem je koupaliště Michal v Sokolově, golfový areál v Dolním Rychnově a v současné době probíhající výstavba vodní plochy Medard u Habartova. (Zdroj: suas.cz)

Kromě hnědého uhlí probíhá na území MAS Sokolovsko ještě těžba a zpracování nerostů. Hlavním výrobkem firmy KMK Granit, a.s. z Krásna je živcová surovina určená pro využití v keramickém průmyslu.

Obr. č. 40: Komín sokolovské chemičky (letecký pohled 9/2009)

Zdroj: <http://koda.kominari.cz/?action=fotka&id=14917>

Po snížení počtu zaměstnanců a změně několika majitelů je i další významný zaměstnavatel na Sokolovsku, tzv. **sokolovská chemička**, která nyní spadá pod americký koncern Momentive Specialty Chemicals. Sokolovská chemička se zabývá výrobou kyseliny akrylové a jejích esterů a polyakrylátových disperzí a zaměstnává v současnosti kolem 300 zaměstnanců. (Zdroj: <http://sokolovsky.denik.cz/podnikani/chemicka20101212.html>)

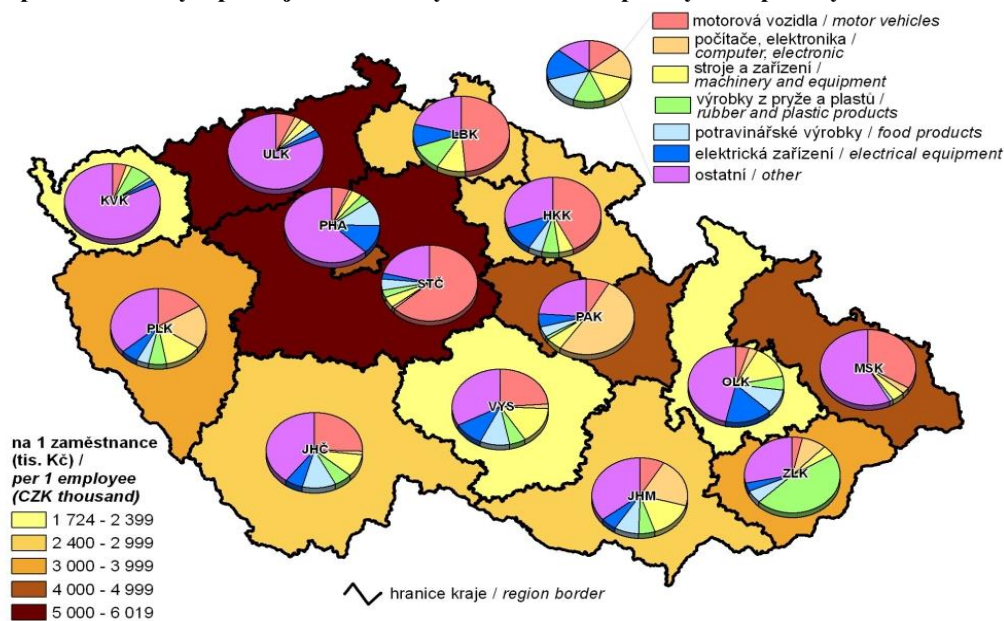
Potravinářský průmysl není na Sokolovsku příliš zastoupený, což souvisí s tím, že se zde vzhledem k podnebí a půdnímu fondu nejedná o zemědělskou oblast. Z významných

zaměstnavatelů z potravinářského průmyslu lze na Sokolovsku jmenovat firmu Pekosa Chodov s.r.o., která se zabývá tradiční výrobou pečiva a zaměstnává kolem 300 zaměstnanců.

Významným problémem je i **stagnující rozvoj venkovských oblastí**. Příčinou neutěšeného stavu venkova jsou výrazně horší podmínky pro rozvoj intenzivního zemědělství v horských oblastech regionu, vysídlení původního obyvatelstva před a po druhé světové válce, zanedbaná dopravní infrastruktura, nedostatečná dopravní obslužnost a občanská vybavenost. Významný vliv na hospodářské problémy venkovských oblastí měl rozpad ekonomické základny v souvislosti se zánikem socialistické zemědělské velkovýroby po r. 1989.

Jedním z ukazatelů, kterým můžeme posoudit zdraví průmyslu, představují **tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové výroby**. Tento ukazatel za 1. čtvrtletí r. 2013 dosáhl v Karlovarském kraji 8.810 mil. Kč, z čehož pouze 207 mil. Kč činily tržby ze stavební činnosti. Karlovarský kraj patří mezi 3 kraje České republiky s nejnižšími tržbami. (Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1303-12>)

Mapa č. 23: Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v r. 2011

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDF25/\\$File/101112m14.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDF25/$File/101112m14.jpg)

2.8.2 Ekonomické subjekty

Pro rozvoj ekonomiky je samozřejmě nezbytný dostatečný počet zdravých a aktivních ekonomických subjektů. Z následující tabulky je patrné, že v okrese Sokolov se nachází **nejmenší počet ekonomických subjektů** (pouze 17 656 organizací).

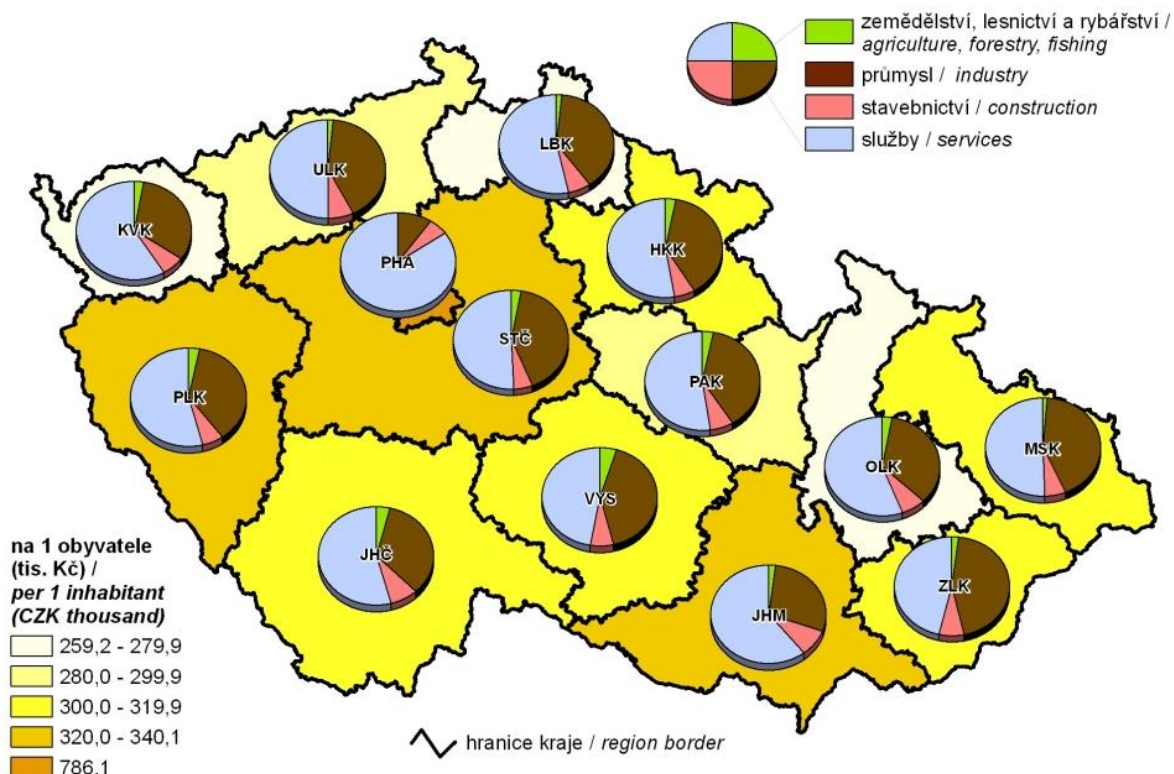
Tab. č. 39: Ekonomické subjekty v Karlovarském kraji

Ekonomické subjekty k 30.4.2013	Kraj celkem	v tom okresy		
		Cheb	Karlovy Vary	Sokolov
Ekonomické subjekty celkem	76 336	24 690	33 990	17 656
z toho - fyzické osoby	570	1815	243	1457
- obchodní společnosti	7		5	
- družstva	9 170	2 529	5 306	1 335
	141	53	71	17

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1303-12>

Tyto společnosti se svojí činností podílí na tvorbě **hrubého domácího produktu**. Ten v roce 2011 dosahoval 3. nejnižších hodnot v celé České republice (viz mapa).

Mapa č. 24: Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty v r. 2011

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFF4/\\$File/101112m11.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFF4/$File/101112m11.jpg)

Následující tabulka ukazuje strukturu ekonomických subjektů podle předmětu činnosti dle Registru ekonomických subjektů na území MAS Sokolovsko v roce 2012.

Tab. č. 40: Ekonomické subjekty na území MAS Sokolovsko dle Registru ekonomických subjektů

Počet ekonomických subjektů celkem (r. 2012)	8 594
A – zemědělství, lesnictví, rybářství	343
B – těžba a dobývání	7
C – zpracovatelský průmysl	1 070
D – výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	24
E – zásobování vodou, činnosti související s odpad. vodami, odpady a sanacemi	41
F - stavebnictví	1 197
G – velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	1 749
H – doprava a skladování	266
I – ubytování, stravování a pohostinství	574
J – informační a komunikační činnosti	105
K – peněžnictví a pojišťovnictví	221
L – činnosti v oblasti nemovitostí	271
M – profesní, vědecké a technické činnosti	782
N – administrativní a podpůrné činnosti	171
O – veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	55
P - vzdělávání	167
Q – zdravotní a sociální péče	167
R – kulturní, zábavní a rekreační činnosti	205
S – ostatní činnosti	778
nezařazeno	401

Zdroj: data ČSÚ, Registr ekonomických subjektů

Z tabulky je vidět, že nejvíc ekonomických subjektů na Sokolovsku se věnuje velkoobchodu a maloobchodu, dále stavebnictví a zpracovatelskému průmyslu. Následující tabulka ukazuje ekonomické subjekty působící na území MAS Sokolovsko podle právní formy.

Tab. č. 41: Ekonomické subjekty na území MAS Sokolovsko podle právní formy dle Registru ekonomických subjektů

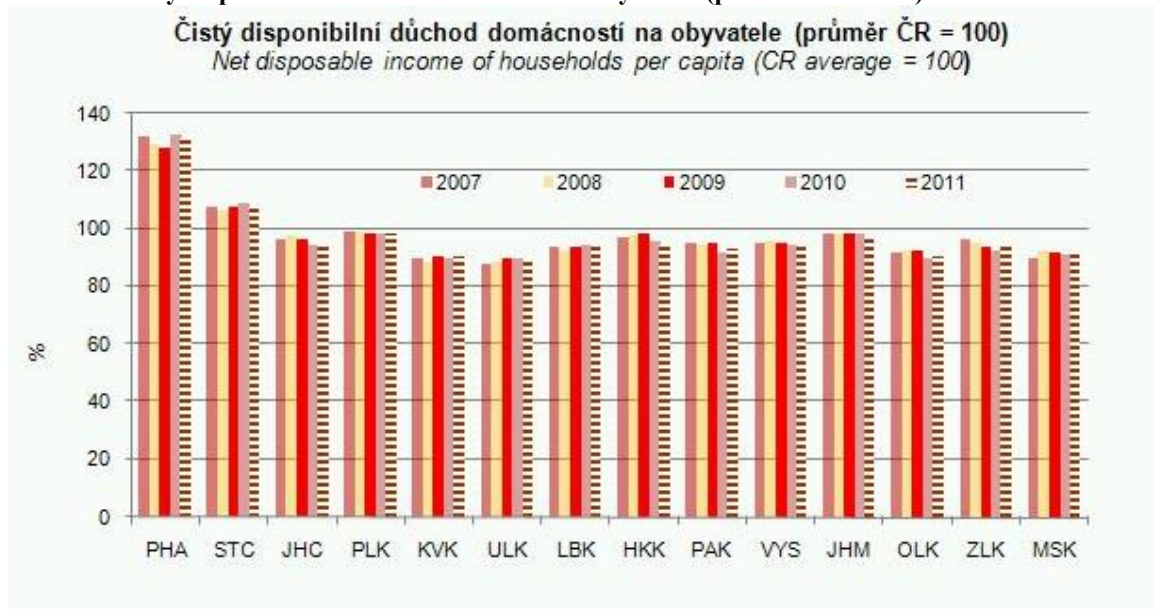
Právní forma	Počet subjektů (rok 2012)
státní organizace	95
obchodní společnost (z toho akciová společnost)	1 038 (22)
družstevní organizace	12
živnostníci	6 220
svobodná povolání	396
zemědělství podnikatelé	110
ostatní	723

Zdroj: data ČSÚ, Registr ekonomických subjektů

2.8.3 Občan jakožto spotřebitel

Pro udržitelný růst ekonomiky je nezbytné, aby spotřebitelé měli dostatek prostředků „k utrácení“.

Graf č. 6: Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele (průměr ČR = 100)

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka Karlovarského kraje r. 2012,
[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FE09E/\\$File/41101112g5.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FE09E/$File/41101112g5.jpg)

Z výše uvedeného grafického porovnání disponibilních důchodů domácností v jednotlivých krajích České republiky vyplývá, že domácnosti v Karlovarském kraji jsou spolu s Ústeckým krajem na nejnižších příčkách pomyslného žebříčku. Důchody domácností zde dosahují přibližně 85 % celorepublikového průměru a jsou za sledovaná období let 2007 - 2011 téměř neměnná.

Podívejme se proto podrobněji na několik skupin občanů z hlediska jejich finanční síly – následující stránky věnujeme nezaměstnaným, pracujícím a důchodcům.

2.8.4 Nezaměstnaní

Sokolovsko dlouhodobě trpí **palčivým problémem nezaměstnanosti**, jejíž míra je pravidelně **nad průměrem České republiky**. Například k 30.6.2014 byl podíl nezaměstnaných v okrese Sokolov 9,8 %, přičemž průměr za celou Českou republiku byl ve stejném období 7,4 %. Okres Sokolov byl v tomto ukazateli na 9. místě z okresů celé České republiky. (Zdroj: Úřad práce ČR krajská pobočka v K. Varech: Měsíční statistická zpráva červen 2011).

Tato skutečnost je spojená zejména se dvěma faktory: **s útlumem rozsáhlé těžební činnosti** v tomto regionu (a restrukturalizací dalších oblastí hospodářství) a se strukturou zdejšího obyvatelstva, která se vyznačuje markantním podílem osob s velmi nízkým vzděláním. V souvislosti s poklesem těžební činnosti přišlo mnoho lidí o práci a se svojí kvalifikací je pro ně problematické získat nové zaměstnání v jiném oboru, profesní mobilita je velmi problematická. Problém nízké vzdělanostní úrovně je z velké části bohužel doplněn i rozsáhlou romskou menšinou, která zde žije. Jejich šance na kvalitní pracovní uplatnění jsou velmi nízké. Tento problém je typický pro regiony s těžebním průmyslem, pro něž je charakteristické nízké tempo ekonomického růstu a vysoká nezaměstnanost a s tím související sociální problémy. V souvislosti se změnami v ekonomice má nezaměstnanost často strukturální charakter.

Dlouhodobá **nezaměstnanost na území MAS Sokolovsko je o 4 % vyšší než průměrná nezaměstnanost v České republice**. Stejně tak v porovnání s ostatními okresy kraje je míra nezaměstnanosti v okrese Sokolov vyšší – viz následující tabulka. Pro získání konkrétní představy, toto znamená, že z 90 563 osob žijících v okrese Sokolov, jich je 10 080 nezaměstnaných (data k 31. 12. 2013).

Krajská pobočka Úřadu práce v Karlových Varech evidovala k 30.6.2014 celkem 1 371 volných pracovních míst, což je o 149 méně než ve stejném měsíci loňského roku. V kraji připadá na jedno pracovní místo průměrně 12,4 uchazečů, ovšem je zde velmi nerovnoměrné rozdělení tohoto ukazatele v rámci okresů. V okrese Cheb vychází na jedno pracovní místo v průměru 4,8 uchazečů, v okrese Karlovy Vary 21,2 uchazečů a **v okrese Sokolov dokonce 28,7 uchazečů na jedno pracovní místo**. V tomto ukazateli je okres Sokolov na 5. místě z okresů celé České republiky.

Tab. č. 42: Míra nezaměstnanosti ČR a regionů Karlovarského kraje (2012-2013)

Měsíc	ČR	Karlovarský kraj	Sokolov	Karlovy Vary	Cheb
4/12	8,4	9,9	12,6	9,7	7,8
5/12	9,7	9,7	12,3	9,5	7,6
6/12	9,6	9,6	12,2	9,4	7,5
7/12	8,3	10,0	12,7	9,6	8,1
8/12	8,3	10,0	12,8	9,5	8,1
9/12	8,5	10,1	13,0	9,5	8,1
10/12	8,5	10,1	12,9	9,5	8,3
11/12	8,7	10,3	13,1	9,6	8,5
12/12	9,4	10,8	13,8	10,1	9,1
01/13	8,0	9,2	10,9	8,9	7,8
02/13	8,1	9,3	11,0	9,0	7,9
03/13	8,0	9,2	10,9	9,0	7,9
04/13	7,7	9,1	10,8	8,8	7,6

Zdroj: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_podle_mpsv_k_30_6_2012, staženo dne 10.12.2012

http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/mira_nezamestnanosti_podle_mpsv_k_31_12_2012, staženo dne 23.5.2013

<http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/E8453A35-D829-47C2-A4B0-3274ECAE8EAA/69421/NezamestnanostvKarlovaskemkrajiduben2013.pdf>, staženo dne 10.6.2013

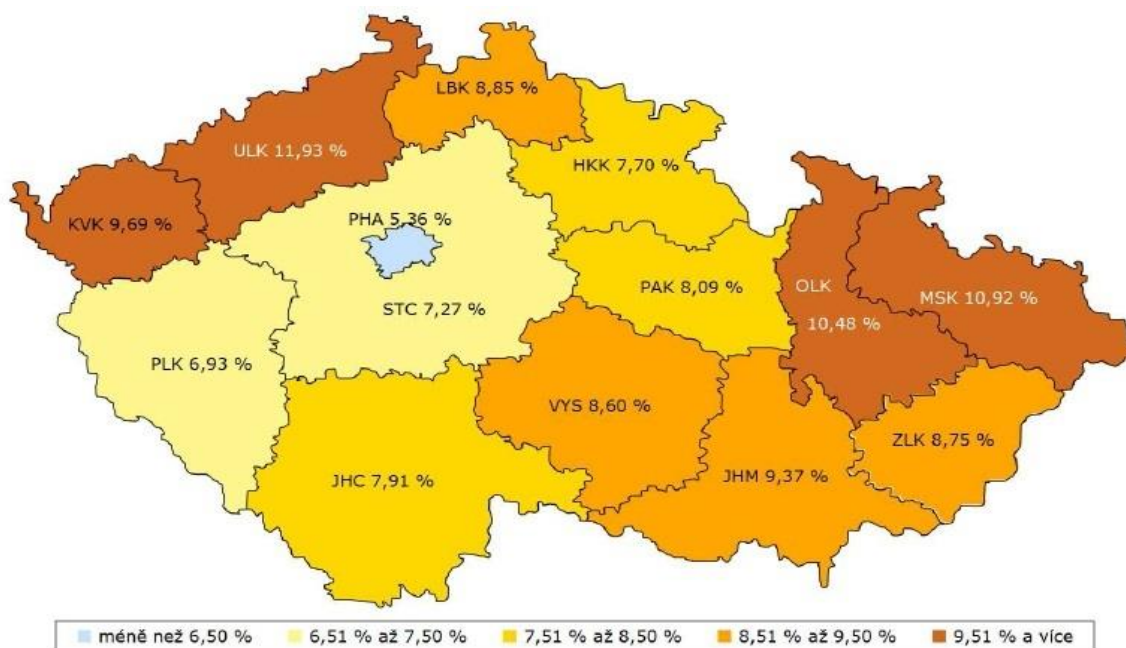
Úřad práce ČR krajská pobočky v K. Varech: Měsíční statistická zpráva červen 2011

Tab. č. 43: Míra nezaměstnanosti v ČR a regionech Karlovarského kraje k 31. 12. 2013

ČR	Karlovarský kraj	Cheb	Sokolov	Karlovy Vary
8,17	9,33	7,69	11,13	9,21

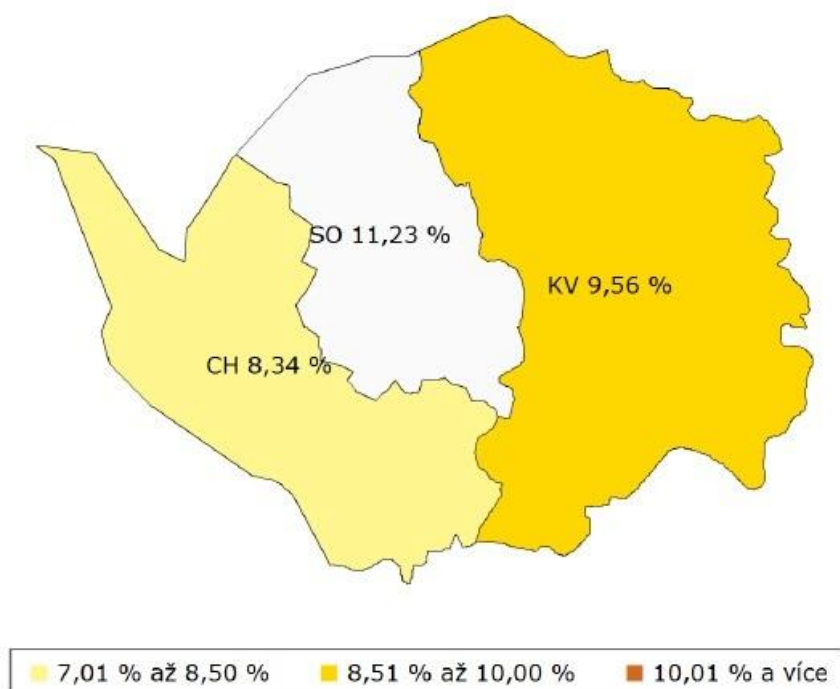
Zdroj: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_k_31_12_2013

Mapa č. 25: Podíl nezaměstnaných osob (na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let) v krajích ČR a v okresech Karlovarského kraje k 31. 1. 2014

Zdroj: http://www.kvary.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/animovana_mapa_podil_nezam_kraje, staženo 4.7.2014

Mapa č. 26: Podíl nezaměstnaných osob (na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let) v okresech Karlovarského kraje k 31. 1. 2014

Zdroj: http://www.kvary.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/animovana_mapa_podil_okresy, staženo 4.7.2014

Další tabulka ukazuje míru nezaměstnanosti k prosinci 2011 v jednotlivých obcích MAS Sokolovsko. Pro porovnání ve stejném období byla míra nezaměstnanosti pro celý okres Sokolov 12,29 %, pro Karlovarský kraj to bylo 9,83 % a celorepubliková míra nezaměstnanosti byla 8,62 %. Z porovnání uvedených dat s tabulkou č. 21 je vidět, že vyšší míra nezaměstnanosti než je průměrné číslo za celý Karlovarský kraj, je ve 31 obcích z 37 obcí MAS Sokolovsko. V porovnání s celorepublikovou mírou nezaměstnanosti v daném období je vyšší míra nezaměstnanosti dokonce ve 34 ze 37 obcí MAS Sokolovsko.

Tab. č. 44: Nezaměstnanost k prosinci 2011 v jednotlivých obcích MAS Sokolovsko

Obec	Míra nezaměstnanosti (v %) k 12/2011
Březová	11,2
Bublava	20,3
Bukovany	14,1
Dasnice	19,9
Dolní Nivy	10,8
Dolní Rychnov	20,7
Habartov	13,0
Horní Slavkov	9,7
Hory	7,9
Chlum Svaté Máří	14,0
Chodov	12,1
Jenišov	17,7

Jindřichovice	13,5
Josefov	16,0
Kaceřov	11,6
Krajková	12,1
Královské Poříčí	17,3
Kraslice	11,0
Krásno	7,8
Kynšperk nad Ohří	9,7
Libavské Údolí	12,5
Loket	9,7
Lomnice	11,1
Mírová	5,0
Nová Ves	21,0
Nové Sedlo	18,6
Oloví	21,0
Přebuz	19,4
Rotava	18,5
Rovná	16,9
Sokolov	10,4
Staré Sedlo	10,9
Stříbrná	9,2
Svatava	12,0
Šabina	10,4
Šindelová	14,9
Vintířov	18,7

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

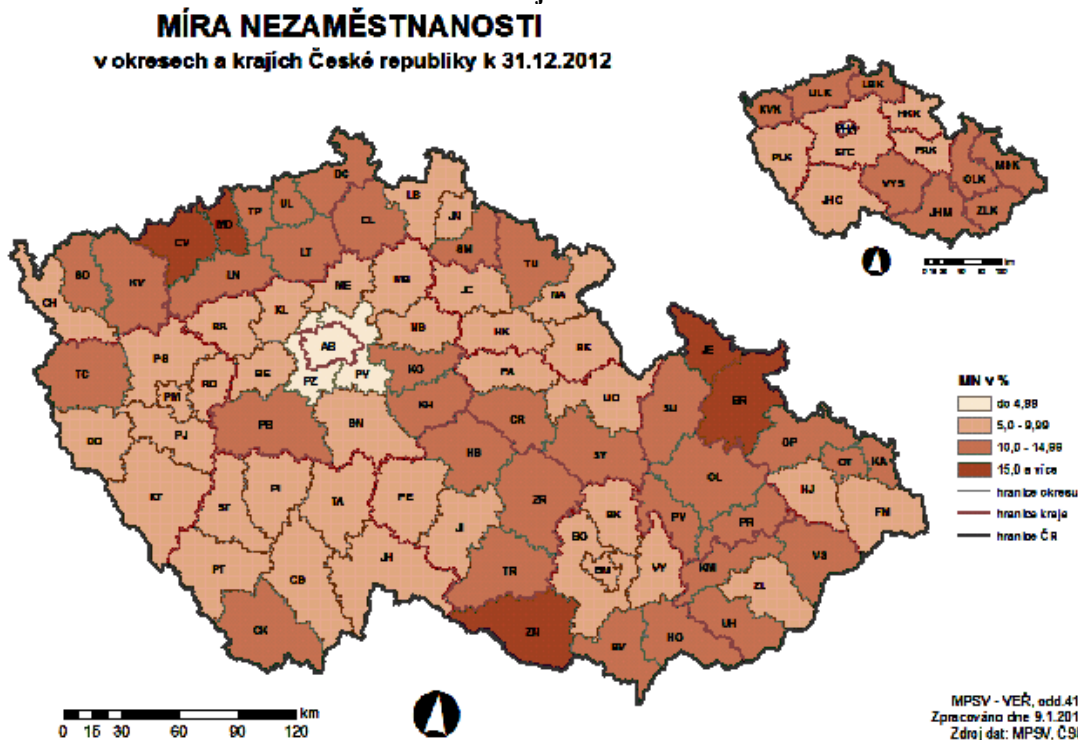
Volná místa jsou směřována především do specializovaných oborů – dělnických: zámečníci, slévači, inženýři, technologové, elektrotechnici, zedníci, truhláři, zpracovatelé kovů apod., dále zdravotnických: sestry, lékaři. Podobně jako v jiných okresech, i zde je nenaplněná poptávka po řidičích nákladních vozidel.

Tab. č. 45: Nezaměstnanost v Karlovarském kraji k 30.4.2013

Nezaměstnanost v Karlovarském kraji	Kraj celkem	v tom okresy		
		Cheb	Karlovy Vary	Sokolov
Počet obyvatel	301 350	92 454	117 689	91 207
Neumístění uchazeči	19 665	5 116	7 440	7 109
z toho ženy	8 831	2 229	3 293	3 309
Volná pracovní místa	1 118	366	452	300
Podíl nezaměstnaných (v %)*	9,25	7,87	9,04	10,89
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	17,6	14,0	16,5	23,7

* podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu ve věku 15–64 let
Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1303-12>

Mapa č. 27: Míra nezaměstnanosti v okresech a krajích ČR k 31.12.2012

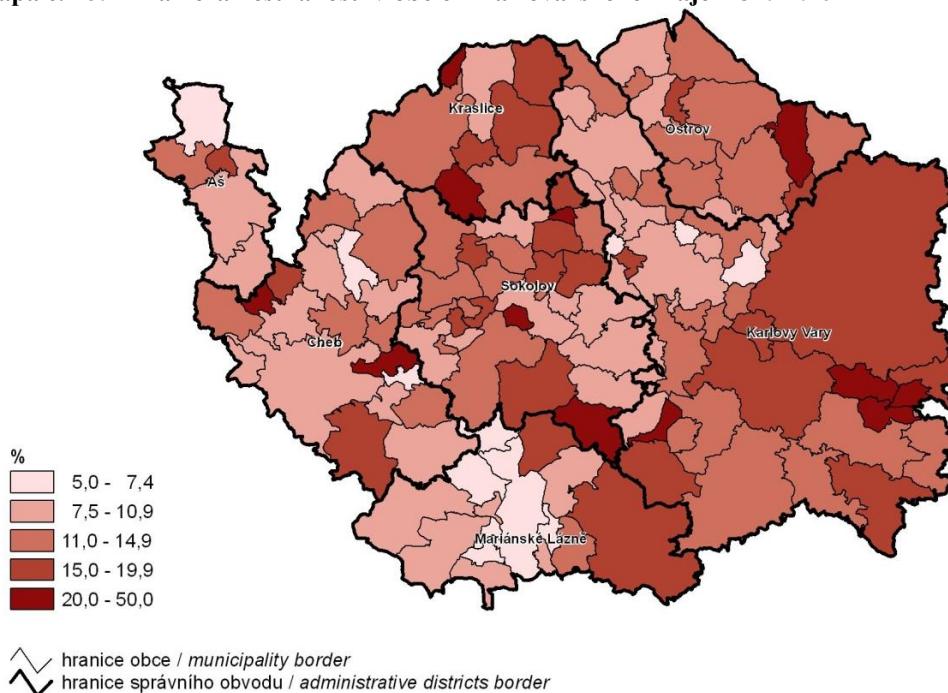

Zdroj: ČSÚ: Míra nezaměstnanosti podle MPSV k 31.12.2012

http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/t/mira_nezamestnanosti_podle_mpsv_k_31_12_2012

Z okresu Sokolov se 5 obcí dostává přes děšivou hranici 20% nezaměstnanosti.

Mapa č. 28: Míra nezaměstnanosti v obcích Karlovarského kraje k 31.12.2011

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka Karlovarského kraje r. 2012,

[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFDF/\\$File/101112m03.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFDF/$File/101112m03.jpg)

Jak již bylo zmíněno v úvodu této subkapitoly, vysoká míra nezaměstnanosti je do značné míry způsobena nízkou vzdělanostní strukturou uchazečů o zaměstnání. Více než **50 % uchazečů o práci má maximálně základní vzdělání**. Zarážející je také míra nezaměstnanosti vyučených, vzhledem k obecnému trendu poptávky po tzv. řemesle a nedostatku odborných dělnických profesí. Je zde patrný právě nesoulad mezi poptávkou na pracovním trhu a kompetencemi pracovníků či vystudovanými učebními obory absolventů.

Tab. č. 46: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání k 31/05/2014, ÚP Sokolov

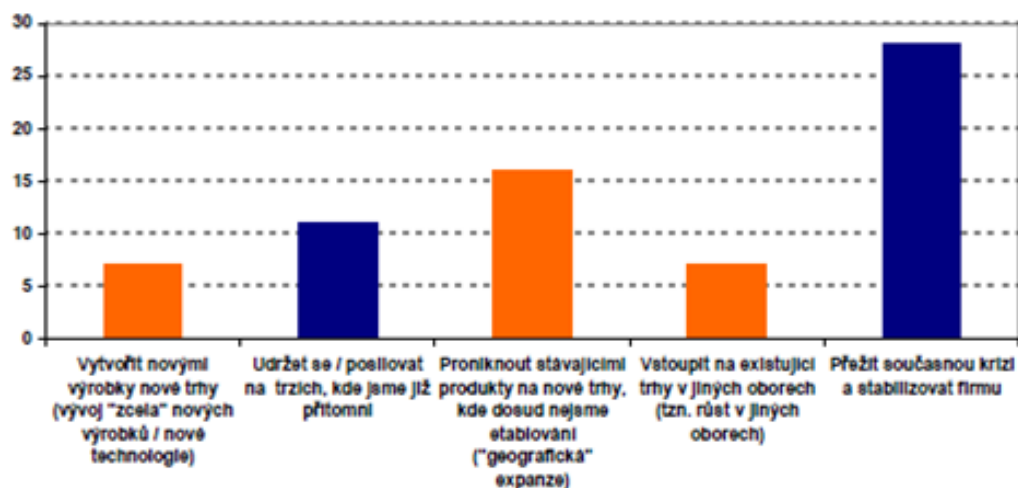
Dosažená vzdělanostní úroveň	K 31.05.2014				K 31.10.2006	
	Počet uchazečů		v %		Počet uchazečů	v %
	okres Sokolov	Karlovarský kraj	okres Sokolov	Karlovarský kraj	okres Sokolov	
Bez vzdělání	52	55	0,8	0,3	71	1,2
Neúplné základní vzdělání	737	997	11,4	5,7	784	13,6
ZŠ + praktická škola	2583	6939	40	39,9	2 327	40,6
Nižší střední vzdělání	7	16	0,2	0,1	5	0,1
Nižší střední odborné vzdělání	263	607	4,1	3,5	198	3,5
SOV s výučním listem	1889	5588	29,3	32,1	1 560	27,2
S nebo SOV bez maturity i výučního listu	25	58	0,4	0,3	34	0,6
Úplné střední všeobecné	72	284	0,6	1,6	75	1,3
ÚSOV s vyučením i maturitou	134	433	2,1	2,5	110	1,9
ÚSOV s maturitou	600	1987	9,3	11,4	524	9,1
Vyšší odborné vzdělání	10	38	0,2	0,2	10	0,2
Bakalářské vzdělání	36	128	0,6	0,8	9	0,2
Vysokoškolské vzdělání	60	273	1,0	1,6	31	0,5
Doktorské vzdělání	0	5	0	0	0	0
Celkem uchazečů k 31.12.2012	6468	17408	100	100	5 738	100

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>,
čtvrtletní statistiky k 31.5.2014, staženo dne 3/7/2014

Dalším problémem souvisejícím s vysokou nezaměstnaností odpovídá i **nízká intenzita podnikatelské činnosti** na Sokolovsku ve srovnání s ostatními regiony v rámci ČR. Vlivem hospodářských problémů nedošlo ke stabilizaci podnikatelského prostředí, což se odrazilo v nedostatečném vzniku malých a středních firem. Řada malých a středních podnikatelů je na

velkých firmách závislá. Tento jev je typický pro oblasti se soustředěným těžkým průmyslem a je jednou z příčin zdejších problémů, které spočívají v nedostatečné diverzifikaci a absorpci nezaměstnaných. Firmy v kraji navíc vykazují reaktivní strategii, kdy se snaží naplňovat přání a potřeby svých zákazníků spíše než aktivní vyhledávání nových příležitostí. Příčinou jsou i nedostatečné zdroje, chybějící špičkové lidské zdroje s vysoce odbornými či naopak netechnickými manažerskými a strategickými kompetencemi.

Graf č. 7: Tržní strategie firem – budoucí rozvojové plány

Zdroj http://www.karp-kv.cz/cz/Documents/Analyza_inovacniho_potencialu_firem_KK.pdf, str.16, staženo 4.7.2014

Zajímavé je také pohlédnout na věkovou strukturu uchazečů o zaměstnání v okrese Sokolov, kde **největší podíl nezaměstnaných představují mladí lidé ve věku 19-24 let.** Tento jev je spojen s vysokými nároky zaměstnavatelů na předešlou praxi, která této kategorii nezaměstnaných chybí. Také je potřeba sladit požadavky zaměstnavatelů se školními vzdělávacími programy především středních škol a kvalitou jejich absolventů. Naopak zaměstnavatelé by měli být ochotni v některých případech slevit se svých mnohdy nereálných požadavků a být ochotni zajistit mladému člověku dostatečné zaučení a zapracování. Ideální by byla přímá spolupráce významných zaměstnavatelů přímo se středními školami, aby kompetence absolventů středního odborného vzdělání odpovídala potřebám zaměstnavatelů. Ostatní věkové skupiny jsou zastoupeny téměř rovnoměrně.

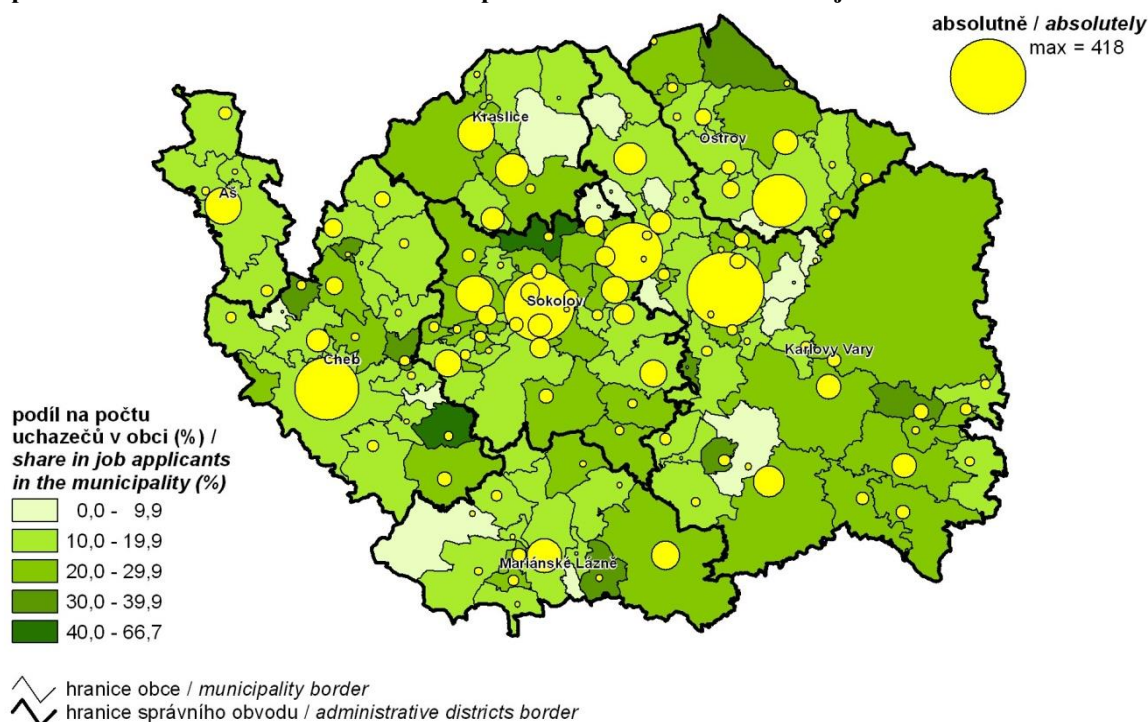
Tab. č. 47: Věková struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 5. 2014

Věkové rozpětí	Počet uchazečů o práci		% podíl uchazečů	
	okres Sokolov	Karlovarský kraj	okres Sokolov	Karlovarský kraj
do 19-24	1169	2795	18,0	16,0
25 – 29	743	1871	11,5	10,8

30 – 34	688	1834	10,6	10,5
35 – 39	749	2094	11,6	12,1
40 – 44	691	1919	10,7	11,1
45 – 49	716	1818	11,1	10,4
50 -54	687	1951	10,6	11,2
55 – 59	767	2296	11,9	13,2
60-64	245	787	3,8	4,5
nad 65	13	40	0,2	0,2
Celkem uchazečů	6703	18411	100	100

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>,
Čtvrtletní statistiky k 31.5.2014, staženo dne 4/7/2014

Mapa č. 29: Uchazeči o zaměstnání do 25 let podle obcí v Karlovarském kraji k 31.12.2011

Zdroj: ČSÚ, *Statistická ročenka Karlovarského kraje r. 2012*,
[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDEF3/\\$File/101112m04.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDEF3/$File/101112m04.jpg)

Tristní je také délka nezaměstnanosti osob vedených na Úřadu práce. Z níže uvedené tabulky je patrné, že největší počet uchazečů o zaměstnání jsou právě osoby v evidenci Úřadu práce delší než 2 roky. Pro tyto osoby je samozřejmě úměrně s délkou jejich nezaměstnanosti stále nižší šance se uplatnit na trhu práce, např. z důvodu špatné profesní mobility, ale také z důvodu ztráty sebevědomí a základních návyků pracujících. Dalším velkým problémem jsou pak vzorce vytvářené v rodinách dlouhodobě nezaměstnaných, přenášené na další generace, kdy děti vidí, že se dá žít i bez práce a berou tento „životní styl“ jako standardní.

Tab. č. 48: Délka nezaměstnanosti v Karlovarském kraji k 31. 5. 2014

Místo	do 3	3-6	6-9	9-12	12-24	nad 24
	měsíců	měsíců	měsíců	měsíců	měsíců	měsíců
okres Cheb	938	724	475	290	752	1 017
okres K. Vary	1 202	964	743	486	1 427	1 919
okres Sokolov	1 084	831	685	424	1 329	2 115
Karlovarský kraj	3224	2519	1903	1200	3508	5051

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>,
Čtvrtletní statistiky k 31.5.2014, staženo dne 4/7/2014

Nezaměstnaní občané musí v dnešní ekonomicky velmi náročné době vyžít z tzv. dávek v nezaměstnanosti. Jejich výši mapuje následující tabulka. Nejvíce osob získává dávky ve výši 2 500 až 7 500 Kč/měsíc.

Tab. č. 49: Výše měsíční dávky v nezaměstnanosti k 31. 5. 2014

Výše měsíční dávky v nezaměstnanosti	Karlovarský kraj	Okres Sokolov	Okres Karlovy Vary	Okres Cheb
do 1500 Kč	11	2	5	4
1501-2500	43	16	18	9
2501-3500	666	196	276	194
3501-4500	444	175	179	90
4501-5500	412	137	180	95
5501-6500	346	112	142	92
6501-7500	235	63	102	70
7501-8500	151	43	58	50
8501-9500	129	41	50	38
9501-10500	84	32	27	25
10501-11500	63	21	24	18
11501 a více Kč	175	47	65	63
Průměrný měsíční nárok	5743	5629	5640	6032

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>, staženo dne 31/5/2014

Značně vypovídajícím ekonomickým indikátorem charakterizujícím rozdíly v ekonomickém zaměření území je **struktura zaměstnanosti dle sektorů**. Především zaměstnanost v primárním a terciárním sektoru se stále odlišuje od struktury celorepublikové zaměstnanosti. Na Sokolovsku je koncentrován těžký a těžební průmysl, což je příčinou vysoce nadprůměrné zaměstnanosti v průmyslu ve srovnání s průměrem České republiky. Přestože se průmyslová zaměstnanost snižuje v celé České republice, na daném území probíhá tento proces značně pomaleji.

Dlouhodobě byl na Sokolovsku poddimenzován terciární sektor služeb, což bylo mimo jiné ovlivněno silným postavením nosných průmyslových odvětví, s převažujícím postavením těžebního a těžkého průmyslu. Přes postupný nárůst zaměstnanosti v tomto sektoru a zvyšování jeho podílu na celkové zaměstnanosti jsou zde nadále vykazovány horší absolutní i relativní hodnoty v porovnání s celorepublikovým průměrem. Patrně díky pružnějšímu sektoru malých a středních podniků a díky rozvoji terciární sféry nachází v některých okresech České republiky práci více než 60 % uchazečů do 6 měsíců. Bohužel, nejhorší situace je v pánevních oblastech, kde téměř jedna třetina nezaměstnaných se neuplatní ani v horizontu do jednoho roka, což je i případ Sokolovska.

Při převaze zaměstnanosti ve veřejné správě a veřejných službách, s nárůstem vybraných služeb jako je peněžnictví, pojišťovnictví atd., mírně narůstala též zaměstnanost v odvětvích obchodu, pohostinství, ubytování a dalších. Ve srovnání s průměrem České republiky jsou však právě spotřebitelské služby, dále služby pro podnikání a výrobní služby na podprůměrné úrovni. Existují zde však poměrně dobré podmínky pro další rozvoj některých terciárních odvětví, např. v oblasti cestovního ruchu.

Úřady práce i jiné subjekty (včetně MAS Sokolovsko) v rámci aktivní politiky zaměstnanosti pořádají pro nezaměstnané rekvalifikační kurzy nejrůznějšího zaměření, aby pomohli nezaměstnaným získat nové kompetence potřebné pro aktivní uplatnění na trhu práce. V dnešní době je potřeba vzdělávat se po celý život, nikdo již nevystačí pouze s kompetencemi, které získal ve formálním vzdělávacím procesu. O tom, že je otázka vzdělávání vnímána jako důležitá i mezi obyvateli území MAS Sokolovsko, svědčí výsledek ankety pro občany, kdy 85 % respondentů odpovědělo, že má smysl organizovat rekvalifikační kurzy a vzdělávací aktivity pro děti i pro dospělé.

Závěrem je třeba zdůraznit, že mobilita na trhu práce, a to jak prostorová, tak profesní, je v MAS velice nízká. Je to způsobeno např. nepružností trhu s byty a ne příliš kvalitní dopravní infrastrukturou a obslužností především v případě odlehlých oblastí. K mírnému zlepšení díky dobudování komunikace R6 mezi Chebem a Karlovými Vary, což zlepšuje dopravní dostupnost krajského města Karlovy Vary a rozvíjející se průmyslové zóny na okraji Chebu.

2.8.5 Pracující

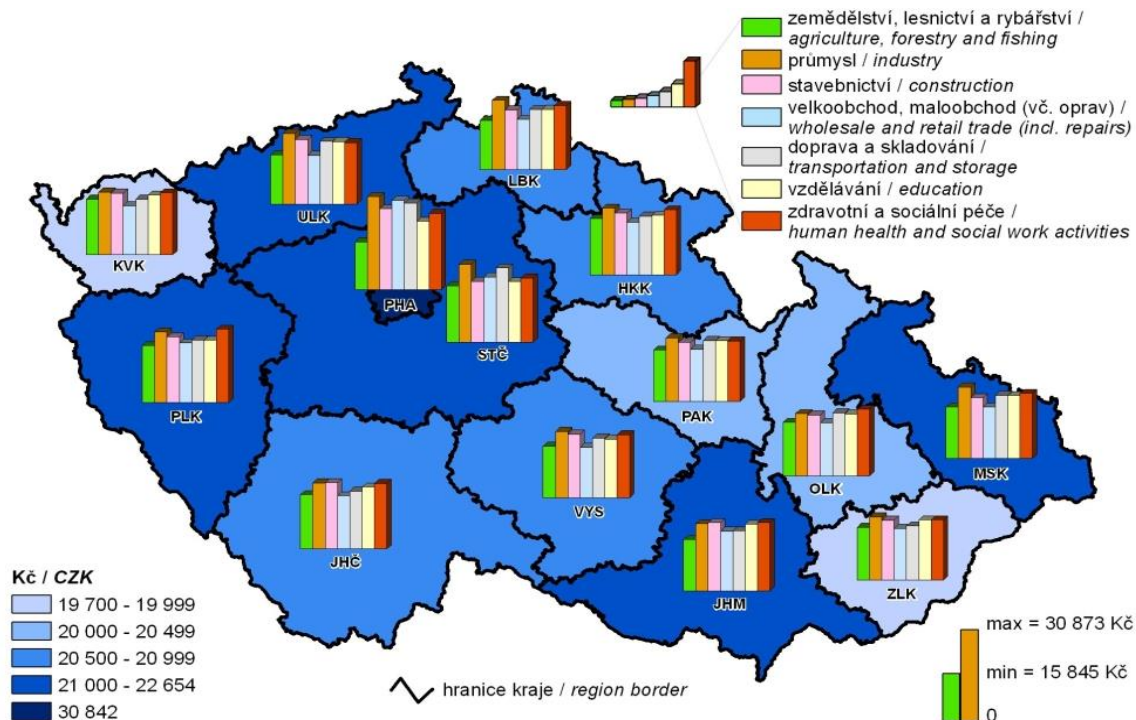
Další a zřejmě z hlediska rozvoje ekonomiky nejvýznamnější skupinou, jsou pracující občané. V Karlovarském kraji jsou mzdy dlouhodobě nejnižší v celé České republice. Průměrná hrubá měsíční mzda v České republice v 1. čtvrtletí v roce 2014 činila 24 806 Kč, v Karlovarském kraji to bylo pouhých 21 182 Kč. Navíc, jak je patrné z níže uvedené tabulky, je průměrná měsíční hrubá mzda v Karlovarském kraji vůbec nejnižší ze všech krajů České republiky.

Tab. č. 50: Zaměstnanost a měsíční mzda v krajích ČR

	Zaměstnanci (přepočtené počty)					
	průměrný evidenční počet zaměstnanců			průměrná hrubá měsíční mzda		
	v tis. osob	přírůstek (úbytek) proti 1. čtvrtletí 2013		Kč	přírůstek (úbytek) proti 1. čtvrtletí 2013	
		tis. osob	%		v Kč	%
Česká republika	3 709,0	4,6	0,1	24 806	793	3,3
Hl. m. Praha	741,3	4,2	0,6	32 948	840	2,6
Středočeský kraj	369,8	3,6	1,0	24 412	849	3,6
Jihočeský kraj	207,7	-1,4	-0,7	22 145	824	3,9
Plzeňský kraj	201,2	1,6	0,8	23 439	763	3,4
Karlovarský kraj	89,9	-0,9	-1,0	21 182	564	2,7
Ústecký kraj	233,4	-1,0	-0,4	22 295	626	2,9
Liberecký kraj	136,1	0,2	0,2	22 656	659	3,0
Královehradecký kraj	174,2	-2,2	-1,2	22 192	710	3,3
Pardubický kraj	167,2	0,5	0,3	21 801	801	3,8
kraj Vysočina	164,7	0,0	0,0	22 185	799	3,7
Jihomoravský kraj	423,5	3,4	0,8	23 947	890	3,9
Olomoucký kraj	201,5	-0,4	-0,2	21 679	706	3,4
Zlínský kraj	190,6	1,5	0,8	21 687	886	4,3
Moravskoslezský kraj	405,5	-4,7	1,2	22 524	658	3,0

Zdroj: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/vyvoj_prumernych_mezd_v_1_ctvrtleti_2014, staženo 4.7.2014

Mapa č. 30: Průměrná hrubá měsíční mzda fyzických osob v r. 2010

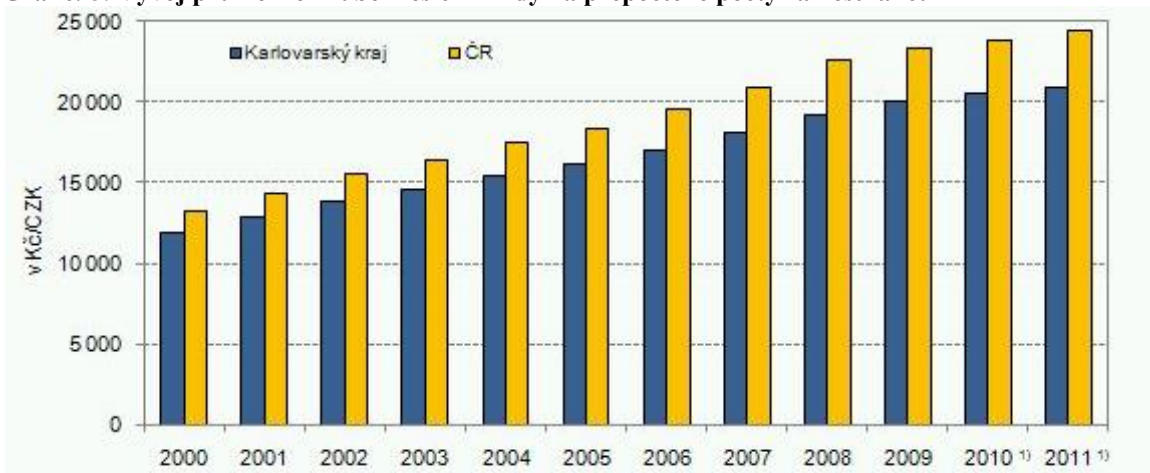

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka Karlovarského kraje r. 2012.

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFBB/\\$File/101112m12.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FDFBB/$File/101112m12.jpg)

Podívejme se na **vývoj hrubé měsíční mzdy** z dlouhodobého hlediska. Nůžky mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou v ČR a mzdou v Karlovarském kraji se stále více rozevírají. Od r. 2011 hrubá měsíční mzda v kraji sice přesahuje 20 000 Kč, ovšem celorepublikový průměr tuto hranici přesáhl již v r. 2007. V roce 2012 byla průměrná hrubá měsíční mzda v Karlovarském kraji 23 640 Kč, což je nejnižší celokrajské číslo v České republice. Pro srovnání v Libereckém kraji byla ve stejném roce průměrná hrubá měsíční mzda 27 028 Kč.

Graf č. 8: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy na přepočtené počty zaměstnanců

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka Karlovarského kraje r. 2012,

[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FE0A0/\\$File/41101112g8.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FE0A0/$File/41101112g8.jpg)

Obecným problémem, který souvisí s otázkou zaměstnanosti obyvatelstva MAS Sokolovsko, je flexibilita pracovní síly a sladění poptávky a nabídky na trhu práce. Především v malých obcích nemají obyvatelé možnost nalézt práci a musejí za zaměstnáním dojíždět. Problémem je potom dopravní dostupnost potenciálních zaměstnavatelů, kdy možnosti spojení veřejnou dopravou neřeší otázku dojíždění za prací a lidé jsou nuceni využívat k přepravě do zaměstnání individuální automobilovou dopravu. S tím souvisí i malá tvorba pracovních míst ve venkovských oblastech. Problémem je také sladění pracovního a soukromého života. Především pro maminky vracející se na trh práce po rodičovské dovolené, je někdy obtížné z důvodu plné kapacity umístit dítě do mateřské školy. Dále jej problémem soulad pracovní doby s dobou provozu školních zařízení. A nad tím vším je ještě potřeba smysluplného trávení volného času celé rodiny.

Nedostatek pracovních příležitostí na venkově vede k migraci lidí do větších měst, s čímž je spojena i otázka návratu absolventů metropolitních vysokých škol (např. v Praze a Plzni) zpět na Sokolovsko, kde nemusí nalézt odpovídající uplatnění a dochází tak k odlivu vysokoškolsky vzdělaných lidí z regionu (viz kapitola o školství). Naopak zaměstnavatelé z odvětví s vyšší technologickou a znalostní náročností, především výrobní firmy vlastněné nadnárodními společnostmi, narážejí na špatnou dostupnost kvalifikovaných pracovníků v regionu (viz kapitola Nezaměstnanost – podnikatelská činnost). Je zde velký nesoulad mezi kompetencemi na trhu práce dostupných pracovníků a požadavky zaměstnavatelů.

2.8.6 Důchodci

Skupinou obyvatel, kterou nemůžeme opominout, jsou důchodci. Podle demografického vývoje počet starobních důchodců bude mít vzrůstající tendenci, ne malý podíl v celkovém počtu důchodců hrají také důchodci invalidní. Poměrně vysoké počty těchto osob znamenají důležitou kupní sílu, neboť osoby starší 65 let tvoří téměř 16 % všech obyvatel okresu Sokolov (14 371 osob). Jak vyplývá z níže uvedené tabulky, okres Sokolov má v Karlovarském kraji nejnižší počet starobních důchodců, naopak vede prim v počtu důchodů s invaliditou prvního stupně.

V druhé srovnávací tabulce níže můžeme vyčíst stav v letech 2010 - 2012. Pokud jde o starobní důchodce, jejich počet se v okrese Sokolov lehce snížil, stejně jako v celém Karlovarském kraji, nicméně naopak počet např. invalidních důchodců s invaliditou prvního i druhého stupně má zvyšující se tendenci. Tito důchodci nemohou vyžít pouze z vyměřeného důchodu, který se pohybuje kolem 6 000 Kč, jsou však velmi špatně umístitelní na trhu práce a vzniká tak další socio-ekonomický problém. Délka jejich nezaměstnanosti se zvyšuje, životní úroveň stejně jako šance na pracovní uplatnění klesá.

Tab. č. 51: Příjemci důchodů a průměrné výše důchodů v okresech Karlovarského kraje

Kraj, okresy	Důchody celkem	v tom důchody							
		starobní ¹⁾	starobní poměrné ¹⁾	invalidní pro invaliditu 3. stupně	invalidní pro invaliditu 2. stupně	invalidní pro invaliditu 1. stupně	vdovské ²⁾	vdovecké ²⁾	sirotčí
Příjemci důchodů									
Karlovarský kraj	79 704	49 671	40	5 442	1 764	3 639	15 055	2 738	1 355
Cheb	24 044	14 843	9	2 038	536	863	4 602	757	396
Karlovy Vary	31 522	19 999	19	1 790	632	1 386	6 071	1 135	490
Sokolov	24 138	14 829	12	1 614	596	1 390	4 382	846	469
Průměrná měsíční výše důchodu (v Kč bez součástí)									
Karlovarský kraj	10 328	10 536	6 301	9 953	6 606	5 812	11 339	12 632	5 399
Cheb	10 235	10 364	6 501	9 999	6 499	5 764	11 269	12 421	5 291
Karlovy Vary	10 378	10 561	6 474	9 751	6 737	5 867	11 377	12 547	5 403
Sokolov	10 354	10 673	5 877	10 118	6 564	5 788	11 360	12 936	5 487

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-13-r_2013-22, staženo 7.7.2014

Tab. č. 52: Příjemci důchodů a průměrné výše důchodů v Karlovarském kraji

Karlovarský kraj	12/2010	12/2011	12/2012
Příjemci důchodů	77 343	79 817	79 704
v tom pobírající důchody:			
starobní ¹⁾	47 189	49 846	49 671
z toho: předčasné trvale krácené	11 759	14 057	14 453
předčasné dočasně krácené	90	81	71
starobní poměrné ¹⁾	57	49	40
invalidní pro invaliditu třetího stupně	5 616	5 549	5 442
invalidní pro invaliditu druhého stupně	1 529	1 626	1 764
invalidní pro invaliditu prvního stupně	3 676	3 568	3 639
vdovské, vč. kombinovaných	15 284	15 205	15 055
vdovecké, vč. kombinovaných	2 633	2 654	2 738
sirotčí	1 359	1 320	1 355
Průměrný věk příjemců důchodů	65	65	66
v tom pobírajících důchody:			
starobní ¹⁾	67	67	68
z toho: předčasné trvale krácené	63	63	64
předčasné dočasně krácené	66	67	68
starobní poměrné ¹⁾	82	82	84
invalidní pro invaliditu třetího stupně	49	49	49
invalidní pro invaliditu druhého stupně	50	50	50
invalidní pro invaliditu prvního stupně	48	48	49
vdovské, vč. kombinovaných	73	73	74
vdovecké, vč. kombinovaných	73	73	74
sirotčí	16	15	16
Průměrná měsíční výše důchodu (bez součástí) v Kč	9 756	10 154	10 354
v tom důchody:			
starobní ¹⁾	9 925	10 330	10 687
z toho: předčasné trvale krácené	8 764	9 243	9 403
předčasné dočasně krácené	7 931	8 175	8 471
starobní poměrné ¹⁾	6 146	6 238	6 301
invalidní pro invaliditu třetího stupně	9 473	9 822	9 953
invalidní pro invaliditu druhého stupně	6 479	6 557	6 606
invalidní pro invaliditu prvního stupně	5 966	5 916	5 812
vdovské, vč. kombinovaných	10 653	11 122	11 339
vdovecké, vč. kombinovaných	11 803	12 376	12 632
sirotčí	5 096	5 347	5 399

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-13-r_2013-22, ztaženo 7.7.2014

2.8.7 Analýza potřeb - Ekonomika

Historicky je Sokolovsko spjato s těžbou, nejdříve rud, později uhlí. Největším zaměstnavatelem v regionu je těžební a zpracovatelská společnost Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s., v současné době dochází k postupnému omezování těžby uhlí. Vlivem změn v ekonomice došlo v regionu ke stagnaci a útlumu dalších tradičních odvětví, např. silikátový průmysl, výroba hudebních nástrojů a textilní průmysl. Nově vzniklé provozy a podniky se zahraničními vlastníky jsou především v oblasti strojírenství a elektro. Pro Sokolovsko je dále typická nízká míra podnikatelské aktivity. V souvislosti se změnami v ekonomice se Sokolovsko dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti, která má často dlouhodobý a strukturální charakter. Je zde velký podíl mladých nezaměstnaných a nezaměstnaných s nízkou kvalifikační strukturou. Pro pracující na Sokolovsku je charakteristický nízký průměrný plat v porovnání s celorepublikovým ukazatelem.

Do budoucna se jako stěžejním v této oblasti jeví vyřešení problematiky vysoké nezaměstnanosti na Sokolovsku, zvláště s přihlédnutím k současnému omezování a budoucímu plánovanému ukončení těžby hnědého uhlí. Vhodná je podpora drobného podnikání a směřování ekonomických aktivit i do dalších oblastí, např. do oblastí cestovního ruchu a drobných služeb. Otázku zastaralé kvalifikační struktury nezaměstnaných mohou pomáhat řešit vhodně zvolené rekvalifikační kurzy a vzdělávací aktivity pro dospělé.

2.9 Doprava

2.9.1 Silniční doprava

Na území Karlovarského kraje se **nenachází žádné dálnice**, tudíž ani na území MAS Sokolovsko. Ovšem dálničním značkám se na území MAS nevyhnete, neboť do provozu byl nedávno uveden úsek rychlostní komunikace R6 mezi Chebem a Karlovými Vary. Do budoucna je zapotřebí co nejrychleji propojit trasu z Chebu až do Prahy. Hlavním důvodem je obrovské zatížení dopravní sítě regionu osobní i nákladní dopravou. Ta je výrazně navýšena i příhraničním umístěním MAS při hranicích s Německem (návazností na hraniční přechod Pomezí – Schirnding). Délka silnic I. třídy na území MAS je 33 km, II. třídy 141 km a III. třídy 350 km (k 31. 12. 2012). Oproti roku 2006 došlo k nárůstu o 11 km silnic I. třídy, poklesu o 30 km II. třídy a nárůstu o 28 km silnic III. třídy. Podrobné údaje viz následující tabulka.

Zdroj: *Statistická ročenka Karlovarského kraje 2012*,
http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-17

Tab. č. 53: Stav silniční sítě v okresech Karlovarského kraje k 1.7.2012

Okres	dálnice	rychlostní silnice	silnice I. třídy	silnice II. třídy	silnice III. třídy	CELKEM	Rozloha	Hustota silniční sítě v okrese
Cheb	x	12,7	66,3	147,9	472,6	699,5	1 046	66,87%
Karlovy Vary	x	5	119,2	170,2	533,3	827,7	1 515	54,63%
Sokolov	x	22,3	11,2	141,1	349,2	523,8	754	69,47%
CELKEM	x	40	196,7	459,2	1355,1	2051	3 315	61,87%

Zdroj: *Přehledy z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR, KRAJ Ústecký, stav k 1.7.2012*,
http://www.rsd.cz/sdb_intranet/sdb/download/prehledy_2012_7_us.pdf. Rozloha:
<http://www.ceskarepublika.estranky.cz/clanky/kraje-cr.html>, staženo dne 17/12/12

Pro porovnání přinášíme i přehled o dopravní síti z okolních krajů. I z tohoto pohledu je hned patrné, že hustota dopravní sítě u nás je nižší.

Tab. č. 54: Silniční sítě v sousedních krajích k 1.7.2012

Kraj	dálnice	rychlostní silnice	silnice I. třídy	silnice II. třídy	silnice III. třídy	Celkem	Rozloha	Hustota silniční sítě v kraji
Karlovarský	x	39,9	196,7	459,3	1355,2	2051,1	3314	61,89%
Plzeňský	109,2	x	424,6	1501,9	3097	5132,7	7561	67,88%
Ústecký	56,5	12,3	478	898,3	2752,6	4197,7	5335	78,68%

Pozn.: hustota = délka silniční sítě/ rozloha kraje
 Zdroj: ČSÚ

Dle statistik Českého statistického úřadu byla k 31. 12. 2011 na území Karlovarského kraje **registrována vozidla** v celkovém počtu 159 528 ks, z toho 46 976 vozidel na území okresu Sokolov. Z toho naprostá většina jsou samozřejmě osobní automobily, poté motocykly a nákladní automobily. Vezmeme-li v úvahu, že na území MAS Sokolovsko žije přibližně 91 000 obyvatel, vychází na 1 osobu (vč. dětí) 0,51 vozidla.

Tab. č. 55: Přehled registrovaných motorových vozidel k 31.12.2011

Kraj, okresy	Osobní automobily včetně dodávkových	Nákladní automobily	Silniční taháče	Návěsy	Autobusy	Motocykly
Karlovarský kraj	125 770	13 356	210	1 226	543	18 423
Cheb	38 104	3 835	73	475	69	5 112
Karlovy Vary	50 516	6 200	71	375	408	7 314
Sokolov	37 150	3 321	66	376	66	5 997
Česká republika	4 582 903	585 873	11 505	56 214	19 699	944 168

Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje 2012,
http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/411011-12-r_2012-17

Podívejme se na silniční dopravu i z jiného pohledu, a to **nehodovosti**. Jedná se o jeden z mála ukazatelů, kde okres Sokolov dosahuje pozitivních výsledků. Nehodovost u nás je poměrně nízká. Stejně tak s tím spojená úmrtnost a počet zraněných osob. Průměrný počet dopravních nehod na 1000 obyvatel činí v České republice 7,2, v okrese Sokolov pouhých 4,1 nehod (12. nejlepší výsledek mezi okresy ČR).

Tab. č. 56: Nehodovost v Karlovarském kraji k 31.12.2011

	Nehody celkem	Pod vlivem alkoholu	Usmrcené osoby	Zraněné osoby		Hmotná škoda v tis. Kč	Dopravní nehody na 1000 obyvatel
				těžce	lehce		
Česká republika	75 137	5 242	707	3 092	22 519	4 628 081	7,2
Karlovarský kraj	1 489	195	21	94	624	92 899	4,9
Cheb	428	62	7	33	160	21 539	4,6
Karlovy Vary	682	81	13	44	303	48 843	5,7
Sokolov	379	52	1	17	161	22 517	4,1

Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DOP5032PU_OK&vo=null

2.9.2 Železniční doprava

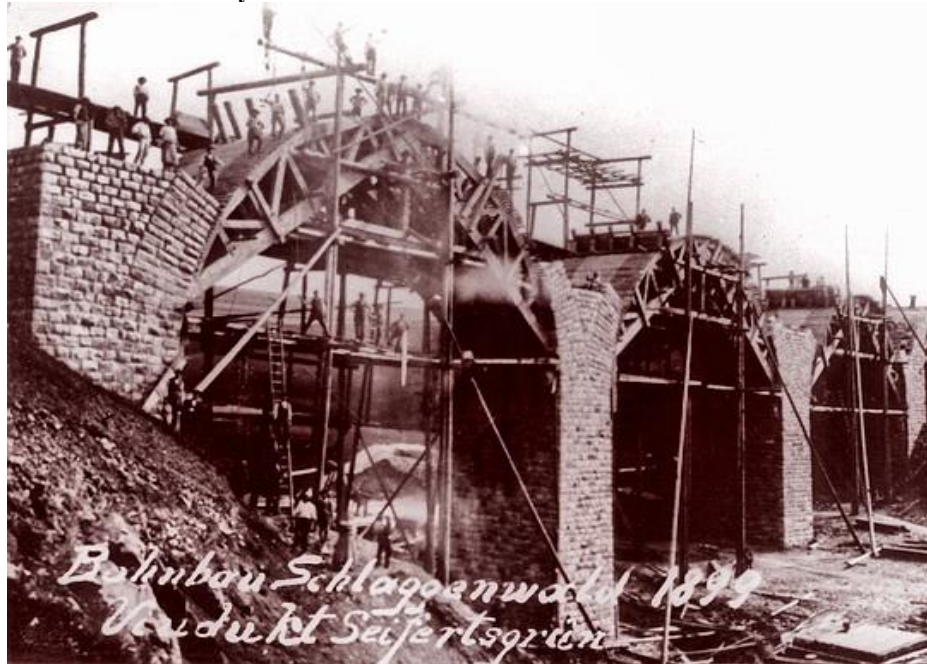
Délka železničních tratí v Karlovarském kraji činí 493 km z celkového počtu 9 572 km v České republice.

Přes území MAS Sokolovsko vede železniční **trať nadregionálního významu po trase Praha – Ústí nad Labem - Chomutov – Karlovy Vary - Cheb a několik regionálních tratí**. Jmenovaná nadregionální trať sice spojuje Karlovarský kraj s Prahou, ale vzhledem k tomu, že vede přes Ústí nad Labem, je cesta vlakem do Prahy poměrně zdlouhavá. Cesta rychlíkem po hlavní trati ze Sokolova do Prahy trvá 3 hodiny 50 minut a vlak přitom ujede 259 km. Pro porovnání cesta přímým autobusovým spojením ze Sokolova do Prahy trvá o hodinu méně a autobus ujede téměř o 100 km kratší vzdálenost (konkrétně 157 km). *Zdroj: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusy/spojeni/>*

První regionální trať navazuje na trasu Karlovy Vary – Mariánské Lázně: trať Nové Sedlo - Loket - Krásný Jez o celkové délce 18 km, z toho trasa Nové Sedlo – Loket (4 km) je funkční. Zbývajících 14km úsek nebyl až do r. 2013 udržovaný a jeho oprava byla Správou železniční dopravní cesty odhadována na 200 milionů Kč. V r. 2013 pětikilometrovou trať (ze 14 výše uvedených) opravila za 20 milionů Kč Správa železniční dopravní cesty. A také proto po ní mohou o prázdninách jezdit osobní. Obnovená trať navazuje na turisticky atraktivní železnici mezi Karlovými Vary a Mariánskými Lázněmi. Pětikilometrový úsek z Krásného jezu do Slavkova je ale v provozu zejména díky tomu, že ho bude využívat soukromá místní firma Legios pro dopravu vyrobených železničních vagonů. Na provoz osobní dopravy v současné době přispívá kromě kraje i Horní Slavkov, který o zprovoznění trati dlouhá léta usiloval. Zbývajících část Slavkovské dráhy, trať z Horního Slavkova do Lokte zůstává uzavřena. A na opravu této železnice peníze nejsou, a pravděpodobně ani nebudou. *(Zdroj: http://www.rozhlas.cz/kv/zpravodajstvi/_zprava/do-horniho-slavkova-zacaly-jezdit-osobni-vlak-y-zatim-jen-o-prazdninach--1232559.)*

Aktuální i historický stav této trati dokumentují přiložené fotografie.

Obr. č. 41: Historický záběr na stavbu kamenného viaduktu na trati Loket – Krásný Jez (r. 1899)

Zdroj: <http://www.vlaky.net/zeleznice/spravy/002391-Trat-z-Krasneho-Jezu-do-Lokte-11-let-bez-provozu/>

Obr. č. 42: Dál už to nejede... (r. 2012)

Zdroj: <http://www.vlaky.net/zeleznice/spravy/002391-Trat-z-Krasneho-Jezu-do-Lokte-11-let-bez-provozu/>

Druhá regionální trať, tzv. Kraslická dráha, je provozována soukromou společností GW Train Regio a.s. (původní název Viamont Regio a.s.) na trase Sokolov - Kraslice až k hraničnímu přechodu s pokračováním do SRN. Jediný hraniční přechod na území MAS je Kraslice – Klingenthal, který ročně použije cca 50 000 osob.

Problematickou je dlouhodobě návaznost spojů, nejen vlakových, ale i autobusových. Dále z hlediska rozvoje turistického ruchu také možnosti vlakových a autobusových spojů schopných přepravovat kola nebo lyže.

V rámci ankety pro občany na území MAS Sokolovsko byla zjišťována také spokojenost obyvatel s veřejnou dopravou (četnost spojů, trasy). 64 % respondentů je spokojeno se stavem veřejné dopravy. 7,5 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo s poukazem na skutečnost, že jezdí autem. I když je více než 50 % respondentů spokojeno se stavem veřejné dopravy, jedná se v rámci ankety pro občany o nejhůře ohodnocenou oblast, kde byla zjišťována spokojenost občanů se stávajícím stavem dané oblasti.

2.9.3 Analýza problémů – Doprava

Územím MAS Sokolovsko prochází rychlostní komunikace R6 mezi Chebem a Karlovými Vary a hlavní železniční trať Cheb – Ústí nad Labem. Chybí zde ovšem napojení na dálniční síť České republiky a železniční spojení s Prahou přes Ústí nad Labem je zdlouhavé. Z hlediska regionální dopravy je problematická především návaznost spojů. V některých, především menších obcích, je problémem nevyhovující technický stav komunikací a chodníků, v některých místech i absence chodníků.

Letecká ani vodní doprava není na území MAS Sokolovsko realizována.

Zajímavou oblastí pro rozvoj do budoucna, která souvisí i s problematikou cestovního ruchu, jsou značené cyklotrasy a cyklostezky.

2.10 Cestovní ruch

Sokolovsko je **atraktivním regionem se spoustou různorodých zajímavostí**, jejichž jistě ne zcela úplný přehled uvádíme v následujících kapitolách. Na Sokolovsku se také postupně rozvíjí agroturistika, byla zde obnovena tradice malých pivovarů a v současné době vzniká nová regionální značka „Original product of Sokolovsko“, této problematice jsme se podrobně věnovali v kapitole o zemědělství.

Na Sokolovsku jsou také **možnosti pro aktivní trávení volného času nebo dovolené**. Krušné hory a CHKO Slavkovský les nabízejí možnosti pro pěší turistiku. Jsou zde nejrůznější přírodní památky, z nichž zde uvádíme například Národní přírodní památku Svatošské skály. Sokolovskem protéká řeka Ohře s celoroční splavností. Na území Karlovarského kraje se nachází mnoho cyklotras a cyklostezek. Především v Krušných horách se mohou návštěvníci území věnovat zimním sportům. Díky rekultivacím po těžbě hnědého uhlí vznikají na Sokolovsku nové vodní plochy využitelné pro vodní sporty a rekreaci. Nyní tímto způsobem funguje např. vodní plocha Michal a v současné době probíhá napouštění další velké vodní plochy Medard. Dále bylo na rekultivované ploše vybudováno golfové hřiště u Dolního Rychnova.

2.10.1 Památky na území

Na území MAS Sokolovska se do současnosti zachovala řada **historických památek**. (hrady, lidová architektura, církevní památky, technické památky aj.). Mezi **nejvýznamnější památky na území MAS Sokolovsko** patří **hrad Loket**, založený ve 2. pol. 12. století pravděpodobně králem Vladislavem II. Jedná se o nejnavštěvovanější památku v Karlovarském kraji. Konají se zde pravidelně četné společenské akce a hry jako např. Rej strašidel, Mikulášská nadílka, Vánoční trhy apod. V přírodním amfiteátru na druhém břehu řeky Ohře se konají různé koncerty a divadelní přestavení.

Obr. č. 43: Hrad Loket a přilehlý kostel sv. Václava

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 44: Řeka Ohře a přírodní amfiteátr v Lokti

Zdroj: foto vlastní

Opomenout nelze ani opravovanou zříceninu hradu **Hartenberg** (později zámek Hřebený) jehož základy byly položeny již roku 1196. V současné době probíhají na zřícenině hradu stavební práce s cílem hrad udržet, opravit a **zprovoznit unikátní části** stavby z doby gotické až renesanční. Část rekonstrukcí bylo financováno prostřednictvím Strategického plánu Leader MAS Sokolovsko. Velké mezinárodní proslulosti objektu bylo dosaženo i **mezinárodními workcampy studentů z celého světa**. Na Hartenbergu již pracovaly stovky mladých lidí z více než 40 zemí světa.

Obr. č. 45: Hrad Hartenberg – probíhající rekonstrukce

Zdroj: <http://www.hartenberg.cz/>

V horní části obce **Jindřichovice** stojí **zámek** vystavěný v roce 1672 Janem Hartvíkem Nosticem jako náhrada za starou šlikovskou tvrz. Tento raně barokní objekt byl ve druhé polovině 19. století pseudogoticky upraven. V současné době je zámek opraven a slouží jako okresní archiv.

Obr. č. 46: Zámek Jindřichovice

Zdroj: <http://www.krusnohorsky.cz/2008/11/18/zamek-jindrichovice/>

Za vlády Nosticů byl uprostřed obory mezi Šindelovou a Jindřichovicemi vystavěn **lovecký zámček Favorit** vybudovaný hrabětem Františkem Antonínem Nosticem pro svoji manželku Marii Alžbětu. V současnosti je v soukromých rukách a není přístupný veřejnosti.

Jako příklad lze uvést také např. **tvrz** ze 16. století v obci Šabina či zámček v osadě Chlumeck (obec Dasnice). Takovýchto zámčků či panských sídel je na území MAS Sokolovsko více. Některé jsou v soukromých rukách a veřejnosti nejsou přístupné. U mnohých dokonce dodnes nejsou majetkoprávní vztahy dořešeny, chybí finanční prostředky na jejich údržbu a opravu, podléhají vandalům a zlodějům. Mnohé jsou v soukromých rukách a slouží jako sklady.

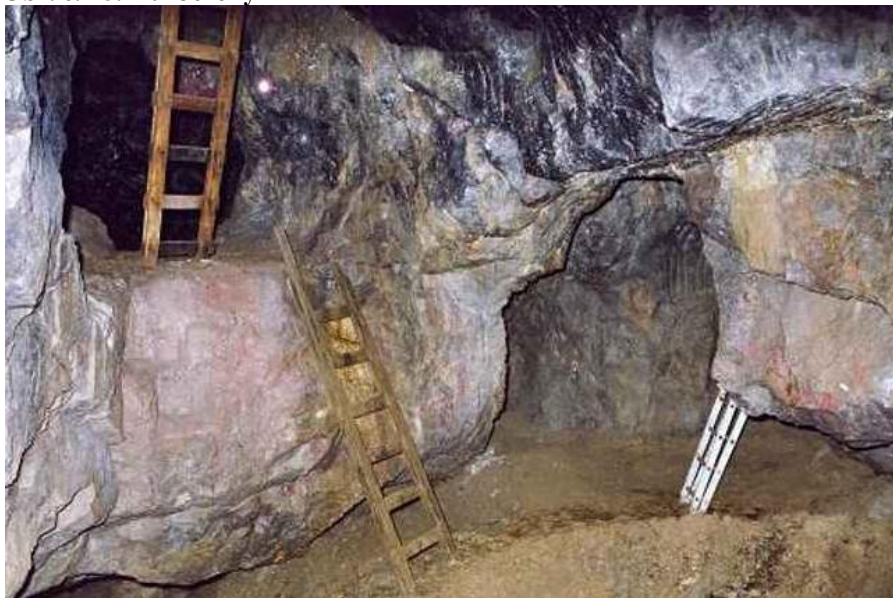
Obr. č. 47: Tvrz v obci Šabina

Zdroj: <http://www.obec-sabina.cz/tvrz/gs-1343>

Z **industriálních památek** na území MAS Sokolovsko stojí za zmínku především Hornické muzeum v Krásné (viz kapitola věnované muzeím) a **důl Jeroným** v Čisté u Rovné, kde probíhala těžba cínu. Nyní je zapsán jako kulturní památka dokladující úroveň hornictví v 15. a 16. století, pro svou autenticitu a rozsah patří mezi nejvýznamnější památky střední Evropy. V roce 2009 byla památka bezúplatně převedena na Karlovarský kraj jako součást česko-bavorského geoparku.

Obr. č. 48: Důl Jeroným

Zdroj: <http://www.diamo.cz/dul-jeronym-u-ciste>, <http://www.krusnohorsky.cz/2013/09/22/cinovy-dul-jeronym/>, <http://www.zivykraj.cz/cz/objevujte/dul-jeronym>

Obr. č. 49: Upoutávka na důl Jeroným u přístupové silnice

Zdroj: foto vlastní

Na území MAS Sokolovsko se nachází také množství **nejrůznějších vyhlídek a rozhleden**, například:

- rozhledna Krásno
- rozhledna Krudum
- vyhlídka na návrší Hard
- Slavkovská šibenice
- Kamenice
- Lomnice
- vyhlídky v městě Locket
- vrch Špičák
- Olověný vrch
- Zelený vrch
- vyhlídky u jezera Medard

Obr. č. 50: Rozhledna Krásno

Zdroj: foto vlastní

Krásenská rozhledna je v našich poměrech velmi unikátní stavbou. Za jedinečný vzhled věže je osobně zodpovědný sochař Willi Russ, který se možná při jejím projektování inspiroval u starobylých zikurratů. Rozhledna byla vystavěna v letech 1933 - 1935, tj. v době, kdy na našem území vrcholila hospodářská krize. Od doby svého otevření v roce 1935 je rozhledna takřka nepřetržitě volně přístupná. Výška ochozu rozhledny je 25 m.

Obr. č. 51: Rozhledna Krudum

Zdroj: foto vlastní

Původní rozhledna byla otevřena v roce 1932, i v dřívějších dobách na tomto místě pravděpodobně stály rozhledny, ale nejsou doloženy přímými historickými prameny. Po druhé světové válce a odsunu německého obyvatelstva místo postupně pustlo. V roce 1981 byly zbytky zchátralé rozhledny buldozerem srovnány se zemí a na místě zůstala hromada kamení. Po roce 1989 se postupně objevily snahy o vybudování nové rozhledny, která by ovšem musela mít vyšší výšku než původní 10 m rozhledna, což by bylo velmi finančně nákladné. Ve spojení s Českým telekomem se nakonec podařilo postavit novou rozhlednu, která byla slavnostně otevřena v roce 2008. Stavba je vysoká 60 m, vyhlídková plošina je ve výšce 29,5 m.

Na území MAS Sokolovsko je nesčetné množství **církevních památek** jak velkého, tak i malého charakteru. S církevními památkami jsou samozřejmě neodmyslitelně spojeny i poutě. Zřejmě nejznámějším poutním místem je Chlum Svaté Maří. S tím souvisí i snaha obnovit Křížovou cestu z Dasnic do Chlumu.

Obr. č. 52: Chlum Sv. Maří: Pohled ze zre kultivovaného náspu (výsypky)

Zdroj: Obec Chlum Svaté Maří, http://www.geodata.cz/chlum/index.php?stranka=fotogalerie_obec&fotky=1

Kromě kostelů z různých historických období, na Sokolovsku lze najít velké množství smírčích křížů, božích muk, kapliček, sloupů atp. Řada z nich byla v minulých letech zrekonstruována, některé i díky finanční pomoci ze Strategického plánu Leader MAS Sokolovsko.

Obr. č. 53: Hřbitov a obnovená kaple v Tisové u Kraslic

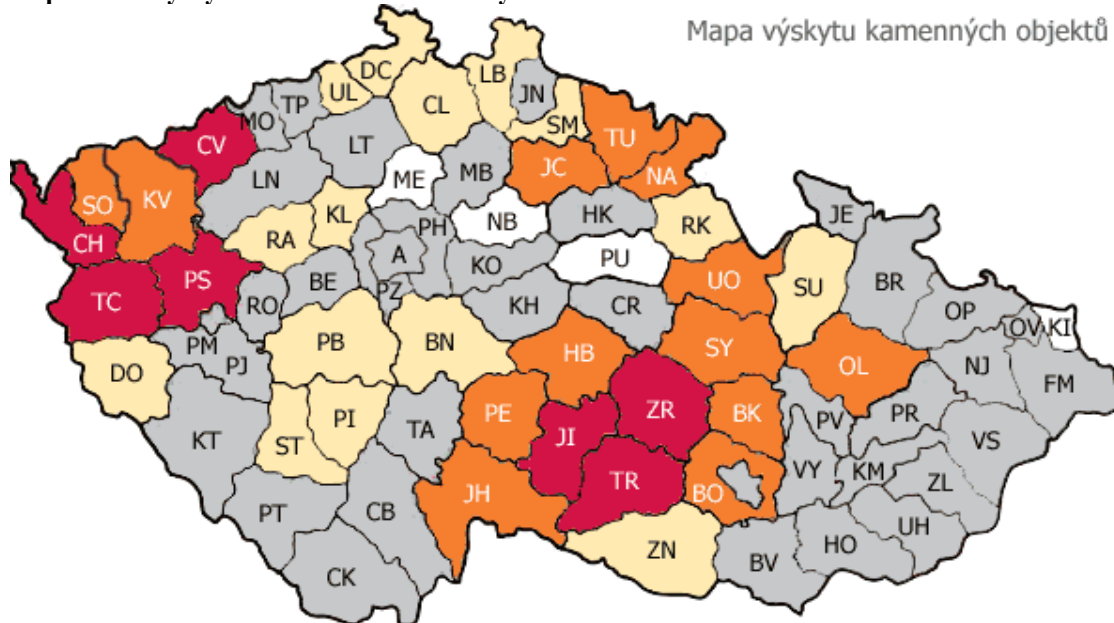

Zdroj: foto vlastní

Na území MAS Sokolovsko se nachází také množství tzv. **smírčích křížů**. Jedná se o kamenné kříže postavené v místě, kde se stal hrdelní zločin nebo neštěstí. Ve středověku bylo

možno uplatnit systém smírčího práva, kdy mohl provinilec odčinit svůj zločin vyrovnáním s postiženou rodinou a vztyčením kamenného smírčího kříže na místě, kde zločin spáchal. Výskyt smírčích křížů není v České republice rovnoměrný, jak ukazuje následující mapa. Nejvíce smírčích křížů se nachází v Karlovarském kraji a v okresech Plzeňského a Ústeckého kraje, které sousedí s Karlovarským krajem. V kraji Vysočina se vyskytují křížové kameny.

Mapa č. 31: Výskyt smírčích křížů a křížových kamenů

Zdroj: <http://www.smircikrize.cz/vyskyt.htm>, staženo 9.7.2014

Na následujících obrázcích uvádíme příklady smírčích křížů na území MAS Sokolovsko.

Obr. č. 54: Smírčí kříže v Lokti

Zdroj: foto vlastní

Obr. č. 55: Smírčí kříž v Chotíkově

Zdroj: foto vlastní

Kromě výše uvedených historických a církevních památek se na území místní akční skupiny Sokolovsko nachází celá řada dalších pamětihodností. Příkladem uvádíme jen stručný přehled některých z nich:

- památník ženského koncentračního tábora ve Svatavě
- pomníky obětem a zajatcům 1. a 2. světové války – Krajková, Dasnice, Stříbrná, Staré Sedlo, Přebuz, Chodov, Lomnice, Locket a další
- mauzoleum Jindřichovice – památník na zajatecký tábor, památník obětem válek v obci Jindřichovice a přilehlých osadách
- dva předválečné sloupy vysokého vedení či zatopená šachta Poldi v Jenišově
- historická památka: pomník četníkům padlým v r. 1938 v Habartově

- 1 vysoká pec (železárna) v Šindelové
- kruhové popráviště (šibenice) v Horním Slavkově
- montánní tvary po těžbě wolframové rudy, památky na výrobu dřevěného uhlí (milíře) v Rotavě
- pomník Citické stávký na návsi v Citicích
- hrázděný dům např. v Horách a v Královském Poříčí
- náměstí města Březová (tzv. hornický funkcionalismus)
- torzo arnoltovského zámku Špiegl s přilehlým parkem, židovský hřbitov v Arnoltově
- kamenný pomník z období 30leté války (23 mrtvých Švédů) v Kamenici
- kulturní památka: hrázděný mlýn v Černém Mlýně
- torzo barokního zámku z r. 1767 vč. rozsáhlého zámeckého parku a barokního sklepení, barokní zájezdní hostinec z 18. století v Kostelní Bříze
- pozůstatky Lobezkého mlýna, hřbitova a kostela sv. Vavřince v obci Lobzy

Z uvedeného výčtu památek a nejružnějších zajímavostí Sokolovska, který si rozhodně neklade za cíl být úplným, je vidět, že Sokolovsko je určitě návštěvnický zajímavou lokalitou, která má co nabídnout. Ovšem jak již bylo uvedeno v kapitole o životním prostředí, dle provedeného šetření (Zdroj: Projekt ReSource, <http://www.sokolov-vychod.cz/resource.php>) je **image Sokolovska** v České republice **špatná**. 49 % respondentů tohoto průzkumu neumístí Sokolovsko správně na mapě České republiky. Obvykle jej lokalizují do severních Čech spíše na Mostecko. Dle tohoto průzkumu je Sokolovsko atraktivní lokalitou pro pouze 34 % respondentů ze skupiny, kteří ho ještě nenavštívili. Naopak 61 % respondentů ze skupiny, kteří již Sokolovsko navštívili, jej považuje za atraktivní. Takže je zde potenciál pro změnu vnímání regionu Sokolovska u veřejnosti a zvýšení tak jeho přitažlivosti pro návštěvníky z České republiky, ale i ze zahraničí.

2.10.2 Tradice, řemesla, muzea, expozice

Již od 16. století se na území MAS Sokolovsko úspěšně dařilo řemeslům **krajkářství, knoflíkářství, lžičkářství, tkalcovství, výroba hraček, hudebních nástrojů** apod. Např. obec Krajková se proslavila výrobou **jemných bruselských krajek**. V 19. století bylo zavedeno i **šití stuh**, které seznalo rychlý vzestup nejen v Krajkové, ale i v okolí. Tkalcovství bylo rozšířeno zejména v Březové a jejím okolí. Na krušnohorském venkově se rozšířilo hlavně **paličkování** krajek a výroba pleteného zboží, později i **truhlářství**. Nejrozšířenějším řemeslem na Kynšpersku bylo soukenictví a umělecké truhlářství. Právě tito řemeslníci se chopili vyřezávání figurek a sestavování betlémů a založili tak v polovině 19. století novou místní tradici. Od vyřezávání oltářů a tabernáklů neměli tito umělci řezbáři k betlémům daleko. Vznikla tak **lidová betlemářská tvorba**, zastoupená jak malíři, tak řezbáři.

Od poloviny 18. století působila v **Lokti** a jeho širokém okolí **rodina sochařů a řezbářů Wildtů**, původem z Vídně. Proslulosti dosáhly též některé **rody loketských varhanářů** a krásenských a **slavkovských cínařů**. Od konce 18. století se na Sokolovsku začíná rozvíjet průmyslové podnikání, zejména těžba hnědého uhlí a výroba chemikálií v minerálních závodech (Dolní Rychnov, Staré Sedlo, Stříbrná aj.).

Na tradici železných hamrů navázala nosticovská železárna v Rotavě a Šindelové, vznikly přádelny ve Svatavě a v Libavském Údolí, Kynšperk proslavila **výroba nábytku** a Kraslice **výroba hraček a zejména hudebních nástrojů**. Obec Krajková, která získala svůj název právě pro rozsáhlou výrobu krajek, byla spojena také se známou **sklářskou výrobou**. V 19. století byla v obci založena továrna na zrcadla a zrcátka. V Lokti, Chodově a Horním Slavkově vznikly **výrobní porcelánu**, přičemž porcelánka v Horním Slavkově (založena 1792) je nejstarší v Čechách. *Zdroj: Integrovaná strategie rozvoje MAS Sokolovsko na období 2007-2013.*

Řadu expozic, výstav či menších muzeí, obvykle zaměřených na zdejší historii, najdete v řadě místních obcí. Na následujících řádcích přinášíme informace o některých z nich.

Na tradici řemesel na podzim roku 2006 navázal nově otevřený zrekonstruovaný **statek Bernard** v Královském Poříčí. Statek slouží jako krajské **centrum tradičních řemesel** lákající návštěvníky na živé ukázky tradičních řemesel a možnost vyzkoušet si ze široké nabídky řemesel rozmanité tvůrčí techniky. Na statku Bernard je mj. zábavně naučné centrum řeky Ohře. To pomocí interaktivních modelů představuje návštěvníkům **zajímavosti z celého toku řeky**, tedy od jejího pramene v bavorských Smrčinách až po Litoměřice, kde se pak vlévá do Labe. Dominantou výstavy je obří model Ohře.

Na statku Bernard najdete i Muzeum řemesel. Při této **interaktivní** prohlídce s průvodcem se podíváte do **zemědělské** expozice, kde se dozvíte, jak se dříve zpracovávalo mléko, obilí a mouka, probíhala zabijačka, uvidíte starodávnou **mlátičku v pohybu** nebo si budete moci zkusit **vymlátit obilí** pomocí cepu. Chloubou expozice ve stodole je sbírka **historických kočárů** včetně panských, barokních saní. Dozvíte se i tajemství výroby porcelánu, které se Číňanům dařilo před ostatním světem skrývat více jak 2.000 let. Zdroj: <http://www.statek-bernard.cz/30-muzeum-remesel/>.

Na hradě **v Lokti** je stálá expozice o historii hradu, muzeum porcelánu a výstava středověkého útrpného práva. V Lokti je dále otevřena stálá expozice umělecké knižní vazby, a muzeum mobilní svět představující např. dětskou drezínu z roku 1820, historické kočárky, kočáry a další různá „odstrkovala“.

Obr. č. 56: Mobilní muzeum v Lokti

Zdroj: <http://www.vcerejsi-svet.cz/muzeum/>

V Chodově je pro veřejnost přístupná Sín historie města zachycující historii a vývoj města. **V Horním Slavkově, v Krásně a v Sokolově** můžete navštívit pobočky Muzea Karlovarského kraje. Dozvíte se zde informace z historie zdejších měst, dozvíte se mnohé o hornictví a těžbě na Sokolovsku, o životě zdejších obyvatel, či se zúčastníte různorodých přednášek. V Krásně je Hornické muzeum, které je pobočkou Krajského muzea. Je situováno na místě historického cínového dolu Vilém, který byl s řadou přerušeni činný až do 90. let 20. století. Vlastní muzeum doplňuje řada expozic o těžbě a zpracování rud a uhlí, dále jsou zde vystaveny historické důlní vlaky.

Obr. č. 57: Hornické muzeum v Krásně

Zdroj: Muzeum města Sokolov

V **Habartově** pak můžete zavítat do Muzea bezpečnostních sborů, které je otevřeno od r. 2009 a poutavě vypráví o historii četníků v obci a okolí. V muzeu se koná řada společenských a vzdělávacích akcí, z velké části spojené s bezpečností, Policí ČR apod. (Zdroj: <https://www.facebook.com/muzeum.bezpecnostnich.sboru.habartov>).

V **Kraslicích** je veřejnosti přístupná expozice věnovaná historii a současnosti tzv. Kraslické dráhy. Najdete ji v bývalé nádražní restauraci v Kraslicích. Jsou zde exponáty traťových mechanismů, součásti železničního svršku, návěstidla, sdělovací technika atd. Část výstavy se zaměřuje na železniční dopravu a přepravu. Kromě exponátů (stroj na tisk lepenkových jízdenek, dopravní kancelář, místo k sezení ve stylu motorového vozu M152.0, promítání filmů s železniční tematikou aj.) zde najdete i různé dokumenty, plány stanic a jiné písemnosti věnované vlastní historii Kraslické dráhy. (Zdroj: <http://www.mkd.websnadno.cz/>).

Výše uvedená muzea jsou atraktivní nejen pro návštěvníky regionu, ale i jejich nabídka představuje i možnost smysluplného využití volného času pro obyvatele regionu, především pro rodiny s dětmi.

2.10.3 Zaniklé obce

V regionu, kde dnes působí MAS Sokolovsko, se kdysi rozprostíraly souvislé nepřerušované lesy. Ty byly pojmenovány po tehdejších vládci a majiteli - **Císařský les**. Název se udržel až do konce II. světové války. Se změnou mnoha názvů zdejších míst, které byly počestěny, byl také tento název přejmenován na nový - Slavkovský les, který se používá dodnes.

Lidé zde už žili celá dlouhá staletí. Vytvářeli hodnoty, kterým se ještě dnes musíme obdivovat. Ve dvacátém století do pravidelného rytmu života zasáhla válka, největší v lidských dějinách. Lidské osudy byly zpřetrhány, život krajiny byl zničen, Slavkovský les přestal být místem, jakým kdysi býval.

Po válce, kdy bylo téměř veškeré německé obyvatelstvo ze zdejších obcí odsunuto za hranice tehdejší ČSR, se rozsáhlé pohraničí téměř okamžitě vyčistilo a zůstaly jen opuštěné domy. České obyvatelstvo z vnitrozemí jen pomalu přicházelo do zdejších drsných míst. V roce 1946 vláda rozhodla o zřízení velkých vojenských prostor na území tehdejší republiky - Vojenské výcvikové tábory (VVT). Jedním z nich byl zdejší region, za jehož centrum byla vybrána obec Prameny. Rozhodnutí dramaticky změnilo celou oblast tehdejšího Císařského lesa. Dotčeny byly všechny obce, které se v prostoru budovaného VVT nacházely.

Vojsko začalo využívat jednotlivé budovy bývalých vesnic pro výcviku ostrých střelb a celé vesnice tak pomalu vymazávala z mapy světa. Objev bohatých ložisek kvalitního uranu na zdejším území a potřeba Ruska si jej zajistit pro nastávající konflikt se Západem znamenal, že na nátlak Ruska začalo Československo s těžbou této rudy. Armáda proto musela své léta budované pozice vyklidit a prostor opustit. Aby za sebou vojáci zahladili stopy, většinu těžce poškozených domů tehdejších vsí vojáci buldozery srovnali se zemí. Na celé ploše Císařského lesa tak vznikl liduprázdný prostor. Zmizely kříže, boží muka, sochy ve vesnicích, památníky obcí, vzácné relikvie a veškeré stopy po životě dávných zdejších obyvatel.

O některých místech je dochována spousta informací, kreseb, starých i malovaných pohlednic, a naopak o některých místech se nedochovalo téměř nic a pamětníci stárnou a umírají. Naštěstí jsou v regionu obyvatelé, kteří mají zájem o uchování historického dědictví našich předků i pro budoucí generace. Tak vznikají knihy, publikace o zaniklých obcích, mlýnech i dalších památkách, které podávají svědectví o tom, jak dříve naši předchůdci žili a bojovali s mnohdy drsnou přírodou.

V regionu, který zahrnuje i MAS Sokolovsko došlo k zániku téměř 50 obcí, osad a samot. Na území Slavkovského lesa se nachází několik členských obcí Místní akční skupiny Sokolovsko

o.p.s. Největší počet zaniklých obcí (osad) ve Slavkovském lese spadá pod město Březová. Mezi částečně zaniklé, či zcela zaniklé obce lze zařadit následující obce nalézající se na území Slavkovského lesa.

Tab. č. 57: Seznam zaniklých obcí v oblasti Slavkovského lesa v regionu MAS

Název obce	Zánik			Nejvyšší počet obyvatel
	zcela	částečně	obnova	
Alberov	ANO			2019
Arnoltov		ANO		400
Bukovany	ANO		Na jiném místě	1612
Bystřina	ANO			169
Čistá	ANO			2082
Dolní Hluboká			ANO	424
Dolní Žitná	ANO			569
Dvory	ANO			není známo
Háje na Teplou			ANO	159
Horní Žitná	ANO			Spojeno s Dolní Žitnou
Hraničná	ANO			1253
Kamenice		ANO		376
Kostelní Bříza		ANO		355
Krásná Lípa	ANO			880
Lazy Dolní	ANO			není známo
Lazy Horní		ANO		864
Lobzy	ANO			381
Milešov	ANO			201
Milíře	ANO			102
Ostrov	ANO			343
Paseka	ANO			92
Podstrání		ANO		není známo
Prameny		ANO		1527
Rudolec		ANO		268
Smrkovec	ANO			731
Studánka	ANO			281
Tisová		ANO		1052
Třídolí	ANO			383
Týmov	ANO			129
Údolí		ANO		není známo
Vranov	ANO			570
Bošířany	ANO			423
Kfely	ANO			376

Zdroj: Studie proveditelnosti projektu *Obnova reliktů zaniklých obcí Slavkovského lesa*, <http://mas-sokolovsko.eu/projekty/obnova-reliktu/>

MAS Sokolovsko realizovala v letech 2011-2012 projekt „Obnova reliktů zaniklých obcí Slavkovského lesa“ zaměřený na záchranu pozůstatků obcí a uchování tohoto dědictví pro budoucí generace. Níže uvedené fotografie byly pořízeny v rámci tohoto projektu.

Obr. č. 58: Relikty po zaniklých obcích

Hřbitov v Arnoltově čítá několik desítek náhrobků

Židovský hřbitov a nepatrné pozůstatky se dochovaly po zaniklé obci Krásná Lípa

Z obce Týmov zbyl jen podstavec pomníku

Obec Ostrov připomíná uprostřed zeleně jen několik sloupků k oplocení a pozůstatky božích muk

Pozůstatek pomníku připomíná na lesní křižovatce obec Studánku.

Zaniklou obec Smrkovec ne zrovna nejlépe připomíná špatně opravený pomník.

Sklepení a zbytky zdí připomínají zcela zaniklou obec Paseku

I Horní Žitnou uprostřed bolševníku prezentuje pozůstatek pomníku obětem válek.

Daleko lépe prezentuje šikovnost obyvatel Sukovce kamenný mostek přes potok, který dodnes plní svůj účel.

Smírčí kříž u silnice připomíná téměř zaniklou obec Rudolec

Je nutno poznamenat, že zaniklé obce se na území MAS nenacházejí pouze ve Slavkovském lese. Řada jich „padla“ při dolové činnosti. Ty šťastnější byly pouze o pár set metrů či kilometrů posunuty.

MAS Sokolovsko o.p.s. realizuje na svém území projekty, které jsou zaměřeny nejen na současné potřeby obyvatelstva regionu, ale má v úmyslu realizovat i projekty, které uchovají kulturní a historické dědictví pro budoucí generace.

2.10.4 Přírodní památky

Území MAS Sokolovsko může návštěvníky lákat také zajímavými přírodními památkami. Velkoplošné chráněné krajinné oblasti Slavkovský les je věnována samostatná kapitola. Zde uvádíme další přírodní památky Sokolovska.

Mezi největší maloplošné chráněné oblasti patří národní přírodní rezervace (NPR) Velké jeřábí jezero a Velký močál a přírodní památka (PP) Přebuzské vřesoviště, ležící na náhorní plošině nedaleko Přebuzi.

Obr. č. 59: Národní přírodní rezervace Velké jeřábí jezero

Zdroj: Drosera, sdružení ochrany přírody a krajiny, <http://www.droserabublava.cz/images/6.jpg>

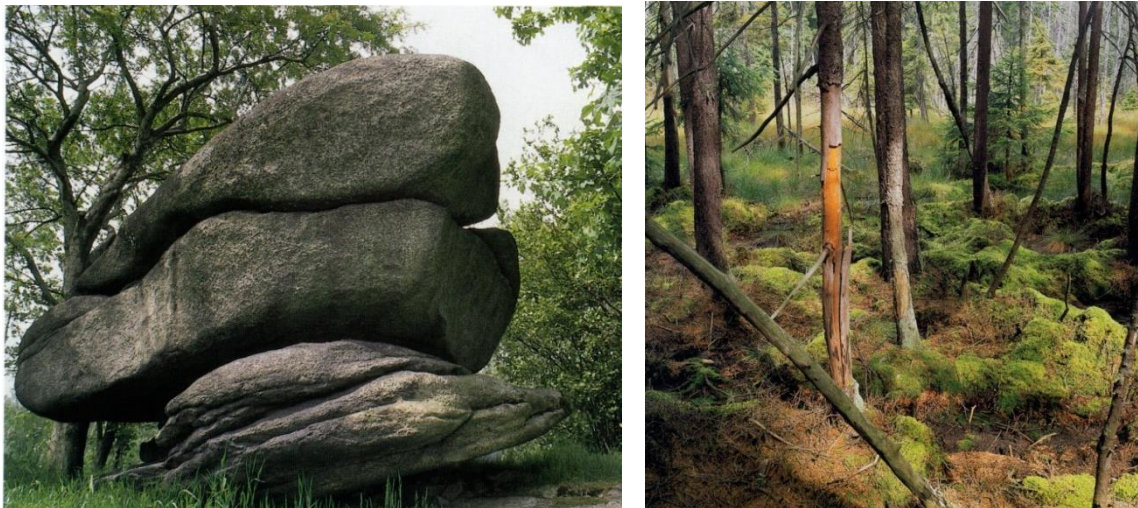
Obr. č. 60: Krajina u Velkého jeřábího jezera

Zdroj: foto vlastní

V Krušných horách se pak nachází přírodní památky (PP) Vysoký kámen, Rašeliniště Haar, Kamenný hřib a nedaleko Oloví pak přírodní rezervace (PR) V rašelinách a přírodní památka (PP) Studenec.

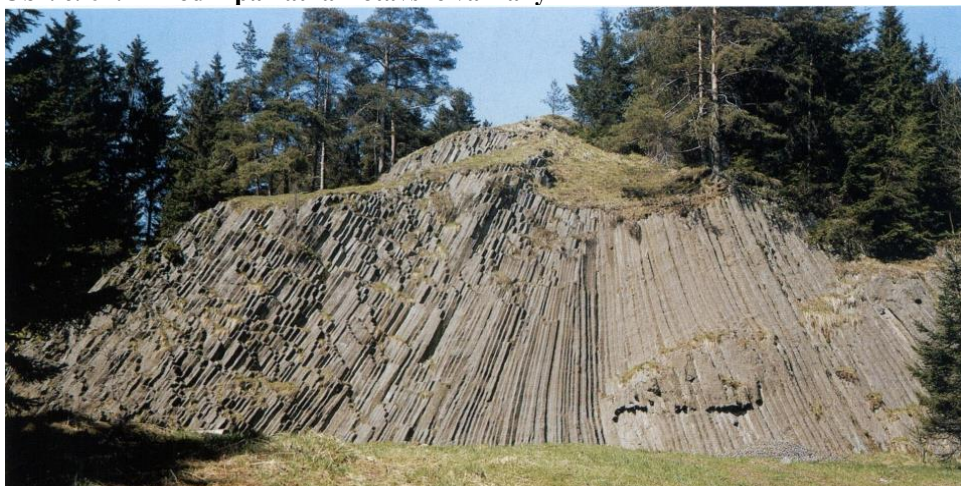
Obr. č. 61: Přírodní památka Kamenný hřib a rašeliniště Haar

Zdroj: vlastní šetření

Opomenout nelze ani turisty známou a hojně navštěvovanou přírodní památku **Rotavské varhany**. Mohutná **odkrytá stěna**, tvořená 12metrovými, vějířovitě rozloženými hranoly, které skutečně připomínají varhanní píšťaly. Tato skalní stěna byla v minulosti odkryta kamenolomem.

Obr. č. 62: Přírodní památka Rotavské varhany

Zdroj: Drosera, sdružení ochrany přírody a krajiny,
<http://www.droserablava.cz/images/4.jpg>

Při řece Ohři je to pak přírodní památka (PP) Údolí Ohře (nejde samozřejmě o celé údolí řeky, která protéká Čechami v délce téměř 300 km, ale pouze o její přírodně pozoruhodný úsek mezi novým silničním mostem přes řeku u Sokolova a

okrajem obce Staré Sedlo) a národní přírodní památka (NPP) Svatošské skály. U obce Rovná se nachází přírodní rezervace (PR) Rašeliniště u Myslivny. Posledním maloplošným chráněným územím je přírodní památka (PP) Moučné pytle. Podrobnější popis těchto ZCHÚ, které se nacházejí v CHKO Slavkovský les, uvádíme v samostatné kapitole věnované CHKO Slavkovský les.

Významným přírodním územím jsou i již zmiňované **Krušné Hory**, v našem případě jejich západní část. Toto 120 km dlouhé pohoří tvoří přirozenou hranici mezi Českou republikou a Německem. Zachovalá příroda je turisty hojně navštěvována jak v letním tak především v zimním období, kdy přitahuje milovníky zimních sportů.

Z evropského systému ochrany přírody **NATURA 2000** nezasahuje na území MAS žádná ptačí oblast, je zde však řada evropsky významných lokalit. Největší lokalita je rozsáhlé **Krušnohorské plató**, o něž se MAS Sokolovsko dělí s Karlovarským okresem. Další rozlohou menší lokality jsou **Tisovec**, **Šibeniční vrch**, **Vysoký kámen**, antropogenně vzniklá **Pískovna Erika** a **Výsypka Matyáš** a dále **Nadlesí**, **Krásenské rašeliniště**, **Ramena Ohře**, **Kaňon Ohře**, **Medvědí rozhledy a U bunkru**. (Zdroj: Natura 2000, <http://www.nature.cz/natura2000-design3/subtext.php?id=1805>).

Obr. č. 63: Pískovna Erika

Zdroj: foto vlastní

Území MAS patří spolu se svým okolím do geologicky velmi rozmanité oblasti, která svou strukturou a rozsahem představuje unikum nejen v rámci Česka, ale dokonce i v širším evropském měřítku. Povrch země a zde probíhající procesy nám pomáhají nahlédnout do tajemství historie naší planety a vlivu jejího vývoje na lidskou civilizaci, na její ekonomický a kulturní vývoj. Z důvodu ochrany tohoto fenoménu vznikl Česko-bavorský geopark Egeria (2. v ČR k 5/2013), jehož cílem je pouze ukázat geologickou sféru této oblasti, ale i spojit ji s přírodními a historickými zajímavostmi a vytvořit tak komplexní mezinárodní celek.

Součástí geoparku **Egeria** o rozloze **2 500 čtverečních kilometrů** je takzvaný **oherský prolom**, tedy propadlina, která je **geologicky nejaktivnější oblastí Českého masivu**. Ačkoli nejmohutnější geologické projevy v ní ustaly před pěti miliony let, přetrvávají v ní tektonika, vulkanismus, vývěry termálních vod nebo i seismická aktivita. Geologickou pestrost území podtrhují ložiska hnědého uhlí, keramických surovin, rud a drahých kovů, výskyty vzácných nerostů a nespočetné minerální prameny. Mnoho míst je chráněno jako přírodní památky.

V Síti evropských geoparků je Česko - bavorský geopark jedinečný svým přeshraničním charakterem a jedním z největších svojí rozlohou. Území **MAS Sokolovsko je zahrnuto do parku celou svou rozlohou**. (Zdroj: <http://www.geopark.cz/>).

2.10.5 Cykloturistika

Cykloturistika již po řadu let neustále nabývá na oblibě i významu. Je jednou z nejrozšířenějších forem trávení volného času. S rostoucí oblibou a zároveň množstvím lidí, kteří se této aktivitě věnují, roste i vybavenost cyklotrasami a cyklostezkami. Povrch zájmového území nabízí možnosti pro cyklisty různého stupně zdatnosti, od rovinných tras vedoucích údolím řeky Ohře až k samotným trasám na hřebenech Krušných hor či Slavkovského lesa. Cyklisté mohou využít sítě cyklotras, které kombinují dopravu po komunikacích III. třídy a ostatních komunikacích (polní, lesní cesty) nebo cyklostezky, které jsou přednostně určeny pro cyklisty, pěší, nebo in-line bruslaře a na které je zakázán vjezd motorovým vozidlem. Tento druh cyklistických komunikací je mnohem bezpečnější, neboť nedochází ke kontaktu cyklistů a motorových vozidel.

Na území Karlovarského kraje je přibližně 2 000 km cyklotras, z toho více než 500 km se nachází na území MAS Sokolovsko. Cyklotrasy jsou postupně rozšiřovány a jejich popisy aktualizovány tak, aby vás co nejvíce informovaly o zajímavostech v místech, kudy po nich budete projíždět. Cyklotrasy totiž často vedou kolem oblíbených turistických cílů: památek, přírodních zajímavostí apod. Na kole také můžete zdolat některou z mnoha naučných stezek a zároveň se tak dozvědět něco nového.

Tab. č. 58: Cyklotrasy na území MAS Sokolovsko

Trasa č.	Průběh cyklotrasy	Délka km
6	Cyklostezka Ohře (113km) úsek Mostov - Loket	28
2017	K.Vary - H.Slavkov (Uran) - Třidomí - Hrušková - Sokolov	28
2135	Slatina - Jedlová - Stará Voda - Lázně Kynžvart - Kladská - Prameny - Krásno	35
2136	Kynšperk nad Ohří - Kolová - Horní Lazy - Kladská	23
2074	Jindřichovice – Oloví – Krajková – Habartov	16
2178	Sokolov, žst – Krajková – Liboc – Mlýnská – Kraslice	26
2179	Kaceřov – Habartov – Josefov – Hřebeny, žst.	14
2181	Krajková, rozc. – Libnov – Studenec	4
2182	Svatava – Lomnice – Boučí, rozc. – Dolní Nivy	12
2183	Studenec – Skelná Huť (Leopoldovy Hamry)	5
2184	Josefov - Hrad Hřebeny (Hartenberk)	7
2244	Kynšperk - Kamenný Dvůr - Mokřina	5
2245	Dobroše - Kynšperk - Kolová	3
2246	Kolová - Libavské Údolí - rozc.pod Smrčným	4
2247	Kynšperk - Kamenný Dvůr - rozc. u Trojice	5
2248	Mokřina - rozc. u Trojice - Libava	4
36-3	Luby - Kostelní - Kraslice - Bublava - Rolava	31
2043	Tisová - Stříbrná - Horní Rotava - Rotava - Jindřichovice -	20

	Háj - Dolní Nivy	
2044	Rolava - Přebuz - Šindelová - Favorit - Mezihorská - Horní Rozmyšl - Dolní Nivy	20
2045	Favorit - Horní Rotava - Kraslice	13
2073	Rotava - Studenec - Oloví - Boučí	14
2074	Jindřichovice - Oloví - Krajková - Habartov	16
2178	Sokolov - Krajková - Mlýnská - Kraslice	26
6	Cyklostezka Ohře (113km) úsek Loket - Radošov	98
362	Klášter Teplá - Bečov - Horní Slavkov - Loket	36
2012	Vintířov - Chodov - Nová Role - Velký Rybník - Hroznětín	26
2016	Loket - Hory - Nová Role	13
2017	Karlovy Vary, Doubí - H.Slavkov - Hrušková - Sokolov	28

Zdroj: <http://www.zivykraj.cz/cz/aktivity/cyklotrasy-v-karlovarskem-kraji-341>

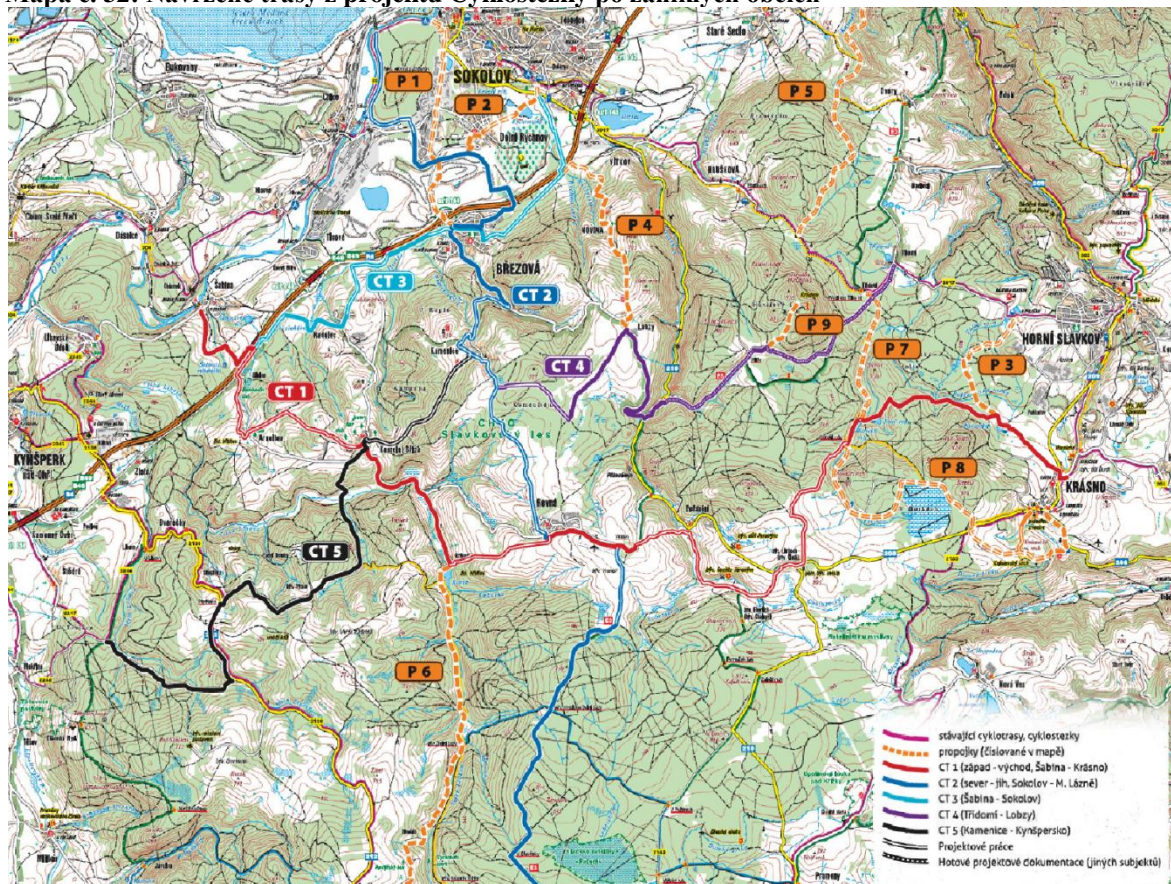
Na území MAS se nachází 7 značených cyklotras na Kraslicku a 16 značených cyklotras na Sokolovsku. (Zdroj: <http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/>, staženo dne 30.1.2013).

Takřka celé území MAS je protknuto v západο-východním směru páteřní cyklostezkou Ohře (národní cyklotrasa č. 6), která vede z Chebu až do Perštejna podél řeky Ohře, a v Karlovarském kraji prochází 4 regiony (Chebsko, Sokolovsko, Karlovarsko a Ostrovsko). Cyklostezka je na celém území MAS hotová, poslední úsek ze Sokolova do Královského Poříčí byl dokončen v roce 2011. (Zdroj: http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/rozvoj/Vystavba_cs_ohre.htm, staženo dne 5.2.2013).

Z páteřní cyklostezky Ohře je možno se napojit i na další cyklostezky vedoucí např. údolím řeky Svatavy, po rekultivovaných výsypkách či Slavkovským lesem. (Zdroj: <http://www.sokinfo.cz/cyklotrasy.htm>, staženo dne 5.2.2013).

MAS Sokolovsko se aktivně zapojila do snahy rozšířit množství cyklotras a cyklostezek na svém území. Proto ve spolupráci s obcemi Horní Slavkov, Krásno, Březová, Rovná, Šabina, Dolní Rychnov a Sokolov zrealizovala projekt s názvem **Cyklostezky po zaniklých obcích Slavkovského lesa a jejich napojení na systémy v sokolovské kotlině**. Projekt byl realizován za finanční podpory programu ROP Severozápad a jeho cílem bylo vytipovat, zmapovat a vyprojektovat cyklotrasy po katastrech výše uvedených obcí a měst. Mapa takto nově navržených více než 40 km tras pro cyklisty následuje. Je nutno zmínit, že projekt by nebylo možné zrealizovat bez finanční podpory dotčených obcí a bez vstřícné spolupráce organizací typu CHKO Slavkovský les, Lesy ČR atd.

Mapa č. 32: Navržené trasy z projektu Cyklostezky po zaniklých obcích

NAVRŽENÉ CYKLOTRASY

Název Start-cíl	Průjezdní body	Popis	Délka (km)
CT 1 červená Šabina - Vranov - Krásno	Šabina (cyklostezka Ohře) - Arnoltov - Velká Halič - Kostelní Břiza - Krásná Lípa - Rovná - Vranov - Podstrání - býv. Chaloupky - Čistá - Komářův rybník - Pískoviště - Krásno - cyklotrasa 2135	Páteční cyklotrasa Slavkovským lesem vesměru Z-V, spojnice řeky Ohře a Krásna	25,4
CT 2 modrá Sokolov - Rovná - Kladská	Sokolov (CS Ohře) - Antonínský most - arboretum Antonín - lesopark Dolní Rychnov - Březová - Kamenice - úvozem - Rovná - Vranov - Vranovská pole - býv. hájenka Dolní Lazy - Hvězda - Kladská (CT 2136)	Páteční cyklotrasa Slavkovským lesem vesměru S-J, spojnice Sokolova a Mariánských Lázní	24,2
CT 3 tyrkysová Arnoltov - Březová - Sokolov	Estakáda R6 u Arnoltova - Rudolec - Mýtina - podél silnice II/606 - „nudle“ podél R6 - ČOV - Březová - hasičárna - podjezd pod R6 - golfové hřiště - Rychnovský rybník - podjezd pod II/210 - Lobežský potok (CS 2017)	Příměstská cyklotrasa	10,2
CT 4 fialová Třidomí - Lobzy - Kamenice	Třidomí (CT 2017) - Třidomí (háj.) - Milíře (Krudum) - Lobežský potok (KČT) - II/210 - Lobzy - pískovka - Kamenice (točna)	Krudumská cyklotrasa	11,7
CT 5 černá Kamenice - Kostelní Břiza - Malá Líbava	Kamenice - Kostelní Břiza - Tři rybníčky - Studánka - údolí Malé Líbavy na II/212 - U Trojice	Malá Líbava	12,7
CELKEM			84,2 km

NAVRŽENÉ PROPOJKY CYKLOTRAS

Název Start-cíl	Průjezdní body	Délka (km)
P 1 Sokolov (cyklostezka Ohře) - Dolní Rychnov - Březová	CS Ohře - klášter - gymnázium - Sokolovské strojírny - Dolní Rychnov - lesopark Dolní Rychnov - podél silnice přes kruhové objezdy u Březové - Březová	4
P 2 Lesopark Dolní Rychnov - Rychnovský rybník	Lesopark Dolní Rychnov - Dolní Rychnov (náměstí) - Rychnovský rybník	1,5
P 3 Pískoviště - Horní Slavkov	Pískoviště - Tábor XI - Horní Slavkov (U Pulečka)	2,5
P 4 R6 - Lobzy	Most R6 u golfového hřiště - chatky Vítkov - Novina - Lobzy	4,1
P 5 Pomník (Hrušková) - Supí potok	Pomník (Hrušková) - Supí potok - Loket (zatáčka)	5,7
P 6 Krásná Lípa - Lazy	Krásná Lípa - Dolní Lazy - Lazy	6,4
P 7 Třidomí (háj.) - Komářův rybník	-	7,7
P 8 Komářův rybník - Krásno	Komářův rybník - V Borkách - rozhledna Krásno - Krásno	7,8
P 9 Milíře-Krudum	-	1,5
CELKEM		41,2 km

Zdroj: <http://mas-sokolovsko.eu/wp-content/uploads/2011/05/letak-cyklostezky-2013-05.pdf>

O významu cyklo dopravy v Karlovarském kraji svědčí i fakt, že kraj má svou vlastní Strategii rozvoje cykloturistiky a cyklodopravy v Karlovarském kraji (ke stažení zde: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/AE4DFF39-A372-4579-A412-95127DB80B6D/0/StrategieCyklo2010.pdf>).

2.10.7 Turistika

K létu neodmyslitelně patří **koupání, turistika, vodáctví či cyklistika**. Území MAS Sokolovsko nabízí možnosti pro zimní i letní koupání. Pro celoroční provoz je kromě Sokolovského bazénu. O poznání více je přírodních i uměle vytvořených vodních nádrží sloužících ke koupání. Na Vítkově, v těsné blízkosti Sokolova, je to především vodní nádrž Michal, která byla napuštěna před několika málo lety. Kromě této doposud největší vodní plochy, určené ke koupání přibude v horizontu několika let i několikanásobně větší jezero Medard. Dalšími známými a v letních měsících hojně využívanými lokalitami jsou koupaliště Bílá Voda v Chodově (venkovní koupaliště), Šindelová (rybník Tajch), Habartov-revitalizovaná oblast zvaná Boden, kde kromě koupání je k dispozici in-line okruh pro bruslaře a malá dětská hřiště. Využit lze i řeku Ohři, jak se tomu děje například v Kynšperku u vodáckého kempu nebo u vodáckého tábořiště v Lokti. Tento výčet není úplný, jelikož ke koupání slouží množství dalších nádrží, rybníků, jezírek, zatopených lomů apod.

Pro milovníky **turistiky** se na území MAS Sokolovsko nachází celá řada naučných a různě tematicky zaměřených stezek. I zde je potenciál na zlepšování stávajícího turistického značení a doplnění turistického značení v atraktivních oblastech, kde je nyní nedostatečné, např. cesta na rozhlednu Krudum.

Mezi Lomnicí a Vintířovem se nachází naučná stezka (NS) s názvem *Velká krušnohorská výsypka*. Tento více než 3 km dlouhý naučný okruh vede po rekultivované části výsypky a zabývá se především botanikou, zoologií a ekologií. Další naučné trasy doprovázejí cyklostezky, jednou z nich je *Naučná stezka na cyklostezce Královské Poříčí – Loket*, druhou pak *Naučná stezka na cyklostezce v Sokolově*. Obě se zabývají přírodovědou a naukou o regionálních přírodních památkách.

Další naučnou stezku nalezneme v Kynšperku nad Ohří, kde se nachází *Naučná stezka Nad rybníkem Sýkorák*, která je zaměřena na historii, geologii, lesnictví, botaniku a zoologii. V Sokolově se nachází *Naučná stezka Botanická stezka Sokolov*, zaměřená na historii sokolovských parků, botaniku a ekologii. *Naučná stezka v Královském Poříčí*, která končí na statku Bernard, nás seznamuje s kulturními i architektonickými památkami, historií, hornickou minulostí, přírodními zajímavostmi, minulostí i současností železniční trať i tzv. Buštěhradské dráhy. *Naučná stezka Litovská výsypka* je zaměřena na geologii, hornictví, ekologii, rekultivaci krajiny po povrchové těžbě. (Zdroj: <http://www.majnek.cz/cyklotrasy/Nau%C4%8Dn%C3%A9%20stezky%20KV%20kraje.pdf>, 2009, staženo dne 25.2.2013).

Mezi Bublavou a Kraslicemi lze navštívit Naučnou stezku Cestami horníků, jež je zaměřena na geologii, hornické, přírodní památky a historii. (Zdroj: <http://prirodakarlovarska.cz/clanky/170-naucna-stezka-stopami-horniku>, staženo dne 5.2.2013).

Dále se na území nacházejí dvě naučné stezky sdružení Permon Horní Slavkov – Uranová Golgota a Hřebeny – Olověný Hartenberg. Město Oloví je zřizovatelem Naučné stezky Oloví.

V roce 2010 vznikl Poznávací okruh Zaniklé obce Březovsko, o celkové délce 63,5 km, který vede po osmnácti částečně nebo úplně zaniklých obcích. Obsahuje dvě trasy – okružní 20 km značená zelenou značkou a červená liniová z Březové na rozcestí turistických tras Pod Dolským Mlýnem (pod vrcholem Lesného). (Zdroj: http://vary.idnes.cz/nova-stezka-zavede-turisty-do-zaniklych-obci-sokolovska-pe3-/vary-zpravy.aspx?c=A100827_150908_vary-zpravy_alt, staženo dne 5.2.2013; Informační leták, zaniklé obce na Březovsku).

Pro vyznavače **vodáctví** se na území MAS nachází jedna z nejoblíbenějších vodáckých řek, **Ohře**. Tato řeka je **splavná** (až na výjimky) **prakticky po celý rok** a je to druhá nejlépe tekoucí řeka z celé ČR. Její potenciál i počet vodáků, kteří ji navštíví, každoročně stoupá. Mimo klasických kanoí je zde v současné době možné se setkat i s kajaky a moderními rafty.

Pro vodáky je zajímavý její vodácký terén spojený s relativně malým stupněm obtížnosti a tudíž vhodný jak pro pokročilé tak i pro začátečníky. Dalšími klady jsou výborná dostupnost hromadné dopravy (tok řeky kopíruje železniční trať), stabilní podnebí, dobře dostupné kulturní památky ležící blízko toku, zajímavá krajina a také čistota vody na horním toku. Spolu s těmito lákadly přitahuje rok od roku Ohře vodáky zlepšujícím se zázemím – vybavenost kempů a ubytoven, možnosti občerstvení, půjčovny lodí apod.

O vodáky i samotnou Ohři již od roku 2007 pečuje občanské sdružení Vodácká Ohře. Na jejích stránkách se lze dočíst informace o řece, splavnosti, kempech a dalším zázemí, apod.

I přestože je řeka v poslední době vodáky hodně vyhledávána, zůstává nabídka tábořišť a kempů podél toku pod úrovní poptávky. Využit lze tábořiště v Lokti (přístupné i automobily), Karlových Varech (u loděnice), Hubertusu (přístupné na lodi z druhého břehu), Radošově (u jezu), Vojkovicích (na fotbalovém hřišti) a Klášterci nad Ohří. Vzhledem k tomu, že řeka protéká CHKO Slavkovský les, CHKO Střední Poohří a přírodním parkem Stráž nad Ohří, je volné táboření po většinu toku zakázáno. Ubytování v pensíoněch lze najít již v podstatě v každé větší vesnici, kterou řeka protéká. V Karlových Varech je možné využít vodácké ubytovny (u loděnice). (Zdroj: <http://www.poohri.cz/vodacka-ohre>).

Obr. č. 65: Ohře v Lokti

Zdroj: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Ohre-%E2%80%93-Vodackou-stezku-do-Karlovyh-Varu-i-Slavko.aspx>

V posledních letech se stává (nejen pro vodáky) velmi oblíbený festival Folková Ohře. S řekou jsou samozřejmě spojeny i další akce, jako odemykání a zamykání řeky, čištění řeky apod. (Zdroj: <http://www.padlo.cz/clanky/800/jubilejni-desaty-rocnik-folkove-ohre-24-26-8-2012.html>).

2.10.8 Ubytování

Návštěvníky mohou lákat nejrůznější zajímavosti a pamětihodnosti Sokolovska. Ovšem na území musí být pro návštěvníky k dispozici dostatečná návštěvnická infrastruktura. Jedním z ukazatelů této návštěvnické infrastruktury je **možnost ubytování pro návštěvníky** území. Z dostupných statistických dat pro rok 2013 vyplývá, že na území MAS Sokolovsko mají návštěvníci k dispozici 9 hromadných ubytovacích zařízení typu hotel nebo motel, 29 penzionů, 4 turistické ubytovny, 4 kempy nebo chatové osady a 15 ostatních ubytovacích zařízení. Což představuje dohromady 61 zařízení poskytujících ubytovací možnosti. Ubytovací zařízení jsou rozprostřena po území MAS Sokolovsko, nejvíce jich je dle statistických dat v Kraslicích, dále v Lokti, na Bublavě, v Kynšperku nad Ohří a na Stříbrné. Zajímavé je, že v největším městě v Sokolově pouze 4.

Při porovnání tohoto ukazatele pro území MAS Sokolovsko s územími sousedních MAS, zjistíme, že nejvíce zařízení poskytujících ubytovací služby je na území MAS 21, konkrétně 113, z čehož je 71 hotelů. Což je významný rozdíl zvláště s přihlédnutím k faktu, že území obou MAS jsou do rozlohy přibližně stejně velká. Ovšem nesmíme zapomenout, že na území MAS 21 se nacházejí světoznámé lázně Mariánské Lázně, kde se nachází drtivá většina těchto ubytovacích zařízení. Ale i při porovnání s územím MAS Krušné hory, které má přibližně poloviční celkovou výměru, MAS Sokolovsko zaostává. Na území MAS Krušné hory se nachází celkem 97 zařízení poskytujících ubytování, nejvíce jsou zde zastoupeny penziony v počtu 46. Přičemž nejvíce ubytovacích možností je v lázeňském městě Jáchymov a ve známém horském středisku Boží Dar. Naopak na území Náš region, které také sousedí s MAS Sokolovsko, nalezneme pouze 16 ubytovacích zařízení, nacházejících se opět převážně v místech, kde jsou známé historické památky, konkrétně Bečov nad Teplou a Teplá.

Tab. č. 59: Ubytovací zařízení

MAS/ r. 2013	celk. výměra (ha)	Hromadná ubytovací zařízení - hotely, motely	Hromadná ubyt. zařízení - penziony	Hromadná ubyt. zařízení - turistické ubytovny	Hromadná ubyt. zařízení - kempy, chatové osady	Hromadná ubyt. zařízení - ostatní	Celkem
MAS Sokolovsko	75 089,74	9	29	4	4	15	61
MAS 21 (ML)	74 017,65	71	24	1	5	12	113
MAS Krušné hory	38 336,43	23	46	6	3	19	97
Náš region	57 561,52	3	8	0	3	2	16

(Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas)

2.10.9 Image Sokolovska

Z uvedeného výčtu památek a nejrůznějších zajímavostí Sokolovska, který si rozhodně neklade za cíl být úplným, je vidět, že Sokolovsko je určitě návštěvnický zajímavou lokalitou, která má co nabídnout. Ovšem jak již bylo uvedeno v kapitole o životním prostředí, dle provedeného šetření (Zdroj: Projekt ReSource, <http://www.sokolov-vychod.cz/resource.php>) je image Sokolovska v České republice špatná. 49 % respondentů tohoto průzkumu neumístí Sokolovsko správně na mapě České republiky. Obvykle jej lokalizují do severních Čech spíše na Mostecko. Dle tohoto průzkumu je Sokolovsko atraktivní lokalitou pro pouze 34 % respondentů ze skupiny, kteří ho ještě nenavštívili. Naopak 61 % respondentů ze skupiny, kteří již Sokolovsko navštívili, jej považuje za atraktivní. Takže je zde potenciál pro změnu vnímání regionu Sokolovska u veřejnosti a zvýšení tak jeho přitažlivosti pro návštěvníky z České republiky, ale i ze zahraničí. Rozvoj služeb cestovního ruchu na území MAS Sokolovsko přispěje také k tvorbě nových pracovních míst a pomůže tak ke zlepšení jednoho z nejožehavějších problémů Sokolovska, a to vysoké nezaměstnanosti.

2.10.10 Analýza problémů – Cestovní ruch

Na území MAS Sokolovsko se nachází množství historických, industriálních, přírodních a dalších památek a zajímavostí. Regionem prochází mnoho cyklotras a cyklostezek a je zde zázemí i pro další způsoby aktivního trávení volného času (turistika, vodáctví, zimní sporty). V porovnání s okolními regiony Sokolovsko zaostává v nabídce ubytovacích možností. Sokolovsko je stále vnímáno jako region, který není atraktivní pro trávení dovolené.

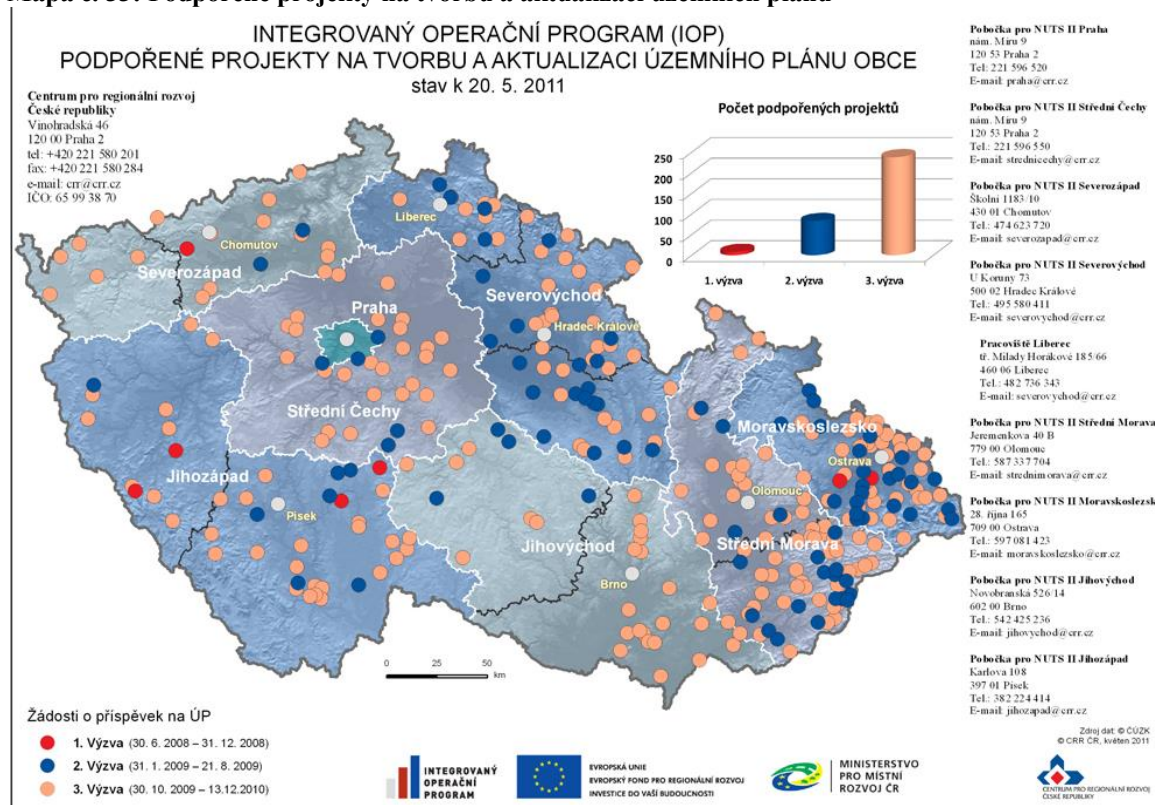
Příležitostí do budoucna je propagace Sokolovska a změna jeho image, aby Sokolovsko bylo vnímáno jako atraktivní region pro trávení dovolené. S tím souvisí i zlepšení a rozšíření nabídky ubytovacích a dalších služeb návštěvnické infrastruktury. Rozšířením nabídky služeb cestovního ruchu vzniknou také další pracovní místa v regionu, který dlouhodobě trápí vysoká nezaměstnanost.

2.11 Rozvojový potenciál

2.11.1 Územní plánování

Jak vyplynulo z dotazníkového šetření v obcích na území MAS Sokolovsko, celkem 32 jich má schválené aktuální územní plány. Zbylých 5 se pak k jejich schválení či přepracování chystá. MAS umožňovala svým členům podání žádosti prostřednictvím Strategického plánu Leader na vypracování územního plánu, za celé programové období 2007 – 2013 však tuto možnost nikdo nevyužil. Další možností pro obce bylo čerpání podpory z programu Integrovaný operační program, jehož jeho opatření bylo cíleno právě na tvorbu územních plánů. Z celého Karlovarského kraje tuto možnost využilo pouze 5 obcí. Lze konstatovat, že obce na území MAS nemají zásadní problémy v oblasti tvorby územního plánu.

Mapa č. 33: Podpořené projekty na tvorbu a aktualizaci územních plánů

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/IOP_UP_09_akualizace_2011_5.jpg

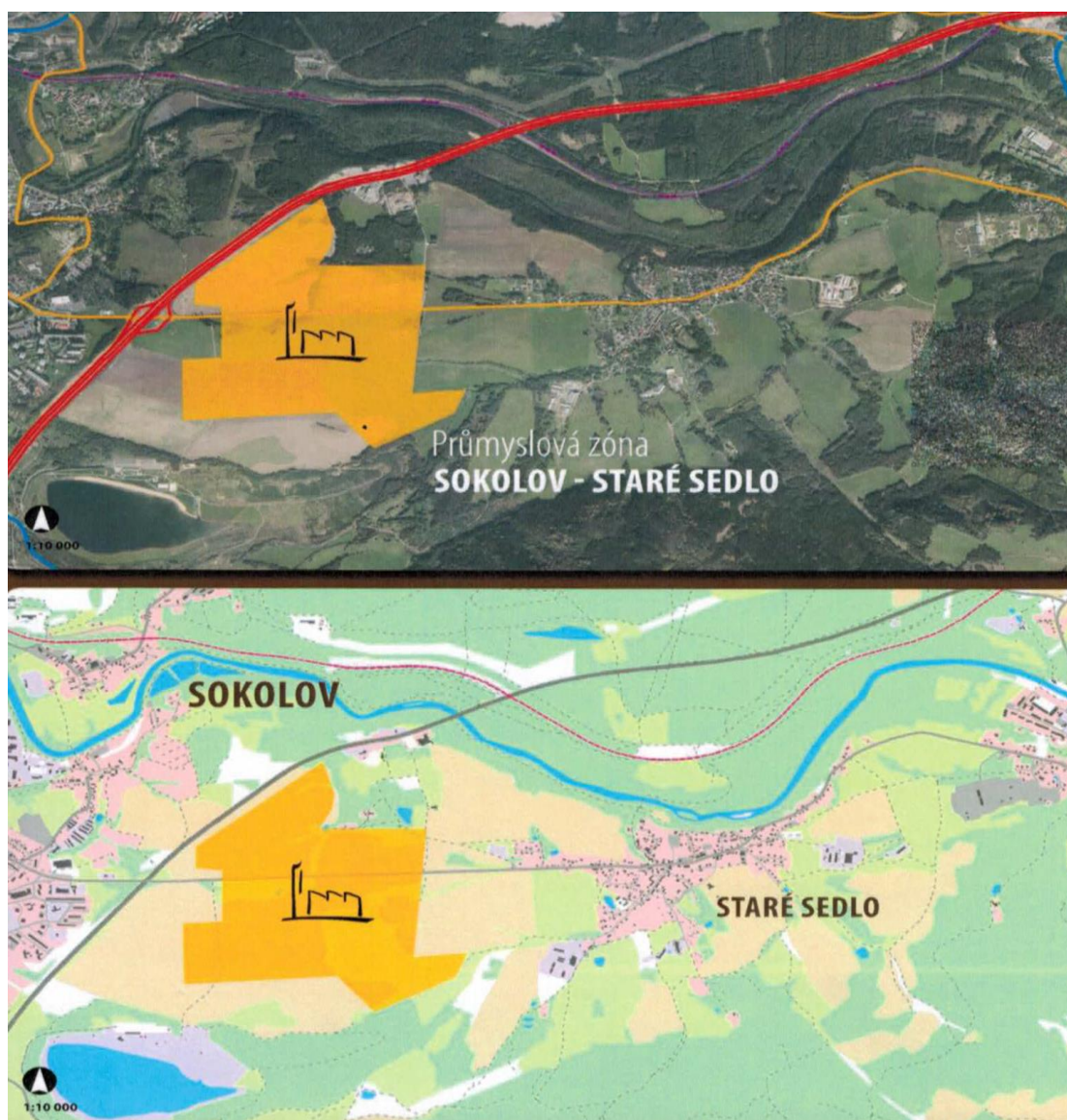
V rámci příprav na nové programové období Evropské unie 2014-2020 zpracovávají vybrané sídelní aglomerace tzv. Integrované plány rozvoje území (IPRÚ). Integrovaným plánem rozvoje území se rozumí soubor vzájemně obsahově a časově provázaných aktivit a projektů, které směřují k rozvoji ve vymezeném území, s důrazem na koncentraci a provázanost aktivit a jejich efektivnost.

2.11.2 Rozvojová území

Nabídka rozvojových průmyslových ploch, a to jak v rámci areálů řady současných podniků, tak nových území, vč. ploch po rekultivaci (bez infrastruktury), je dostatečná. Jedná se např. o průmyslovou zónu Vítkov (17,9 ha – obec Dolní Rychnov, město Sokolov) z níž je volných ještě přibližně 90 %. Další rozvojové plochy použitelné pro vybudování průmyslových zón se nacházejí v lokalitách Sokolov – Staré Sedlo, Silvestr a Nové Sedlo.

Rozvojová plocha v lokalitě Sokolov – Staré Sedlo má rozlohu 124 ha, z hlediska územně plánovací dokumentace je připraven k využití, jejím vlastníkem je Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. Je zde dopravní napojení na rychlostní komunikaci R6, není zde napojení technické infrastruktury.

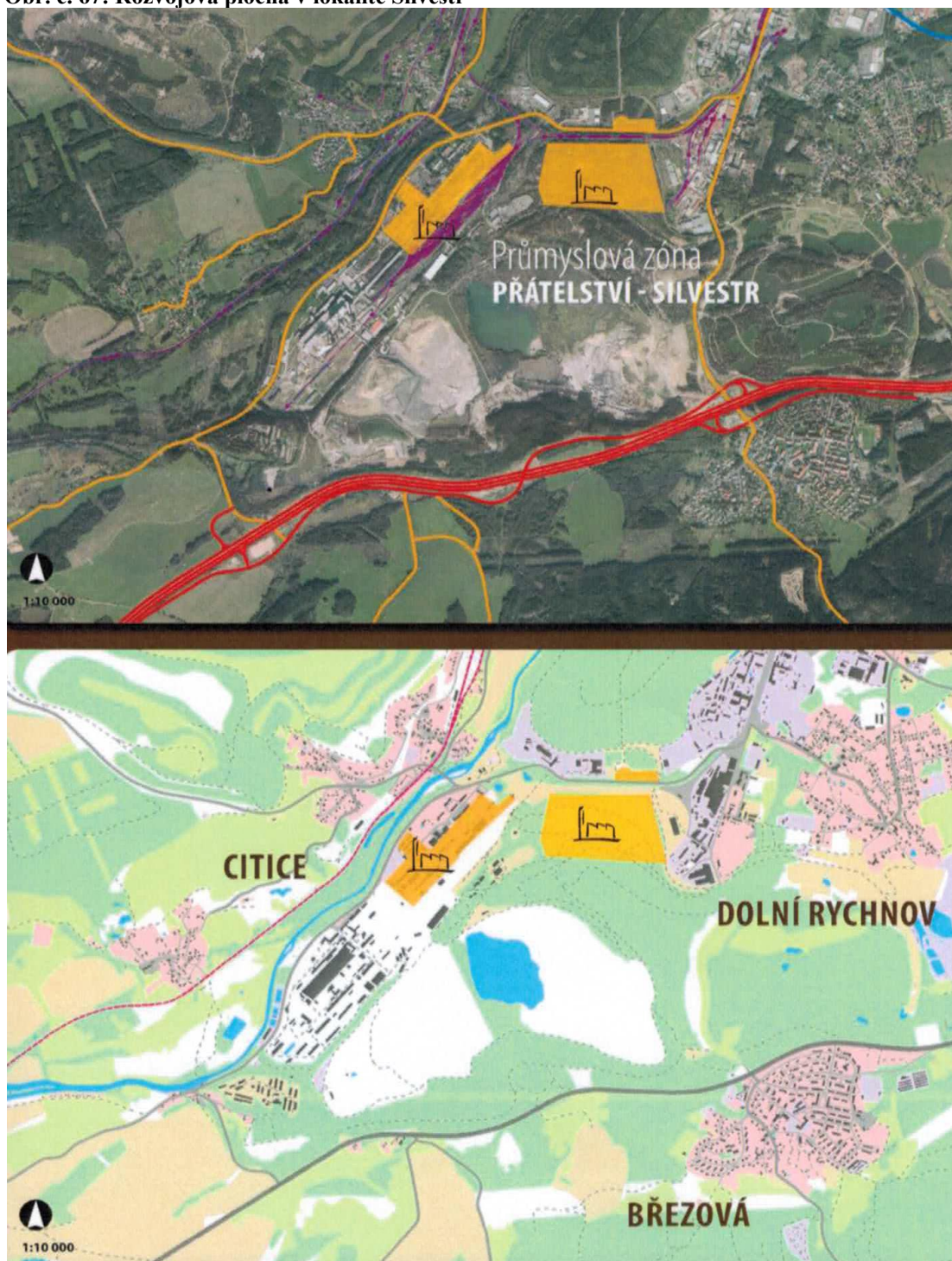
Obr. č. 66: Rozvojová plocha v lokalitě Sokolov – Staré Sedlo

Zdroj: Karlovarský kraj: Rozvojové plochy

Rozvojová plocha v lokalitě Silvestr má rozlohu 45 ha, z hlediska územně plánovací dokumentace je připravena k využití, jejím vlastníkem je Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. Nachází se ve vzdálenosti cca 3 km od rychlostní komunikace R6, je v blízkosti hlavní železniční trati Cheb – Chomutov, jsou zde zavedeny dvě funkční vlečky. Je zde napojení technické infrastruktury: vodovod, kanalizace, plynovod, elektřina, teplo a telekomunikace.

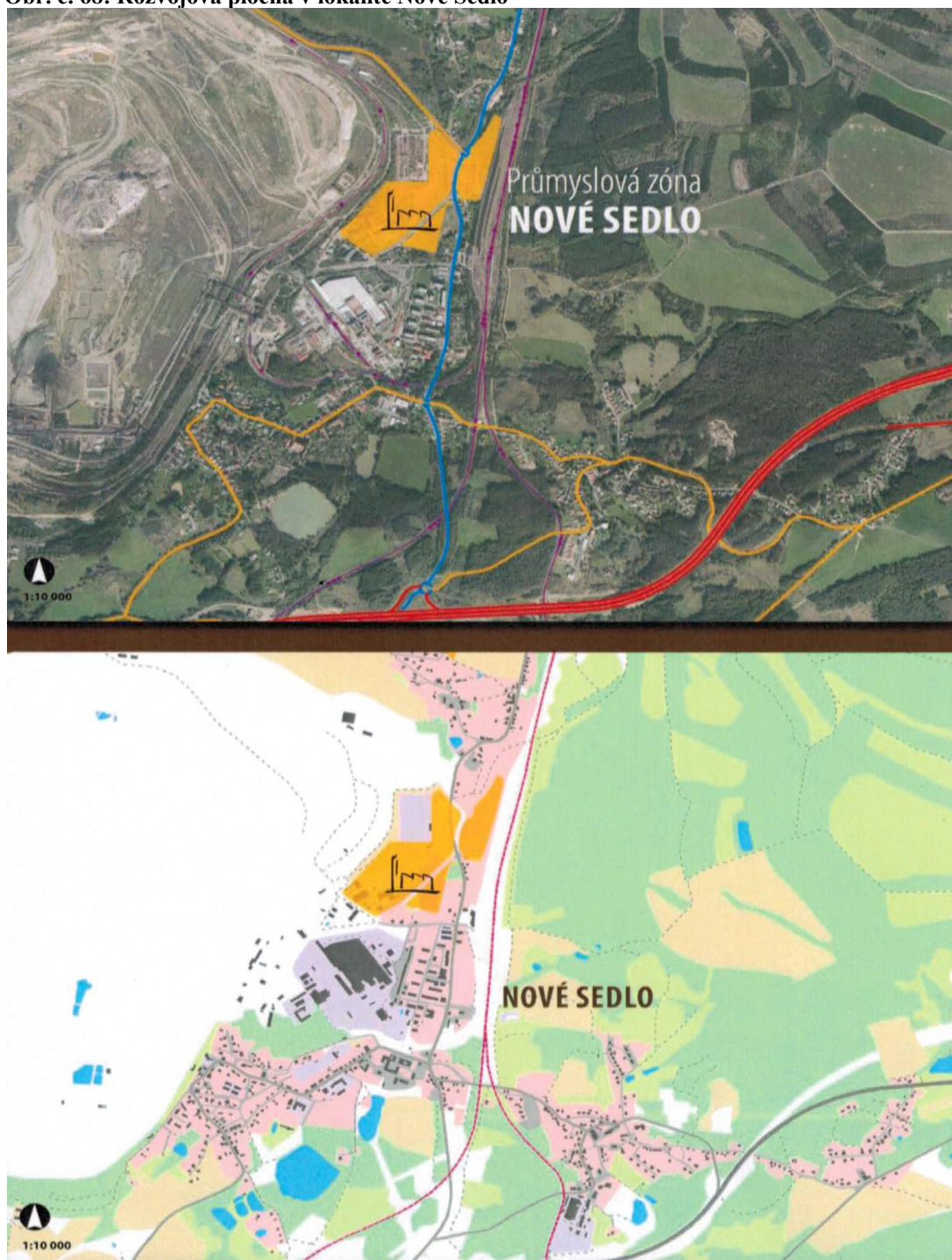
Obr. č. 67: Rozvojová plocha v lokalitě Silvestr

Zdroj: Karlovarský kraj: Rozvojové plochy

Rozvojová plocha v lokalitě Nové Sedlo má rozlohu 10 ha, z hlediska územně plánovací dokumentace je připravena k využití, je v obecním vlastnictví. Z hlediska dopravního napojení se nachází ve vzdálenosti cca 2 km od rychlostní komunikace R6 a v blízkosti železniční trati Loket – Chodov. Z technické infrastruktury je zde napojení na vodovod, kanalizaci, elektřinu, teplo a telekomunikace.

Obr. č. 68: Rozvojová plocha v lokalitě Nové Sedlo

Zdroj: Karlovarský kraj: Rozvojové plochy

Brownfields jsou pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití, jsou opuštěné a podvyužité, často mají ekologickou zátěž a zdevastované výrobní či jiné budovy. Rekonstrukce či revitalizace takové nemovitosti k novému efektivnímu využívání je podporována z fondů EU. Takovýchto brownfields je na území MAS Sokolovsko také několik. Jmenujme např. areál bývalé Tosty v Habartově (4 700 m²), bývalý muniční sklad v Novém Sedle (108 600 m²), budova Dvorana v Lokti (900 m²), objekt původní obecní školy ve Svatavě (3 400 m²). (Zdroj: Regionální informační systém, staženo 6/2013, <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/prumyslove-zony?nazev=&typNuts=4&krajNuts=CZ041&okresNuts=>

<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/brownfields?searchStr=&nutsType=5&nuts3=&nuts4=CZ0413&obecHidden=&obec=&nejvhodnejsiZpusobVyuziti=&kvalitativniHodnoceniLokalit=&rozlohaCelkemOd=&rozlohaCelkemDo=>).

2.11.3 Ekonomický potenciál

Jak vyplývá z Regionální zprávy Karlovarského kraje, ekonomická výkonnost Karlovarského kraje i růstová dynamika jsou na nízké úrovni. Karlovarský kraj dlouhodobě zaostává za ostatními regiony Česka. V ekonomické struktuře kraje je nižší zastoupení zpracovatelského průmyslu než v ostatních částech ČR (nižší podíl na zaměstnanosti, tvorbě HPH i tržbách). Podíl zpracovatelského průmyslu na zaměstnanosti byl v Karlovarském kraji v roce 2012 25,8 %, po Praze a Středočeském kraji třetí nejnižší hodnota. Průměr ČR je 26,6 %, ale je silně ovlivněn Prahou. Průměrně v ostatních krajích bez Prahy tvoří zpracovatelský průmysl 30,4 % zaměstnanosti v národním hospodářství (podle VŠPS).

Podíl zpracovatelského průmyslu na tvorbě hrubé přidané hodnoty (HPH) je v Karlovarském kraji pouze 20,6 %, což je s odstupem nejnižší hodnota (kromě Prahy). Průměr u ostatních krajů činí 30,5 %. Hodnoty podílů HPH a zaměstnanosti také ukazují, že v Karlovarském kraji mají aktivity ve zpracovatelském průmyslu spíše jednodušší povahu s nižší přidanou hodnotou a znalostní náročností.

Příčinou nižšího zastoupení zpracovatelského průmyslu v hospodářské struktuře je zejména rozvinutý těžební průmysl (jeho podíl dlouhodobě slabě klesá), výroba elektrické energie (podíl naopak stoupá) a sektor cestovního ruchu a na něj navázaných služeb, který tvoří podle odhadů zhruba 10 % krajského HDP. To jsou nejvýznamnější specifika regionální hospodářské struktury. Ve vnitřním členění zpracovatelského průmyslu, který je zpravidla považován za hlavní hnací motor ekonomiky, hrají nejvýznamnější roli odvětví kovovýroby, výroby skla, porcelánu, keramiky a stavebních hmot.

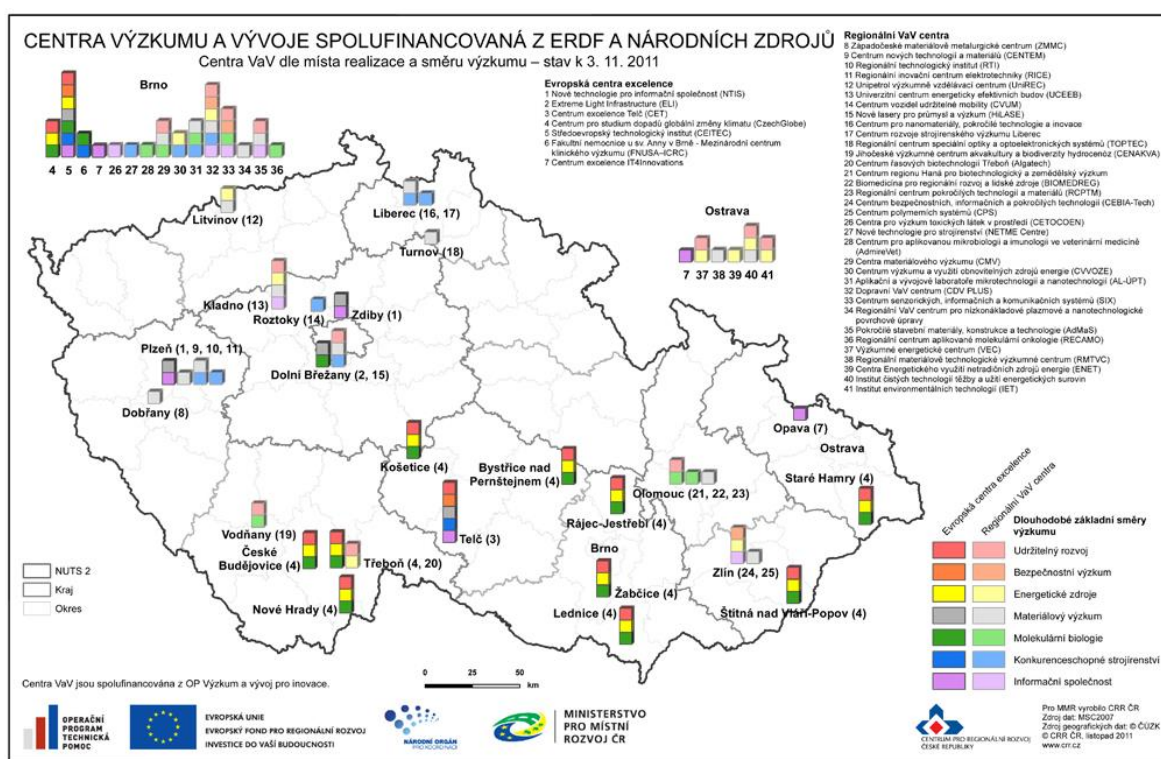
Inovační systém Karlovarského kraje trpí značně nízkou úrovní vstupů i výstupů. Ačkoliv vysoká míra inovačních vstupů nezaručuje automaticky i adekvátní míru výstupů inovačního systému, velmi malá pozornost věnovaná inovacím a vstupům do inovačního systému v Karlovarském kraji je problémem.

Region je mezi kraji ČR s výrazným odstupem na posledním místě ve výdajích na vědu a výzkum, v počtu výzkumníků i podílu VŠ a odborné zaměstnanosti. V kraji bylo v roce 2011 ve veřejném i soukromém sektoru pouze 102 pracovníků ve VaV, což představuje jen 0,2 % celkové kapacity v ČR. Souhrnné výdaje všech tří sektorů na VaV dosahovaly pouze 0,15 % HDP, což je mezi kraji ČR opět nejhorší výsledek. Tento stav nejvíce ovlivňuje povaha ekonomických aktivit místních firem. Ty se až na výjimky nevěnují systematickému výzkumu či vývoji nebo realizují vývoj na nižších stupních hodnotového řetězce – nejčastěji

prizpůsobování výrobků místním trhům nebo inovace sloužící k dohánění konkurence. Situaci zhoršuje absence univerzity či silných výzkumných organizací, které generují výzkumné poznatky a mohou se podílet na jejich aplikaci do firemní praxe různou formou (transfer technologií, vznik spin-off firem apod.). Přímým důsledkem je nízká míra inovačních výstupů a výstupů, které by byly formálně chráněny jako duševní vlastnictví.

Obrovský rozvojový potenciál tedy spatřujeme ve vytvoření nového centra výzkumu a vývoje. Karlovarský kraj je jedním ze 4 posledních krajů České republiky, kde žádné takovéto centrum není. Ideální by byla varianta spolupráce s vysokou školou, která by se v regionu etablovala (možnost i vytvoření pobočky stávající VŠ z jiného regionu).

Mapa č. 35: Centra výzkumu a vývoje

Zdroj: <http://www.risy.cz/cs/mapy-ke-stazeni>

Při podrobnějším pohledu na ostatní dílčí skupiny KZAM vyplývá, že Karlovarský kraj má v porovnání s ostatními kraji nejnižší podíl skupiny Vědeckých a odborných duševních pracovníků (KZAM 2), pouze 5,7 %. Zároveň má ale kraj nejvyšší podíl zaměstnaných v třídách KZAM 8 a 9 – Obsluha strojů a zařízení a Pomocní a nekvalifikovaní dělníci. V třídách KZAM 8 a 9, které zahrnují zaměstnance vykonávající jednodušší práci s nižšími nároky na kvalifikaci, v Karlovarském kraji pracuje 26,5 % zaměstnanců, což je mezi kraji ČR nejvyšší hodnota (průměr za ČR je 21 %).

Dalším palčivým problémem je nízká produktivita práce napříč téměř všemi sektory ekonomiky, nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva a špatná pozice firem v hodnotových řetězcích, z čehož vyplývá orientace na zakázkovou výrobu méně sofistikovaných výrobků s nižší přidanou hodnotou často pro německé odběratele. Tento fakt umožňuje zaměstnávat méně kvalifikovanou pracovní sílu, tím se však brzdí rozvojová úroveň firem a možnost expandovat na vzdálenější trhy.

Významný ekonomický potenciál skýtá pro region oblast cestovního ruchu a služeb v něm. Různorodý krajinný ráz, množství kulturních i technických památek, možnosti rekreačních aktivit a také rekultivovaná území jsou oblasti, ve kterých má region Sokolovska svou sílu. Prostor je zde v rozvoji služeb v oblasti cestovního ruchu a destinačního managementu a tím ve snížení nezaměstnanosti a zlepšení ekonomiky regionu (viz kapitola Cestovní ruch). (Zdroj: http://www.karp-kv.cz/cz/Inovace/Documents/Regionalni_zprava_Potencial_Karlovarskeho_kraje.pdf, http://www.kr-karlovarsky.cz/region/Documents/PI_Analyza_PRKK_2x.pdf).

2.11.3.1 Lidský potenciál

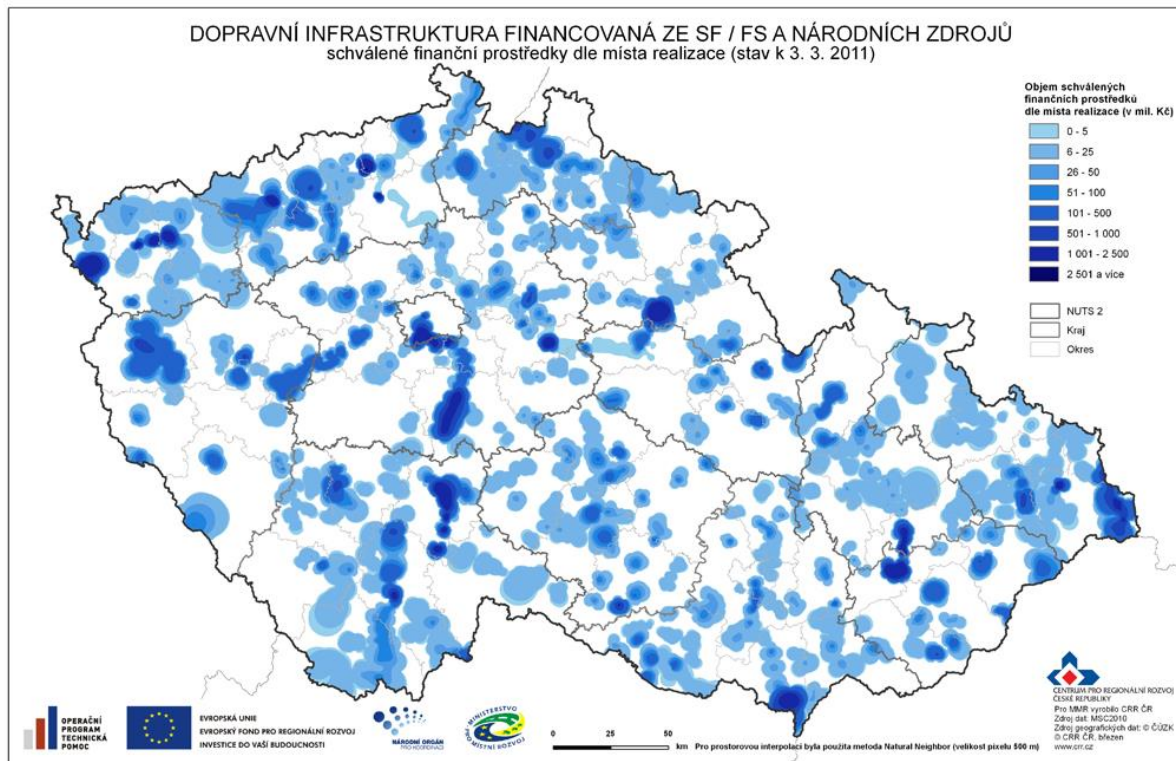
Lidské zdroje představují klíčovou složku rozvojového a ekonomického potenciálu. Demografické ukazatele poskytují základní charakteristiku populační základny – množství potenciálně dostupných a využitelných pracovních sil a dlouhodobé měřítko vývoje počtu obyvatel, věkové a vzdělanostní struktury populace regionu. Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva zásadním způsobem ovlivňuje nejen dostupnost pracovních sil, ale také ekonomickou zátěž regionu.

Sokolovsko se vyznačuje nižší mírou osídlení, navíc se dlouhodobě potýká s problémem migrace do větších měst z důvodu lepších vyhlídek na zaměstnání. Stejně tak, jak již bylo zmíněno v relevantních kapitolách výše, je problémem návratnost vysokoškoláků zpět do regionu. Přestože Sokolovsko vykazuje nižší věkový průměr obyvatelstva (viz tabulka č. 6 kapitola Věková struktura obyvatelstva), což by mohlo značit jistou ekonomickou sílu, je tato skutečnost svázána s faktem, že právě mladí lidé tvoří nejpočetnější skupinu nezaměstnaných (viz kapitola Nezaměstnanost). Zároveň je kraj, resp. region, oblastí s vysokým počtem osob pouze se základním vzděláním (22-26 % - viz kapitola Vzdělanostní struktura). Všechna tato fakta úzce souvisí s výše popsanou slabou ekonomickou výkonností regionu.

2.11.3.2 Potenciál vyplývající z kvalit a zlepšení dopravy

Nezbytnou podmínkou pro využití stávajícího potenciálu území MAS Sokolovsko je rozvoj dopravní infrastruktury.

Mapa č. 36: Čerpání dotovaných prostředků v rámci dopravní infrastruktury

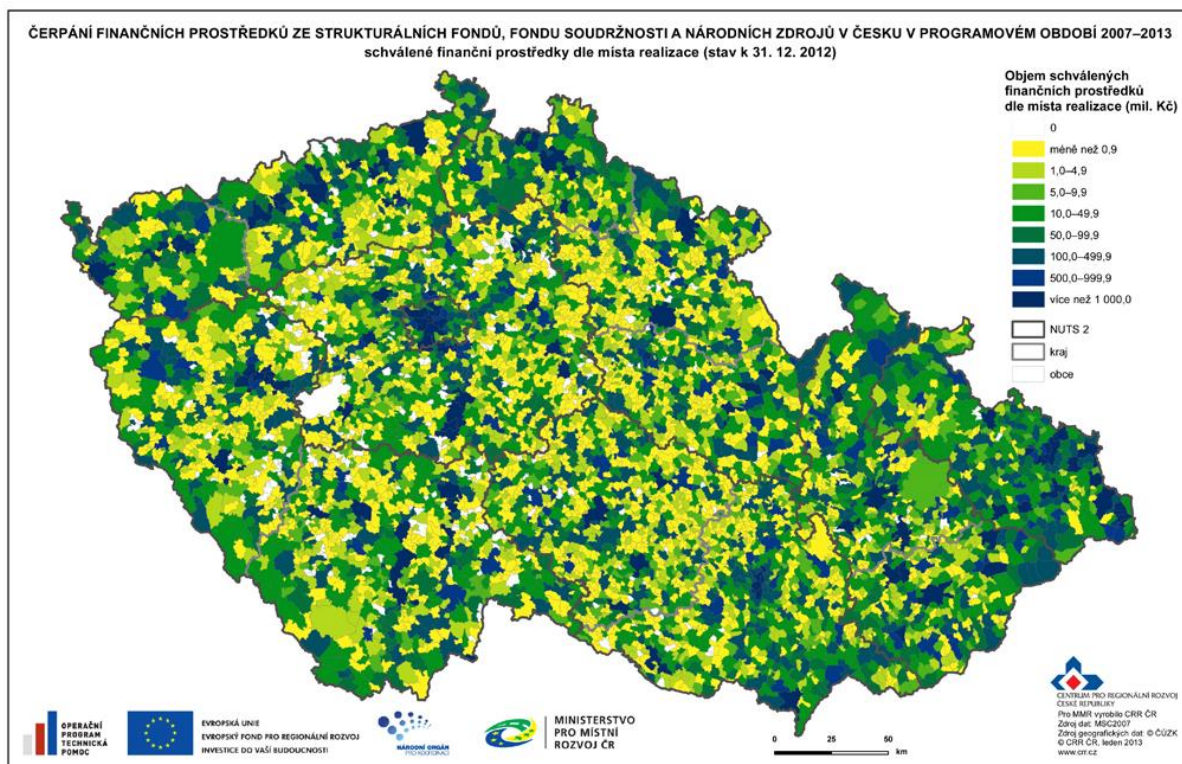

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Doprava_Interpol_2011.jpg

2.11.4 Potenciál vícezdrojového financování

Jednou z možností, jak do regionu přilákat finanční prostředky, je bezpochyby využívání čerpání ze strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů. Přehled tohoto čerpání za období 2007-2013 dokládá následující mapka. Lze konstatovat, že náš region dosáhl průměrného čerpání v porovnání s ostatními regiony České republiky.

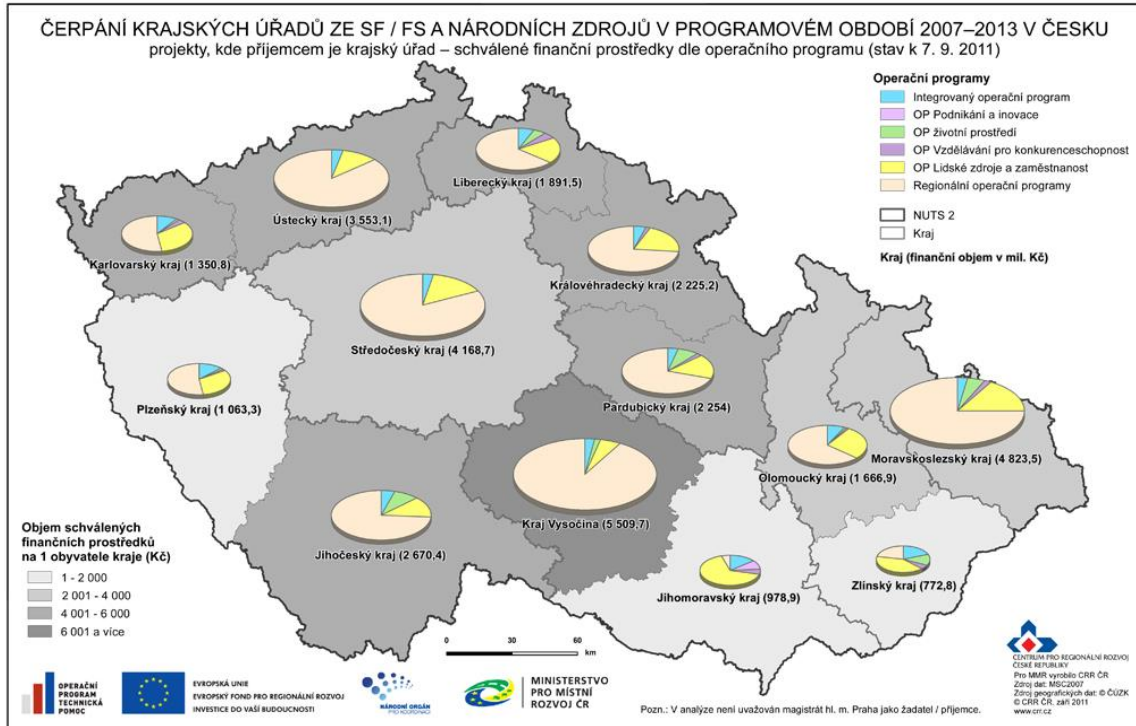
Mapa č. 37: Čerpání finančních prostředků

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Cerpani_2011_fin_2012.jpg

Zajímavé je sledovat, jak se čerpání chopil samotný krajský úřad Karlovarského kraje. Na 1 obyvatele kraj čerpal v období 2007-2013 (k 7.9.2011) 4.000 – 6.000 Kč. Nejvíce finančních prostředků bylo čerpáno v rámci ROP Severozápad, poté z OP Lidské zdroje a zaměstnanost a Integrovaného operačního programu. Bohužel poměrně málo projektů směřovalo do OP Podnikání a inovace, OP Vzdělávání pro konkurenceschopst a do Operačního programu Životní prostředí. V porovnání s Libereckým krajem (který je svou rozlohou našemu kraji nejpodobnější) bylo v Karlovarském kraji čerpání nižší o zhruba 0,5 mld. Kč.

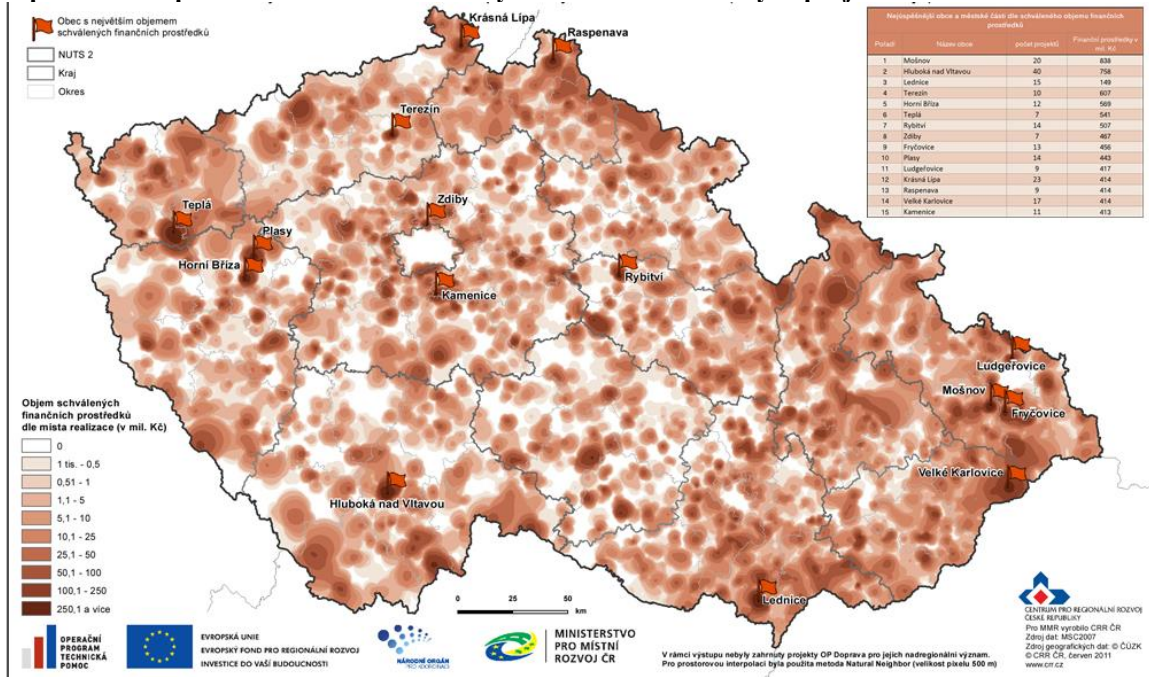
Mapa č. 38: Čerpání krajských úřadů v rámci dotovaných projektů

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Kraje_2011_diag.jpg

Ovšem pro potřeby MAS Sokolovsko je mnohem důležitější sledovat čerpání u menších obcí, konkrétně u obcí mezi 500 a 5.000 obyvateli, bylo na našem území nejvíce prostředků z dotovaných projektů získáno na Kraslicku a na Sokolovsku.

Mapa č. 39: Čerpání obcí od 500 do 5.000 obyvatel v rámci dotovaných projektů

Zdroj: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Obce_500_Interpol_2011_UPRAV.jpg, stav k 4.5.2011

2.12 Analýza rozvojových potřeb území - SWOT analýza

Co si vlastně pod pojmem SWOT analýza představit. Jedná se o zkratku anglických slov:

Strengths –silné stránky,

Weaknesses – slabé stránky,

Opportunities – příležitosti,

Threats – hrozby.

Stručně řečeno, jedná se o **eliminaci hrozeb a řešení slabých stránek při současném využití silných stránek a realizaci příležitostí**. Přičemž silné a slabé stránky jsou považovány za součást vnitřní situace MAS. Příležitosti a ohrožení jsou naopak dány zvnějšku a považujeme je za vnější situaci. Jinak samozřejmě silné stránky a příležitosti jsou pozitivní a naopak silné stránky a ohrožení jsou negativní faktory.

Formální úprava SWOT analýzy není pevně standardizována. Je možné SWOT analýzu zpracovat pouze jako text. Ovšem obvyklejší je zpracování tabulkové. SWOT analýza tedy v podstatě koncentruje poznatky plynoucí z analýzy území. V rámci analýzy území **jsme řešili 4 rozvojové oblasti:**

- A. Vzdělávání a zaměstnanost (včetně aktivit volného času)
- B. Životní prostředí a udržitelný rozvoj
- C. Konkurenceschopný venkov (podpora drobného podnikání, zemědělců a CR)
- D. Kvalita života na venkově (komunální politika, péče o památky, služby na venkově)

Body v jednotlivých kvadrantech dílčích SWOT jsou řazeny podle počtu bodů, které získaly při hlasování. Z těchto dílčích SWOT analýz byla vytvořena **integrovaná SWOT** analýza. Pořadí bodů v jejích kvadrantech neodpovídá jejich důležitosti. Body jsou úzce provázané a nelze určit jejich prioritu. Pro přehlednost odlišujeme body v jednotlivých klíčových oblastech integrované SWOT jinou barvou.

Tab. č. 60: SWOT analýza Vzdělávání a zaměstnanost

SWOT VZDĚLÁVÁNÍ A ZAMĚSTNANOST	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. ČETNOST A VYBAVENOST SPORTOVNÍCH AREÁLŮ 2. ŠIROKÁ NABÍDKA KVALITNÍCH VZDĚLÁVACÍCH VOLNOČASOVÝCH PROGRAMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ, DOBRÁ VYBAVENOST VČ. SLUŽEB PRO VEŘEJNOST (DDM, ZUŠ) 3. DOPRAVNÍ DOSTUPNOST (R6 CHEB - KV) 4. EKONOMICKY SILNÉ SPOLEČNOSTI 5. DOSTUPNOST ZÁKLADNÍCH ŠKOL 6. NABÍDKA VOLNÝCH MÍST VE SPECIALIZOVANÝCH OBORECH (ŘIDIČI NÁKLADNÍCH VOZŮ, SVÁŘEČI, ZÁMEČNÍCI, APOD.) 7. ŠIROKÉ SPEKTRUM NABÍZENÝCH OBORŮ (STŘEDNÍ ŠKOLA ŽIVNOSTENSKÁ A ISŠTE) 8. VOLNOČASOVÉ AKTIVITY - POMĚRNĚ SILNĚ ROZVINUTÁ ZÁJMOVÁ SPOLKOVÁ ČINNOST (DOBROVOLNÍ HASIČI, SOKOL, RYBÁŘI, MYSLIVCI, APOD.) 9. ROZVOJ KVALITY A DOSTUPNOSTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB 10. ROZVINUTÝ PŘÍHRANIČNÍ STYK - OBCHOD, SLUŽBY 11. TRADIČNÍ SPORTOVNÍ AKCE 	<ol style="list-style-type: none"> 1. VYSOKÝ POČET OSOB SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH ČI OHROŽENÝCH SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM 2. VYSOKÁ NEZAMĚSTNANOST 3. NÍZKÁ ÚROVEŇ KOMUNIKACE MEZI ŠKOLSTVÍM A PODNIKATELSKOU SFÉROU - NESOULAD MEZI KVALITOU A TYPEM VZDĚLÁNÍ A POTŘEBAMI NA TRHU PRÁCE (NEVYHOVUJÍCÍ STRUKTURA ŠKOLSTVÍ) 4. PODNIKY S MALOU PŘIDANOU HODNOTOU A NÍZKÝMI NÁROKY NA VZDĚLÁNÍ 5. VYSOKÝ POČET OSOB BEZ VZDĚLÁNÍ NEBO JEN SE ZÁKLADNÍM VZDĚLÁNÍM 6. NESOULAD MEZI KOMPETENCEMI PRACOVNÍKŮ A POŽADAVKY ZAMĚSTNAVATELŮ ZEJMÉNA V TECHNICKÝCH OBORECH 7. NEJMÉNĚ PROSTŘEDKŮ NA VÝZKUM A VÝVOJ ZE VŠECH KRAJŮ 8. NÍZKÁ JAZYKOVÁ VYBAVENOST 9. NÍZKÁ INTENZITA PODNIKATELSKÉ ČINNOSTI 10. NEDOSTATEČNÁ KVALIFIKAČNÍ STRUKTURA 11. DLOUHODOBĚ NEJNIŽŠÍ MZDY V ČR 12. ODLIV MOZKŮ (VYSOKOŠKOLÁCI ODCHÁZÍ DO VĚTŠÍCH MĚST) 13. ABSOLVENTI BEZ POŽADOVANÝCH ODBORNÝCH KOMPETENCÍ DLE TRHU PRÁCE 14. NÍZKÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE 15. MÁLO PSYCHOLOGŮ I PRO DUŠEVNĚ NEMOCNÉ 16. VYSOKÁ MÍRA NEKOMPETENTNÍCH UČITELŮ 17. NEDOSTATEČNÝ POČET MATEŘSKÝCH CENTER 18. NÍZKÁ SOLIDARITA SILNÝCH PODNIK. SUBJEKTŮ 19. NÍZKÁ PODPORA VEŘEJNÉ SFÉRY PRO PODNIKÁNÍ A NNO

PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ZPROSTŘEDKOVÁNÍ KOMUNIKACE MEZI ŠKOLSTVÍM A ZAMĚSTNAVATELI V OBLASTI ODBORNÝCH KOMPETENCÍ ABSOLVENTŮ – ANIMACE ÚZEMÍ 2. PODPORA JAZYKOVÉ GRAMOTNOSTI (SPECIFICKY ZAMĚŘENÉ NA RJ A NJ) 3. VYUŽÍVÁNÍ AKTIVNÍCH POLITIK ZAMĚSTNANOSTI (PROSTUPNÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ, VPP, ZMĚNA DÁVKOVÉHO SYSTÉMU) 4. ŠKOLY JAKO KOMUNITNÍ CENTRA (ZACHOVÁNÍ NĚKTERÝCH MALÝCH ŠKOL) 5. ZKVALITNĚNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA ŠKOLÁCH (NAPŘ. NOVÉ VÝUKOVÉ PŘÍSTUPY A METODY, INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP) 6. AKTIVIZOVAT ZAPOJENÍ VELKÝCH FIREM – APEL NA SPOLEČENSKOU ZODPOVĚDNOST 7. ROZVOJ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB JAKO PŘÍLEŽITOST PRO NOVÁ PRACOVNÍ MÍSTA 8. ROZVOJ TERCIÁRNÍHO SEKTORU SLUŽEB V RÁMCI RESTRUKT. EKONOMIKY 9. ROZVOJ STŘEDISEK VOLNÉHO ČASU - KVALITATIVNÍ I KVANTITATIVNÍ 10. VYUŽÍVÁNÍ FLEXIBILNÍCH A ČÁST. PRACOVNÍCH ÚVAZKŮ 11. VYUŽITÍ NEUDRŽOVANÝCH AREÁLŮ 12. ROZVOJ TRADIČNÍCH ŘEMESLNÝCH ODVĚTVÍ JAKO PŘÍLEŽITOST PRO NOVÁ PRACOVNÍ MÍSTA 13. PROSTOR PRO ETABLOVÁNÍ NOVÝCH PODNIKŮ (ÚZEMÍ PO REKULTIVACÍCH A DOSTUPNÁ PRACOVNÍ SÍLA) 14. PODPORA VĚDY A VÝZKUMU 15. PODPORA MALÝCH SPORTŮ 16. DOKONČENÍ BUDOVÁNÍ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY NOVÉ SEDLO 17. TVORBA NOVÝCH PRACOVNÍCH MÍST V CESTOVNÍM RUCHU 18. BUDOVÁNÍ MALÝCH PRŮMYSLOVÝCH ZÓN 19. CO-WORKINGOVÁ CENTRA 	<ol style="list-style-type: none"> 1. NEGATIVNÍ PŘÍKLAD RODIČŮ PRO SVÉ DĚTI 2. HROZÍCÍ ZÁNİK TRADIČNÍCH VÝROB 3. PROHLUBOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO VYLOUČENÍ OSOB 4. POKRAČUJÍCÍ VYSOKÁ NEZAMĚSTNANOST MLADÝCH 5. ÚTLUM VELKÝCH ZAMĚSTNAVATELŮ ZEJMÉNA SUAS V SOUVISLOSTI S UKONČENÍM TĚŽBY 6. KLESAJÍCÍ POČET VEDOUCÍCH PRACOVNÍKŮ VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT 7. OMEZUJÍCÍ LEGISLATIVA (NAPŘ. FINANCOVÁNÍ ŠKOL PODLE POČTU ŽÁKŮ) 8. NEVYUŽITÉ MOŽNOSTI DOTACÍ Z OPERAČNÍCH PROGRAMŮ 9. NEPŘIPRAVENOST NA ROZVOJ VĚDY A VÝZKUMU 10. NEODPOVÍDAJÍCÍ NABÍDKA FINANČNÍCH ÚSTAVŮ NA DOTAČNÍ POLITIKU (PŘEDFINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ) 11. DLOUHODOBÁ ORIENTACE NA NEKVALIFIKOVANOU PRÁCI 12. NÍZKÁ MOTIVACE PRO UČŇOVSKÉ A STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLSTVÍ 13. NEDOSTAVBA R6 DO PRAHY 14. ZVÝŠENÍ DANÍ 15. NEDOSTATEČNÁ DOTAČNÍ PODPORA KRAJE

Závěr rozvojové oblasti **Vzdělávání a zaměstnanost:**

Toto je rozvojová oblast, kde má region největší rezervy a problémy. Slabé stránky výrazně převažují nad silnými. Nejpalčivějším problémem, který je výslednicí téměř všech uvedených slabých stránek, je vysoká míra nezaměstnanosti, dlouhodobě nad celorepublikovým průměrem. V této oblasti je tedy potřeba především zaměřit pozornost na opatření pro stabilizaci pracovních míst a **růst další zaměstnanosti**. S tím úzce souvisí zejména odpovídající **vzdělávání dle relevance trhu práce, podpora podnikatelských aktivit** (např. formou využití neudržovaných průmyslových areálů, rekvalifikačních kurzů, sociálního podnikání apod.) a také **péče o sociálně vyloučené osoby**, kterých se dlouhodobá nezaměstnanost týká především. Přestože Karlovarský kraj je nejméně připravený z celé ČR na podporu výzkumu a vývoje, je důležité se neustále snažit vytvářet **podmínky pro rozvoj inovací na místní úrovni**, které jsou hybnou silou ekonomického růstu.

Tab. č. 61: SWOT analýza Životní prostředí a udržitelnost

SWOT ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A UDRŽITELNOST	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. ZLEPŠENÍ KVALITY OVZDUŠÍ (CELKOVĚ, HLAVNĚ OPROTI STAVU PŘED R. 1989) NA VYSOKOU ÚROVEŇ V POROVNÁNÍ S CELOU ČR 2. ZACHOVALÉ PROSTŘEDÍ (CHKO SLAVKOVSKÝ LES, KRASLICKO, KRUŠNÉ HORY, OHŘE MALOPLOŠNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ APOD.) A VELKÝ PODÍL LESŮ A HOUBAŘSKÝCH LOKALIT NA ÚZEMÍ 3. KVALITNÍ PITNÁ VODA (NÁDRŽ HORKA), VYŘEŠENO CENTRÁLNÍ ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU A VYSOKÉ % ODKANALIZOVÁNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADOVÝCH VOD 4. ZÁSADNÍ ROZSAH REKULTIVACÍ 5. CENTRÁLNÍ ZDROJE VYTÁPĚNÍ A VYSOKÉ % PLYNOFIKOVANÝCH OBCÍ 6. VÝSKYT CHRÁNĚNÝCH ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ 7. PAMÁTNÉ STROMY 8. ZLEPŠUJÍCÍ SE KVALITA VODY V OHŘI 9. VÝSKYT CHRÁNĚNÝCH ENDEMITŮ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. NEDOSTATEČNÁ KVALITA A VYMAHATELNOST ZÁKONŮ 2. EXISTENCE ČERNÝCH SKLÁDEK A DOVEZENÉ ODPADY 3. SLABÁ VÝCHOVA OBYVATEL K OCHRANĚ ŽP 4. MALÁ DRUHOVÁ PESTROST LESŮ (HLAVNĚ V KRUŠNÝCH HORÁCH) 5. NEDOSTATEČNÉ ŘEŠENÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY 6. EXISTUJÍCÍ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE (ODKALIŠTĚ) 7. NADMĚRNÝ VÝSKYT VYSOKÉ A ČERNÉ ZVĚŘE, I VE SPECIÁLNÍCH LOKALITÁCH (REKULTIVACE NA ÚZEMÍ VE VLASTNICTVÍ SUAS, APOD.) 8. ZÁPLAVOVÁ PÁSMA, NEDOKONČENÁ PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA 9. CHYBÍ KOMPLEXNÍ STRATEGIE ROZVOJE ÚZEMÍ 10. NEDOSTATEK ZÁJMŮVÝCH ENVIRONMENTÁLNĚ ORIENTOVANÝCH SKUPIN
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ROZSÁHLÉ REKULTIVACE PO TĚŽBĚ VČ. JEJÍ ÚDRŽBY - ZEJM. MEDARD 2. ZAMĚŘENÍ NA VYMAHATELNOST LEGISLATIVY 3. VZDĚLÁVÁNÍ PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ, ENVIRO VZDĚLÁVÁNÍ 4. VYUŽÍVÁNÍ DOTAČNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ (DALŠÍ ČOV, KANALIZACE A ZATEPLOVÁNÍ) 5. VZNIK NOVÝCH EKOSYSTÉMŮ V ODKALIŠTÍCH NA KONCI ZPRACOVÁNÍ UHLÍ 6. OBNOVA KRAJINNÝCH STRUKTUR 7. GEOPARK – PŘÍLEŽITOST ZAŘAZENÍ DO UNESCA 8. TVORBA POZITIVNÍ IMAGE 	<ol style="list-style-type: none"> 1. NEUDRŽOVANÁ KRAJINA – INVAZIVNÍ ROSTLINY A NESTABILNÍ EKOSYTEM JEDNODRUHOVÝCH LESŮ 2. NEPOVOLENÉ SKLÁDKY 3. LOKÁLNÍ TOPENIŠTĚ 4. ROZŠÍŘENÍ NEPŮVODNÍCH DRUHŮ VYSOKÉ ZVĚŘE (JELEN SIKA, MUFLON,...) 5. NEPOVOLENÁ TĚŽBA DŘEVA 6. DEVELOPERSKÉ ZÁMĚRY V BLÍZKOSTI CHRÁNĚNÝCH OBLASTÍ APOD. 7. ŽIVELNÍ POHROMY (POVODNĚ, VICHŘICE A OSTATNÍ) 8. NEDODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ V RÁMCI ŽP

SOKOLOVSKA (LESY, VZDUCH)	
9. UDRŽITELNOST PROJEKTŮ VE SMYSLU POKRAČUJÍCÍ ÚDRŽBY KRAJINY	9. NÍZKÉ VYUŽÍVÁNÍ OZE (POŽADAVEK 13 % PODÍLU ENERGIE Z OZE NA HRUBÉ KONEČNÉ SPOTŘEBĚ, NEJHORŠÍ STATISTIKY Z ČR)
10. ELIMINACE KONZUMNÍ SPOTŘEBY, POTAŽMO ODPADŮ	10. NEREKULTIVOVANÉ STARÉ EKOLOG. ZÁTĚŽE (TĚŽBA HNĚDÉHO UHLÍ, ODKALIŠTĚ PŘI ZPRACOVÁNÍ UHLÍ)
11. VYUŽITÍ DEŠŤOVÉ VODY PRO ÚČELY UŽITKOVÉ VODY	11. NECITLIVÉ ZÁSAHY DO VODNÍCH TOKŮ
12. UDRŽOVÁNÍ EKOLOGICKÉHO ZPŮSOBU VYTÁPĚNÍ – CENTRÁLNÍ ZDROJE	12. ZVYŠUJÍCÍ SE DOPRAVA
13. VYUŽITÍ NOVÝCH TECHNOLOGIÍ	13. NEDOSTATEČNÁ OCHRANA PŮDY PŘED EROZÍ
14. ROZVOJ RYBÁŘSTVÍ (MEDARD, LIBÍK) A VČELAŘSTVÍ	
15. VYUŽITÍ PAROPLYNOVÉHO CYKLU PRO ENERGETICKÉ VYUŽITÍ ODPADŮ	
16. VYUŽITÍ VOLNÉ PŮDY PRO RYCHLE ROSTOUCÍ ROSTLINY A NÁSLEDNÉ ENERGETICKÉ VYUŽITÍ	
17. VYUŽITÍ BIODPADŮ	

Závěr rozvojové oblasti **Životní prostředí a udržitelný rozvoj:**

V této oblasti je prokázána určitá vyváženost jednotlivých kvadrantů. Silnou stránkou, která je využitelná v oblasti CR, je zachovalé prostředí chráněných oblastí a velký podíl lesů. Velkým problémem je **slabá výchova obyvatel k ochraně ŽP a nedostatečné nakládání s odpady** včetně existence černých skládek a dovezených odpadů ze zahraničí a dále. Oblast životního prostředí skýtá velké množství příležitostí pro realizaci smysluplných projektů, pro MAS Sokolovsko stojí za zmínku zejména rozsáhlé **rekultivace** po těžbě, **vznik nových ekosystémů** v odkalištích na konci zpracování uhlí, využití nových technologií - **OZE, energetické využití odpadů, tvorba pozitivní image** regionu a příležitost **vzdělávání pro udržitelný rozvoj**.

Tab. č. 62: SWOT analýza Konkurenceschopný venkov

SWOT KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> TURISTICKÁ INFRASTRUKTURA – CYKLOSTEZKY, BĚŽKAŘSKÉ TRASY, TURISTICKÉ TRASY, CELOROČNĚ SPLAVNÁ ŘEKA OHŘE ZAJÍMAVÝ KRAJINNÝ RÁZ POLOHA UPROSTŘED LÁZEŇSKÉHO TROJÚHELNÍKU STARÁ DŮLNÍ DÍLA A DALŠÍ TECHNICKÉ PAMÁTKY MNOŽSTVÍ HISTORICKÝCH PAMÁTEK – ROZTROUŠENÉ HRADY, ZÁMKY, CÍRKEVNÍ PAMÁTKY, ROZHLEDNY, SMÍRČÍ KŘÍŽE VELKÁ ZALESNĚNÁ PLOCHA HRANICE S NĚMECKEM LOKET JAKO PAMÁTKA SVĚTOVÉHO FORMÁTU OBNOVENÁ TRADICE PIVOVARNICTVÍ ROZVINUTÝ PŘÍHRANIČNÍ STYK 	<ol style="list-style-type: none"> NEGATIVNÍ IMAGE SOKOLOVSKA PŘEDEVŠÍM V SOUVISLOSTI S TĚŽBOU A ROMSKOU MENŠINOU SLABÉ RODINNÉ VAZBY K ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ NEKVALITNÍ PÉČE O PŮDNÍ FOND (ŘEPKA, KUKUŘICE, CHEM. HNOJIVA, PĚSTOVÁNÍ PRO BIOPALIVA) CHYBĚJÍCÍ LEADÉŘI V ZEMĚDĚLSTVÍ VELKÝ PODÍL NEVYUŽITÝCH ÚZEMÍ MALÁ PLOCHA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY NÍZKÝ PODÍL DROBNÉ ZVĚŘE, VČELARSTVÍ VYSOKÁ NEZAMĚSTNANOST (NÍZKÉ DISPONIBILNÍ DŮCHODY) PODNIKY S MALOU PŘIDANOU HODNOTOU NÍZKÁ ÚROVEŇ KOMUNIKACE MEZI ŠKOLSTVÍM A PODNIKATELSKOU SFÉROU NÍZKÁ JAZYKOVÁ VYBAVENOST NEDOSTATEČNÉ MOŽNOSTI TURISTICKÉHO UBYTOVÁNÍ NEDOSTATEČNÉ ZNAČENÍ PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK (MÍSTNÍ ZNAČENÍ)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ol style="list-style-type: none"> ROZVOJ CR A DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU (SPOLUPRÁCE SUBJEKTŮ CR), PROPAGACE REGIONU TVORBA REGIONÁLNÍHO PORTÁLU SOKOLOVSKA VČETNĚ NAPOJENÍ NA OSTATNÍ PROPAGAČNÍ PORTÁLY REKVALIFIKAČNÍ KURZY A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY PRO ZAHÁJENÍ PODNIKÁNÍ (MLADÍ, OSOBY 50+, DALŠÍ OSOBY OHROŽENÉ NA TRHU PRÁCE) AGROTURISTIKA A VYUŽITÍ EKOLOG. ZEMĚDĚLSTVÍ PRO CR EFEKTIVNÍ VYUŽITÍ LEVNÉ PRACOVNÍ SÍLY NA VENKOVĚ VYUŽITÍ REVITALIZOVANÉ SOKOLOVSKÉ PÁNVE 	<ol style="list-style-type: none"> OMEZUJÍCÍ LEGISLATIVA PRO ROZVOJ PODNIKÁNÍ A PRO ZEMĚDĚLSKOU ČINNOST POKRAČUJÍCÍ ÚPADEK RUKODĚLNÍCH ŽIVNOSTÍ ŠPATNĚ NASTAVENÝ DOTAČNÍ SYSTÉM NEVYJASNĚNÉ MAJETKOPRÁVNÍ VZTAHY (PŮDA, HOSPODÁŘSKÉ BUDOVY) POKRAČUJÍCÍ NEAKTIVNÍ PŘÍSTUP KRAJE V DESTINAČNÍM MANAGEMENTU POKRAČUJÍCÍ NEZÁJEM MLADÉ GENERACE O PRÁCI V ZEMĚDĚLSTVÍ CHYBĚJÍCÍ DÁLNIČNÍ PROPOJENÍ R6 NA PRAHU NEHOSPODÁRNÁ TĚŽBA DŘEVA NECITLIVÉ ZÁSAHY DO VODNÍCH

7. VYUŽITÍ STÁVAJÍCÍCH NEUDRŽOVANÝCH PRŮM. AREÁLŮ A PLOCH
8. ROZVOJ TRADIČNÍCH ŘEMESLNÝCH ODVĚTVÍ, TRHY, JARMARKY
9. OBNOVENÍ TRADICE MARIÁNSKÉHO KULTU
10. VYUŽITÍ MONTÁNNÍ HISTORIE PRO CESTOVNÍ RUCH (DŮL JERONÝM)
11. ZVÝŠENÍ MÍRY SOBĚSTAČNOSTI ÚZEMÍ V ŽIVOČIŠNÉ PRODUKCI
12. BUDOVÁNÍ NAUČNÝCH STEZEK VČ. TECHNICKÉHO ZÁZEMÍ
13. VYUŽITÍ FENOMÉNU ZANIKLÝCH OBCÍ
14. PROHLoubENÍ PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE
15. TVORBA REGIONÁLNÍCH PRODUKTŮ A ZNAČEK
16. SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ
17. EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ
18. ROSTOUCÍ ZÁJEM O ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL
19. ROZSÁHLÉ CHRÁNĚNÍ KRAJINNÉ OBLASTI A MALOPLOŠNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ, PŘÍRODNÍ PARKY PRO KRAJINNOU TURISTIKU

- TOKŮ – ODVODŇOVACÍ KANÁLY, DRENÁŽE
10. POŽADAVKY KLADENÉ NA ZEMĚDĚLCE NARUŠUJÍCÍ BIODIVERZITU
 11. NEDOSTATEK FINANČÍ PRO OBNOVU A PROPAGACI PAMÁTEK

Závěr rozvojové oblasti **Konkurenceschopný venkov:**

Oblast zahrnuje podporu drobného podnikání, zemědělství a místního CR. Jedna z největších bolístek v této oblasti je negativní image Sokolovska v souvislosti s těžbou a romskou menšinou. Ovšem region má **obrovský potenciál k rozvoji CR**, který je podpořen několika silnými stránkami, a to hustou turistickou infrastrukturou, celoročně splavnou řekou Ohře, polohou v lázeňském trojúhelníku a bohatým průmyslovým dědictvím. Jde o využití příležitosti k **rozvoji destinačního managementu**, který je nástrojem tvorby pozitivní image a motorem dalšího efektivního rozvoje CR. Zde je potřeba se zaměřit na **podporu a propagaci turistických lokalit** regionu a **rozvoj moderní turistické infrastruktury** tj. cyklotras, naučných stezek, lyžařských a běžkařských oblastí apod. S ohledem na omezené pracovní příležitosti na venkově je **podpora podnikatelské aktivity** (formou rekvalifikačních kurzů, podporou tradičních řemesel, regionálních produktů aj.) i v oblasti CR jako je **agroturistika** či **ekoturistika** velkou výzvou. Další trendovou a nezaměstnanost řešící příležitostí je **rozvoj sociálního podnikání**.

Tab. č. 63: SWOT analýza Kvalita života

SWOT KVALITA ŽIVOTA	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. BYTOVÁ INFRASTRUKTURA (KANALIZACE, VODOVOD, PLYN, ÚSTŘEDNÍ TOPENÍ) 2. MOŽNOSTI SMYSLUPLNÉHO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU 3. CENTRÁLNÍ ZÁSOBOVÁNÍ TEPEM (POHODLNÉ A ČISTÉ) 4. MNOŽSTVÍ VÝZNAMNÝCH CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK VČ. HŘBITOVŮ 5. SPOLUPRÁCE S RODÁKY ŽIJÍCÍMI V ZAHRANIČÍ (SPONZORING, MENŠÍ INVESTICE DO PAMÁTEK AJ.) 6. EKONOMICKY SILNÉ OBCE V SOKOLOVSKÉ KOTLINĚ 7. ZLEPŠUJÍCÍ SE VZHLED OBCÍ 8. MLADÁ VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA 9. DĚTSKÁ HŘIŠTĚ 10. DOBRÁ ÚROVEŇ AMATÉRSKÝCH DIVADEL, KIN VČ. LETNÍCH (SOKOLOV, LOKET, KRASLICE...) 11. STABILNÍ POČET OBYVATEL V MALÝCH OBCÍCH 12. TRADIČNÍ CÍRKEVNÍ AKCE 13. ÚDOLÍ ŘEKY OHŘE 	<ol style="list-style-type: none"> 1. NÁSLEDKY POVÁLEČNÉHO ODSUNU A KOMUNISTICKÉHO REŽIMU (ZÁNİK DESÍTEK OBCÍ, CHYBĚJÍCÍ KOŘENY DOSÍDLENCŮ) 2. NEDOST. ZDRAV. PÉČE V OBCÍCH - LÉKÁRNY, NEMOCNICE, LÉKAŘI (POUZE VE VĚTŠÍCH MĚSTECH) 3. NÁRŮST SOCIÁLNĚ-PATOLOGICKÝCH JEVŮ 4. NEDOBRÁ DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST 5. NÍZKÁ SPOLUPRÁCE OBCÍ 6. NEZÁJEM OBČANŮ O VEŘ. ŽIVOT 7. NEDOSTATEČNÁ KAPACITA A NEDOSTUPNOST SOC. SLUŽEB (PRO DŮCHODCE, HANDICAPOVANÉ...) 8. NÍZKÁ AUTORITA SAMOSPRÁVY 9. VELKÝ POČET NEÚPLNÝCH RODIN 10. CHYBĚJÍCÍ KANALIZACE V MALÝCH A OKRAJOVÝCH ČÁSTECH OBCÍ 11. CHYBÍ KOMPLEXNÍ ŘEŠENÍ PSÍCH ÚTULKŮ 12. NÍZKÁ KOORDINACE KULT. AKCÍ - PŘEBYTEK KULTURNÍCH AKCÍ VE STEJNÝCH TERMÍNECH 13. STÁŘÍ DOMŮ A BYTŮ (ŠPATNÝ STAV STŘECH, FASÁD AJ.) 14. HLAVNÍ ŽELEZNIČNÍ TRAŤ POUZE CHEB – ÚSTÍ 15. NEZNALOST TRADIC A HISTORIE KRAJE 16. ZNIČENÉ HISTORICKÉ PAMÁTKY (ZTRÁTY Z MINULOSTI) 17. SLABÁ KULTURNÍ ÚROVEŇ OBČANŮ 18. VELKÝ POČET PANELOVÝCH DOMŮ
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ZAKTIVOVAT ZÁJEM O ÚDRŽBU A PÉČI OBYVATEL O OBECNÉ VLASTNICTVÍ 2. ROZVOJ TERÉNNÍCH SOC. PRACOVNÍKŮ – PÉČE V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ 3. POSTUPNÉ ZAČLEŇOVÁNÍ SENIORŮ – VYUŽITÍ JEJICH ZKUŠENOSTÍ DO VEŘ. ŽIVOTA I EKON. ČINNOSTÍ 4. PROSTOR PRO ZACHOVÁNÍ A VYUŽITÍ TECHNICKÝCH PAMÁTEK VČ. HORNICKÝCH 	<ol style="list-style-type: none"> 1. VANDALIZMUS, ZNEČIŠŤOVÁNÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ 2. NEDOSTATEK PRAC. PŘÍLEŽITOSTÍ NA VENKOVĚ – MIGRACE DO MĚST 3. RŮST BYROKRACIE VE SPRÁVĚ OBCÍ 4. RUŠENÍ POŠT A ZÁKL. SLUŽEB V OBCÍCH DO 2,5 TIS. OBYVATEL 5. STÁRNUTÍ POPULACE A SNIŽOVÁNÍ POČTU OBYVATEL NA ÚZEMÍ MAS 6. ROZŠÍŘOVÁNÍ SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT 7. NENÍ DÁLNIČNÍ NAPOJENÍ

5. PROHLUBIT DOBRÉ ČESKO-NĚM. VZTAHY PRO POSÍLENÍ TRADIC (RODÁCI AJ.) 6. PODPORA ZÁZEMÍ PRO SPOLKOVOU ČINNOST ZE STRANY OBCÍ I JINÝCH SUBJEKTŮ 7. VÝCHOVA V RODINĚ K TRADICÍM A KULTUŘE 8. VYUŽÍVÁNÍ DOTAČNÍCH PROGRAMŮ V OBLASTI KULTURY 9. VYUŽITÍ KNIHOVEN A ŠKOL PRO JINÉ PROSPĚŠNÉ ÚČELY 10. VYUŽITÍ ZAVEDENÝCH SVAZKŮ OBCÍ PRO LEPŠÍ SPOLUPRÁCI OBCÍ 11. KONCEPCE BYDLENÍ SOC. VYLOUČENÝCH OBYVATEL 12. OBNOVA DROBNÝCH PAMÁTEK 13. OBNOVA MÍSTNÍCH TRADIC 14. PUBLIKAČNÍ ČINNOST O HISTORII ÚZEMÍ 15. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE (SRAZY, AKCE AJ.) 16. PODPORA INDIVIDUÁLNÍHO BYDLENÍ (ODCHOD Z PANELÁKŮ) 17. BLÍZKOST ZÁPADNÍ EVROPY 18. ZAPOJENÍ KULTURNÍCH OSOBNOSTÍ S VAZBOU NA REGION (AMBASADOŘI AJ.) 19. MOTIVACE STÁT SE VESNICÍ ROKU ČR	8. PROHLUBUJÍCÍ SE NESVÁRY V ZASTUPITELSTVECH 9. SÍDLA FIREM MIMO REGION 10. OHROŽENÍ DOSTUP. A KVALITY ZDRAV. V MALÝCH OBCÍCH 11. DROBNÁ KRIMINALITA A JEJÍ NÁRŮSTOVÁ TENDENCE (STARÁ SÍDLIŠTĚ – GHETTA) 12. ODDALOVÁNÍ KOMPLEXNÍHO ŘEŠENÍ DOPRAVNÍ OBSLUŽNOSTI 13. VYTLAČOVÁNÍ TRADIČNÍCH KULTURNÍCH AKCÍ TELEVIZÍ A INTERNETEM 14. POKRAČUJÍCÍ NESPRAVEDLIVÁ DOT. POLITIKA KRAJE DO SOC. ZAŘÍZENÍ S VLIVEM NA KAPACITU SOC. ZAŘÍZENÍ 15. POKRAČUJÍCÍ NEKONCEPČNOST OBNOVY A NEÚDRŽBA JIŽ OBNOVENÝCH PAMÁTEK 16. NEVYŘEŠENÉ MAJETKOPRÁVNÍ VZTAHY K PAMÁTKÁM 17. POKRAČUJÍCÍ DEFORMACE PREZENTOVÁNÍ HISTORICKÝCH FAKTŮ NA ŠKOLÁCH 18. PROHLUBUJÍCÍ SE NEDOSTATEK VŮDČÍCH OSOBNOSTÍ V KULTUŘE 19. NEDOSTATEK FIN. PRO KULTURU 20. POKRAČUJÍCÍ SLABÁ KULTURNÍ PROPAGACE

Závěr rozvojové oblasti **Kvalita života na venkově:**

Je potřeba především zaměřit pozornost **na posílení tradic** (vč. tradičních řemesel) **a vazeb** k území s ohledem na následky poválečného odsunu a komunistického režimu. Velkým přínosem může být realizace **osvěty, kulturních, tradičních i vzdělávacích aktivit** pro širokou veřejnost. Dále **rozvoj** spektra **služeb na venkově** má velké rezervy – jedná se zejména o sociální, zdravotnické, dopravní služby apod. Důležitým bodem je i **motivace a podpora k hlubší vzájemné spolupráci obcí** a také využití prostoru pro **zachování důlních a dalších technických památek** využitelných v oblasti CR v rámci formování průmyslového turismu jako nové a specifické formy CR pro Sokolovsko. Velký vliv na zlepšení kvality života mohou mít také **prorodinná opatření** se zaměřením zejména na mladé rodiny a začleňování seniorů do veřejného života i ekonomických činností. S tím úzce souvisí také provozování **aktivit pro smysluplné trávení volného času**, které potřebují vyhovující zázemí, kapacitu a také fundované a motivované lidské zdroje. Z hlediska tvrdých investic je potřeba se zaměřit na **zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí** a také na **péči o SVL**.

Tab. č. 64: Integrovaná SWOT analýza – silné a slabé stránky

INTEGROVANÁ SWOT MAS SOKOLOVSKO			
SILNÉ STRÁNKY		SLABÉ STRÁNKY	
S1	BYTOVÁ INFRASTRUKTURA (KANALIZACE, VODOVOD, PLYN, ÚSTŘEDNÍ TOPENÍ)	W1	NÁSLEDKY POVÁLEČNÉHO ODSUNU A KOMUNISTICKÉHO REŽIMU (ZÁNİK DESÍTEK OBCÍ, CHYBĚJÍCÍ KOŘENY OSÍDLENCŮ ZDEJŠÍHO KRAJE)
S2	PESTRÉ MOŽNOSTI SMYSLUPLNÉHO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	W2	NEDOSTATEČNÁ ZDRAVOTNÍ PÉČE V MENŠÍCH OBCÍCH - LÉKÁRNY, NEMOCNICE, LÉKAŘI
S3	MNOŽSTVÍ HISTORICKÝCH PAMÁTEK –HRADY, ZÁMKY, CÍRKEVNÍ PAMÁTKY, SMÍRČÍ KŘÍŽE, ROZHLEDNY AJ.	W3	NEDOBRÁ DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST
S4	MLADÁ VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA	W4	NÍZKÁ SPOLUPRÁCE OBCÍ
		W5	NEZÁJEM OBYVATEL O VEŘEJNÝ ŽIVOT
S5	ZLEPŠENÍ KVALITY OVZDUŠÍ (CELKOVĚ, HLAVNĚ OPROTI STAVU PŘED R. 1989) NA VYSOKOU ÚROVEŇ V POROVNÁNÍ S CELOU ČR	W6	NEDOSTATEČNÉ ŘEŠENÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY, EXISTENCE ČERNÝCH SKLÁDEK A DOVEZENÉ ODPADY
S6	ZACHOVANÉ PROSTŘEDÍ (CHKO SLAVKOVSKÝ LES, KRASLICKO, KRUŠNÉ HORY, OHŘE, MALOPLOŠNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ APOD.) A VELKÝ PODÍL LESŮ A HOUBAŘSKÝCH LOKALIT NA ÚZEMÍ	W7	SLABÁ VÝCHOVA OBYVATEL K OCHRANĚ ŽP
S7	ZÁSADNÍ ROZSAH REKULTIVACÍ	W8	CHYBĚJÍCÍ KOMPLEXNÍ STRATEGIE ROZVOJE ÚZEMÍ
S8	ZLEPŠUJÍCÍ SE KVALITA VODY V OHŘI	W9	VYSOKÁ NEZAMĚSTNANOST
S9	ČETNOST A VYBAVENOST SPORTOVNÍCH AREÁLŮ	W10	PODNIKY S MALOU PŘIDANOU HODNOTOU A NÍZKÝMI NÁROKY NA VZDĚLÁNÍ
		W11	NÍZKÁ ÚROVEŇ KOMUNIKACE MEZI ŠKOLSTVÍM A PODNIKATELSKOU SFÉROU - NESOULAD MEZI KVALITOU A TYPEM VZDĚLÁNÍ A POTŘEBAMI NA TRHU PRÁCE (NEVYHOVUJÍCÍ STRUKTURA ŠKOLSTVÍ)
		W12	NESOULAD MEZI KOMPETENCEMI PRACOVNÍKŮ A POŽADAVKY ZAMĚSTNAVATELŮ ZEJMÉNA V TECHNICKÝCH OBORECH
		W13	NÍZKÁ JAZYKOVÁ VYBAVENOST
		W14	NÍZKÁ INTENZITA PODNIKATELSKÉ ČINNOSTI
		W15	VYSOKÝ POČET OSOB SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH ČI OHROŽENÝCH SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM
			VYSOKÝ POČET OSOB BEZ

S10	TURISTICKÁ INFRASTRUKTURA – CYKLOSTEZKY, BĚŽKAŘSKÉ TRASY, TURISTICKÉ TRASY, CELOROČNĚ SPLAVNÁ ŘEKA OHŘE	W16 W17	VZDĚLÁNÍ NEBO JEN SE ZÁKL. VZDĚLÁNÍM ODLIV MOZKŮ
S11	POLOHA UPROSTŘED LÁZEŇSKÉHO TROJÚHELNÍKU	W18	NEGATIVNÍ IMAGE SOKOLOVSKA PŘEDEVŠÍM V SOUVISLOSTI S TĚŽBOU A ROMSKOU MENŠINOU
S12	STARÁ DŮLNÍ DÍLA A DALŠÍ TECHNICKÉ PAMÁTKY		

SILNÉ STRÁNKY – bližší vysvětlení

S1 – dle statistik je vysoké procento domácností připojeno na kanalizaci, vodovod, plyn a ústřední topení. Vybavená bytová infrastruktura je dána především vysokým podílem panelových domů, což zároveň ale do budoucna vytváří problémy spojené se stejně dlouhou dobou životnosti panelových domů a nutností jejich oprav (zateplení, fasády, střechy).

S2 – široká nabídka kvalitních vzdělávacích volnočasových programů pro děti a mládež – DDM, ZUŠ, dobře vybavená infrastruktura i služby volného času pro veřejnost.

S3 – velká pestrost různých druhů památek (historické – hrady, církevní – kapličky, kostely, smírčí kříže, průmyslové včetně důlních, přírodní aj.) roztroušené po celém území MAS.

S4 – dle statistik je obyvatelstvo Sokolovska mladší, než je průměr ČR.

S5 – kvalita ovzduší je na nadprůměrné úrovni oproti průměru ČR, přestože Sokolovsko je vnímáno jako špinavý průmyslový region, opak je pravdou. Ke zlepšení stavu ovzduší došlo především díky instalaci environmentálně šetrných technologií v 90. letech 20. století.

S6 – na Sokolovsku je téměř 51 % území zalesněno, což je nadprůměrný stav oproti průměru nejen v ČR, ale i v Evropě.

S7 – rozsáhlé kvalitní rekultivace, které byly již provedeny na území Sokolovska, dokazují, že území po těžbě se dá zajímavě upravit a využít např. pro potřeby cestovního ruchu (CR) či sportu (golf, offroad aj.), oblíbené jsou hydrikové rekultivace, na místě kterých vznikají koupaliště či jezera. Rekultivace území je zákonnou povinností těžařské společnosti.

S8 – Ohře je celoročně splavná řeka, kterou hojně navštěvují vodáci, a zlepšující se kvalita její vody podporuje tento druh turistiky typický pro Sokolovsko. Zároveň vylepšuje životní prostředí obcí, přes které protéká.

S9 – na území je dostatečné množství sportovních areálů s dobrou vybaveností a úrovní, k tomu také přispěla předešlá vlna dotací z Leaderu MAS Sokolovsko v programovém období 2007-2013. Nabízí se jistá specializace různých obcí na různé sporty.

S10 – hustá síť zejména cyklostras a cyklostezek (více než 500 km), ale i turistických tras, běžkařských tras a celoročně splavná řeka Ohře. Cyklodoprava se na území neustále rozšiřuje, propojuje a doplňuje doprovodnou infrastrukturou. Stav mnoha lyžařských a běžkařských tras ovšem není vyhovující a vyžaduje další investice.

S11 – území Sokolovska se nachází ve světově proslulém lázeňském trojúhelníku – Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně, tudíž lázeňští hosté mají k návštěvě regionu velmi blízko. Nejnavštěvovanější destinací MAS Sokolovsko je středověký hrad Loket (cca 100.000 návštěvníků ročně). Dalšími lázněmi v blízkém okolí jsou Jáchymov, Konstantinovy Lázně a Lázně Kynžvart.

S12 – četná důlní díla a další technické památky (stará i současná) jsou specifikem tohoto regionu, který je chce využít pro montánní a průmyslovou turistiku.

SLABÉ STRÁNKY - bližší vysvětlení

W1 – zánik obcí po 2. světové válce způsobilo několik zásadních historických faktů: poválečný odsun původního německého obyvatelstva, které tvořilo téměř 90 % zdejšího obyvatelstva, budování vojenského výcvikového tábora Prameny, rozsáhlá těžba uhlí a další méně významné události. Důsledkem těchto historických událostí došlo ke ztrátě kořenů, tradic, zvyků, sounáležitosti s územím a majetkovým změnám v souvislosti s příchodem nových osídlenců. Dopady těchto událostí jsou patrné dodnes.

W2 – nedostatek lékařů, lékáren a dalších zdravotnických služeb v menších obcích, výrazně lepší situace je ve větších městech.

W3 – nespokojenost obyvatelstva s rozsahem a četností dopravních spojů, chybí komplexní koncepce dopravní obslužnosti.

W4 – území má značné rezervy ve spolupráci obcí i přes existenci několika fungujících mikroregionů.

W5 – pasivní až apatický přístup obyvatel k dění na obcích i v širším měřítku.

W6 – velkým problémem je existence černých skládek v obcích (v lesích, u cest apod.), a to i přes zabraňující opatření obcí, na území MAS se navíc také dostávají odpady především ze sousedního Německa.

W7 – tento bod úzce souvisí s předešlým bodem, vůbec stav v Karlovarském kraji v oblasti environmentálního vzdělávání je na velmi nízké úrovni – neexistuje zde žádné středisko ekologické výchovy zapojené do národní sítě Pavučina.

W8 – chybějící komplexní strategie rozvoje území představuje pro MAS Sokolovsko určitou nejasnost a nekonceptnost o budoucím vývoji tohoto regionu, který prochází ekonomickou restrukturalizací v souvislosti s postupným útlumem těžby uhlí.

W9 – jedná se o dlouhodobou vysokou nezaměstnanost – 4 % nad celorepublikovým průměrem, v některých obcích nezaměstnanost přesahuje 20 %. Tento palčivý problém je spjat s mnoha faktory: útlum těžby, restrukturalizace ekonomiky, nesoulad mezi požadavky zaměstnavatelů a kompetencemi nezaměstnaných osob, pomalé tempo ekonomického růstu, nízká podnikatelská aktivita, nízká vzdělanost, četná skupina sociálně vyloučených osob zejména Romů aj.

W10 – jde o začarovaný kruh, kde obyvatelstvo s nízkým vzděláním přitahuje podniky s malou přidanou hodnotou a naopak. Většina zdejších firem včetně zahraničních se orientuje především na výrobu jednodušších komponent a dílů s relativně nízkou technologickou náročností. Tyto produkty vstupují do výrobního řetězce zpravidla jako komponenty 3. řádu, z toho vyplývá velká ekonomická závislost místních firem na zahraničních trzích, tudíž nesoběstačnost regionu.

W11 – v komunikaci mezi školami a zaměstnavateli vnímáme na území MAS velké rezervy (ochota učit se, pomoci apod.), ale zároveň je tento problém i problémem obecným, kdy rozvoj společnosti a výrobních či jiných procesů jde tak rychle kupředu, že školy nestíhají reagovat na změny, které se dějí na trhu práce. Řešení musí jít ruku v ruce se změnou školského systému, aby ze škol neodcházeli absolventi, kteří nemají co zaměstnavatelům nabídnout. Zároveň zaměstnavatelé mají mnohdy nereálné požadavky a nejsou ochotni investovat do vzdělávání a rozvoje svých zaměstnanců.

W12 – rychlé tempo současného rozvoje se projevuje zejména v oblasti technologií, tudíž zde lze výrazně vnímat nesoulad kompetencí pracovníků a požadavků zaměstnavatelů.

W13 – souvisí s nízkou vzdělanostní úrovní obyvatel Sokolovska, navíc německý jazyk je vytlačován obecně preferovanější angličtinou, ale s ohledem na hranici regionu se SRN má

zde NJ větší uplatnitelnost a to samé platí o ruském jazyce v souvislosti s vysokou návštěvností rusky mluvících turistů v okolních lázních.

W14 – souvislost s vysokou nezaměstnaností a nejnižší vzdělanostní úrovní v ČR, čímž inovační činnost jako hlavní hybatel ekonomického růstu a podnikání je na velmi nízké úrovni.

W15 – je zejména důsledkem 3 faktorů – nízké vzdělání, vysoká nezaměstnanost a nízká úroveň bydlení.

W16 – jedna z nejslabších stránek regionu a zároveň jedno z jeho největších specifíků, které je hlavní příčinou stěžejního problému - vysoké nezaměstnanosti a následně sociálního vyloučení. Dáno historicky silným průmyslem těžby a zpracování uhlí, kdy v tomto odvětví na mnoha pracovních místech byly nízké nároky na vzdělání pracovníků.

W17 – počet obyvatel regionu, kteří získají vysokoškolské vzdělání, není ani na poloviční úrovni celorepublikového průměru a navíc se k tomu přidává fakt, že většina z nich se pracovním uplatněním v místě získání tohoto vzdělání tj. mimo region, protože Sokolovsko jim odpovídající pracovní uplatnění stěží nabídne. Tímto dochází k odlivu i toho mála vysokoškoláků (mozků), kteří by mohli posunout rozvoj ekonomiky regionu kupředu, ale nemají zde na to vytvořeny podmínky.

W18 – přestože Sokolovsko patří k nejlesnatějším územím ČR s nádhernými přírodními, ale i dalšími četnými památkami, jeho image v ostatních regionech republiky je výrazně negativní. Jednak není vnímána správně jeho lokace tj. kousek na západ od proslulých Karlových Varů (nesprávně je ve většině případů situován na sever na Mostecko) a dále málokdo tuší o jeho krásné přírodě s nadprůměrně čistým ovzduším. Sokolovsko je obecně spojováno v souvislosti se životním prostředím se zatěžující těžbou uhlí a dále problematickou romskou menšinou, celkově je vnímáno jako špinavý průmyslový region, přestože opak je pravdou.

Tab. č. 65: Integrovaná SWOT analýza – příležitosti a ohrožení

INTEGROVANÁ SWOT MAS SOKOLOVSKO			
PŘÍLEŽITOSTI		OHROŽENÍ	
O1	ROZVOJ TERÉNNÍCH SOC. PRACOVNÍKŮ – PŘÍLEŽITOST PRO NOVÁ PRACOVNÍ MÍSTA	T1	POKRAČUJÍCÍ NEDOSTATEK PRAC. PŘÍLEŽITOSTÍ NA VENKOVĚ – MIGRACE DO MĚST
O2	PROSTOR PRO ZACHOVÁNÍ A VYUŽITÍ TECHNICKÝCH PAMÁTEK VČ. HORNICKÝCH	T2	OHROŽENÍ KVALITY A DOSTUPNOSTI SLUŽEB NA VENKOVĚ
O3	POSTUPNÉ ZAČLEŇOVÁNÍ SENIORŮ – VYUŽITÍ JEJICH ZKUŠENOSTÍ DO VEŘ. ŽIVOTA I EKON. ČINNOSTÍ	T3	PROHLUBOVÁNÍ SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH OSOB A ROZŠÍŘOVÁNÍ SOC. VYLOUČENÝCH LOKALIT
O4	PROHLOUBENÍ DOBRÝCH ČESKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ PRO POSÍLENÍ TRADIC (RODÁCI)	T4	SÍDLA FIREM MIMO REGION
O5	VYUŽITÍ ZAVEDENÝCH SVAZKŮ OBCÍ PRO LEPŠÍ SPOLUPRÁCI OBCÍ	T5	VYTLAČOVÁNÍ TRADIČNÍCH KULTURNÍCH AKCÍ TELEVIZÍ A INTERNETEM
O6	OBNOVA MÍSTNÍCH TRADIC, TRADIČNÍCH ŘEMESEL, VYUŽÍVÁNÍ REGIONÁLNÍCH ZNAČEK		
O7	ROZSÁHLÉ REKULTIVACE PO TĚŽBĚ VČ. JEJÍ ÚDRŽBY - ZEJM. MEDARD	T6	LOKÁLNÍ TOPENIŠTĚ
O8	VZNIK NOVÝCH EKOSYSTÉMŮ V ODKALIŠTÍCH NA KONCI ZPRACOVÁNÍ UHLÍ A V DALŠÍCH PRŮMYSLÝCH OBLASTECH	T7	ROZŠÍŘENÍ NEPŮVODNÍCH DRUHŮ
O9	GEOPARK – PŘÍLEŽITOST ZAŘAZENÍ DO UNESCA	T8	NEPOVOLENÁ TĚŽBA DŘEVA
O10	TVORBA POZITIVNÍ IMAGE SOKOLOVSKA		
O11	VZDĚLÁVÁNÍ PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ		
O12	ZPROSTŘEDKOVÁNÍ KOMUNIKACE MEZI ŠKOLSTVÍM A ZAMĚSTNAVATELI V OBLASTI ODBORNÝCH KOMPETENCÍ ABSOLVENTŮ – ANIMACE ÚZEMÍ	T9	NEGATIVNÍ PŘÍKLAD rodičů PRO SVÉ DĚTI
O13	VYUŽITÍ ŠKOL A DALŠÍCH INSTITUCÍ PRO KOMUNITNÍ CENTRA A PROSPĚŠNÉ ÚČELY	T10	POKRAČUJÍCÍ VYSOKÁ NEZAMĚSTNANOST MLADÝCH LIDÍ
O14	ROZVOJ TERCIÁRNÍHO SEKTORU – SLUŽEB V RÁMCI RESTRUKT. EKONOMIKY	T11	ÚTLUM VELKÝCH ZAMĚSTNAVATELŮ V SOUVISLOSTI S UKONČENÍM TĚŽBY - ZEJMÉNA SUAS A DALŠÍ
		T12	NEPŘIPRAVENOST NA ROZVOJ VĚDY A VÝZKUMU

O15	ROZVOJ DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU A TVORBA REGIONÁLNÍHO PORTÁLU	T13	POKRAČUJÍCÍ ÚPADEK RUKODĚLNÍCH ŽIVNOSTÍ POKRAČUJÍCÍ NEAKTIVNÍ PŘÍSTUP KRAJE V DESTINAČNÍM MANAGEMENTU
O16	REKVALIFIKAČNÍ KURZY A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY PRO ZAHÁJENÍ PODNIKÁNÍ	T14	
O17	VYUŽITÍ STÁVAJÍCÍCH NEUDRŽOVANÝCH PRŮM. AREÁLŮ A PLOCH		
O18	PODPORA SOCIÁLNÍHO PODNIKÁNÍ		
O19	AGROTURISTIKA A VYUŽITÍ EKOLOG. ZEMĚDĚLSTVÍ PRO ČR		

PŘÍLEŽITOSTI - bližší vysvětlení

O1 – nedostatek terénních sociálních pracovníků, kteří jsou flexibilní k potřebám klientů je příležitostí pro nová pracovní místa v regionu.

O2 – útlum těžby v regionu využít pro zachování důlních i dalších technických památek využitelných do budoucna v rámci cestovního ruchu zejména v oblasti průmyslového dědictví jako nové formy CR

O3 – průměrný věk obyvatel se prodlužuje (obecný trend) a je tedy důležité se zamyslet nad využitím životních zkušeností seniorů, aby nebyli jen pasivními příjemci sociálních služeb.

O4 – po roce 1989 dochází k návratu rodáků německého původu, kteří na Sokolovsku tvořili 90 % původního obyvatelstva – někteří z nich se zasloužili o opravu různých památek (kříže, kapličky apod.) ve svých rodných obcích popř. přispívají sponzorskými dary anebo se zúčastňují různých rodáckých či společenských srazů. Je to dobrá příležitost pro znovuoživení či posílení místních tradic nebo získání dalších historických faktů.

O5 – využití vytvořeného zázemí a fungování svazků obcí včetně společně realizovaných projektů k prohloubení vzájemné spolupráce obcí.

O6 – při řešení nezaměstnanosti se zaměřit také na tradiční řemesla včetně využívání regionálních značek pro posílení místní ekonomiky.

O7 – rekultivace po těžbě jsou zásadním bodem budoucího ekonomického rozvoje regionu a v tomto smyslu je potřeba je také chápat, tudíž rekultivovat území koncepčně s perspektivním výhledem.

O8 – v budoucnu by se tyto unikátní ekosystémy daly využít v rámci cestovního ruchu či výzkumu.

O9 – zařazením Geoparku Egeria, který pokrývá i území Sokolovska, do Unesca by došlo ke zviditelnění a nápravě negativní image regionu nejen v českém, ale i evropském měřítku, protože se jedná o česko-bavorský geopark přesahující státní hranice.

O10 – je zásadním úkolem budoucnosti, je spojena s mnoha dalšími body SWOT zejména v souvislosti s rozvojem CR, současná převládající negativní image Sokolovska v mnohém neodpovídá realitě.

O11 – je velkou výzvou budoucnosti hojně podporovanou i EU, je to apel na společenskou odpovědnost každého z nás.

O12 – animace na území Sokolovska by se především měla zaměřit na propojení oblasti školství a trhu práce.

O13 – doplňkové využití výukových prostor škol a dalších institucí na obcích (knihoven, OÚ apod.) je velkou příležitostí jak propojit komunitu, docílit lepší spolupráce a zvýšit vzdělanost.

O14 – s útlumem těžby uhlí a navazujícím průmyslem je potřeba vyprofilovat region směrem k terciárnímu sektoru tj. rozvoji služeb.

O15 – destinační management a jeho dobré fungování je nástrojem pro tvorbu pozitivní image regionu a efektivní využití památek a turistické infrastruktury pro rozvoj CR. Dále Sokolovsko nutně potřebuje kvalitní webový portál s ohledem na velké množství drobných roztroušených památek po území. Pokud chceme např., aby se zde návštěvník zdržel několik dní, potřebuje mít informace o množství nejrůznějších zajímavostí na území a efektivně se na něm přemísťovat. K tomu mu poslouží právě regionální portál s komplexními informacemi a propojením na jiné portály.

O16 – velká příležitost pro zvýšení vzdělanosti a podnikatelské aktivity, např. rekvalifikační kurzy zaměřené na zahájení podnikání.

O 17 – příležitost proměnit chátrající areály v produktivní využití – malé výroby, společenské akce, služby.

O 18 – využít trend sociálního podnikání jako komplexního řešení ekonomického i sociálního problému.

O19 – přes nízkou zemědělskou produkci regionu s ohledem na nepříznivé podmínky se regionální zemědělství vyprofilovalo směrem k vysokému podílu ekologicky hospodařících

zemědělců, což je dobře využitelné v ČR, ke kterému má region s ohledem na své četné památky a přírodní krásy velký potenciál.

HROZBY - bližší vysvětlení

T1 – prohlubující se nedostatek pracovních míst na venkově může způsobit jejich postupné vylidnění (lidé migrují do větších měst za prací) či prostor pro další lokality sociálně vyloučených osob.

T2 – zde se jedná zejména o rušení základních služeb v obcích do 2.500 obyvatel, jako jsou pošty, lékaři, lékárny, nedostupnost trafik, obchodů s potravinami apod.

T3 – v návaznosti na vysokou nezaměstnanost, nevyhovující podmínky bydlení zde hrozí prohlubování sociálně vyloučených osob a rozšiřování jejich lokalit.

T4 – způsobují odtok finančních zdrojů z daňových odvodů mimo region či dokonce mimo ČR

T5 – velké ohrožení, které ovšem lze nejlépe podchytit v jednotlivých rodinách. Je zde souvislost i se špatnou dopravní obslužností především odlehlých oblastí regionu a malých obcí, jejichž obyvatelé nemají možnost hromadnou dopravou se dostat do místa konání kulturních akcí, např. divadelní představení.

T6 – největší znečišťovatelé ovzduší v malých obcích.

T7 – jedná se zejména o agresivní druh jelena siky, který se kříží s původními druhy a také přemnožení muflonů. Dále problematika invazních rostlin, především bolševník velkolepý.

T8 – je stále větším problémem. Především se jedná o vykácení souvislých lokalit soukromými vlastníky s upřednostněním okamžitého zisku bez ohledu na těžební plány.

T9 – pasivní rodiče, kteří jsou často dlouhodobě nezaměstnaní a nehledají si aktivně práci, alkoholici, příživníci, ale i konzumní způsob života, vandalismus a lhostejnost ke svému okolí, apod.

T10 – důsledek různých příčin – neodpovídající kvalifikace dle potřeb trhu práce, negativní příklad rodičů, nechť dále se vzdělávat apod. Zde bohužel často hrozí multiplikační efekt, který se přenáší z generace na generaci zejména u sociálně vyloučených osob. Pokud jsou mladí lidé dlouho nezaměstnaní, přestanou mít motivaci hledat práci, nezískají pracovní návyky a přijmou tuto pasivní životní strategii.

T11 – existuje oprávněná obava, že útlum těžby uhlí v regionu způsobí dramatické prohloubení nezaměstnanosti, protože těžbařská společnost je největším zaměstnavatelem nejenom v regionu, ale v celém kraji.

T12 – nepřipravenost regionu na mohutnou podporu vědy a výzkumu v období 2014+ spočívá jednak v oblasti lidských zdrojů, kde zde působí minimální počet vysokoškolsky vzdělaných lidí a jednak v oblasti institucionální, kde v regionu ani v celém Karlovarském kraji není žádná technická či přírodovědná VŠ či fakulta a důsledkem toho zde chybí podnikatelské inkubátory, vědeckotechnický park a výzkumná pracoviště, do kterých by dotační podpora mohla proudit a které přispívají k rozvoji inovačního potenciálu regionu.

T13 – úpadek rukodělných živností způsobuje závislost regionu na ostatních výrobcích mimo region a Českou republiku a zároveň dochází k úpadku tradičních řemesel (silikátový a textilní průmysl, efektivnější zpracování dřeva, hudební nástroje).

T14 – přestože kraj zaštiťuje oblast destinačního managementu a uvědomuje si jeho důležitost pro rozvoj kraje a jeho regionů, finančně a personálně ho nedostatečně podporuje, tudíž výsledky jeho práce jsou nedostačující a nepřinášejí očekávaný efekt.

Zmapování strategií realizovaných na území MAS Sokolovsko

Zmapování strategií realizovaných na území MAS Sokolovsko

- Strategie regionálního rozvoje ČR je aktualizována pro období 2014-2020.
- Program rozvoje Karlovarského kraje je čerstvým dokumentem pro období 2014+.
- Strategie rozvoje lidských zdrojů v Karlovarském kraji z roku 2008 sice není aktualizována, ale svým obsahem a cíli je neustále aktuální a odráží nepříznivý stav úrovně vzdělávání, výzkumu a nedostatečné relevance vzdělávací soustavy na požadavky trhu práce.
- Koncepce podpory mládeže na období 2014-2020 je aktuálním strategickým dokumentem pro nové programové období.
- Krajská příloha k národní Strategii inteligentní specializace pro Karlovarský kraj byla schválena na jaře 2014.
- Krajská příloha k národní RIS 3 Karlovarský kraj z roku 2014.
- Analýza potenciálu rozvoje terciárního vzdělávání Karlovarský kraje z roku 2009.
- Analýza inovačního potenciálu firem Karlovarského kraje z roku 2010.
- V souladu je také zahrnut aktuální Koncept strategie aktivního stárnutí v Karlovarském kraji 2013-2017 a Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020.
- Integrovaná rozvojová strategie svazku obcí Mikroregion Sokolov-východ, které jsou členy MAS Sokolovsko, je k dispozici pouze ve staré verzi z roku 2007.
- Strategie rozvoje konkurenceschopnosti Karlovarského kraje z roku 2007.
- Plán péče CHKO Slavkovský les z roku 1998.
- Dále města Sokolov, Kraslice a Nové Sedlo mají zpracované aktuální plány na sociální začleňování, které rovněž bereme v potaz.
- Investiční příležitosti Karlovarského kraje – rozvojové plochy.
- Strategické rozvojové plány obcí.
- Všechny zmíněné operační programy teprve čekají na schválení Evropskou komisí. V souladu neuvažujeme návaznost na OP Rybářství, OP Doprava a OP Technická pomoc, kde není umožněno místním akčním skupinám zapojení do operačního programu.

3 Strategická část

Strategická část obsahuje mj. zmapování strategií, jejichž realizace se odehrává na území MAS Sokolovsko, stanovení cílů a jejich prioritizace a výběr konkrétních opatření pro naplnění těchto cílů. Kapitola je doplněna o návrhové verze monitorovacích indikátorů, vytvoření finančního plánu a časového harmonogramu.

3.1 Naše mise

Vytvářet SCLLD na jeden menší region (v rozsahu území MAS) je účelnější a efektivnější, a to z několika důvodů: dobrá znalost místních podmínek, efektivnější komunikace mezi partnery, možnost úzce zaměřených animací podle potřeb území, větší transparentnost, jednodušší monitoring apod. Realizace SCLLD je způsob jak efektivněji dosáhnout vytýčených cílů v daném území než takto činit ze strategií vyšších územních celků, a proto ji děláme.

SCLLD Místní akční skupiny Sokolovsko představuje střednědobý ucelený strategický dokument pro zpracování konkrétních projektů, jejichž realizace by měla vést ke **zlepšení kvality života, zvýšení zaměstnanosti, ekonomického růstu a zhodnocení kulturního dědictví včetně technických památek** dané oblasti, a to za **respektování principů udržitelného rozvoje a principů implementace strategie MAS Sokolovsko**. To je naše mise.

3.2 Přehled principů realizace SCLLD

Partneři MAS Sokolovsko si dobře uvědomují, že nalezení sebelepších nástrojů pro rozvoj venkova není zárukou, že k tomuto rozvoji opravdu dojde. Podstatné je i to, jakým způsobem se tyto nástroje používají. Proto MAS Sokolovsko zformulovala **principy realizace** strategie, za kterých se tento proces musí uskutečňovat, aby přinesl očekávané výsledky. S ohledem na fakt, že záměr MAS vychází z její strategie, jsou tyto principy platné také pro realizaci předkládaného záměru. Jedná se o realizaci projektů tzv. **cestou VENKOV**:

- VIZE** Vybrané projekty či akce musí být **v souladu s vizí** strategie MAS, aby byly naplněny její cíle, které byly definovány společnými silami partnerů MAS.
- EKOLOGIE** Princip zčásti navazuje na horizontální kritérium EU **o udržitelném rozvoji**, kde při realizaci podporovaných projektů musí být zajištěna rovnováha mezi sociálním, ekonomickým, ale i **environmentálním rozměrem**. V současnosti, kdy konzumní životní styl občanů rozvinutých států, ke kterým ČR patří, klade nemožné nároky na planetu, je snaha o udržitelný život nutností. Udržitelný rozvoj je úsilím **o nalezení rovnováhy mezi kvalitou ŽP a rozvojem společnosti**. Navíc venkovský prostor Sokolovska značně utrpěl na stavu životního prostředí, a to rozsáhlou těžební činností v posledních desetiletích. S útlumem těžby jsou obce postaveny před problémem rozsáhlé rekultivace území. Proto by jednotlivé projekty měly přispívat ke kultivaci území, být šetrné k životnímu prostředí a přispívat k jeho větší kvalitě a kráse.
- NÁVRATNOST** Vybrané projekty k realizaci by měly být za každých okolností **rentabilní**, tudíž by z nich měl plynout dostatečný ekonomický přínos a při ziskových projektech také stabilní finanční přínos. Jedině tak bude zajištěna dlouhodobá udržitelnost projektů.
- KONTINUITA** Nástroje pro uplatňování strategie mohou být úspěšné pouze za předpokladu, když si uvědomíme, že život na venkově se musí rozvíjet **v kontinuitě dědictví minulých generací**. Projekty by tedy měly navazovat na historický vývoj jak v oblasti hospodářské, tak i kulturní. Např. MAS Sokolovsko má bohatou tradici v rukodělných řemeslech, kterou nelze opomenout. Zde se může výrazně projevit princip

kontinuity, kdy podporovaný rozvoj tradičních řemesel, zpracovávajících místní suroviny, přináší nová pracovní místa. Zároveň je však potřebné si uvědomit, že i my jsme tvůrci dědictví, které po nás převezmou příští generace, a s tímto vědomím tedy musíme přistupovat k rozvoji našeho venkova. Proto také strategie pro období 2014+ nevyhnutně **navazuje na předešlou strategii** MAS a na získané zkušenosti ze zapojení do iniciativy Leader v letech 2007-2013.

OTEVŘENOST

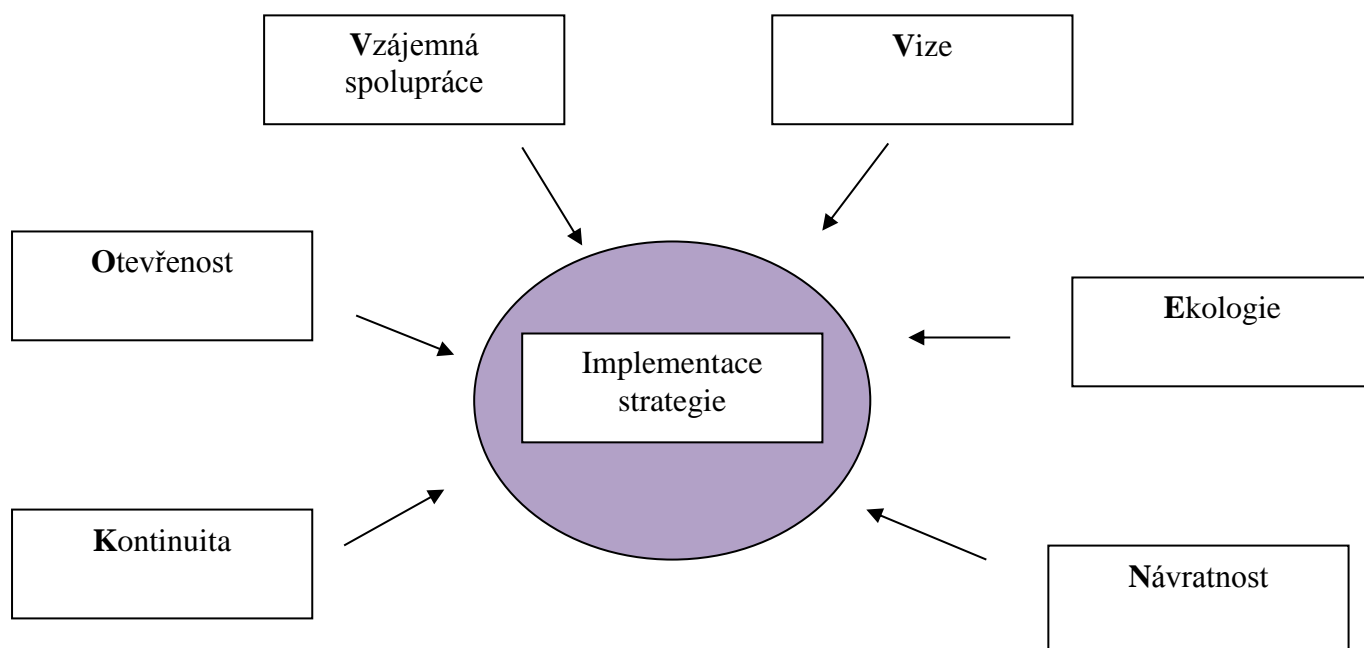
Jedná se o **princip otevřenosti** předkládaných projektů všem skupinám obyvatel, a to zejména těm **znevýhodněným**. Princip navazuje na horizontální kritérium EU o rovných příležitostech. Na projektech se tedy také bude hodnotit, do jaké míry jsou otevřené a přínosné pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením jako jsou např. dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací, osoby tělesně a duševně postižené, atd. Ze zkušenosti z předešlého programového období je naší snahou více podpořit neziskovou sféru, která má omezené možnosti získávání dotačních prostředků ve srovnání s veřejnou sférou.

VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE

Je to princip, který navazuje na **místní partnerství** podporované metodou Leader, přičemž nevyzdvihujeme pouze vzájemnou spolupráci při komunitním plánování MAS, ale také při realizaci integrované rozvojové strategie prostřednictvím vybraných projektů. Během dosavadní činnosti MAS vzájemná spolupráce získala **i rozměr kooperace s dalšími českými MAS**. V současnosti se také pokoušíme o výměnu zkušeností s německou MAS z Hofu (Lokale Aktionsgruppe Landkreis Hof e.V.) ad.

Naplnění výše uvedených principů „**VENKOV**“ bude také promítnuto v rámci hodnotících kritérií pro výběr podpořených projektů.

Obr. č. 69: Schéma principů implementace strategie

Zdroj: vlastní data

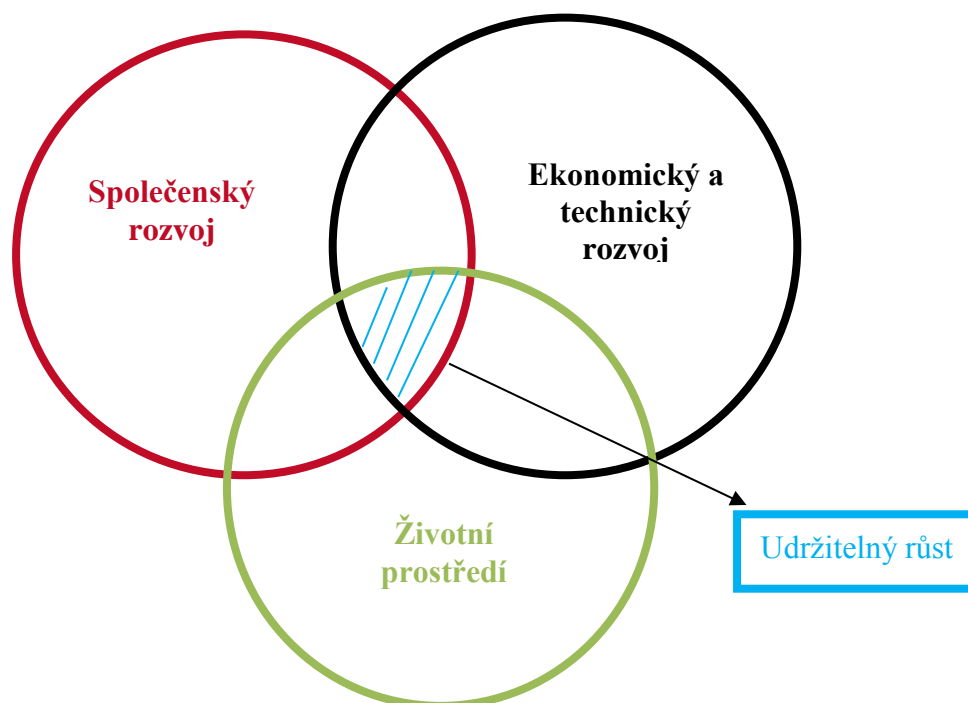
3.3 Zajištění udržitelnosti rozvoje

Celou strategii hodláme realizovat a našich cílů dosahovat **v rámci principů udržitelného rozvoje**. Koncept UR je postaven na vyrovnanosti ekonomického, sociálního a environmentálního rozvoje. Regionální rozvoj jako součást národního a globálního rozvoje musí také reagovat na globální problémy, i když pouze na regionální úrovni podle hesla: **“Mysli globálně, konej lokálně”**.

Základní principy UR:

- **Propojení základních oblastí života** – ekonomické, sociální a životního prostředí – nalézání komplexních řešení, která jsou dlouhodobě efektivní a udržitelná.

Obr. č. 70: Propojení základních oblastí života

- **Dlouhodobá perspektiva** – všechna rozhodnutí je třeba zvažovat z hlediska dlouhodobých dopadů (tedy strategicky je plánovat). Máme morální povinnost se postarat, aby i budoucí generace mohly uspokojovat své potřeby v nepoškozeném ŽP.
- **Ohled na ŽP** – Kapacita planety Země je omezená nejenom prostřednictvím neobnovitelných zdrojů, ale také prostorem pro zvyšující se odpad a znečištění všeho druhu. UR znamená mimo jiné respektování přírodních zákonů a šetrné využívání přírodních zdrojů. „Únosná kapacita“ ŽP představuje limity pro mnoho lidských aktivit, což především znamená, že musíme snížit rychlost spotřeby zdrojů a produkci znečištění.

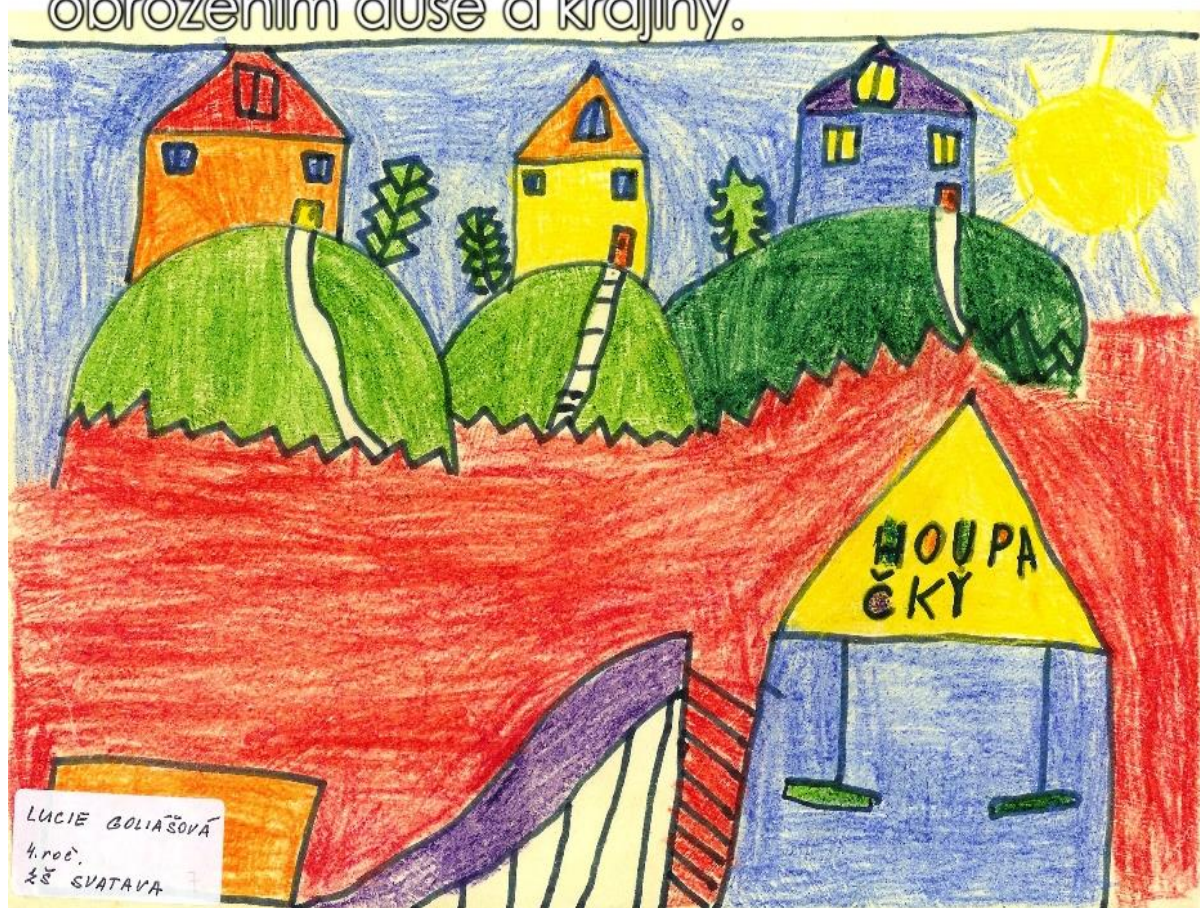
- **Předběžná opatrnost** – naše poznání přírodních zákonitostí je stále ještě na nízké úrovni, proto je nezbytné být opatrní při jakékoli akci nebo činnosti (zejména v souvislosti s dopady výroby, technologií, staveb apod.) a vyhnout se rizikům.
- **Prevence** – je mnohem efektivnější než odstraňování negativních dopadů, na které je vynakládáno větší množství financí, času a lidské práce.
- **Kvalita života** - lidský život má sociální, kulturní, morální a duchovní dimenze stejně jako materiální.
- **Sociální spravedlnost** - všichni by měli mít rovné příležitosti v přístupu k bohatství. Bohatství, příležitosti a zodpovědnost by měly být děleny mezi jednotlivé země a rozdílné sociální skupiny s důrazem na potřeby a práva chudých a znevýhodněných, neboť chudoba je ohrožující faktor UR. UR je chápán jako trvalé zlepšování sociálních podmínek v rámci ekologické únosnosti Země.
- **Globální odpovědnost** - předpokladem UR je uvědomění si souvislostí mezi globálními a místními záležitostmi a přijetí zodpovědnosti za vlastní působení na obou úrovních. Činnosti vykonávané na lokální úrovni mohou globální problémy prohlubovat nebo je řešit.
- **Odpovědnost k budoucím generacím** – máme morální odpovědnost zajistit budoucím generacím možnost života v nepoškozeném ŽP. Řešení tkví ve změně životního stylu v konceptu dobrovolné skromnosti (platí pro vyspělé státy, tedy i ČR).
- **Potřeba vzdělání a zájmu o UR** - zásadní podmínkou přijetí změn, které UR předpokládá, je vytváření povědomí veřejnosti o nutnosti těchto změn a principech UR. Zapojení veřejnosti do plánování rozvoje vytváří také obecnou podporu při realizaci těchto plánů.

3.4 Vize

Na komunitně-plánovacích workshopech jsme se věnovali také revizi vize MAS. Z diskuse vyplynulo, že se zněním vize jsme spokojeni, ale vyvstala zde potřeba ji **zkonkretizovat**, což je obsahem jejího **doplnění**.

Obr. č. 71: Grafická podoba vize MAS Sokolovsko

Změníme Sokolovsko ve skutečný **domov**
obrozením duše a krajiny.

Zdroj: vlastní data – jedná se o vítězný obrázek z dětského výtvarného workshopu konaném MAS Sokolovsko ve 3. a 4. ročníku na Základní škole ve Svatavě v r. 2008.

Chceme se soustředit na důležité jednotlivosti, které je MAS schopna zrealizovat a získat na ně prostředky. Jsou to **regionální záležitosti**, které:

- mají **historickou spojitost** s územím MAS,
- zvyšují **kvalitu života** zdejších obyvatel,
- zlepšují **image regionu** Sokolovska,
- podporují **zaměstnanost**.

3.5 Klíčové oblasti rozvoje území

Expertním týmem byly určeny klíčové oblasti rozvoje území, ve kterých byla v rámci analytické části provedena dílčí SWOT analýza. Závěry z každé rozvojové oblasti jsou uvedeny za každou jednotlivou SWOT analýzou v analytické části.

Jedná se o tyto oblasti:

1. Vzdělávání a zaměstnanost (včetně aktivit volného času)

Toto je rozvojová oblast, kde má region největší rezervy a problémy. Slabé stránky výrazně převažují nad silnými. **Nejpalčivějším problémem**, který je výslednicí téměř všech uvedených slabých stránek, je **vysoká míra nezaměstnanosti**, která se pohybuje dlouhodobě nad celorepublikovým průměrem. Následující tabulka mapuje nejdůležitější témata k řešení v této oblasti a navrhovaná opatření pro zlepšení situace.

Témata k řešení:

- vysoká nezaměstnanost
- nesoulad kompetencí pracovníků a požadavků zaměstnavatelů
- nízká vzdělanostní úroveň
- odliv mozků
- vysoký počet osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením
- zachování četnosti, úrovně a vybavení aktivit pro trávení volného času

Navrhovaná opatření:

- podpora a rozvoj malého a středního podnikání, sociální podnikání
- rozvoj vzdělávání a komunikace mezi školami a zaměstnavateli
- zvýšení dostupnosti a kvality vzdělávání
- podpora výzkumu, vývoje a inovací
- péče o sociálně slabé a vyloučené skupiny
- podpora provozování smysluplných aktivit volného času

2. Životní prostředí a udržitelný rozvoj

V této rozvojové oblasti je prokázána určitá vyváženost silných a slabých stránek. Tato oblast skýtá pro Sokolovsko velké **množství příležitostí**, často specifických pouze pro tento region. Mezi největší příležitosti patří **rozsáhlé rekultivace** po těžbě, velký podíl chráněných území a přírodních památek na území MAS, **vznik nových ekosystémů** v odkalištích na konci

zpracování uhlí a **vzdělávání pro udržitelný rozvoj**. Následující tabulka mapuje nejdůležitější témata k řešení v této oblasti a navrhovaná opatření pro zlepšení situace.

Témata k řešení:

- nedostatečné nakládání s odpady
- slabá výchova obyvatel k ŽP
- chybějící komplexní strategie území
- nestabilní ekosystém jednodruhových lesů
- lokální topeniště znečišťující ovzduší
- větší míra využívání OZE

Navrhovaná opatření:

- podpora energetického využívání odpadů
- eliminace konzumní spotřeby
- vzdělávání pro udržitelný rozvoj
- podpora tvorby komplexní strategie území
- promyšlená výsadba lesů
- podpora využívání nových technologií – OZE

3. Konkurenceschopný venkov (podpora drobného podnikání, zemědělců a CR)

Jedna z největších slabín této oblasti je negativní image Sokolovska v souvislosti s těžebním průmyslem a romskou menšinou. Opak je pravdou. Region má **obrovský potenciál k rozvoji CR**, který je podpořen např. celoročně splavnou řekou Ohře, polohou uprostřed tzv. lázeňského trojúhelníku a bohatým průmyslovým dědictvím. Zde se otevírá velká příležitost pro **rozvoj destinačního managementu** jako nástroje pro tvorbu pozitivní image regionu, podporu a propagaci turistických lokalit. Následující tabulka mapuje nejdůležitější témata k řešení v této oblasti a navrhovaná opatření pro zlepšení situace.

Témata k řešení:

- negativní image Sokolovska
- zachování důlních a jiných technických památek
- nedostatečná propagace a možnosti turistického ubytování
- úpadek rukodělných živností
- nízká podnikatelská činnost na venkově
- nevyhovující stav lyžařských, běžkařských oblastí, rozvoj cyklotras apod.

Navrhovaná opatření:

- rozvoj destinačního managementu
- využití technických památek v CR
- podpora a propagace turistických lokalit regionu vč. informací o doprovodné infrastruktuře
- podpora drobného podnikání vč. tradičních řemesel, regionálních značek Podpora zemědělství, lesnictví, rybářství
- podpora podnikání na venkově v CR – agroturistika, ekoturistika, ubytování aj.
- rozvoj a zkvalitnění cyklodopravy, naučných stezek, lyžařských či běžkařských oblastí

4. Kvalita života na venkově (komun. politika, péče o památky, služby na venkově)

V této oblasti je potřeba především zaměřit pozornost **na posílení tradic a vazeb** k území s ohledem na následky poválečného odsunu a komunistického režimu. Velké rezervy má **rozvoj spektra služeb na venkově**. Jedná se zejména o sociální, zdravotnické, dopravní služby apod. Následující tabulka mapuje nejdůležitější témata k řešení v této oblasti a navrhovaná opatření pro zlepšení situace.

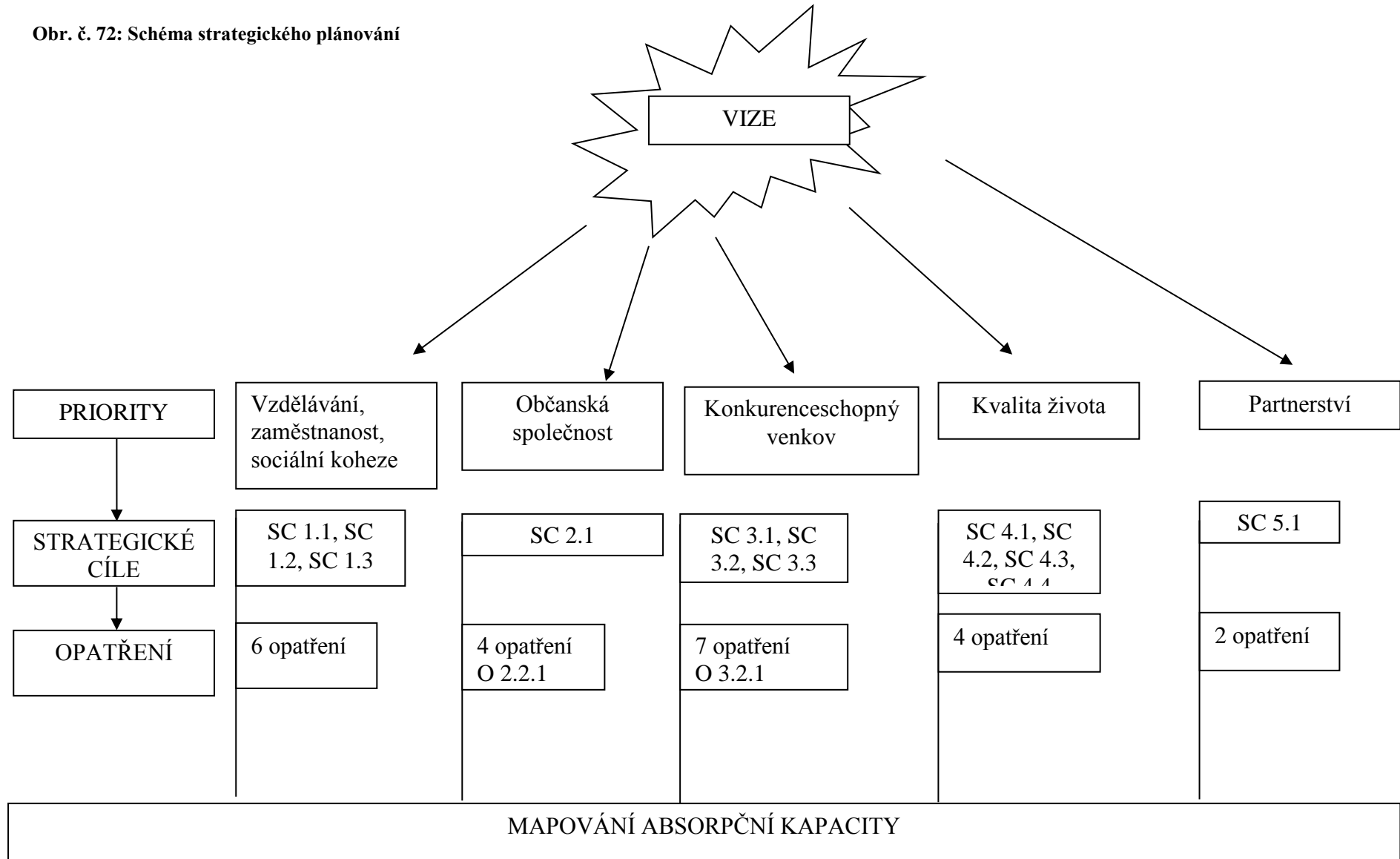
Témata k řešení:

- následky poválečného odsunu a komunistického režimu
- nedostatečnost služeb pro obyvatele na venkově
- péče o památky
- investice do infrastruktury a vzhledu obcí
- začleňování seniorů do společnosti, práce s mladými lidmi
- nevyhovující stav sociálně vyloučených lokalit
- nízká spolupráce obcí

Navrhovaná opatření:

- osvěta, kulturní, tradiční a vzdělávací aktivity, srazy rodáků
- zvýšení kvality a dostupnosti zdravotnických, sociálních a dalších služeb pro obyvatele
- záchrana hmotného a duševního dědictví
- zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí
- prarodinná opatření
- péče o sociálně vyloučené lokality
- podpora činnosti MAS, místní a mezinárodní spolupráce

Obr. č. 72: Schéma strategického plánování

3.6 Priority, strategické cíle a jejich opatření

Po zpracování výsledků z komunitních setkání expertním týmem byly stanoveny pro strategii následující priority:

- 1. vzdělávání, zaměstnanost a sociální koheze**
- 2. občanská společnost**
- 3. konkurenceschopný venkov**
- 4. kvalita života**
- 5. partnerství**

Každá z pěti výše uvedených **priorit má své strategické cíle (SC)**, které se člení na jednotlivá opatření. Opatření představují oblasti podpory a určují jednotlivé typy projektů vhodné k dotační podpoře.

Přehled priorit, strategických cílů a opatření MAS Sokolovsko prezentuje následující tabulka.

Tab. č. 66: Přehled priorit, strategických cílů a opatření MAS Sokolovsko

PŘEHLED PRIORIT, STRATEGICKÝCH CÍLŮ A OPATŘENÍ MAS SOKOLOVSKO	
<p>Priorita 1</p> <p>VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE</p>	<p>SC 1.1 Podpora vzdělávání a výzkumu</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 1.1.1 Rozvoj vzdělávání a komunikace pro podporu zaměstnanosti • OP 1.1.2 Zvýšení dostupnosti a kvality vzdělávání • OP 1.1.3 Podpora výzkumu, vývoje a inovací na místní úrovni <p>SC 1.2 Podpora regionálních míst pro zvýšení zaměstnanosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 1.2.1 Podpora a rozvoj sociálního podnikání • OP 1.2.2 Rozvoj podnikání <p>SC 1.3 Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 1.3.1 Podpora začleňování sociálně vyloučených osob do pracovního života
<p>Priorita 2</p> <p>OBČANSKÁ SPOLEČNOST</p>	<p>SC 2.1 Zkvalitnění života v obcích</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 2.1.1 Osvěta, kulturní, tradiční a vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost • OP 2.1.2 Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotnických a sociálních služeb • OP 2.1.3 Podpora prarodinných opatření a dalších aktérů na místní úrovni • OP 2.1.4 Provozování aktivit pro trávení volného času
<p>Priorita 3</p> <p>KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV</p>	<p>SC 3.1 Životní prostředí a udržitelný rozvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 3.1.1 Péče o životní prostředí • OP 3.1.2 Vzdělávání pro udržitelný rozvoj <p>SC 3.2 Podpora místního CR</p> <ul style="list-style-type: none"> • OP 3.2.1 Podpora a propagace turistických lokalit regionu • OP 3.2.2 Rozvoj cyklotras, naučných stezek, lyžařských či běžkařských oblastí

	<ul style="list-style-type: none"> OP 3.2.3 Podpora podnikání v cestovním ruchu <p>SC 3.3 Podpora podnikání na venkově</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 3.3.1 Podpora zemědělství, lesnictví a rybářství OP 3.3.2 Podpora jiného drobného podnikání
<p>Priorita 4</p> <p>KVALITA ŽIVOTA</p>	<p>SC 4.1 Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 4.1.1 Infrastruktura v obcích <p>SC 4.2 Péče o sociálně vyloučené lokality</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 4.2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb a opatření vedoucích k sociální inkluzi <p>SC 4.3 Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 4.3.1 Provozování služeb pro obyvatele a veřejnost <p>SC 4.4 Záchrana místního kulturního dědictví</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 4.4.1 Záchrana hmotného a duševního dědictví v regionu
<p>Priorita 5</p> <p>PARTNERSTVÍ</p>	<p>SC 5.1 Rozvoj partnerství</p> <ul style="list-style-type: none"> OP 5.1.1 Rozvoj mezinárodní a místní spolupráce OP 5.1.2 Podpora činnosti MAS

Zdroj: vlastní data

V rámci jednotlivých opatření budou podporovány jak projekty měkkého, tak i tvrdého, investičního charakteru včetně přípravy projektových dokumentací záměrů

3.6.1 PRIORITA Č. 1 – VZDĚLÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE

Priorita 1 má 3 strategické cíle, a to:

- Ø Podpora vzdělávání a výzkumu
- Ø Podpora regionálních pracovních míst pro zvýšení zaměstnanosti
- Ø Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny

SC 1.1 PODPORA VZDĚLÁVÁNÍ A VÝZKUMU

Opatření 1.1.1 Rozvoj vzdělávání a komunikace pro podporu zaměstnanosti

Typy projektů: rekvalifikace, stáže, kurzy na rozšiřování dovedností podnikatelů (cizí jazyky, PC, marketing, finanční gramotnost aj.) a zaměstnanců, podpora a poradenství v dalším profesním vzdělávání pro žáky, studenty, uchazeče i zájemce o zaměstnání, kurzy na podporu začínajících podnikatelů, vzdělávání pro udržitelné podnikání ve smyslu udržitelného rozvoje, informační systémy ve firmách a školách, budování partnerských sítí mezi školami a zaměstnavateli, propagace technických oborů, animace v území pro propagaci žádaných profesí na trhu práce a pro podporu zaměstnanosti, tj. pro soulad mezi požadavky zaměstnavatelů a kompetencemi absolventů škol a ostatních uchazečů a zájemců o zaměstnání, zvýšení základních klíčových kompetencí pro zvýšení úspěšnosti na trhu práce, vzdělávání pedagogů apod.

Hlavní CS: Zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, žáci, uchazeči o zaměstnání, zájemci o zaměstnání, zaměstnanci.

Příjemci: Zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, profesní organizace a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 1.1.2 Zvýšení dostupnosti a kvality vzdělávání

Typy projektů: rozšíření kapacit pro předškolní vzdělávání, výstavba, rekonstrukce a vybavení odborných učeben, laboratoří, dílen a pozemků pro výuku, rekonstrukce a vybavení vzdělávacích zařízení pro výuku cizích jazyků, používání digitálních technologií, finanční gramotnosti aj., úprava budov a učeben pro žáky se speciálními výukovými potřebami a pro potřeby vzdělávání dospělých v rámci konceptu celoživotního učení, zřizování komunitních vzdělávacích center např. na školách, v knihovnách apod., dále nákup nábytku, strojů, didaktických pomůcek pro vzdělávací účely, rozvoj vnitřní konektivity škol, připojení vzdělávacích zařízení k internetu, modernizace vzdělávacích zařízení apod., posílení

kompetencí pedagogů zvláště v předškolním vzdělávání, síťování MŠ a ZŠ s cílem usnadnění přechodu z předškolního do školního vzdělávání, podpora spolupráce pracovníků MŠ, ZŠ, pedagogicko-psych. poraden, dalších odborníků a rodičů, vzdělávání pedagogů aj.

Hlavní CS: vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, děti, žáci, studenti, pedagogičtí pracovníci, veřejnost.

Příjemci: vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, NNO, obce a jimi zřizované instituce a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 1.1.3 Podpora výzkumu, vývoje a inovací na místní úrovni

Typy projektů: podnikatelské inkubátory, výzkum a podpora inovací ve smyslu inteligentního růstu, výzkumná střediska, transfery technologií, nákup sofistikovaných technologií a jejich zavedení do praxe, vědecko-technické parky, pre-seed projekty – zkouška výsledků výzkumu před komercializací, patentové žádosti, komercializace výsledků výzkumu, licence, podpora spin-off společností – pilotní uvedení výsledků výzkumu do firemní praxe, spolupráce VŠ na výzkumných projektech, rozvoj pedagogického a didaktického výzkumu pro řešení závažných témat v oblasti výchovy a vzdělávání aj.

Hlavní CS: zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, zaměstnanci, žáci, pedagogičtí pracovníci.

Příjemci: zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, NNO, VŠ, instituce provádějící výzkum a vývoj, profesní organizace a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 1.2 PODPORA REGIONÁLNÍCH PRACOVNÍCH MÍST PRO ZVÝŠENÍ ZAMĚSTNANOSTI

Opatření 1.2.1 Podpora a rozvoj sociálního podnikání

Typy projektů: podpora a vytváření podmínek pro vznik nových sociálních podniků, rozvoj existujících podnikatelských aktivit sociálního podnikání, partnerské projekty obcí, NNO a podnikatelů pro podporu sociálního podnikání, podnikatelské záměry a marketingové studie pro založení a rozvoj sociálního podnikání, podpora nárůstu zaměstnanosti v sociálních podnicích, investice do potřebného vybavení, strojů, technologií i lidských zdrojů v sociálních podnicích, výstavba, rekonstrukce, modernizace, rozšíření sociálních podniků apod.

Hlavní CS: podnikatelé, sociálně slabí, ohrožení soc. vyloučením a sociálně vyloučení, NNO.

Příjemci: podnikatelé, NNO, obce a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 1.2.2 Rozvoj podnikání

Typy projektů: podpora zaměstnanosti, podpora podnikání, tvorba nových pracovních míst, snížení energetické náročnosti podniků, zavedení využívání obnovitelných zdrojů do podniků, podpora živností a řemesel, podnikatelské záměry, marketingové studie pro podnikatele, strojové a jiné vybavení provozoven podnikatelské činnosti, podpora při uvádění brownfields a průmyslových zón do života, společný lobbying a propagace průmyslových zón a brownfields (různé partnerské projekty), projekty na smysluplné využití chátrajících budov a pozemků aj.

Hlavní CS: zaměstnanci, zaměstnavatelé.

Příjemci: zaměstnavatelé a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 1.3 PÉČE O SOCIÁLNĚ SLABÉ, ZNEVÝHODNĚNÉ A VYLOUČENÉ SKUPINY

Opatření 1.3.1 Podpora začleňování sociálně vyloučených osob do pracovního života

Typy projektů: podpora prostupného zaměstnávání a vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni, veřejně-prospěšné práce, rekvalifikace, vzdělání a poradenství pro získání zaměstnání sociálně vyloučených osob či ohrožených sociálním vyloučením, pracovní diagnostika a kariérové poradenství pro sociálně slabé a ohrožené, spolupráce s NNO, obcemi, firmami v této oblasti, spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů, motivační kurzy pro získání zaměstnání, získávání praxe ve vybraných podnicích, začleňování těchto osob do sociálních podniků, sociální inovace, aktivity zaměřené na prevenci sociálního vyloučení, služby poskytované terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce, vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách apod.

Hlavní CS: sociálně slabí, osoby sociálně vyloučené, osoby sociálním vyloučením ohrožené, uchazeči a zájemci o zaměstnání, neaktivní osoby a zaměstnanci místních aktérů.

Příjemci: NNO, zaměstnavatelé, obce a jimi zřizované organizace, vzdělávací instituce, školy a školská zařízení.

3.6.2 PRIORITA Č. 2 – OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Priorita 2 má 1 strategický cíl, a to:

Ø Zkvalitnění života v obcích

SC 2.1 ZKVALITNĚNÍ ŽIVOTA V OBCÍCH

Opatření 2.1.1 Osvěta, kulturní, tradiční a vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost

Typy projektů: osvěta činnosti místních NNO, mediální centra NNO, podpora kulturních akcí (koncerty, divadla, kina, výstavy aj.), podpora tradičních akcí (veletrhy, jarmarky, poutě ...), podpora společenských akcí (plesy, tradiční venkovské zábavy...), vzdělávací aktivity pro veřejnost – např. ukázky či kurzy rukodělné činnosti (výroba svíček, keramiky, krajky...), vč. nákupu potřebného vybavení, vzdělávání v oblasti obecných dovedností - gramotností (finanční, čtenářská, apod.), přednášky různého druhů otevřené pro širokou veřejnost – historické, duchovní, besedy se známými osobnostmi, aj., podpora tvorby nových akcí specifických pro region, bezpečné užívání médií apod.

Hlavní CS: veřejnost.

Příjemci: obce a jejich organizace, svazky obcí, NNO, vzdělávací instituce, školy a školská zařízení a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 2.1.2 Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotnických a sociálních služeb

Typy projektů: podpora dostupnosti a kvality zdravotnických a sociálních služeb zejména v malých obcích, rozšíření jejich kapacity, modernizace pracovišť, nezbytné stavební úpravy, pořízení přístrojového vybavení, motivace lékařů a zdravotnického personálu k působení v regionu, modernizace infrastruktury poskytovatelů vysoce specializované péče, podpora terénních sociálních pracovníků, zřizování nových či rekonstrukce stávajících zařízení pro poskytování komunitní péče apod.

Hlavní CS: veřejnost, pracovníci zdravotních a sociálních služeb.

Příjemci: sociální a zdravotnická zařízení, NNO a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 2.1.3 Podpora prarodinných opatření a dalších aktérů na místní úrovni

Typy projektů: akce na podporu rodiny, začleňování seniorů do veřejného života a využití jejich zkušeností v ekonomických činnostech, mezigenerační dialog – děti učící se od

prarodičů, dětská a rodinná centra – podpora jejich pravidelného fungování i doprovodných činností – pobyty rodičů s dětmi, přednášky na rodinné téma apod., podpora sladování rodinného a pracovního života, ochrana před domácím násilím aj.

Hlavní CS: rodiny, veřejnost.

Příjemci: NNO, obce a jimi zřizované organizace, svazky obcí, profesní organizace, zaměstnavatelé a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 2.1.4 Provozování aktivit pro trávení volného času

Typy projektů: podpora různorodých volnočasových aktivit jak pro děti, mládež, tak i dospělé jako např. - centra pro mládež, DDM, TJ, sportovní, kulturní, společenské, setkávací akce (soutěže, závody, zápasy, přehlídky, apod.) i pravidelné tréninkové aktivity včetně výstavby či rekonstrukce hřišť, sportovních areálů, tělocvičen, vybavení pro různé sporty, cvičení pro širokou veřejnost, činnost uměleckých kroužků (výtvarné, dramatické, hudební), čtenářských kroužků a dalších zájmových kroužků a aktivit, podpora prostor pro volnočasové aktivity jako např. vybavení pro různé druhy sportů, včetně pořízení potřebného vybavení a materiálu, stavebních úpravy - DDM, TJ, centra pro mládež, knihovny, komunitní centra, NNO, atd. podpora zájmových spolků a volnočasových aktivit včetně investičních projektů jako je např. pořízení vybavení kluboven, NNO aj.

Hlavní CS: veřejnost.

Příjemci: NNO, obce a jimi zřizované volnočasové organizace, svazky obcí a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

3.6.3 PRIORITY Č. 3 – KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV

Priorita 3 má 3 strategické cíle, a to:

- Ø Životní prostředí a udržitelný rozvoj
- Ø Podpora místního CR
- Ø Podpora podnikání na venkově

SC 3.1 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Opatření 3.1.1 Péče o životní prostředí

Typy projektů: návrh a řešení protipovodňových opatření, opatření k šetrnějšímu nakládání s odpady, podpora technologií využívajících OZE, řešení kanalizace v místech, kde kanalizace chybí, zlepšení stavu vodovodní sítě tam, kde je ve špatném stavu nebo chybí, zlepšení stavu čistíren odpadních vod tam, kde jsou ve špatném stavu, monitoring stavu, likvidace či vhodné využití invazivních rostlin, péče o nově vznikající ekosystémy, rekultivace, investice do údržby zahrad a parků, péče o květinovou výzdobu a zeleň v obcích, péče o vodní nádrže, rokle, potoky, studánky, pozemkové úpravy, podpora likvidace černých skládek tam, kde není znám její původce, řešení problematiky lokálních topenišť, podpora biopaliv, řešení dopravní obslužnosti s přihlédnutím k environmentálně šetrnému řešení, revitalizace sadů a alejí, podpora vzniku a provozu útulků pro toulavá zvířata, návrat původní zvěře do krajiny, řešení problematiky invazivních druhů živočichů, péče o lesy, dendrologické a jiné průzkumy a studie, posílení biodiverzity, komplexní strategie rozvoje území atd.

Hlavní CS: veřejnost, vlastníci rodinných a bytových domů.

Příjemci: obce a jejich organizace, svazky obcí, NNO, PO a FO a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 3.1.2 Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Typy projektů: podpora vzdělávacích ekocenter – měkké i tvrdé investice, podpora vzniku a rozvoje středisek ekologické výchovy a jejich zapojení do národní sítě Pavučina, vzdělávací aktivity a osvěta na téma ochrany všech složek ŽP, eliminace konzumního způsobu života, podpora a vzdělávání k zdravému životnímu stylu respektujícímu přírodu a její zákony a principy udržitelného rozvoje.

Hlavní CS: veřejnost.

Příjemci: vzdělávací instituce, NNO, profesní organizace, zaměstnavatelé a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 3.2 PODPORA MÍSTNÍHO CR

Opatření 3.2.1 Podpora a propagace turistických lokalit regionu

Typy projektů: propagace a marketing návštěvnických cílů, tvorba a distribuce propagačních materiálů, mapy, tvorba komplexních turistických produktů, podpora činnosti destinačního managementu, tvorba regionálního webového portálu Sokolovska včetně napojení na ostatní portály, opravy a údržba stávajících rozhleden, stavba nových rozhleden, podpora stávajících expozic a vznik nových zajímavých expozic, opravy a údržba stávajících vyhlídek, stavba nových vyhlídek, budování návštěvnických center, zpřístupnění v současné době nepřístupných nebo špatně dostupných návštěvnických zajímavých lokalit a cílů – komunikace, turistické cesty, značení – turistické, dopravní, informační, parkovací místa.

Hlavní CS: veřejnost, turisté a návštěvníci regionu.

Příjemci: obce, svazky obcí, podnikatelé v CR, společnosti působící v oblasti CR a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 3.2.2 Rozvoj cyklotras, naučných stezek, lyžařských či běžkařských oblastí

Typy projektů: vznik nových, ale i zkvalitnění úrovně stávajících cyklotras, cyklostezek, naučných stezek, lyžařských či běžkařských oblastí, ale i výletních tras a hippostezek a dalších objektů návštěvnické infrastruktury, podpora vybavení potřebného k tomuto zkvalitnění.

Hlavní CS: veřejnost, turisté a návštěvníci regionu.

Příjemci: obce, svazky obcí, podnikatelé v CR, vlastníci a provozovatelé infrastruktury CR a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 3.2.3 Podpora podnikání v cestovním ruchu

Typy projektů: podpora doprovodné infrastruktury turistických lokalit a návštěvnických atraktivních lokalit- ubytovací a stravovací služby s důrazem na turistické ubytování, pohostinská zařízení, občerstvení, půjčovny sportovního vybavení atd., rozvoj agroturistiky a ekologického zemědělství využitelného pro CR, kongresová turistika menšího rozsahu aj.

Hlavní CS: veřejnost, turisté a návštěvníci regionu.

Příjemci: podnikatelé a společnosti působící v oblasti CR, obce a jimi zřizování organizace a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 3.3 PODPORA PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ

Opatření 3.3.1 Podpora zemědělství, lesnictví a rybářství

Typy projektů: podpora malých zemědělců vč. nezemědělské činnosti, podpora ekofarem, tradičních řemeslníků, regionálních produktů včetně statutu regionální značky, podpora organizací hospodařících v lesích a podpora rybářství, nákup potřebných strojů a zařízení, pořízení, rekonstrukce a úpravy hospodářských budov

Hlavní CS: zemědělství podnikatelé, včetně lesnických a rybářských organizací.

Příjemci: zemědělství podnikatelé, organizace hospodařící v lesích, rybářské svazy, fyzické nebo právnické osoby, jejichž příjmy pocházejí z akvakultury nebo ze zpracování ryb provozované vlastním jménem na vlastní odpovědnost a riziko včetně vzdělávacích subjektů vykonávajících podnikatelskou činnost v oblasti rybářství, školní podniky v odvětví rybářství, uživatelé rybářských revírů.

Opatření 3.3.2 Podpora jiného drobného podnikání

Typy projektů: podpora podnikání mimo podnikání v CR, v zemědělství, lesnictví či rybářství, důraz je kladen na oblast tradičních řemesel, regionálních produktů, podpora podnikatelských záměrů začínajících malých podniků, podpora výrobních podniků, podpora služeb, drobných živností, nákup potřebného vybavení, strojů apod.

Hlavní CS: drobní a malí podnikatelé.

Příjemci: drobní a malí podnikatelé a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

3.6.4 PRIORITA Č. 4 – KVALITA ŽIVOTA

Priorita 4 má 4 strategické cíle, a to:

- Ø Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí
- Ø Péče o sociálně vyloučené lokality
- Ø Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech
- Ø Záchrana místního kulturního dědictví

SC 4.1 ZKVALITNĚNÍ INFRASTRUKTURY A VZHLEDU OBCÍ

Opatření 4.1.1 Infrastruktura v obcích

Toto opatření obsahuje podporu veřejné infrastruktury, která je definována Stavebním zákonem č. 183/2006 Sb. vyjma technické infrastruktury, která je řešena v OP 3.1.1.

Typy projektů:

- **řešení dopravní infrastruktury:** rekonstrukce, modernizace a výstavba místních komunikací, mostků, lávek, dopravních zastávek, nádraží, výstavba a úprava parkovacích ploch, dopravních terminálů a systémů, zapojení obcí do integrovaného dopravního systému, měření rychlosti, úprava a doplnění dopravního značení, bezpečnostní opatření, řešení dopravy v klidu apod.
- **občanské vybavení:** rekonstrukce, modernizace, výstavba budov a pozemků pro vzdělávací, výchovné a osvětové účely, služby v oblasti péče o rodinu, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva, snížení energetických ztrát budov, dětská hřiště, kulturní domy, podpora bydlení, projektová dokumentace v souvislosti s projekty apod.
- **veřejná prostranství:** realizace a úprava parků, klidových zón, náměstí, návší, veřejného osvětlení, oplocení, veřejná WC, informační značení v obcích atd.

Hlavní CS: veřejnost.

Příjemci: obce a jimi zřizované organizace, NNO, svazky obcí a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 4.2 PÉČE O SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY

Opatření 4.2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb a opatření vedoucích k sociální inkluzi

Typy projektů: řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit formou řešení bytové otázky sociálně vyloučených lokalit - prostupné bydlení, startovací byty, pravidla přidělování

obecních bytů, rozvoj terénních pracovníků specializovaných na problematiku sociálního vyloučení, sociální, dluhové a právní poradenství pro tyto skupiny obyvatel, péče o sociálně vyloučené lokality – budování, rekonstrukce a údržba bytových domů a blízkého okolí, podpora nových řešení inkluze sociálně vyloučených osob, jejich zapojení do zájmové činnosti – nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, nízkoprahová denní centra.

CS: sociálně vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Příjemci: NNO, obce a jimi zřizované organizace, svazky obcí a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 4.3 ZKVALITNĚNÍ A ROZVOJ SLUŽEB VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH

Opatření 4.3.1 Provozování služeb pro obyvatele a veřejnost

Typy projektů: aktivity na zvýšení bezpečnosti v obcích, podpora informačních a komunikačních technologií, informační kiosky, tabule, systémy, šíření informací, místní rozhlas, aktivity na prevenci kriminální činnosti, zajištění bezpečnosti obyvatelstva, služby pro obyvatele na úradech státní správy – např. elektronická spisová služba, úřady s integrací ICT, využívání sdílené komunikační infrastruktury veřejné správy, internetové služby, zajištění poštovních služeb, zajištění efektivní MHD a veřejné dopravy aj.

Hlavní CS: veřejnost.

Příjemci: obce a jimi zřizované organizace, svazky obcí a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

SC 4.4 ZÁCHRANA MÍSTNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Opatření 4.4.1 Záchrana hmotného a duševního dědictví v regionu

Typy projektů: obnova a údržba památek historických, církevních, technických, lidové architektury, oprava či výstavba památníků a různých replik památek, podpora jejich využití v rámci rozvoje cestovního ruchu, podpora muzeí, záchrana přírodního i duševního dědictví (knihy, mapy aj.), depozitáře atd.

Hlavní CS: veřejnost, turisté a návštěvníci regionu, vlastníci památek.

Příjemci: obce a jejich organizace, svazky obcí, církev, NNO, nadace, vlastníci památek a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

3.6.5 PRIORITY Č. 5 – PARTNERSTVÍ

Priorita 5 má 1 strategický cíl, a tím je:

Ø Rozvoj partnerství

SC 5.1 ROZVOJ PARTNERSTVÍ

Opatření 5.1.1 Rozvoj mezinárodní a místní spolupráce

Typy projektů: integrované partnerské projekty, společné vzdělávací projekty, společné marketingové a propagační aktivity, zrcadlové přeshraniční projekty v rámci ČR, transfer a výměna zkušeností a know-how, výměnné pobyty, workcamps, festivaly, srazy rodáků, společenské akce, poznávací akce, spolupráce se zahraničními partnerskými městy a obcemi, budování zázemí pro pravidelnou mezinárodní spolupráci, partnerství s dalšími obcemi a MAS, partnerství veřejného a soukromého sektoru aj.

Hlavní CS: občané, zaměstnanci.

Příjemci: MAS, obce a jejich organizace, svazky obcí, NNO, zaměstnavatelé a ostatní výše neuvedení příjemci definovaní v relevantních dotačních titulech.

Opatření 5.1.2 Podpora činnosti MAS

Jedná se o finanční, organizační, vzdělávací a další podporu místní akční skupiny pro její zdárné fungování, prohlubování partnerství a spolupráce uvnitř MAS.

Hlavní CS: MAS a subjekty působící na jejím území.

Příjemci: MAS.

3.7 Monitorovací indikátory

Na úrovni strategických cílů jsou určeny **strategické monitorovací indikátory (MI)**. Na úrovni opatření se jedná o **realizační MI**, které budou definovány v rámci jednotlivých Programových rámců, samozřejmě v logické návaznosti na strategické MI. MI jsou dle doporučení a teorie ke strategickému plánování **SMART** tj.

- **Specifické**
- **Měřitelné**
- **Akceptovatelné**
- **Realizovatelné**
- **Termínované**

Níže následuje přehled strategických MI podle jednotlivých strategických cílů a opatření, která by v podmínkách SCLLD MAS Sokolovsko mohla být zvolena. Vždy jedna tabulka prezentuje MI vztahující se k jednomu strategickému cíli. Tučně vyznačené indikátory jsou MI z Národního číselníku indikátorů 2014+. Zkratka SMI znamená strategický monitorovací indikátor. Finální výběr indikátorů bude součástí tvorby implementační části této strategie.

PRIORITA 1 VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE

SC 1.1 Podpora vzdělávání a výzkumu

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 1.1.1	Počet podpořených inovací
SMI 1.1.2	Počet vzdělávacích zařízení s novým nebo modernizovaným vybavením
OP 1.1.1	Rozvoj vzdělávání a komunikace pro podporu zaměstnanosti
MI 1.1.1.1	Počet podpořených vzdělávacích akcí (stáží, kurzů, rekvalifikací, výměn, seminářů aj.)
MI 1.1.1.2	Počet proškolených osob (účastníků)
MI 1.1.1.3	Úspěšnost kurzů (podíl absolventů)
MI 1.1.1.4	Počet vytvořených partnerských sítí
MI 1.1.1.5	Počet uskutečněných školení, seminářů, workshopů, konferencí a ostatní podobné aktivity
MI 1.1.1.6	Počet podpořených osob
OP 1.1.2	Zvýšení dostupnosti a kvality vzdělávání
MI 1.1.2.1	Nová kapacita školících a vzdělávacích středisek
MI 1.1.2.2	Počet nově pořízeného vybavení pro zvýšení kvality vzdělávání
OP 1.1.3	Podpora výzkumu, vývoje a inovací na místní úrovni
MI 1.1.3.1	Počet nově vytvořených/inovovaných produktů
MI 1.1.3.2	Počet realizovaných transferů technologií
MI 1.1.3.3	Počet inovačních firem podpořených inkubátory, inovačními centry a vědecko-technickými parky

SC 1.2 Podpora regionálních pracovních míst pro zvýšení zaměstnanosti

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 1.2.1	Počet nově vytvořených pracovních míst v sektoru MSP
SMI 1.2.2	Počet podpořených MSP
SMI 1.2.3	Počet podpořených nově založených firem
SMI 1.2.4	Počet nově vytvořených pracovních míst celkem
OP 1.2.1	Podpora a rozvoj sociálního podnikání
MI 1.2.1.1	Počet nově vytvořených pracovních míst v sociálním podnikání
MI 1.2.1.2	Počet podpořených sociálních podniků
OP 1.2.2	Rozvoj podnikání
MI 1.2.2.1	Počet nově vytvořených pracovních míst v ostatních firmách
MI 1.2.2.2	Počet podpořených ostatních firem
MI 1.2.2.3	Počet podpořených brownfields/průmyslových zón

SC 1.3 Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 1.3.1	Počet nově vytvořených pracovních míst pro sociálně vyloučené osoby
OP 1.3.1	Podpora začleňování sociálně vyloučených osob do pracovního života
MI 1.3.1.1	Počet podpořených sociálně vyloučených osob

PRIORITA 2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST

SC 2.1 Zkvalitnění života v obcích

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 2.1.1	Počet podpořených kulturních akcí
SMI 2.1.2	Počet zdravotnických zařízení nově vybavených speciálním přístrojovým vybavením
SMI 2.1.3	Počet zapojených NNO do projektů
OP 2.1.1	Osvěta, kulturní, tradiční a vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost
MI 2.1.1.1	Počet podpořených akcí pro veřejnost - osvěta, tradiční, kulturní, vzdělávací akce
MI 2.1.1.2	Počet proškolených osob v kurzech
OP 2.1.2	Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotnických a sociálních služeb
MI 2.1.2.1	Počet nově pořízeného vybavení pro zdravotnická zařízení
MI 2.1.2.1	Počet nových terénních pracovníků sociálních služeb
OP 2.1.3	Podpora prarodinných opatření a dalších aktérů na místní úrovni
MI 2.1.3.1	Počet projektů podporujících prarodinná opatření
MI 2.1.3.2	Počet podpořených mateřských či rodinných center
OP 2.1.4	Provozování aktivit pro trávení volného času
MI 2.1.4.1	Počet podpořených DDM, TJ, kluboven apod.
MI 2.1.4.2	Počet podpořených sportovních akcí

PRIORITA 3 KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV

SC 3.1 Životní prostředí a udržitelný rozvoj

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 3.1.1	Počet podpořených projektů v oblasti péče o ŽP
SMI 3.1.2	Počet projektů vzdělávání v oblasti UR
OP 3.1.1	Péče o životní prostředí
MI 3.1.1.1	Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů
MI 3.1.1.2	Plocha odstraněných starých ekologických zátěží
MI 3.1.1.3	Plocha území nově chráněného proti povodním
MI 3.1.1.4	Počet obyvatel nově připojených na vodovod
MI 3.1.1.5	Plocha rekultivovaných starých skládek
MI 3.1.1.6	Celková plocha, na které bylo realizováno opatření na podporu biodiverzity
OP 3.1.2	Vzdělávání pro udržitelný rozvoj
MI 3.1.2.1	Počet proškolených osob v oblasti UR

SC 3.2 Podpora místního CR

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 3.2.1	Počet podpořených projektů na podporu místního CR
OP 3.2.1	Podpora a propagace turistických lokalit regionu
MI 3.2.1.1	Počet vybudovaných naučných stezek a dalších objektů návštěvnické infrastruktury
MI 3.2.1.2	Počet propagačních kampaní na produkty v oblasti CR
MI 3.2.1.3	Počet vybudovaných návštěvnických center
MI 3.2.1.4	Počet nově vzniklých subjektů destinačního managementu
OP 3.2.2	Rozvoj cyklotras, naučných stezek, lyžařských či běžeckých oblastí
MI 3.2.2.1	Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras
MI 3.2.2.2	Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras
OP 3.2.3	Podpora podnikání v cestovním ruchu
MI 3.2.3.1	Počet nově vytvořených turistických lůžek
MI 3.2.3.2	Počet nově vybudovaných či zrekonstruovaných ubytovacích kapacit

SC 3.3 Podpora podnikání na venkově

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 3.3.1	Počet podpořených projektů k rozvoji podnikání na venkově
SMI 3.3.2	Počet projektů zaměřených na diverzifikaci činnosti zemědělců
OP 3.3.1	Podpora zemědělství, lesnictví a rybářství
MI 3.3.1.1	Počet podpořených subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství
MI 3.3.1.2	Počet projektů na podporu živočišné výroby
MI 3.3.1.3	Počet pořízených strojů
OP 3.3.2	Podpora jiného drobného podnikání
MI 3.3.2.1	Počet podpořených jiných podnikatelů na venkově

PRIORITA 4 KVALITA ŽIVOTA

SC 4.1 Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 4.1.1	Počet obnovených/nových budov /pozemků/komunikací
OP 4.1.1	Infrastruktura v obcích
MI 4.1.1.1	Délka rekonstruovaných místních (městských) komunikací
MI 4.1.1.2	Počet vytvořených parkovacích míst
MI 4.1.1.3	Počet projektů na podporu zeleně v obcích

SC 4.2 Péče o sociálně vyloučené lokality

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 4.2.1	Počet zapojených NNO do projektů
SMI 4.2.2	Počet projektů na podporu sociálně vyloučených lokalit
SMI 4.2.3	Počet podpořených osob v sociálně vyloučených lokalitách
OP 4.2.1	Zvýšení kvality a dostupnosti služeb a opatření vedoucích k sociální inkluzi
MI 4.2.1.1	Počet regenerovaných bytů
MI 4.2.1.2	Počet podpořených služeb pro sociální inkluzi

SC 4.3 Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 4.3.1	Počet podpořených projektů služeb pro obyvatele
SMI 4.3.2	Počet obcí zapojených do IDS
SMI 4.3.3	Počet úřadů s provedenou integrací ICT
OP 4.3.1	Provozování služeb pro obyvatele a veřejnost
MI 4.3.1.1	Počet úřadů se zavedeným systémem elektronické spisové služby a elektronicky řízeným oběhem dokumentů
MI 4.3.1.2	Počet úřadů státní správy využívajících sdílenou KIVS
MI 4.3.1.3	Počet nově pořízených ekologických vozidel ve veřejné dopravě
MI 4.3.1.4	Počet nových nebo rekonstruovaných přístupných terminálů ve veřejné dopravě

SC 4.4 Záchrana místního kulturního dědictví

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 4.4.1	Počet zrekonstruovaných památkových objektů
OP 4.4.1	Záchrana hmotného a duševního dědictví v regionu
MI 4.4.1.1	Počet podpořených depozitářů
MI 4.4.1.2	Počet vybudovaných replik
MI 4.4.1.3	Počet projektů na záchranu duševního dědictví

PRIORITA 5 PARTNERSTVÍ

SC 5.1 Rozvoj partnerství

Číslo MI / OP	Název MI / opatření
SMI 5.1.1	Počet podpořených partnerských projektů
SMI 5.1.2	Počet zapojených partnerů do projektů
OP 5.1.1	Rozvoj mezinárodní a místní spolupráce
MI 5.1.1.1	Počet zrealizovaných projektů s účastí zahraničního partnera(ů)
MI 5.1.1.2	Počet zrealizovaných projektů s účastí partnerských českých MAS
OP 5.1.2	Podpora činnosti MAS
MI 5.1.2.1	Čerpané prostředky pro administrativní chod kanceláře MAS

3.8 Návaznost SCLLD na jiné strategické dokumenty

SCLLD MAS Sokolovsko má své místo v hierarchii strategických dokumentů, jak prezentuje níže uvedené schéma. Návaznost SCLLD na dokumenty na vyšších či nižších úrovních je ovšem v současné době (v době tvorby strategie) nekonkrétní, protože **většina strategických dokumentů pro období 2014+ je také v zpracovatelské či schvalovací fázi** a nejsou definitivně známy jejich přesné obsahy. K dispozici jsou většinou návrhy (např. u Operačních programů). Každopádně zajištění propojenosti strategií v ČR vychází zejména z veřejně dostupných statistických analýz (www.czso.cz), které jsou zpravidla platformou pro všechny zpracovávané analýzy daných území. Z tohoto důvodu je velká odchylka ve stanovování strategických cílů dokumentů málo pravděpodobná. Vždy se najde prostor pro soulad SCLLD v jednotlivých prioritách, cílech či opatřeních, přestože struktura každého dokumentu je vystavěna odlišně. Níže uvedený obrázek mapuje návaznost SCLLD na strategie v různých úrovních. V potaz jsou nyní brány kromě Programu rozvoje venkova i další operační programy, ze kterých MAS budou moci čerpat prostředky v období 2014+, což je nejvýraznější změna oproti předchozímu programovému období.

Obr. č. 73: SCLLD MAS Sokolovsko v hierarchii základních strategických dokumentů

EU	mezinárodní úroveň	Nařízení EP a Rady o společných ustanoveních ohledně ERDF a EZFRV, Strategie Evropa 2020
ČR	národní úroveň	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014+ Koncepce podpory mládeže 2014-2020
NUTS 2, Kraj Okresy	regionální úroveň	Operační programy a PRKV 2014+ Strategie rozvoje lidských zdrojů RIS 3 Karlovarského kraje, SCLLD MAS Sokolovsko
Mikroregiony Obce	místní úroveň	Strategie mikroregionů Plány rozvoje jednotlivých obcí Strategické plány sociálního začleňování ve vylouč. lokalitách

Vysvětlivky: ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj, EZFRV – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, PRKV – Program rozvoje Karlovarského kraje, RIS 3 – Strategie inteligentní specializace, MSV – mikroregion Sokolov-východ

3.8.1 Soulad SCLLD se strategiemi evropského řádu

Strategické cíle SCLLD jsou určeny v návaznosti na priority **Strategie Evropa 2020**:

- inteligentní růst: rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích
- udržitelný růst: podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje
- růst podporující začlenění: podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností

Dle Nařízení EP a Rady o společných ustanoveních ohledně ERDF a EZFRV jsou na evropské úrovni stanoveny tyto tematické cíle, které každý fond ESI podporuje:

- posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
- zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií
- zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybnářství a akvakultury (v případě ENRF)
- podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
- podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik
- zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů
- podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách
- podpora udržitelné zaměstnanosti, kvalitních pracovních míst a mobility pracovních sil
- podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci
- investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení
- posilování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných stran a přispívání k účinné veřejné správě

Tematické cíle se promítají do konkrétních priorit každého fondu ESI, které jsou stanoveny v pravidlech pro daný fond. Stanovení priorit SCLLD MAS Sokolovsko je v souladu s výše uvedenými cíli a také se promítá do jednotlivých priorit a opatření naší strategie.

3.8.2 Soulad SCLLD se strategiemi národní, regionální a nižší úrovně

Soulad SCLLD se strategiemi národní, regionální a nižší úrovně je prezentován tabulkovou formou, a to podle jednotlivých strategických cílů SCLLD.

Plány rozvoje jednotlivých obcí jsou převážně v procesu zpracování, hotový strategický plán má např. město Sokolov a Březová, ty tedy budeme brát v potaz i s ohledem na skutečnost, že jsou to větší centra MAS Sokolovsko.

Tab. č. 67: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 1

Priorita 1 VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE	
<i>SC 1.1 Podpora vzdělávání a výzkumu</i>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prioritní oblast 1 Regionální - konkurenceschopnost: opatření 1.1 Podpora transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem - prioritní oblast 2 Územní soudržnost: op. 4.3 Podpora inovací v podnikání, op. 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly <p>KPM ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 1 Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k právům - SC 2 Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k informacím - SC 6 Zlepšovat podmínky pro zaměstnanost a zaměstnatelnost mládeže
<i>SC 1.1 Podpora vzdělávání a výzkumu</i>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - pilíř 1. A Regionální inovační systém: <ul style="list-style-type: none"> o SC 1. A. 1 Rozvoj výzkumných a vývojových kapacit firem o SC 1. A. 2 Kultura inovačního podnikání o SC 1. A. 3 Regionální inovační infrastruktura - pilíř 1. B Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost <ul style="list-style-type: none"> o SC 1. B. 1 Spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů o SC 1. B. 2 Kvalita a relevance ve vzdělávání o SC 1. B. 3 Rozvoj vzdělávacích kapacit kraje <p>SRLZ 2008</p> <ul style="list-style-type: none"> - všechny 3 prioritní osy: 1. Posílení VaV v kraji, vyšší přidaná hodnota výroby, 2. Posílení růstových oborů, 3. Zajištění požadované pracovní síly kromě opatření 3.3

RIS 3 KVK

- obě klíčové oblasti změn - A i B:
 - A: Vyšší inovační výkonnost firem a dalších organizací:
 - o SC A1 Zvýšit inovační aktivitu firem a dalších organizací
 - o SCA 2 Posílit specializaci kraje a rozvinout spolupráci firem a dalších organizací
 - B: Lepší dostupnost a kvalifikovanost pracovní síly pro inovace:
 - o SC B1 Zkvalitnit a rozšířit nabídku již existující pracovní síly pro inovace
 - o SC B2 Zlepšit výchovu talentů a pracovní síly pro inovace

IROP

- prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení

OP ZAM

- prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, inv. priorita 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů, vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti a poradenství pro získání zaměstnání

OPIK

- prioritní osa 1 Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace

OP VVV

- prioritní osa 1 Posilování kapacit pro kvalitní výzkum:
 - o SC 1 Posílit excelenci ve výzkumu
 - o SC 2 Zvýšit přínosy výzkumu pro společnost
- prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání:
 - o inv. priorita 1:
 - SC 1 Vzdělávání k sociální integraci dětí a žáků se SVP
 - o inv. priorita 3:
 - SC 1 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ
 - SC 2 Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích
 - SC 3 Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání

<p><i>SC 1.1 Podpora vzdělávání a výzkumu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SC 4 Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků ▪ SC 5 Zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce <p>SVP ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 priority: snižovat nerovnosti ve vzdělávání, podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad, odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém
	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 1 Rozvoj průmyslu a řemesel: <ul style="list-style-type: none"> ○ op. 1.1 Rozvoj tradičního průmyslu – podpora výzkumu zpracování surovin, výstavba technologických parků aj. ○ op. 1.3 Podpora a rozvoj malého a středního podnikání – zavádění nových technologií, školení, vzdělávací programy, stáže aj. - prioritá 6 Rozvoj lidských zdrojů: <ul style="list-style-type: none"> ○ op. 6.1 Podpora mladých rodin a výchova mládeže – zlepšování základního školství, návrat mladých lidí ze studií aj. ○ op. 6.2 Řešení problémů zaměstnanosti a adaptability lidských zdrojů <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh C Sociální oblast, zdravotnictví, bydlení, školství, kultura, volnočasové aktivity, cestovní ruch, prioritá C3 Školství a další vzdělávací instituce - problémový okruh D Podnikatelské prostředí, prioritá D2 Rozvoj komunikace a spolupráce s podnikatelským sektorem <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 1 Rozvoj průmyslu a řemesel, op. 1.3 Podpora a rozvoj MSP - školení, vzdělávací programy, stáže, rekvalifikační kurzy aj. - prioritá 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.2 Řešení problémů zaměstnanosti a adaptability lidských zdrojů – rozšíření systému rekvalifikací aj.
<p>Priorita 1 VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE</p> <p><i>SC 1.2 Podpora regionálních míst pro zvýšení zaměstnanosti</i></p>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost, opatření 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky - rozvoj a

<p><i>SC 1.2 Podpora regionálních míst pro zvýšení zaměstnanosti</i></p>	<p>diverzifikace malého a středního podnikání (včetně podpory sociálního podnikání), podpora podnikatelských investic s ohledem na tvorbu pracovních míst</p> <p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - pilíř 1. C. Kvalitní podnikatelské prostředí <ul style="list-style-type: none"> o SC 1. C. 1 Rozvoj firem v klíčových hodnotových řetězcích o SC 1. C. 2 Strategické zahraniční investice o SC 1. C. 3 Infrastruktura pro podnikání <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání <p>OP ZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, inv. priorita 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni, podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků <p>OPIK</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků
<p><i>SC 1.2 Podpora regionálních míst pro zvýšení zaměstnanosti</i></p>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 1 Rozvoj průmyslu a řemesel <ul style="list-style-type: none"> o op. 1.1 Rozvoj tradičního průmyslu – podpora rozvoje stávajících zaměstnavatelů aj. o op. 1.2 Podpora průmyslových investic do mikroregionu s preferencí lehkého průmyslu o op. 1.3 Podpora a rozvoj malého a středního podnikání <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh B Technická infrastruktura, doprava, životní prostředí, priorita B3 Životní prostředí - Intenzivnější propagace všech brownfield v rámci mikroregionu ve spolupráci se Sokolovskou uhelnou, a.s. a dalším vlastníky pozemků - problémový okruh D Podnikatelské prostředí, priorita D1 Podpora malého a středního podnikání

	<p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 1 Rozvoj průmyslu a řemesel <ul style="list-style-type: none"> o op. 1.1 Rozvoj tradičního průmyslu – podpora rozvoje stávajících životoschopných podniků aj. o op. 1.2 Podpora průmyslových investic s preferencí lehkého průmyslu o op. 1.3 Podpora a rozvoj malého a středního podnikání
<p>Priorita 1 VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE</p>	
<p><i>SC 1.3 Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny</i></p>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost <ul style="list-style-type: none"> o průřezové opatření 3.X Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva o opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly - vzdělávání sociálně vyloučených a ohrožených skupin obyvatelstva <p>KPM ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 10 Usnadňovat začlenění dětí a mládeže s omezenými příležitostmi
<p><i>SC 1.3 Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny</i></p>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 3 Sociální oblast a zdravotnictví: SC 3.1 Kvalitně a kvantitativně dostačující nabídka poskytovaných sociálních služeb v kraji, opatření 3.1.3 Vytvoření dostatečné a kvalitně fungující sítě sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené na celém území kraje <p>SRLZ 2008</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 3 Zajištění požadované pracovní síly, op. 3.3 Efektivní využití stávajících dlouhodobě nezaměstnaných osob <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi <p>OP ZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, inv. prioritá 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního

	<p>vyloučení osob, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce</p>
<p><i>SC 1.3 Péče o sociálně slabé, znevýhodněné a vyloučené skupiny</i></p>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.3 Uplatňování principu rovných příležitostí – vytváření nových pracovních míst pro znevýhodněné skupiny <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.3 Uplatňování principu rovných příležitostí – vytváření nových pracovních míst pro znevýhodněné skupiny <p>SPSZ NS</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblast Zaměstnávání <ul style="list-style-type: none"> o Cíl 1 Do r. 2015 vytvořit plně přístupné zaměstnávání, kterým do r. 2015 projdou min. 3 osoby o Cíl 2 - Do roku 2015 vytvořit sociální podnik města o Cíl 3 - Vytvoření lokálních sítí zaměstnanosti s pomocí místních velkých zaměstnavatelů o Cíl 4 - Zavedení do města služby „Pracovního poradenství“ <p>SPLP SOK</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblast Zaměstnávání <ul style="list-style-type: none"> o Priorita 1 Uplatnění nekvalifikovaných osob na trhu práce o Priorita 2 Vznik sociálního podnikání pro 5 a více zaměstnanců o Priorita 3 Vytvoření systému přístupného zaměstnávání <p>SPSZ K</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblast Zaměstnávání <ul style="list-style-type: none"> o Cíl 1 Zavedení sociálního podnikání v Kraslicích o Cíl 2 Schválení a aplikace podmínky zaměstnávání 10 % dlouhodobě nezaměstnaných ve veřejných zakázkách města o Cíl 3 Zavedení učebního oboru pro dívky (textilní tvorba)

Tab. č. 68: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 2

Priorita 2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST	
<p><i>SC 2.1 Zkvalitnění života v obcích</i></p>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost <ul style="list-style-type: none"> o op. 3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami - zdravotnická zařízení a zařízení sociálních služeb o op. 3.2 Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu o op. 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb – především vzdělávání (včetně dalšího vzdělávání a celoživotního učení), základní zdravotní péče <p>KPM ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 1 Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k právům, - SC 2 Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k informacím, - SC 3 Vytvářet příznivé a udržitelné podmínky pro účast dětí a mládeže v zájmovém a neformálním vzdělávání, - SC 4 Rozšiřovat a zatraktivnit nabídku činností ve volném čase a motivovat děti a mládež k jejímu aktivnímu využití, - SC 7 Podporovat všestranný a harmonický rozvoj dětí a mládeže s důrazem na jejich fyzické a duševní zdraví a morální odpovědnost, - SC 8 Podporovat aktivní zapojení dětí a mládeže do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, - SC 9 Vytvářet příznivé podmínky pro dobrovolnictví mládeže včetně oceňování a uznávání dobrovolných činností, - SC 12 Podporovat rozvoj kompetencí dětí a mládeže pro bezpečné a tvořivé užívání médií - SC 13 Nabízet dětem a mládeži rozmanité cesty ke kultuře, umění a tradicím
<p><i>SC 2.1 Zkvalitnění života v obcích</i></p>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 3 Sociální oblast a zdravotnictví, <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví <p>OP ZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, inv. priorita 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – podpora prarodinných

	<p>opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni</p> <p>KSAS KVK</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblasti: <ol style="list-style-type: none"> 1) Celoživotní učení 2) Zdravé stárnutí 3) Pracovní podmínky - agemanagement, alternativní formy zaměstnávání 4) Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce 5) Mediální podpora 6) Legislativa
<p><i>SC 2.1 Zkvalitnění života v obcích</i></p>	<p>Soulad na místní úrovni</p> <p>S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 5 Rozvoj venkova a zemědělství <ul style="list-style-type: none"> o op. 5.2 Rozvoj občanské společnosti – rozvoj spolkové, klubové, svazové činnosti, - priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů <ul style="list-style-type: none"> o op. 6.1 Podpora mladých rodin a výchova mládeže – zájmová činnost aj. o op. 6.3 Uplatňování principu rovných příležitostí – rozvoj kultury aj. <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh C Sociální oblast, zdravotnictví, bydlení, školství, kultura, volnočasové aktivity, cestovní ruch: <ul style="list-style-type: none"> o priorita C1 Sociální oblast a zdravotnictví o priorita C3 Školství a další vzdělávací instituce o priorita C4 Kultura a volnočasové aktivity <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 5 Rozvoj venkova a občanské společnosti, op. 5.2 Rozvoj občanské společnosti – rozvoj spolkové, klubové, svazové činnosti, pořádání tradičních jarmarků - priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.1 Podpora mladých rodin a výchova mládeže – podpora zájmové činnosti dětí aj.

Tab. č. 69: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 3

<p>Priorita 3 KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV</p>	<p>Soulad na národní úrovni</p> <p>SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 3: <ul style="list-style-type: none"> o priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech o priorita 7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život <p>KPM ČR</p>
<p><i>SC 3.1 Životní prostředí a udržitelný rozvoj</i></p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - SC 7 Podporovat všestranný a harmonický rozvoj dětí a mládeže s důrazem na jejich fyzické a duševní zdraví a morální odpovědnost, - SC 11 Motivovat děti a mládež k životu s principy udržitelného rozvoje a rozvíjet jejich environmentální gramotnost
<p><i>SC 3.1 Životní prostředí a udržitelný rozvoj</i></p>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 4 Životní prostředí <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: <ul style="list-style-type: none"> o SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví o SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy <p>OPIK</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 3 Účinné nakládání s energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání s energií a druhotnými surovinami <p>OP ŽP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu, zapojení MAS v SC 4.2 Posílit biodiverzitu <p>PRV</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví - prioritní osa 5 Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu
<p><i>SC 3.1 Životní prostředí a udržitelný rozvoj</i></p>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 3 Ochrana a zkvalitňování životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> o op. 3.1 Obnova a rozvoj základních funkcí krajiny a sídel, ochrana ekologické stability a biologické rozmanitosti přírody a krajiny, o op. 3.2 Odstraňování zátěží území vzniklých a v důsledku těžby uhlí a surovin a negativních vlivů velkého průmyslu - prioritní osa 4 Obnova a rozvoj technické infrastruktury <ul style="list-style-type: none"> o op. 4.2 Výstavba sídelní infrastruktury <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh B Technická infrastruktura,

	<p>doprava, životní prostředí, všechny priority:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ B1 Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost ○ B2 Technická infrastruktura ○ B3 Životní prostředí <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 3 Ochrana a zkvalitňování životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> ○ op. 3.1 Ochrana ekologické stability krajiny, ○ op. 3.2 Odstraňování zátěží území vzniklých a v důsledku těžby uhlí a surovin a negativních vlivů průmyslu <p>SP SZ</p>
Priorita 3 KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV	
<i>SC 3.2 Podpora místního cestovního ruchu</i>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost, op. 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky - podpora všech forem udržitelného cestovního ruchu
<i>SC 3.2 Podpora místního cestovního ruchu</i>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Cestovní ruch a lázeňství <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy <p>PRV</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 6 Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech - diverzifikace zemědělských podniků do jiných druhů aktivit např. agroturistika
<i>SC 3.2 Podpora místního cestovního ruchu</i>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Rozvoj turismu a cestovního ruchu <ul style="list-style-type: none"> ○ op. 2.1 Využití atraktivit regionu, budování turistické infrastruktury, ○ op. 2.2 Zlepšení image regionu. <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh C Sociální oblast, zdravotnictví, bydlení, školství, kultura, volnočasové aktivity, cestovní ruch, prioritní osa C5 Cestovní ruch, - problémový okruh D Podnikatelské prostředí, prioritní osa D3 Společná propagace regionu. <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Rozvoj turismu a cestovního ruchu <ul style="list-style-type: none"> ○ op. 2.1 Využití atraktivit regionu, budování turistické infrastruktury ○ op. 2.2 Zlepšení image regionu.
Priorita 3	

KONKURENCESCHOPNÝ VENKOV	
<i>SC 3.3 Podpora podnikání na venkově</i>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost, op. 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky - podpora konceptu místní ekonomiky, místní (regionální) značky
<i>SC 3.3 Podpora podnikání na venkově</i>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - pilíř 1. A Regionální inovační systém a pilíř 1. C Kvalitní podnikatelské prostředí <p>OP ZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, inv. priorita 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni <p>PRV</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 6 Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech, část b) Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech – iniciativa Leader ve všech 6 prioritách programu
<i>SC 3.3 Podpora podnikání na venkově</i>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 5 Rozvoj venkova a zemědělství, op. 5.1 Obnova a rozvoj zemědělské produkce, lesnictví a řemesel <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 5 Rozvoj venkova a občanské společnosti, op. 5.1 Obnova a rozvoj zemědělské produkce, lesnictví a řemesel

Tab. č. 70: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 4

Priorita 4 KVALITA ŽIVOTA	
<i>SC 4.1 Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí</i>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 1 Regionální konkurenceschopnost, op. 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury - technická infrastruktura, řešení veřejných prostranství a zeleně, revitalizace zanedbaných částí obcí
<i>SC 4.1 Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí</i>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 5 Doprava, SC 5.2 Kvalitní spojení mikroregionálních center a jádrové oblasti kraje
<i>SC 4.1 Zkvalitnění infrastruktury a vzhledu obcí</i>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - priorita 4 Obnova a rozvoj technické infrastruktury, op. 4.1 Zajištění dopravní dosažitelnosti regionu – výstavba a obnova komunikací aj.

	<p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh C Sociální oblast, zdravotnictví, bydlení, školství, kultura, volnočasové aktivity, cestovní ruch, prioritní C2 Bytová politika města <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní 4 Doprava, obnova a rozvoj infrastruktury <ul style="list-style-type: none"> o op. 4.1 Zajištění dopravní dosažitelnosti obce – výstavba a obnova veškerých komunikací aj. o op. 4.2 Výstavba sídelní a obecní infrastruktury – bytová výstavba, rekonstrukce obecních budov aj.
<p>Priorita 4 KVALITA ŽIVOTA</p>	
<p><i>SC 4.2 Péče o sociálně vyloučené lokality</i></p>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost <ul style="list-style-type: none"> o op. 3.3 Podpora bydlení jako nástroje sociální soudržnosti, průřezové o op. 3.X Podpora integrace sociálně vyloučených osob a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva <p>KPM ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 10 Usnadňovat začlenění dětí a mládeže s omezenými příležitostmi
<p><i>SC 4.2 Péče o sociálně vyloučené lokality</i></p>	<p>Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 3 Sociální oblast a zdravotnictví <ul style="list-style-type: none"> o SC 3.1 Kvalitně a kvantitativně dostačující nabídka poskytovaných sociálních služeb v kraji <ul style="list-style-type: none"> ▪ opatření 3. 1.3 Vytvoření dostatečné a kvalitně fungující sítě sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené na celém území kraje <p>IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi <p>OP ZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou <ul style="list-style-type: none"> o inv. prioritní 2.3 Komunitně vedené strategie místního rozvoje – vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách (zohledňující rovněž kriminalitu a veřejný pořádek) s využitím znalosti lokálního prostředí

SC 4.2 Péče o sociálně vyloučené lokality

Soulad na místní úrovni

S MSV 2007

- priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.3 Uplatňování principu rovných příležitostí – rozvoj sociálních služeb pro rizikové skupiny aj.

SP Sokolov

- problémový okruh C Sociální oblast, zdravotnictví, bydlení, školství, kultura, volnočasové aktivity, cestovní ruch, priorita C2 Bytová politika města - Podpora sociálního bydlení aj.

PR Březová

- priorita 6 Rozvoj lidských zdrojů, op. 6.3 Uplatňování principu rovných příležitostí – rozvoj sociálních služeb pro rizikové skupiny aj.

SPSZ NS

- oblast Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů
 - o Cíl 1 Do roku 2015 zajistit kvalitní preventivní opatření ve městě Nové Sedlo v oblasti bezpečnosti a prevence sociálně patologických jevů
- oblast Bydlení
 - o Cíl 1 Do roku 2015 zajistit kvalitní bydlení, včetně krizového ve městě Nové Sedlo pro osoby v náročných životních situacích a to včetně prostupnosti
- oblast Vzdělávání, volný čas; sociální služby
 - o Cíl 1 Do roku 2015 vytvořit nabídku volnočasových aktivit pro děti a mládež – realizace nízkoprahového zařízení apod.
 - o Cíl 2 Do roku 2015 vytvořit nabídku služby sociálně aktivizační pro rodiny s dětmi
 - o Cíl 3 Do konce roku 2015 vytvořit možnost pro osoby s nedokončeným základním vzděláním doplnění vzdělání na ZŠ v Novém Sedle
 - o Cíl 4 Nastavení funkčního systému sociální prevence na ZŠ
 - o Cíl 5 Do roku 2015 vytvořit a zavést multidisciplinární přístup mezi zainteresovanými subjekty, které řeší společné případy (case management)

SPLP SOK

- oblast Bydlení
 - o Priorita 1 Zlepšení bytové situace sociálně vyloučených osob
 - o Priorita 2 Terénní sociální práce se zaměřením na bydlení
- oblast Vzdělávání a volný čas
 - o Priorita 1 Zamezení vzniku segregované školy – inkluzivní nástroje pro děti ze

- o sociálně znevýhodněného prostředí
- o Priorita 2: Předškolní příprava
- o Priorita 3: Zřízení nízkoprahového zařízení pro děti a mládež a realizace volnočasových aktivit
- oblast Sociálně patologické jevy, bezpečí a zdraví
 - o Priorita 1 Dluhové poradenství a programy finanční gramotnosti
 - o Priorita 2 Snížení rizikového chování spojeného s různým typem závislostí
- oblast Rodina a sociální služby
 - o Priorita 1 Vznik Komunitního centra sociálních služeb Sokolov
 - o Priorita 2 Podpora sanace rodiny - koordinace a provázání sociálních služeb a jejich dostupnost pro sociálně vyloučené občany Sokolova

SPSZ K

- oblast Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů
 - o Cíl 1 Zřízení Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (skate park, lanové centrum, horolezecká stěna)
 - o Cíl 2 Realizace průzkumu na základních školách (zjistit co chtějí a jak by děti chtěly trávit volný čas)
 - o Cíl 3 Vyhláškou zajistit regulace podomního prodeje zboží a služeb
 - o Cíl 4 Zajistit podporu táborů (OSPOD, Royal rangers Kraslice)
 - o Cíl 5 Zavedení městské policie na 24 hod
 - o Cíl 6 1x ročně pořádat veřejná setkání k bezpečnosti s občany města
 - o Cíl 7 Rozšíření kamerového systému
- oblast Bydlení
 - o Cíl 1 Navýšení (rozšíření) úvazků pro Terénní práci – služba terénní program
 - o Cíl 2 Zavedení dluhového a protidluhového poradenství, včetně realizace kurzů finanční gramotnosti
 - o Cíl 3 Zavedení sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi
- oblast Vzdělávání a volný čas; sociální služby; dluhy
 - o Cíl 1 Regulace hazardu vyhláškou města
 - o Cíl 2 Tvorba plácku pro děti u Spec. ZŠ
 - o Cíl 3 Zavedení širší spolupráce (case management)
 - o Cíl 4 Zavedení možnosti večerního studia na doplnění základního vzdělání.
 - o Cíl 5 Město Kraslice má zaměstnaného projektového manažera na plný úvazek pro realizaci projektů v sociální oblasti (NZDM, dluhová poradna, sociální služby,

	sociální podnik, aj.)
Priorita 4 KVALITA ŽIVOTA	
<i>SC 4.3 Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech</i>	Soulad na národní úrovni SRR ČR <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 1 Regionální konkurenceschopnost, op. 1.3 Podpora integrace dopravních systémů - prioritní oblast 4 Veřejná správa a spolupráce, prioritní oblast 8 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů
<i>SC 4.3 Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech</i>	Soulad na regionální úrovni PRKV 2014+ <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 6 Veřejná správa a systém řízení bezpečnosti IROP <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy OPIK <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií
<i>SC 4.3 Zkvalitnění a rozvoj služeb ve venkovských oblastech</i>	Soulad na místní úrovni S MSV 2007 <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 4 Obnova a rozvoj technické infrastruktury, op. 4.1 Zajištění dopravní dosažitelnosti regionu – podpora veřejné hromadné dopravy, rozvoj integrovaných dopravních systémů aj. SP Sokolov <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh A Řízení a správa města <ul style="list-style-type: none"> o prioritní oblast A1 Zlepšení a zefektivnění organizace o prioritní oblast A2 Rozvoj komunikace a spolupráce - problémový okruh B Technická infrastruktura, doprava, životní prostředí <ul style="list-style-type: none"> o prioritní oblast B1 Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost – rozvoj integrovaného systému veřejné dopravy aj. PR Březová <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 4 Doprava, obnova a rozvoj infrastruktury, op. 4.1 Zajištění dopravní dosažitelnosti obce – vytváření a rozvoj integrovaných dopravních systémů hromadné dopravy, harmonizace jízdních řádů aj.
Priorita 4 KVALITA ŽIVOTA	
<i>SC 4.4 Záchrana místního kulturního dědictví</i>	Soulad na národní úrovni SRR ČR <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 2 Územní soudržnost, op. 3.2 Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního

	potenciálu – péče o kulturní dědictví
<i>SC 4.4 Záchrana místního kulturního dědictví</i>	<p>Soulad na regionální úrovni IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj: SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví
<i>SC 4.4 Záchrana místního kulturního dědictví</i>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 2 Rozvoj turismu a cestovního ruchu, op. 2.1 Využití atraktivit regionu, budování turistické infrastruktury – systematická péče o kulturní, přírodní, historické a technické památky, využití památek pro komerční účely jako možná varianta jejich zachování aj. <p>PR Březová</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 2 Rozvoj turismu a cestovního ruchu, op. 2.1 Využití atraktivit regionu, budování turistické infrastruktury – systematická péče o kulturní, přírodní, historické a technické památky, využití památek pro komerční účely jako možná varianta jejich zachování aj.

Tab. č. 71: Soulad SCLLD MAS Sokolovsko se strategiemi – priorita č. 5

Priorita 5 PARTNERSTVÍ	
<i>SC 5.1 Rozvoj partnerství</i>	<p>Soulad na národní úrovni SRR ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritní oblast 4 Veřejná správa a spolupráce, prioritá 9 Podpora spolupráce na místní a regionální úrovni <p>KPM ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 2 Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k informacím, - SC 5 Podporovat zvyšování přeshraniční mobility mládeže
<i>SC 5.1 Rozvoj partnerství</i>	<p>Soulad na místní úrovni S MSV 2007</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritá 7 Rozvoj vnějších vztahů a spolupráce <ul style="list-style-type: none"> o op. 7.1 Rozvoj sousedské spolupráce o op. 7.2 Příprava mikroregionu na vstup do EU – tvorba projektů, vzdělávání a získávání zkušeností v přípravě projektů aj. <p>SP Sokolov</p> <ul style="list-style-type: none"> - problémový okruh A Řízení a správa města <ul style="list-style-type: none"> o prioritá A1 Zlepšení a zefektivnění organizace o prioritá A2 Rozvoj komunikace a spolupráce - Rozvoj spolupráce v rámci

Sokolovska, mikroregionu, kraje včetně rozvoje přeshraniční spolupráce

PR Březová

- prioritě 7 Rozvoj vnějších vztahů a spolupráce
 - o op. 7.1 Rozvoj sousedské spolupráce
 - o op. 7.2 Příprava obce na čerpání dotací EU – tvorba projektů, vzdělávání a získávání zkušeností v přípravě projektů, projekty komunitního plánování aj.

3.8.3 Integrovaný přístup

Integrovaný přístup k územnímu rozvoji je řešen v SCLLD MAS Sokolovsko v souladu s Dohodou o partnerství a v souladu s výše uvedenými strategiemi (kapitola Návaznost SCLLD na jiné strategické dokumenty) na evropské, národní, regionální i místní úrovni. Na území MAS bude integrovaný přístup realizován prostřednictvím nástroje komunitně vedený místní rozvoj (CLLD).

MAS Sokolovsko získala zkušenosti s komunitně vedeným rozvojem v období 2006-2013 v operačních programech řízených ze strany Ministerstva zemědělství. CLLD resp. metoda LEADER nebo lokální partnerství přispívají k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Díky podpoře komunitně vedené strategie místního rozvoje nebo Strategického plánu sociálního začleňování vykazují jednotlivé projekty přidanou hodnotu spočívající především ve vzájemné provázanosti, synergii a předcházení duplicitám oproti izolovaně připraveným projektům.

Protože snahou MAS Sokolovsko je v období 2014+ dosáhnout ještě větší přidané hodnoty realizovaných projektů, budou **preferovány** právě **projekty integrovaného charakteru** řešící ve vzájemné provázanosti ty nejzávažnější problémy regionu definované v této SCLLD.

Podle územní dimenze by se MAS Sokolovsko mělo **soustředit především na posílení trhu práce a podnikatelského sektoru** s ohledem na nadprůměrnou míru nezaměstnanosti, vysokou nezaměstnanost mladých a nízkou intenzitu podnikatelské aktivity.

Do integrovaného přístupu jsme zahrnuli také strategické **plány sociálního začleňování** na našem území – Sokolova, Nového Sedla, Kraslic a Chodova (dokument ve fázi zpracování), protože komplexním způsobem řeší problematiku v oblastech zaměstnanosti, bydlení, sociálních služeb, vzdělávání a bezpečnosti. Pro projekty realizované ve vyloučených lokalitách bude řešené území zpravidla definováno územním obvodem obce s rozšířenou působností (řešení všech sociálně vyloučených lokalit v daném území). Na základě dohody místních partnerů může být však řešené území upraveno (rozšířeno/zúženo).

Základním principem pro uplatnění integrovaného přístupu prostřednictvím CLLD bude **věcná** (vhodně a logicky provázané a potřebné tematické/sektorové projekty), **územní** (realizace projektů ve vhodném, geograficky a ekonomicky spojeném území) a **časová** (realisticky připravený harmonogram a časové a věcné sladění předpokládaných projektů k realizaci) provázanost realizace projektů realizovaných v souladu s touto SCLLD.

3.8.4 Finanční plán a časový harmonogram SCLLD 2014+

Jedná se o předběžný návrh finančního plánu a časového harmonogramu realizace Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sokolovsko na období 2014-2020 (+n2). K upřesnění dojde při tvorbě implementační části dokumentu v závěru roku 2014.

Tab. č. 72: Finanční plán SCLLD MAS Sokolovsko

Priorita	Opatření	Finanční výhled (v mil. Kč)	Hlavní dotační zdroje	Očekávané dotace (z EU, ČR) – 80 %*	Vlastní/jiné zdroje (spoluúčast) – 20 %
VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ KOHEZE	OP 1.1.1	9,25	OP VVV, OP ZAM	7,4	1,85
	OP 1.1.2	7	IROP	5,6	1,4
	OP 1.1.3	0	OP VVV, OPIK	0	0
	OP 1.2.1	5,5	IROP, OP ZAM	4,4	1,1
	OP 1.2.2	0	OP ZAM, OPIK	0	0
	OP 1.3.1	6,7	OP ZAM	5,36	1,34
	Celkem	28,45	---	22,76	5,69
OBČANSKÁ SPOLEČNOST	OP 2.1.1	8,5	OP ČR – Bavorsko/Sasko, IROP, OP ZAM	6,8	1,7
	OP 2.1.2	0	IROP	0	0
	OP 2.1.3	0	OP ZAM, kraj	0	0
	OP 2.1.4	74,13	IROP, OP ČR Bavorsko/Sasko	59,3	14,83
	Celkem	82,63	---	66,10	16,53
KONKURENCE- SCHOPNÝ VENKOV	OP 3.1.1	45,23	PRV, OP ŽP	36,18	9,05
	OP 3.1.2	5	OP ČR – Bavorsko/Sasko, Central Europe, kraj	4,0	1,0
	OP 3.2.1	43,36	IROP, kraj	34,69	8,67
	OP 3.2.2	26	IROP, kraj	20,8	5,2
	OP 3.2.3	9	PRV	7,2	1,8
	OP 3.3.1	5,5	PRV	4,4	1,1
	OP 3.3.2	5	OPIK	4,0	1,0
	Celkem	141,59	---	113,27	28,32
KVALITA ŽIVOTA	OP 4.1.1	293,45	IROP	234,76	58,69
	OP 4.2.1	8,5	IROP	6,8	1,7
	OP 4.3.1	7,5	IROP	6,0	1,5
	OP 4.4.1	70,6	IROP	56,48	14,12
	Celkem	380,05	---	304,04	76,01
PARTNERSTVÍ	OP 5.1.1	5,3	OP ČR – Bavorsko/Sasko, PRV, Central Europe aj.	4,24	1,06
	OP 5.1.2	0	TP, kraj	0	0
	Celkem	5,3	---	4,24	1,06

Vysvětlivky: * kvalifikovaný odhad čerpání z OP stanovený aritmetickým průměrem míry poskytované dotace v jednotlivých OP, přičemž OP – zkratka opatření nebo operační program

Celková částka zmapované absorpční kapacity činí 638,02 milionů Kč. Tato částka byla navýšena dále o 132 milionů, což je kvalifikovaně odhadnutá rezerva pro další záměry aktérů na území MAS Sokolovsko, kteří nemají v době zpracování SCLLD nadefinované záměry či z jiných důvodů nebyly aktuálně podchyceny.

Tab. č. 73: Časový harmonogram realizace SCLLD

ROK	Finanční výhled*	Očekávané dotace – 80%	Vlastní/jiné zdroje – 20%
2015	227,24	181,79	45,45
2016	198,73	158,98	39,75
2017	120,79	96,63	24,16
2018	95,03	76,02	19,01
2019	69,07	55,26	13,81
2020	59,16	47,33	11,83
2021			
2022			
Celkem	770,02	616,02	154,0

**Hodnoty jsou vázány k odhadovanému datu podání žádosti o dotaci, či k zahájení realizace projektu u projektů realizovaných z vlastních zdrojů, tj. bez dotace.*

Pozn.: Dá se předpokládat, že bude prodlouženo zahájení čerpání dotací minimálně do roku 2015 s ohledem na současné prodlevy příprav a schvalování operačních programů i s ohledem na zkušenosti z předešlého programového období 2007-2013, a dále ukončení čerpání až v r. 2022 s ohledem na pravidlo n+2.